

Készült a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásával

**Kelemen-Hényel Nikoletta – Kovács Gábor –
dr. Pintér István – Sipos Anett – dr. Szűcs Róbert Sándor**

Műhelymunkák

**A korrupciós hálózatok kialakulása
Magyarországon 2010-ig**

2013/2. szám

Műhelymunkák

A korrupciós hálózatok kialakulása
Magyarországon 2010-ig

2013/2. szám

Készült a
Nemzeti Együttműködési Alap
támogatásával

Kelemen-Hényel Nikoletta – Kovács Gábor –
dr. Pintér István – Sipos Anett – dr. Szűcs Róbert Sándor

Műhelymunkák

A korrupciós hálózatok kialakulása
Magyarországon 2010-ig

Tanulmánykötet

2013/2. szám

Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány – Budapest, 2013

www.cgeopol.hu

A kötetben publikált tanulmányok
a NEA által támogatott nyílt pályázat keretében születtek,
így az abban foglaltak nem tekinthetők
a Geopolitikai Tanács hivatalos álláspontjának

Tartalom

Bevezető (Dr. Pintér István)	11
DR. SZŰCS RÓBERT SÁNDOR PH.D.	
Attitűdök a korrupcióról a jövő gazdasági szakembereinek szegmensében	17
KELEMEN-HÉNYEL NIKOLETTA	
Korrupció az építőiparban	45
SIPOS ANETT	
Az érzékelt demokrácia deficit és a bírói függetlenség, felelősség összefüggései	69
KOVÁCS GÁBOR	
Korrupció a pénzügyi szektorban (?)	113
DR. PINTÉR ISTVÁN	
Korrupciós hálózatok Magyarországon 2010-ben	139
Függelék	259

DR. PINTÉR ISTVÁN

Korrupciós hálózatok 2010-ben

Absztrakt

A korrupció ellen küzdők szem elől tévesztették a TI 1995-ös kézikönyvét, amit Jeremy Pope, a szervezet egyik alapítója írt. Mivel a korrupció nem elszigetelt jelenség, ezért holisztikus megközelítés nélkül esély sincs az eredményes szabályozás kikényszerítésére. Ugyanígy károkkal jár a nemzetközi tényezők figyelmen kívül hagyása, holott azok szerepét mind a Világbank, mind az OECD már a kilencvenes években hangsúlyozta. A tanulmány újszerűsége, hogy a korrupciós hálózatok állampárti előzményét feltárva világítja meg a nomenklatúra rendszer túlélésének következményeit. Jeremy Pope hagyományai alapján elemzi a Közép-Európára jellemző korrupciós hálózatokat, melyek közös sajátosságait definiálja. Az 1995-ös TI kézikönyv struktúrájához visszatérve elemzi az igazságszolgáltatási hálózatokon kívül a médiában működő korrupciós hálózatokat is. Felhívja a figyelmet az egyik legveszélyeztetettebb terület, a munkahelyi korrupció káros következményeire.

Kulcsszavak: korrupció, korrupciós hálózatok, igazságszolgáltatási korrupció, korrupció a médiában, munkahelyi korrupció

Abstract

Those struggling against corruption have failed to take into proper consideration the 1995 manual of Transparency International, written by Jeremy Pope, a co-founder of TI. Since corruption is not a phenomenon appearing in isolation, without a holistic approach there is no chance for an effective enforcement of the regulations. Similarly, ignoring international factors, whose role has been emphasized by the World Bank and the OECD since the 1990s, is also harmful. The novelty of this paper is that, by way of exposing the single-party state origins of networks of corruption, it sheds light on the consequences of the survival of the nomenclature system. Following in the footsteps of Jeremy Pope, the paper analyses the networks of corruption characteristic in Central Europe, and their shared characteristics are defined. Returning to the structure of the TI manual of 1995, it analyses, in addition to the area of justice, also the networks of corruption in the media. It calls

attention to the harmful consequences of one of the most endangered areas, workplace corruption.

Keywords: corruption, networks of corruption, corruption in the justice system, corruption in the media, corruption in the workplace

Tartalom

Bevezető	145
1. fejezet	
A demokratikus folyamat	162
2. fejezet	
Civil szféra	170
3. fejezet	
A foglyul-ejtett állam és a korrupciós hálózatok	178
4. fejezet	
A közigazgatás	192
5. fejezet	
Az állampolgári jogok szóvivője	204
6. fejezet	
Igazságszolgáltatás	208
7. fejezet	
A magánszektor	230
8. fejezet	
A sajtó szabadságáról	244
9. fejezet	
Nemzetközi szereplők és mechanizmusok	250

Bevezető

A kutatás abból a felismerésből indul ki, hogy a második világháborút követő Jaltai rendszer összeomlása után kialakult társadalmi, gazdasági és politikai folyamatok lényegi elemei nem vizsgálhatóak a rendszerváltást megelőző társadalmi alakulat főbb ismérveinek a figyelmen kívül hagyásával. A Jaltai rendszer felbomlását kikényszerítő tényezők a nemzetközi rendszer működésének változásából és a szocialista blokk országai közötti kapcsolatok, továbbá saját belső viszonyaik lényeges változásából vezethetők le. Magyarország esetében – a szovjet típusú rendszerből elsőként kilépve – a rendszerváltás tényének nemzetközi elfogadtatása is lényeges szempont volt. Ezért a pluralista demokrácia „vérmentes” megvalósítása létfontosságú szempontként szerepelt. Mivel a korábbi politikai és gazdasági hatalmat gyakorló elit egy része időben felismerte a rendszerváltás elkerülhetetlenségét, teret engedett a rendszerváltó tárgyalásoknak. Ennek eredményeként, Magyarország elsőként és vér nélkül lépett a demokratikus újjáalakulás korszakába, aminek ára az volt, hogy az előző politikai elit elkerülte az annulálást.

A szovjet típusú állampárti rendszer totalitárius működési elvéből következett a korrupciós hálózatok szükségszerűsége. Ahol az állampárt uralta a társadalom életének minden területét, ezért működő piac sem alakulhatott ki, alternatívaként csak a korrupciós hálózatokon keresztül találkozhatta a valóságos keresleti igény a kínálattal. A totalitárius elvből következett továbbá az is, hogy a közérdek csak az állampárti érdekek szűrőjén keresztül jelenhetett meg. A magyar állampárti érdekeket – nem utolsósorban – az a tény is befolyásolta, hogy a második világháború lezárásáról döntő nagyhatalmi egyezmények Magyarországot a Szovjetunió érdekszférájába sorolták. A történelmileg létrejött korrupciós hálózat – az állampárt fentebbi ismérvei miatt – egy jól körülhatárolható csoport tagjaiból alakulhatott, ahol a lehetőségek és a képességek adottak voltak. A hálózat a személyes és a szűk csoport érdekeket egyaránt kiszolgálta. Az állampárton belül ez a réteg a saját,

parciális érdekei mentén, jogtalan anyagi és érvényesülési előnyök megszerzését, valamint az érdekeiket veszélyeztető személyek háttérbe szorítását egyaránt elérte.

Foglyul ejtett állam (captured state)

Magyarország, a szovjet érdekszféra többi országával együtt 1949-től lett a mai értelemben vett foglyul ejtett állam. Moszkva utasítására ekkor vezették be a szocialista országokban az úgynevezett nomenklátúra rendszert, azaz minden politikai, állami, igazságszolgáltatási, rendvédelmi, sajtó és civil szervezeti felső vezetőt kizárólag az állampárt nevezhetett ki. A nomenklátúra rendszer a vezetők személyének kiválasztásán túl kiterjedt azok leváltására, a fegyelmi ügyeik elbírálására, javadalmazásuk megállapítására, jutalmazásuk, kitüntetések, sőt külföldre utazásuk engedélyezésére is. Ezzel egy időben került sor a pluralizmus maradványainak felszámolására (a politikai pártok megszüntetése, a bírák és ügyészek – indokolás nélküli – elbocsátása, a középosztály bírói ítélet nélküli vagyonfosztása, és vidéki táborokba való deportálása). A szovjet minta diktátuma (kritika nélküli átvétele) szüntette meg a demokratikus váltást lehetővé tevő „fékek és ellensúlyok” működését.

MSZMP KB dokumentáció

Jelen kutatás egy sor olyan állampárti dokumentumot is figyelembe vett, amelyek közvetlenül a rendszerváltás előtt készültek. A rendszerváltást követően az Országos Levéltár létrehozott egy külön részleget, ahol a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának (MSZMP KB) dokumentumai találhatók. Az MSZMP-dokumentáció rendszerezetten, jól kereshető formában áll a kutatók rendelkezésére. Az egykori állampárt dokumentumaiban részben a rendszerváltás nemzetközi környezetét, másrészt a rendszerváltás időszakában meghatározó káder-szereplők vonatkozásait (nomenklátúra alapján kinevezettek) vizsgáltuk. Feltérképeztük a Szovjetunió

Kommunista Pártja (SZKP) által működtetett nemzetközi továbbképző programokra jelentkezett magyar személyek kutatási javaslatait, valamint a képzésen részt vett káderek anyagait. Az MSZMP KB dokumentumok tanulmányozására kapott kutatási engedélyünk kifejezetten tiltja a kutatott anyagok közzétételét, ezért csak a tanulmányozás végső megállapításait tehetjük közzé – a konkrét példák megnevezése nélkül.

Fékek és ellensúlyok

Téves az a felfogás, amely a fékek és ellensúlyok rendszerét kizárólag a demokratikus intézményrendszerek formai megvalósításában látja. Magyarországon 1990 előtt is működtek a bíróságok, az ügyészségek, és léteztek olyan ellenőrzési szervezetek, mint a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság. Magyarország akkor is tagja volt az ENSZ-nek, és egy sor további nemzetközi szerződéshez is csatlakozott. A nomenklátúra-rendszer alkalmas volt arra, hogy a fékek és ellensúlyok rendszerét a szervezetek vezetőin keresztül befolyásolja, ezáltal hatékonyan biztosította a jogszabályok sajátos alkalmazását. A magyar állampárt utódpartja nem csak a pártvezetés személyi összetételében volt folytonos. A korábbi rendszerben kialakult kapcsolati háló működtetésén keresztül meghatározó szerepet játszott a rendszerváltás után demokratizálódó intézmények befolyásolásában.

Velünk élő korrupció

Az a tény, hogy a nomenklátúra-rendszerhez kapcsolódó hálózatok tevékenységének feltárása elmaradt, sokban hozzájárul ahhoz, hogy ezek a hálózatok – rövid idejű megingás után – ismét aktivizálódtak. A kutatás szerint 2010-re a fékek és ellensúlyok rendszere Magyarországon csak formálisan állt helyre. Valójában nem alakult ki a jog uralma, a régi és az új korrupciós hálózatok ismételten a politikai hatalmi környezetbe kerültek. A korrupciós hálózatok egyre több intézményben (ide értve politikai pártokat, igazságszolgáltatást és médiát) szereztek érdemi befolyást, amivel kialakult egy új-

fajta korrupciós nomenklátúra-rendszer. Az illegális pártfinanszírozás következtében a demokrácia alapegységei váltak veszélyeztetetté. A tisztesség, a közérdek és a jogszabályok tisztelete ugyanúgy háttérbe szorult, mint az állampárti diktatúra negyven éve alatt.

Nemzetközi környezet

A demokratikus átalakulást figyelemmel kísérő nemzetközi szervezetek ezt a formalitást nem kifogásolták és nem tiltakoztak akkor, amikor a privatizációs hálózatok tagjai visszakerültek a politikai közéletbe. Egyetlen nemzetközi szervezet sem emelte fel a hangját, amikor a rendőrség legkényesebb – a szervezett bűnözés elhárítására szakosodott – részlegei kapcsán felmerült a magyar szervezett bűnözés beszivárgása. Sem az Európai Unió, sem az IMF nem jelezte, hogy a korrupciós és a szervezett bűnözői hálózatok a tevékenységük profitját offshore területekre menekítik, így vonva ki azokat az adózás alól.

Az Adó- és Vámhivatal visszaéléseit – több esetben bizonyíthatóan is – hivatalban levő politikusok támogatták. Tevékenységük a törvényhozásban is tetten érhető, amikor a törvényi és rendeleti jogszabályok meghozatalát a korrupciós hálózatok a saját érdekeik szerint befolyásolták. Bizonyos területeken az adóhivatal maga is részévé vált e hálózatoknak. Ennek keretében nemcsak egyes vállalkozásokat, vagy vállalkozásoknak álcázott szervezett bűnözői cégeket részesítettek előnyben, amikor az ellenőrzésüket elhanyagolták, hanem hálózati megrendelésre a konkurens cégek elleni vizsgálatokkal, jogellenes fellépésekkel biztosították a tisztességes cégek tönkretételét. További vizsgálatot igényelnének azok az esetek, amikor a 2010-es választások előtt az adóhatóság olyan adóvizsgálatokat végzett különböző felkérések alapján, amelyek egyedüli célja az volt, hogy valótlán adóhatósági megállapításokkal legalizálják e cégek korábbi jogellenes tevékenységeit, illetve mentesítsék azokat egy későbbi adóvizsgálat következményei alól. Egyetlen nemzetközi szervezet nem emelte fel a szavát, amikor nyomozó újságírók felderítették, hogy az adóhivatal teljes adatállományát magáncégek és magánszemélyek megszerezték, tudomásunk szerint hatékony vizsgálat ebben az ügyben sem folyt.

Következmény

Mindezek az események oda vezettek, hogy a politikai korrupciós és a szervezett bűnözői hálózatok több helyen összefonódtak. Az igazságszolgáltatás függetlenségét befolyásoló korrupciós hálózat akár büntetlenséget is képes garantálni bűnelkövetőknek – az 1990 előtti pártállamhoz hasonlóan. Az ellenőrzési szervezetek – mint adóhivatal, ügyészség, rendőrség – egyes kulcsfontosságú területein befolyásoló pozíciókat szereztek a korrupciós hálózatok. A korrupció tényleges helyzetéről szóló adatok közzétételét azonban a nemzetközi korrupciós hálózatok támogatásával sikerült megakadályozniuk. Így sem az Európai Unió, sem az ENSZ nem kapott valós adatokat. Ezek a nemzetközi szervezetek elfogadták a Transparency International Magyarország (TI Magyarország) 2007-es Nemzeti integritás tanulmányában leírtakat, mely szerint „Magyarország EU-konform intézmény-, és szabályozási rendszerrel rendelkezik az átláthatóság és a számon-kérhetőség megteremtéséhez és a korrupció kockázatának csökkentéséhez.” A tanulmány számos javaslatot tett az aktuális kormányzatnak a rendszer továbbfejlesztéséhez, amelyből igen sok meg is valósult. A korrupció-érzékelési index (CPI) 2004-től 2007-ig lényegében stagnált.

TI a korrupció ellen

A TI Magyarország által felvázolt helyzettel szemben Magyarország korrupciós helyzete 2010-re jelentősen romlott. A rendőrség egyes – különösen a kábítószer-visszaélés felderítésére és nyomozására hivatott szerveket – egységeinek irányítását sikeresen befolyásolták a szervezett bűnözői körök (2010 után felderített adatok szerint egyes rendőri felső vezetők havonta rendszeresen vesztegetési pénzeket fogadtak el a maffiától). Az adóhivatal egyes részlegeiről kiderült, hogy megfelelő ellenszolgáltatásért cserébe mellőzték az adócsalók ellenőrzését és szankcionálását, míg másokat – ugyan-csak fizetség ellenében – indokolatlan ellenőrzés alá vontak, jogellenes bírságokkal sújtottak, ami a tisztességes vállalkozások piacról való kiszorításához vezetett. Az igazságszolgáltatáson belüli korrupciót jelzi, hogy az ügyészség

számos jelentős korrupciós esetet annak ellenére sem vizsgált, hogy azokra még a nemzetközi sajtó is felhívta a figyelmet. A bírói korrupció látenciája igen magas szintre szökött, ami egyúttal felveti az ügyvédi szervezet fertőzöttségének a kérdését is. Az ügyvédi kamara ellenőrzései főként az ügyvédek elleni panaszok kivizsgálását célozták. Nem sikerült a szervezeten belül egy hatékony preventív szabályozást kialakítani a korrupciós és pénzmosási tevékenységek feltárására.

A TI Magyarország 2012-es Nemzeti integritás jelentése jelezte a folyamatok negatív tartományba való fordulását, azonban annak eredetét több helyen a 2010. évi kormányváltás utánra datálta. Mivel ezek a megállapítások objektív mérőszámokkal nem alátámaszthatóak, és a TI visegrádi országokkal (Szlovákia, Csehország, Lengyelország és Magyarország) kapcsolatos tanulmánya kifejezetten egyoldalúra sikerült, ezért jelen tanulmány részletesen elemzi a korrupció ellenes civil szervezetek függetlenségét és korlátait.

A TI Magyarország tanulmányainak legnagyobb hibája az, hogy bizonyos területekkel nem foglalkozik. A Jeremy Pope¹ által 1995-ben felvázolt területek (szervezett bűnözés, nemzetközi hálózatok, külföldi számlákon való korrupciós pénzek elhelyezése, bírák és adóhivatalnokok megvesztegethetősége, stb.) figyelmen kívül hagyása eredményezheti azt, hogy a magyarországi korrupciós helyzetről több esetben félrevezető képet alkot, ami azt eredményezte, hogy a helyzet jobbítására szánt javaslatok is célt tévesztettek. A TI Magyarország szervezet jelentésének független vizsgálata azért szükséges, mivel jelenleg ez az egyetlen olyan korrupció-ellenes szervezet, amely nemzetközi kapcsolatrendszerén (TI) keresztül közvetlenül befolyásolja a hazai és a nemzetközi közvéleményt. A Transparency International hálózatához tartozó szerveződések ország jelentéseit a nemzetközi média és a nemzetközi szervezetek autentikusnak fogadják el.

¹ Jeremy Pope 1994-98 között a Transparency International alapító menedzser-igazgatója 2012-ben hunyt el. Később a TI londoni irodájának a tudásmenedzsmentért felelős ügyvezető igazgatója volt. A wellingtoni Viktória Egyetemen végzett, jogtanácsos, majd tárgyalási joggal felruházott ügyvéd az új-zélandi Legfelsőbb Bíróság és brit bíróságok mellett (Inner Temple). Elsőként csatlakozott Peter Eigenhez, hogy létrehozzák a TI-t Berlinben, tanácsadója volt a Commonwealth főtitkáranak, és a Commonwealth londoni titkárságán a jogi és alkotmányos kérdések főosztályát vezette. Korábban Új-Zélandon folytatott ügyvédi tevékenységet.

2010

Jelen kutatás a függetlenségre az objektivitásra helyezte a hangsúlyt. Az aktuálpolitikai csapdákat elkerülendő, néhány fontos kivételtől eltekintve, a 2010. évvel egy olyan időpontot vesz alapul, amikor a negatív folyamatok kiteljesedtek, és a szavazók még nem biztosítottak kétharmados többséget egy következő pártkoalíciónak. Ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy a politikai rendszerváltás után két évtizeddel a korrupciós hálózatok a politikai hatalmat is eszközként használták, ami közvetlenül járult hozzá ahhoz, hogy Magyarország csőd közeli helyzetbe került. Ez a pénzügyi csőd azonban az IMF és az EU Bizottsága gyors hiteleinek segítségével mégsem vált kézzel-foghatóvá a magyar társadalom számára.

Jeremy Pope és az OECD tanulmányai szerint is a sajtószabadság hagyományos fogalma védtelen abban az esetben, ha az újságírók megvehető, korrumpálhatók. Amennyiben nincs olyan hatóság, amely folyamatosan monitorozza a korrupciós hálózatoknak a szabad sajtóba való behatolását, akkor nem beszélhetünk sajtószabadságról. Ugyanilyen helyzet áll elő, amikor a média tulajdonosok lesznek tagjai akár hazai, akár nemzetközi korrupciós hálózatnak. A jelen kutatás feltárta, hogy a rendszerváltás után a magyar újságírókat három szakaszban érte korrupciós kihívás. Ezekben az esetekben az újságírók mintegy kétharmada is érintetté válhatott. Ezen kívül az állam és a tőkeerős vállalkozások folyamatosan beavatkoztak a média életébe akkor, amikor fizetett hirdetésekkel tartottak életben egyébként életképtelen sajtóorgánumokat. Itt is érvényesült a korrupció kiszorító hatása, ami a tisztességes újságírókat bünteti, és hivatásuk feladására kényszeríti.

Ahogy Jeremy Pope a TI 1995-ös kézikönyvében is jelezte, a korrupcióellenes harcban a holisztikus megközelítés a legfontosabb. Ehhez az eredeti gondolathoz visszatérve jelen tanulmány újra egy egységben kezeli az államigazgatás, az üzleti és a civil szféra hármását, igyekszik feltárni a rejtett összefüggéseket, illetve azok analízise után új típusú javaslatokat tesz a magyarországi korrupciós helyzet jobbítására. Ugyancsak visszatérve a TI eredeti metodológiájához, amely szerint a tiszta közéletről szóló országos tanulmányokat általában egyetlen szerző állítja össze (a széttagolt, eltérő

elvek mentén készült anyagok helyett), ismételten egységes minőséget kíván a szerző felmutatni. Természetesen ez felveti azt az igényt, hogy több szerzőt idézzon, mint a korábbi integritás tanulmányok.

Külön fejezet foglalkozik az üzleti szférát érő kihívásokkal. Párhuzamot von az állampárti időszak munkahelyi viszonyaival, kiemelve, hogy a korrupciós hálózatok leginkább a mikro-, és kisvállalkozásokat, valamint a munkavállalókat hozzák hátrányos helyzetbe. Sem a jogszabályok, sem a bírói gyakorlat nem képes felismerni és kezelni a tisztességük miatt a munkahelyükről kiszorított köztisztviselők és magánalkalmazottak kiszolgáltatott helyzetét. A közbeszerzések korrupciós veszélyeztetettsége igen magas, mivel a korrupciós hálózatok képesek azt úgy befolyásolni, hogy látszólag minden jogorvoslati lehetőség biztosított.

A jelen integritás tanulmány abban is visszatér a Transparency International Jeremy Pope által megteremtett hagyományaihoz, hogy – a valóságot kevésbé leképező, uninformatív osztályozási számok helyett – az integritás rendszert erodáló esettípusokat jeleníti meg. Abban az esetben, amikor az egyes esettípusok taglalásánál a konkrét korrupciós cselekmények megnevezéséhez még nem állnak rendelkezésünkre publikálható bizonyítékok, a tendenciákat nemzetközi példák illusztrálják.

Miközben a kutatás szerint 2010-re a tisztességeseknek és a jogszabályokat betartóknak esélye sem volt a korrupciós hálózatokkal szemben, mégis akadtak olyanok, akik személyes sorsukat sem kímélve kiálltak a demokrácia és a haladás mellett. Őket nevezzük igazlátónak (whistleblower), és őket ajánljuk példaképül a jövő nemzedékek számára.

Előszó² – vissza az alapokhoz

Mérföldkőnek számít mind a mai napig a korrupció-ellenes küzdelemben a Transparency International 1995-ben megjelent kézikönyve. Azért tartom fontosnak szó szerint idézni a Nobel-díjas Arias Sanchez által írt előszó szövegét, mert minden olyan lényeges elem megtalálható benne, ami a követ-

2 Forrás: POPE, Jeremy: TI Source Book 1995; TI-HUN Kézikönyv 1995.

kező évtizedben úgy a nemzetközi, mint a hazai korrupció elterjedéséhez, mintegy megállíthatatlan fejlődéséhez vezetett.

„Hálás vagyok a lehetőségért, hogy én írhatom meg ezt az előszót, mely alkalmat biztosít számomra, hogy korunk egyik legégetőbb problémájáról adjak közre néhány gondolatot. Nevezetesen annak szükségszerűségéről, hogy a korrupció elleni harc okán magánembereknek, közösségeknek és nemzeteknek kell egyesíteni erejüket.

A korrupció mindig is virágozni fog olyan totalitárius, önkényuralmi és diktatórikus rezsimok árnyékában, melyek a hatalmat néhány felelősségre nem vonható személy kezébe adják. Definíciójuk alapján az abszolutizmus és a diktatúra jóval kevesebb morális kötöttséget jelent, mint amennyit a demokrácia megkövetel. A totalitárius rezsimok esetében a korrupció gyakran közvetlenül kapcsolódik az emberi jogok megsértéséhez. Latin-Amerikában jó néhány diktátor éveken keresztül oly módon igazolta saját kormányát, hogy ellenpéldaként az előző évek elismerten korrupt kormányaira mutogatott. Ezek a diktatúrák gyakran kiváló terepet biztosítottak a tolvajok és a sikkasztók védelme szempontjából. Az összes ilyen esetben megfosztották az állampolgárokat és az újságírókat azoktól a jogi eszközöktől, melyekre azért lett volna szükség, hogy kormányaik önhittségét és korrupcióját megfelelő és hiteles jogi rendszer keretében bírálhassák. Ugyanakkor a korrupciót leginkább a demokrácia leplezi le, és ellene a harcot a demokrácia veszi fel a leghatékonyabban. A korrupciót kizárólag olyan környezetben lehet megvizsgálni és kiiktatni, amelyre a pluralizmus, a tolerancia, a szólásszabadság és az egyéni biztonság a jellemző. Ezt a környezetet azonban csak a demokrácia garantálja.

Azt viszont ne gondoljuk, hogy a demokrácia immunis lenne a korrupcióval szemben. Nem lehetünk annyira naivak, hogy olyan következtetést vonjunk le, hogy a korrupció csakis a törvényen kívüli szervezeteket érintheti. Továbbá, a korrupció nem is csupán a nemzetközi besúgórendszer által felölelt területre korlátozódik. Tagadhatatlanul igaz, hogy az ilyen jellegű büntetendő tevékenységek gyakran vonzzák a korrupció 'karmait'. Ezek a 'karmok' máris behatoltak a fejlett és a fejlődő országok kormányainak hatalmi struktúráiba, Európától egészen Latin-Amerikáig. A magánkézben lévő nagy

szervezetek is kihasználták azt az előnyt, amely a tevékenységük formális jog-szerűségéből fakadó elismertséggel járt. Az általános bizalmat azáltal csorbították, hogy a vesztegetést standard, elfogadott üzleti stratégiának tekintették. Ez olyan stratégia, amely őket tisztességtelen gazdasági előnyökhöz juttatja. Emlékeznünk kell ugyanakkor arra is, hogy miként kerültek az állami pénzek magánszemélyek bankszámláira, és miként gazdagították azok állami tisztviselők és katonai vezetők vagyónát. Szintén ismerős kérdés az olyan külföldi segélyek és adományok nem megfelelőképpen történt elosztása, amelyek célja a fejlesztés, illetve a háború vagy természeti katasztrófák okozta szenvedések enyhítése lett volna; ezeknek a pénzalapoknak egy bizonyos része gyakran a korrupciós tisztviselők meggazdagodását szolgálja.

A korrupció egyik legelkeserítőbb formája a legszegényebb országokban jelentkezik, ahol a szenvedés és a szociál-gazdasági egyenlőtlenségek a leginkább elterjedt jelenségek közé tartoznak. És mégis, az állami hivatalokban tovább él a korrupció. Ezekben az országokban az állami hivatalnokok megvesztegetése azonos a szegényektől való lopással. A korrupció közvetlen hatásként nem csupán az emberek további elszegényedését, hanem a demokratikus intézmények elgyengülését is magával hozza. Amikor Latin-Amerikában túlnyomórészt diktátorok uralkodtak, a demokrácia harcosai lakossági ellenállást szítottak azáltal, hogy az önkényuralmi rendszereknél uralkodó korrupció ellen felemelték szavukat.

Több latin-amerikai diktatúra bukásához az a harag vezetett, amelyet az állampolgárok a saját országaik rezsimjeinél tapasztalt korrupcióval szemben éreztek. Esetenként azonban az is megtörtént, hogy ugyanazon személyek – a demokratikus kormányzati rendszereknél tapasztalt korrupció miatti kiábrándultságukban – egy újabb diktatúra pártjára álltak. Lényegében e diktatúrák nagy része oly módon jött létre, hogy államcsínyek és katonai puccsok képviselői képmutató módon a demokratikus kormányzati rendszerek korrupcióját vádolták.

Az elnyomás alól felemelkedő nemzetek nincsenek tisztában a korábbi rezsimek korrupciójának mértékével, hiszen azok nem engedélyezték sem a vizsgálatokat, sem pedig a lakosság tájékoztatását. Ugyanakkor a demokrácia újdonságát beárnyékolhatják a szabad sajtó által nyilvánosságra hozott botrányok.

Az antidemokratikus társadalmakra jellemző nyíltság hiánya az állampolgárokba azt a hamis benyomást keltette, hogy a demokráciák különösen sebezhetőek a korrupció szempontjából. A demokratikus országok vezetőinek felelőssége az, hogy szembenézzenek azzal, hogy ez a nézet téves. A demokráciára a nyíltság és az iránta való elkötelezettség jellemző.

A nyíltság védelmét leghatékonyabban az állampolgárok tudják biztosítani, saját maguk által – külön e célból – létrehozott szervezetek segítségével. Ezeknek a szervezeteknek fel kell hívniuk a figyelmet a nyíltság szükségességére, és érvelniük kell mellette országhatárokon belül és azokon túl egyaránt. A nagy erőt képviselő pénzügyi szervezetek az egész világon arra a megállapításra jutottak, hogy a korrupció az üzleti élet egyik legelfogadottabb eszköze. A korrupció elleni harcnak ugyanígy az egész világon el kellene terjednie. Amennyiben az emberek nem gondoskodnak a demokrácia megtartásáról, amennyiben hiányzik belőlük a polgári erkölcs és a kormányukkal szemben érzett elkötelezettség, abban az esetben a demokrácia egészen bizonyosan a korrupció 'martalócainak' prédájává válik.

A nemzetek nagy része elkötelezett abban a tekintetben, hogy elutasítson minden olyan kísérletet, amely az alkotmányos szempontból legitim kormányok elmozdítására irányul. Fokozatosan szilárdítják meg a külső és a belső békét. A legitim kormányok képesek arra, hogy kezdeményezői lehessenek a társadalmaink modernizálásához szükséges intézményi reformoknak és az emberi fejlődés ösztönzésének.

Sajnálatos módon a folyamatos botrányok kiábrándítólag hatnak az emberekre. Néhány országban ismét felélednek az államcsínyek és a népi felkelések iránti vágyak. A politikai pártokat, a demokratikus rendszer hagyományos erődtítményeit tönkretette a rossz hírnév, fokozatosan elítélik őket az állampolgárok, akik egyre inkább elhatárolják magukat a politikai döntéshozattól. Mivel a pártokat elhagyják az emberek, a demokrácia azzal a kockázattal kénytelen szembenézni, hogy ambivalens és tehetetlen formalitássá válik.

A modern technikai kultúrák rendkívüli hangsúlyt fektetnek a fogyasztásra és a javak birtoklásának kérdésére. Egyre inkább azt tapasztaljuk, hogy a személyes sikert és tekintélyt nem annyira az határozza meg, hogy az adott egyén mennyiben járul hozzá a társadalmat érintő kérdések megoldásához, hanem a materiális jólét mértéke. Ez pedig a mi civilizációnkat olyan erkölcsi

hiányossághoz vezet, amelyet kizárólag a műveltség orvosolhat. Az emberek – különös tekintettel a fiatalok – polgári felelősségtudatát kell felébresztenünk. Az osztálytermekben és az üléstermekben tanítanunk kell az állampolgári felelősséget és vonzóvá kell tennünk a szociálisan hasznos magatartás iránti elkötelezettséget. A materiális jólétet a fiatalság számára úgy kell bemutatnunk, hogy az alárendeltje az állampolgári jólétnek. A szociális tőkének le kell győznie a pénzügyi tőkét, tekintettel arra, hogy az a kultúra, amely csupán a materiális jólétre helyezi a hangsúlyt, kiváló talajul szolgál a korrupció 'gyomnövényei' számára.

Jó néhány helyen a bátor vezetők látásmódjának és elkötelezettségének köszönhetően az állampolgárok nyílt és felelősségteljes kormány iránti igénye szervezett kereteket kapott. Köszönet és aktív támogatás illeti meg azokat, akik a nyílt és őszinte kormányok megválasztásáért harcolnak, gyakran a komoly hatalommal és a megfelelő eszközökkel rendelkező elittel szemben. Úgy tűnik, hogy ezek az emberek azok az erőtlén Dávidok, akik a hatalmas Góliátokkal szemben harcolnak. Ahogy azonban az utóbbi időkben megmutatkozott, Dávid szellemes és akarata egyre többször győz Góliát megfélemlítő hatalmával szemben.

Amikor az állampolgárok felelősségteljes és tisztességes kormányt igényelnek, a korrupcióval szembeni haragjukat juttatják kifejezésre. A korrupció az a gyakorlat, amely a szegényt úgy alázza meg, hogy arra kényszeríti, hogy az alacsonyabb beosztású hivatalnokot meg kell vesztegetnie ahhoz, hogy az a kötelességének eleget tegyen, amely tönkreteszi a tisztességes kereskedőt, amely erővel ruházza el a kereskedelem gátlástalan vezetőinek csoportját és a tisztességtelen hivatalnokokat.

Nem kell megijednünk attól, hogy megállást parancsoljunk a korrupciónak, amikor arról beszélünk, hogy a korrupció világméreteket ölt. Arról a világméreteken jelentkező feltartóztathatatlan igényről sem szabad megfeledkeznünk, hogy az emberek tisztességes kormányokat akarnak.

Manapság a különböző országok vezetői kezdik elfogadni azt az álláspontot, hogy a korrupció kérdését hazai és nemzetközi szinten egyaránt meg kell vitatni. A hidegháború időszakának lezárulását követően, a segélyek felhasználását sokkal komolyabban figyelemmel kísérik és a humanitárius segítség célja jelenleg az emberek segítése, nem pedig 'barátok vásárlása' – akár korrumpáltaké is – a harmadik világban.

Legfontosabb fegyverünk a korrupció elleni harcban a demokratikus országok egyre növekvő számában, valamint az egész világot behálózó szabad sajtóban rejlik. A kérdések feltételéhez szükséges szabadság nélkül, illetve a változások befolyásolásának szabadsága hiányában, az emberek ahelyett, hogy hatalomhoz jutnának, egy felszínes demokrácia rendszerének a foglyai-vá válnak. A demokráciák által biztosított egyik legfontosabb szabadságjog a sajtószabadság. Ahol akár csak egy férfi vagy nő hangját elnyomhatják, ott minden ember ki van téve annak a veszélynek, hogy elhallgattathatják. Ahol az igazság akár csak egyetlen apró részlete is rejtve marad, ott akár nagy hazugságok is szárnyra kaphatnak.

A törvényi garanciák ellenére is minden állampolgári jogot megsérthetnek alkalmatlan és korrumpált vezetők. A jogok védelmére és helyreállítására sokkal nagyobb az esély az olyan helyeken, ahol a szabad sajtó nevesítheti az ilyen vezetőket, és vitát indíthat alkalmasságukról. A sajtószabadság az az 'örök éberség', amelyről Thomas Jefferson így beszélt: – egy véget nem érő feladat, amely kormányunkat a korrupcióval szemben védi.

Jövőbeni feladatunk az, hogy harcoljunk a nyíltságért és a szavahihetőségért, különös tekintettel politikai és gazdasági vezetőinkre. Azonban legyünk tisztában azzal, hogy a korrupció nem csupán azt jelenti, hogy politikai hatalmat személyes előnyök szerzésére használnak fel. Sokkal több annál, mint-hogy állami hivatalnokok és üzletemberek illegális és erkölcstelen előnyök megszerzése érdekében játszanak össze. A korrupciónak ennél sokkal több olyan dimenziója van, amelyek jogilag nem szankcionálhatók, és amelyek nem mindig lehetők fel mindenütt. Előfordulások mindig attól függ, hogy a nyilvánosság mennyi figyelmet szentel ezeknek.

Az egyik ilyen kérdés, amikor a politikai és kormányvezetők elmulasztják abbéli kötelezettségüket, hogy eleget tegyenek a demokrácia által tőlük megkövetelt oktatásügyi feladatoknak. A másik a kétértelmű beszéd kérdése, amikor kizárólag választási szempontokat figyelembe véve azt mondják a politikusok az embereknek, amit azok hallani szeretnének, és nem nevezik nevén a dolgokat. Ezek olyan praktikák, amelyek képesek arra, hogy személyeket, társadalmakat és a demokratikus rendszereket is korrumpáljanak.

Kétértelmű beszédek a nemzetközi kapcsolatok színterén is elhangzanak. Ez pedig már a tágabb értelemben vett korrupcióra mutat. Létezik

olyan korrupció is, amelynek eszközei a nemzetek egymással szembeni bizalmát gyengítik.

Az is korruptnak minősíthető, ha a politikai pályafutás sikereit a megnyert választásokkal mérik, különösképpen az olyan választások esetében, melyeket az igazság eltitkolásával, illetve annak – a választási szempontból alkalmasnak minősített pillanatig történő – visszatartása útján nyertek meg. Van olyan korrupció is, amikor a hivatalnokok és a politikusok annak érdekében osztanak kiváltságokat és zsíros állásokat, hogy ezek által a politikai pártokat és az egyéb szervezeteket saját etikai alapelveiktől és intellektuális erejüktől megfosszák. Korruptnak tekinthető az is, amikor megfelelnek arról, hogy a politikában való részvétel, illetve a kormányzati feladatok betöltése felkészültséget, önzetlenséget, a mások szolgálatára való készséget, továbbá az elmondottakat és a gyakorlat közötti összhangot igénylik.

Ne feledkezzünk meg azonban arról, hogy nem csupán a megválasztott tisztviselők lehetnek vétkesek a korrupcióban. Létezik a korrupciónak olyan formája is, amely rosszul értelmezett lojalitásból, szélsőséges behódolásból és az alárendeltek opportunizmusából fakad. Fel kell tennünk a kérdést magunknak, milyen lehetséges következményei vannak a titkolódzásban és a hamis lojalításban rejlő korrupciónak?

Tudatában kell lennünk annak, hogy a szavazóknak pedig az a felelőssége, hogy a jövőbeni kormánytisztviselőkben a tisztességet, az alkalmasságot, a megfelelő képességeket, az igazságszeretetet és az e tulajdonságok iránti tiszteletet keressék. Az olyan ember, aki értékeket ugyan nem tud felmutatni, a politikai ambíciói viszont annál nagyobbak – a hatalom iránti szomjúságát oltandó – mindig is hajlandó lesz arra, hogy a demokrácia eszközeit meghamisítsa. A megsemmisült demokráciák nem mindegyikét államcsíny vagy felkelés tette tönkre.

A szavazás is egyfajta jog. Arról azonban nagyon sok állampolgár megfeledkezik, hogy ezzel az a kötelezettség is párosul, hogy e jogával felelősséggel kell élnie. Az 1933 márciusában tartott parlamenti választásokon Beethoven, Goethe és Thomas Mann hazájában a Nemzeti Szocialista Párt – legitim módon – megsemmisítő többségű győzelmet aratott, és ily módon megnyílt az út Adolf Hitler számára a legkorruptabb hatalom, az abszolút hatalom felé.

A XVII. századi Mexikó egyik legnagyobb költője, Sor Juana Inés de la Cruz az alábbi kérdést tette fel:

*cuál es más de culpa aunque cualquiera mal haga:
La que peca pro la paga él que paga por pecar?*

*Whose is the greater blame in a shared evil?
She who sins for pay or he who pays for sin?*

A közös bűn kire hoz nagyobb szégyent?
Arra, aki pénzért követi el bűnét, vagy arra, aki ugyanazon bűnért fizet?

A költő úgy gondolta, hogy beszélnie kell arról az álszeméremről, amikor ugyanaz a férfi teszi megvetés tárgyává az asszony erkölcsseit, aki korábban a bűnt vele elkövette.

Úgy gondolom, hogy az ő szavai ma is igazként csengenek egy olyan világban, ahol a bűnösök gyakran húzódnak vissza a gazdagság és a hatalom oltalmába. A korrupciónak két félre van szüksége: az egyik, aki korrumpál, a másik pedig, akit korrumpálnak. Amíg az iparosodott országok vezetői odahaza elítélik a korrupciót, míg más országokban szemet hunynak a vesztegetések felett, addig az ilyenek nem csupán a korrupció vádjával illethetők, de abban is vétkesek, hogy kétféle normát alkalmaznak a fejlődő és a fejlett világ esetében. E kétféle norma létezése veszélyt jelent az összes érintett félre nézve: a gazdag nemzeteknek, amelyek az etikát kizárólag az országhatárokon belülre korlátozzák és a szegény nemzeteknek, amelyek intézményei a korrupció miatt elgyengülési folyamaton mennek keresztül.

A fejlődő országokban a korrupció előkészítői nem minden esetben a harmadik világ polgárai. Az elmúlt néhány évtizedben számos iparosodott ország oly módon avatkozott be a fejlődő világ országaiban lezajlott politikai folyamatokba, hogy korrupt vezetőket támogatott, tartott meg, vagy éppen ilyen vezetők kezébe adott hatalmat. Jó néhány gazdag ország kétféle normát követett külpolitikájában: odahaza a demokráciát, külföldön viszont a diktátorokat támogatta. Ez a kettős norma a nyugati országok azon magatartásában is jelen van, amellyel elutasítják a fejlődő országok vesztegetés-ellenes törvé-

nyeit. Teszik ezt úgy, hogy társaságaik számára engedélyezik, hogy azok a csúszópénzként történt kifizetéseiket adókedvezményként könyvelhessék el. Az ilyen ügyek közönséges módon figyelmen kívül hagyják a törekény új demokráciák azon igényét, hogy a demokratikus rendszer értékeit bizonyítani kell az olyan emberek számára, akik éveken át totalitárius rendszerű országban éltek.

Kétértelmű beszédet (a kettős norma egy másik fajtája) lehet hallani a nemzetközi kapcsolatok színterén. Ez pedig már a tágabb értelemben vett korrupcióra mutat, arra, amely a nemzetek közötti bizalmat gyengíti. Amikor az erősebb államok kormányai morális magyarázatokkal szolgálnak az olyan törvények alátámasztására, amelyekre a valóságban saját érdekeik miatt van szükség, korrupciós gyakorlatot követnek. Az is egyfajta korrupció, amikor a – nem ritkán pacifistának titulált – demokratikus kormányok engedélyt adnak saját iparvállalataik számára, hogy olyan elnyomó rendszert fenntartsanak országok részére szállíthassanak fegyvereket, amelyek megsértik az emberi jogokat, illetve olyan országok számára, amelyek polgárháborúba vagy nemzetközi konfliktusba keveredtek.

A Transparency International komoly lépéseket tett annak érdekében, hogy a korrupció által diktált kétféle normával szemben felvegye a harcot. Tapsolok ezekhez a lépésekhez, de még sokkal többet kell tennünk. Kétséggel nem férhet hozzá, hogy ez a Kézikönyv felbecsülhetetlen értéket képvisel a további munka számára. E munka lényege, hogy különböző normákat hozzon létre a polgári társadalmak (törvényhozók és a törvények végrehajtói) számára, és példaként olyan jól bevált gyakorlati megvalósításokat mutasson fel, melyeket bármelyik ország figyelmen kívül hagyhat saját kockázatára.

Amellett, hogy éber és erős polgári társadalmat kell létrehoznunk, küzdelelnünk kell a korrupció ellen úgy is, hogy a gyermekeinket megtanítsuk arra, hogy a hatalommal nem szabad visszaélni. Úgy kell harcolnunk a korrupció ellen, hogy közben mi magunk váljunk a polgári erkölcsök bajnokaivá, a polgárság olyan értékeit felmutatva, amelyek az évek folyamán elveszettek. Az ezredfordulóhoz közeledve mindannyiunk segítségére szükség van ahhoz, hogy ezt a célt elérjük. Továbbra is bízunk kell abban, hogy a korrupciós folyamat továbbterjedését megállíthatjuk. Amikor arról beszélünk, hogy a korrupció világméreteket ölt, arról a világméreteken jelentkező feltartóztatathatatlanság igényéről sem szabad megfeledkeznünk, hogy az emberek tisztess-

séges kormányokat akarnak. A hidegháború időszakának lezárulását követően a segélyek felhasználását sokkal komolyabban figyelemmel kísérik, és a humanitárius segítség célja jelenleg az emberek segítése, nem pedig a 'barátok vásárlása' – akár korrumpáltaké is – a fejlődő világban.

A politikai tudományokkal foglalkozó diákok gondolataiban Európa a felvilágosodás korát testesíti meg – a demokrácia érdemeiről folytatott nagy filozófiai vitákat, a szabadság alkotmányát és a polgárság kötelezettségeit. Most pedig egy új és világméretű felvilágosodás hajnalán vagyunk. Tegyük meg mindent annak érdekében, hogy demokráciáink születését és a kormányaink megalakulását segítő gondolatok reneszánszukat élhessék, mivel csak is akkor lehet biztonságos a jövőnk, ha ezekhez a gondolatokhoz következetesen ragaszkodunk.

Amennyiben ismét felfedezzük a szabadság, az igazság és az igazságosság iránti szenvedélyünket, álmaink megvalósulnak és saját céljainkat is túlteljesítik. Az idő elérkezett, hogy kihasználjuk lehetőségeinket és megmeneküljünk a korrupció kísérteteitől.”

Oscar Arias Sánchez³

Costa Rica

1995. október

3 Dr. Oscar Arias Sánchez Costa Rica elnökeként 1987-ben kapta meg a Béke Nobel-díjat, a latin-amerikai fegyveres konfliktusok rendezésében kifejtett tevékenységéért, valamint a közép-amerikai béketörekvéseiért.

A demokratikus folyamat

Korrupciós hálózatok 1990 előtt

Két évtizeddel a Jaltai békerendszer összeomlása, és a magyar rendszerváltás kezdete után a történelemtudomány még mindig adós a pártállami rendszer átfogó vizsgálatával. Az egyes kutatások elszigeteltek, az eredményeket a média nem közvetíti a társadalom felé. Lassan feledésbe merülnek azok a személyek, akik a korábbi rendszer haszonélvezői voltak, miközben az általuk negyven év alatt felépített rendszer meglepő túlélési képességet mutat. A jog uralmát nem sikerült megvalósítani, ehelyett a rendszerváltás előtti időket idéző korrupciós hálózatok erősödtek meg. Ezek a hálózatok akadályozzák a gazdaság fejlődését, kiüresítik a demokratikus kereteket és valóságos nyomorba taszítják a lakosság lassan egyharmadát. A pártállami keretből a pluralista piacgazdaság rendszerébe vezető út olyan történelmi léptéket jelent, amely a diktatúra által központosított vagyon lebontásával jár. Annak értékelése is elmaradt, hogy a rendszert váltó privatizáció folyamatát szükségszerűen vagy csak alkalmasszerűen jellemezte az illegitim (fehérgalléros) magánosítás. Mivel a pártállami központosított vagyon a korábban alulfizetett állampolgárok biztonságát (például a későbbi nyugdíjak alapját) is jelentette, a közvagyon jelentős értékvesztéssel járó magánosítása a rendszerváltó kormány gazdasági-pénzügyi mozgásterét erősen korlátozta.

Ennek egyik eredménye a szociális diszfunkció. A pártállami időszakban vagyoni háttérrel nem rendelkezők széles tömege szembesült többek között a munkanélküliség, a megélhetési költségek drasztikus emelkedése miatt a lecsúszás-leszakadás veszélyével. Felszínre kerültek a létminimum alatt élők, a tömegesen leszakadó rétegek problémái. A magyar pluralista demokrácia és piacgazdaság megteremtése nem spontán módon, hanem a Szovjetunió kommunista pártjának műhelyeiben vizsgált forgatókönyvek mentén

történt. A legújabb kutatások szerint több változatot is vizsgáltak egyszerre, a kutatásokba bevonták a szövetségesek legmegbízhatóbb kádereit is⁴.

Mivel a hagyományos korrupció-kutatási módszerek a kelet-európai régióban nem képesek magyarázatot adni a történtekre, jelen tanulmány kortörténeti dokumentumok alapján elemzi e speciális korrupció történelmi gyökereit.

1949 őszén, a Szovjetunióból visszatért magyar pártdelegáció terjesztette elő azt a javaslatot, amely alapján a magyar kommunista párt – az orosz hadsereg védelme mellett – rövid idő alatt kiépítette azt az államszervezeti struktúrát, amely gyakorlatilag változatlan maradt egészen 1988-ig. A szovjet tapasztalatokról szóló korabeli jelentésben, a dokumentum legelején rögzítették a következő lényeges megállapítást: „A Párt az államszerveket elsősorban az államhatalom vezető posztjain lévő kommunistákon keresztül irányítja; az államvezetés kulcspozícióit a Párt vezető szerveinek határozatai alapján töltik be”. Ez az elv hozta létre a káderhatásköri listákat, ami az egész nomenklatúra rendszer lényegét fejezi ki. A szovjet minta alapján a teljes államapparátus, az igazságszolgáltatás és a média feletti irányítást nem a megválasztott vagy kinevezett államigazgatási vezetők, hanem az – egyes államigazgatási funkciókat is integráló – állampárt gyakorolta. Senki nem lehetett vezető az MKP (Magyar Kommunista Párt), majd az 1956-os forradalom és szabadságharc szovjet leverése után az MSZMP (Magyar Szocialista Munkáspárt) különböző szintjeinek előzetes engedélye nélkül. Pontosan szabályozták azt, hogy mely állampárti szintek dönthetnek a miniszteri, országgyűlési képviselői, a Legfelsőbb Bíróság elnöki, legfőbb ügyészi, a Magyar Televízió, a Magyar Rádió elnöki, stb. posztok betöltéséről. A „káderlista” nem csak a kinevezésre (vagy az irányított megválasztásra), hanem a leváltásra, áthelyezésre, kitüntetésre, sőt még a külföldre történő kiutazások engedélyezésére is kiterjedt.

„A direkt irányítás pozícióinak száma az 1950-es 3800 körülről az ötvenes években 2000-2500-ra változott. A Kádár-rendszerben viszonylag kisebb értékről fokozatosan emelkedett fel a 2700-as számig, majd 1967-től

4 Lásd: RÉVÉSZ Béla: Dunagate II.; Beszélő 2005. Január; 10. évfolyam I. szám.

kezdvé 1500 és 1700 között változott. 1963-ban az MSZMP a Központi Bizottság hatáskörébe tartozó káderek számát növelte, a Politikai Bizottság és a Titkárság hatáskörébe tartozókat csökkentette és az eljárás meggyorsítása céljából egyes kinevezéseket, jóváhagyásokat a Központi Bizottság titkárainak és osztályvezetőinek hatáskörébe utalt. A Központi Bizottság titkárai és osztályvezetői e minőségükben a Központi Bizottság nevében jártak el. A nyolcvanas évek második felében aztán mindez két lépésben (1985-ben, illetve 1988-ban) 1200-1300-ra, illetve 430-440-re csökkent. A Központi Bizottság a KB és a PB (Politikai Bizottság) – szovjet mintára létrehozott – káderhatásköri listáját 1988. július 13-14.-én jelentősen szűkítette, de csak 1989. május 8.-án szüntette meg. Maga az intézmény, tehát az állampárt, az államigazgatás, az igazságszolgáltatás, a társadalmi szervezetek, és a teljes sajtó feletti párturalmat biztosító „káderhatáskör” egyidős volt a rendszerrel.⁵

Ez, a jogszabályokban is kötelezővé tett gyakorlat a felsővezetők kinevezésén keresztül úgy szüntette meg az összes demokratikus féket és ellensúlyt, hogy eközben minden intézmény, beleértve a „független” igazságszolgáltatást is, látszólag a törvények által szabályozott módon működött.

1982-ben a rendszer megrendült, amikor kezdett nyilvánvalóvá válni, hogy a szovjet birodalom pénzügyileg fenntarthatatlan, Moszkva nem képes biztosítani a szovjet blokk egyben tartását. A Szovjetunió Kommunista Pártja több scenáriót is kidolgozott a hatalom reformokkal történő megtartására, de a számukra legrosszabb forgatókönyv valósult meg. Oroszország az elszigetelődés feloldását és a nyugati gazdasági rendszerbe való betagozódását kívánta megvalósítani. Mindeközben a szovjet-blokk országokban eltérő módon, de sikerült a párt-nomenklatúrák egyfajta metamorfózisát megvalósítani. Az orosz törekvéseket végül az Egyesült Államok is felkarolta, mivel felismerte a költséges bipoláris rendszer felszámolásának a lehetőségét.

A kelet-európai rendszerváltó országok közül elsőként Csehország alkotott lusztrációs törvényt, ami a politikai életből igyekezett kiszorítani a korábbi rendszert kiszolgáló személyeket. Eltérő mértékben, de mindenütt

5 T. VARGA György: Pártapparátus Magyarországon 1948 után; i.n. História 1988/1; pp. 28-30.

adósok maradtak a jogállam teljes körű kiépítésével, az igazságszolgáltatás átvilágításával. Az egykori Német Demokratikus Köztársaság sajátos helyzete miatt lett kivétel, mivel ott rendelkezésre álltak az egykori NSZK bírái, akik hetente néhány napot az újonnan felszabadult országrészben ítéleztek. Ezért ott a hatékony (nyugat-)német jogrendszer azonnali átvétele nem adott teret a fékek és ellensúlyok formalizálásának, a politikai csatározásba bújtatott áldemokratikus megoldások időhúzó taktikájának.

A korabeli lapok tanulmányozása során megállapítható, hogy alsószintű korrupciós esetek a rendszerváltás előtt is voltak, sőt ezekről a média is beszámolt. Az ilyen sajtó- megjelenés automatikusan maga után vonta a párt és igazságszolgáltatási vizsgálatokat. A különböző beruházási visszaéléseken kívül a hiánygazdálkodás révén egy sor olyan terület létezett, ami a centralizált gazdálkodás következtében a korrupció melegágyává vált. A nyugati devizáért importált banán beszerzése, a telefon beszereltetése, vagy egy lakás kiutalása is a korrupciót erősítette. Számtalan esetben előfordult, hogy a „munkásosztály” kvótáján nem munkások jutottak állami lakáshoz, hanem a kommunista ifjúsági szövetség helyi vezetői.

Rendszerszintű korrupcióra utal az orvosi hálapénz intézménye is. A szovjet rendszer átvétele után teljesen centralizálttá vált nemcsak az egyes ágazatok közötti bérmeghatározás, hanem az is, hogy egyes munkahelyeken ki mennyi bérre jogosult. A rendkívül alacsony bérszínvonalat egészítette ki a béren kívüli juttatások igen széles skálája, amely az ingyenes orvosi ellátástól, az ingyenes gyógyszerek biztosításán keresztül, az ingyenes oktatást is jelentette. A lakhatás költségei minimálisak, pontosabban az akkori bérviszonyoknak megfelelő mértékűek voltak. Ennek megfelelően ez a pénzügyi rendszer térítette el az energiaárakat azért, hogy az alacsony bérszínvonalon élők is meg tudják fizetni azt. Az egész pénzügyi rendszer az ideológiai harc eszközüül szolgált, ezzel a rendszerrel lehetett kimutatni azt, hogy a szocializmusban a dolgozók egy sor területen ingyenes ellátásra jogosultak, míg a kapitalista országokban mindezt fizetni kell.

A hiánygazdálkodásból fakadó, illetve a centralizált döntéshozatal által gerjesztett széleskörű korrupció azonban eltörpült a pártállami rendszer működésének lényegét jelentő hálózat mellett. Ezt a hálózatot nomenklátúra-rendszernek nevezték. Ebben a hálózatban bármilyen – előre meghatáro-

zott – munkahelyen csak úgy lehetett előrehaladni, ha azt a helyi pártvezetőség engedélyezte. Ez a hálózat átfogta nemcsak a termelést, az államigazgatást, az igazságszolgáltatást, az erőszakszervezetek mindegyikét, hanem magát az állampártot is. Jogszabályban rögzítették azt a kötelezettséget és jogosultságot, hogy a megfelelő szintű állampárti vezető mely szervezet vezetőjének kinevezése felett diszponált. A Geopolitikai Tanács korábbi kutatásából⁶ kiderül, hogy például a belső titkosszolgálati tevékenységet, az elnyomó funkciót nem egyedül maguk a titkosszolgálatok végezték, hanem szorosan együttműködtek az adott terület pártvezetőjével. Ma már sok esetben bizonyítható az is, hogy a pártvezető rendelte meg a titkosszolgálati akciót az általa nem kívánatosnak ítélt személy ellen. A nyomozó hatóságok, az ügyészség és a bíróság közvetlen pártirányítása oda vezetett, hogy sokszor feleslegessé vált a fellebbezést előterjeszteni, hiszen a jogállam formális volta az ilyen jogorvoslatot nem tette valóságossá. A rendszer lényegéhez tartozott, hogy a legfelsőbb pártvezetők döntötték azt el, hogy az adott kötelezettségzegés, vagy bűncselekmény elkövetése esetén a bűnös állami vagy pártvezető milyen büntetést kapjon, egyáltalán kapjon-e bármiféle büntetést, vagy „érdemei elismerése mellett” néhány év pihentetés után más pártbeosztásba kerüljön. Itt is tetten érhető a jogrendszer hiánya, a kettős mérce alkalmazása.

A diktatúra elnyomó eszközei a történelem során finomodtak. Az 1950-es évek még az úgynevezett koncepciók peres időszakára volt, amikor előre megkonstruált bírói tárgyalásokon ítélték el azokat a személyeket, akik kényelmetlenné váltak a pártvezetés számára. A rendszer későbbi, „puhább” korszakában is nyilvánvaló volt minden állampolgár számára, hogy a jogszabályok ellenére bárki, bármikor vizsgálat alá vonható, bármikor megfosztható sze-

6 Pintér István: Rendszerváltás a magyar titkosszolgálatoknál In: Geopolitikai Tanács Műhelytanulmányok 2010/2 szám, Budapest, p. 18.: „...A politikai nyomozó szervek már 1960-tól valamennyi birtokukba jutott érdemleges adatról tájékoztatták a megyei pártbizottságok első titkárait, írásban általában havonta, egyes területekről esetenként, a fontos eseményekről pedig naponta. A megyei főkapitányok, illetve osztályvezetők szóbeli beszámolóit valamennyi megyében rendszeressé váltak. A megyei párt végrehajtó bizottságok munkatervek alapján megtárgyalták az egyes fontosabb kérdéseket (például a megye operatív helyzetét), útmutatást adtak a további munkához. A „kialakult gyakorlat, hogy a megyei PB első titkárai a VB üléseire kerülő számos kérdésben összefoglaló anyagokat kérnek a politikai nyomozó szervektől (a mezőgazdaság szocialista átszervezése, oktatás helyzete, ipari üzemek termelési problémái...)”

mélyes szabadságától. A legkifinomultabb elnyomó funkciót az utolsó évtizedben a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság jelentette. Ez a szervezet szintén a legszigorúbb állampárti irányítás alatt működött, vezetője a nomenklatura listán szerepelt.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után formálisan kialakult a fékek és ellensúlyok rendszere. Az országgyűlési képviselők választások útján kerültek a parlamentbe, a jelöltek állítása pedig nem az állampárt, hanem a Népfront feladata volt. Ekkor már arra is volt példa, hogy nem egyetlen jelöltre lehetett szavazni, hanem kettő – egyébként ugyanúgy kijelölt – személy közül lehetett választani. A választásokon való részvétel rendszeresen meghaladta a 99%-ot, ami jól reprezentálja a rendszer totalitárius jellegét.

Korrupciós hálózatok az erőszakszervezetekben is léteztek. Köztudomású, hogy bizonyos katonai iskolák osztályaiból – egymást egész életpályájuk során segítve – emelkedtek fel katonatisztek mindaddig, amíg a néphadsereg több felsőszintű pozícióját egyszerre foglalták el. Nemcsak egymás fiatalkori ismertsége, hanem a közös vadászatok is erősítették azt a bizalmat, amelynek során egymás karrierjét támogatták. Ezeket a vadászatokat pedig az állam finanszírozta, a kiemelt vadásztársaságokat szintén a közösség pénzéből tartották fenn.⁷

A korrupció a pártállami rendszerben tehát nem kizárólag az alsószintű korrupciót, hanem a politikai korrupció teljes rendszerét jelentette. A totalitárius pártállami berendezkedés ugyanis a korrupciós hálózatokat és a korrupció lehetőségét a politikai hatalom megtartására éppen úgy felhasználta, mint az egyéb egyéni érdekek érvényesítésére. Mindeközben formálisan működött az országgyűlés, a bíróságok, a jogszabályoknak alávetetten működtek az erőszakszervezetek, és Magyarország formálisan betartotta az általa aláírt nemzetközi szerződéseket. A fékek és ellensúlyok amúgy is csak formális rendszerét a nomenklatura-hálózat működése teljesen ellehetetlenítette. A rendszerváltás (a bevezetőben taglalt folyamatok miatt) nem tudta felszámolni a korrupciós hálózatokat, amelyek tovább bővültek a privatizáció visszasságai és az illegális pártfinanszírozás miatt.

7 MAJTÉNYI, György: K-vonal; Nyitott Könyvműhely; Budapest 2009; pp. 77-124.

A Magyarországi korrupciós hálózatok a nemzetközi korrupciós hálózatokkal már a rendszerváltás előtt is érintkeztek. Az adminisztratív korlátok, valamint az erős titkosszolgálati jelenlét miatt ez az érintkezés egyes pártvezetők, külkereskedők, diplomata és bankárok kiváltsága maradt. A minőségi változást az addig központosított nemzeti vagyon privatizációja jelentette. Bár a közvagyon 60-70%-a már a privatizációs szabályok elfogadása előtt eltűnt, a később megjelenő külföldi „befektetők”, még így is jelentős üzletet remélhettek.

„1988-ben, amikor a spontán privatizáció megindult, még 2900 nagyvállalatot tartottak nyilván. De amikor 1990-ben megindult az intézményes privatizáció, addigra mintegy 1000 vállalat gyakorlatilag eltűnt. Ezeket bedöntötték, felszámolták, szanálták. Valójában megállapítható, hogy a spontán privatizáció korszakában az akkori vagyon 60-70 %-a került mélyen leértékelve, vagy ingyen magánzsebekbe... .. A baj az volt, hogy az utolsó kommunista kormány, a Németh kormány nem osztobaságból – mert szerintem nagyon is jól tudták, hogy mit miért tesznek – nem alkotta meg azokat a jogszabályokat, amelyek védték volna az államot a hiéna befektetők és vásárlók ellen. Így aztán teljesen szabad teret hagytak a vállalatvezetők, vagyis a párthoz közeli emberek mutyizásának.”⁸

Ebben a tömeges privatizációs folyamatban alakult ki a nemzeti és a nemzetek feletti korrupciós hálózatok szimbiózisa, amely a közös érdek – az állami vagyon eltulajdonítása, áron aluli megszerzése, illetve piacszerzés – mentén később más területeket is befolyása alá vont. Ráadásul a jogellenes privatizációk sorozatában, vagy a privatizációs szerződések be nem tartásában a korábbi nomenklatúra biztosította a büntetlenséget, az igazságszolgáltatási folyamatok blokkolását.

Magyarországon a 2010-re kialakult korrupciós helyzet ezért minőségileg más, mint a nem rendszerváltó országok esetében. Hasonlóan más poszt-

8 Haza(ki)árulás: Bencze Izabella vagyoni jogi szakértővel beszélget Mezei Károly; Kairosz kiadó 2009; p49.

szovjet utódállamokhoz, döntően az állampárti nomenklatúrából alakult ki a nemzeti burzsoázia anélkül, hogy a diktatórikus hatalomgyakorlást elfelejtették volna. A politikai és államszervezetben visszaállított fékek és ellensúlyok rendszere még mindig csak formálisan működött, a piramis csúcsán az illegális pártfinanszírozás állt. Elsősorban ez teszi lehetővé, hogy az illegális finanszírozók az államigazgatási és igazságszolgáltatási kulcspozíciók betöltésébe, a törvények és rendeletek meghozatalába antidemokrati- kus módon avatkozhasanak be. Mégis a legtöbb gond a jogállam hiányából, és a joga kívüli hatalomgyakorlási módok újjáéledéséből származik.

Civil szféra

Miután az 1989-es rendszerváltás utáni Magyarországon megszűntek a gyülekezést és az állampolgári kezdeményezéseket tiltó szabályok, civil szervezetek ezrei alakultak meg. A társadalomban megjelent és felerősödött a közösségért tenni akarás igénye, amely valódi ellensúlyt képezhetett volna a politikai és gazdasági szférával szemben. A civil önszerveződésnek nem volt legális hagyománya, ráadásul a civil szervezetek működését biztosító pénzügyi fedezet is hiányzott. Ezért volt kiemelkedő jelentőségű a magyar származású, nemzetközi filantróp Soros György megjelenése, aki nemcsak számottevő anyagi forrással, hanem tudásbeli, szervezésbeli és kapcsolatbeli tudásátadással is segítette a civil szektor megszületését. Ekkor azonban az is nyilvánvalóvá vált, hogy az önálló civil kezdeményezésekhez képest a Soros Alapítvány és a Soros György által finanszírozott OSI (Nyílt Társadalomért Intézet) jelentős helyzetelőnyt élvez.

A rendszerváltáskor örökölt államadósság és a demokratikus intézményrendszer kiépítésének költségei késleltették a civil társadalom létrejöttének támogatását. A kezdeti időszakban civil feladatokra alakult egyesületek és alapítványok többsége gyorsan „csődbe ment”. Csak azok a civil szerveződések voltak képesek hosszútávon fennmaradni, amelyek tartós tőkebevonást tudtak elérni. Ez alapvetően két forrásból, egyrészt a külföldi tőkeerős civil társaságoktól, másrészt a hazai – magánosítás után – vagyonosodott rétegtől származott. Tehát a civil szerveződéseknek akkor volt esélyük a szélesebb közvéleményt is elérő működési feltételeket biztosítaniuk, ha az előbbi források valamelyikéhez kapcsolódni tudtak.

2010-re nyilvánvalóvá vált, hogy a civil szerveződések körében is megjelent a korrupció. Részint az állami támogatás elnyerése érdekében visszafizetett pénzek, részint a pénzkifolyatásra létrehozott fiktív szervezetek jeleztek a civil szervezetek ellenőrzésének anomáliáit. Az üzleti és a politikai szférában is megjelent az eszközként használt civil szervezetek csoportja. A politikai elit több alkalommal használt fel civil szervezeteket arra, hogy megcsapolja

a közpénzeket. Ezek az esetek rendkívül nagy károkat okoztak a civil szerveződések fejlődésében. Részben a civil szervezetek társadalmi presztízsét jelentősen rombolta és a civil szervezetek állami támogatásának fedezetét jelentősen csökkentette, másrészt a visszaélések felszámolására a bürokrácia ellenőrzési mechanizmusa óriási többlet terheket rótt a civilekre.

Az egyik elhíresült ügy Zuschlag János egykori parlamenti képviselő ügye volt, aki több civil szervezetet hozott létre és működtetett abból a célból, hogy egy meghatározott minisztériumhoz köthető állami támogatásokat elsikkasszon. A támogatások elszámolását fiktív szerződésekkel és számlákkal támasztották alá. Az első fokon eljáró megyei bíróság részletesen feltárta az ügyet, megállapította, hogy az elkövetők bünszervezetben jártak el, és megállapította a kár nagyságrendjét is. Az elsőrendű vádlottat 8,5 év börtönbüntetésre, valamint vagyonelkobzásra ítélte.

A másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla Tanácsa hibaként rótta fel az elsőfokú megyei bíróságnak, hogy túlterjeszkedett a vádiraton. A vádiratban ugyanis nem szerepelt az, hogy a vádlottak a civil szervezeteket és az onnan elsikkasztott pénzt valójában párt-célokra használták fel, illetve a minisztérium politikai vezetésének minden bizonnyal tudnia kellett az ügyekről. A másodfokú bíróság mellőzte az ítélet indokolásából azokat a megállapításokat, amelyek a vádlottakon kívül más személyek büntetőjogi felelősségre utaltak. Ítéletében mellőzte az elsőrendű vádlott korábban kiszabott vagyonelkobzását is arra hivatkozva, hogy valójában a sikkasztást az országgyűlési képviselő nem a saját maga, hanem pártja javára hajtotta végre (sic!).

Ezzel szemben a Kecskeméti Törvényszéken lefolytatott adóvizsgálat (ami az első fokon hozott ítélettel egyidőben zajlott) megállapította, hogy sokkal nagyobb volt Zuschlag János vagyona, mint amit bevallott, ezért 30 milliós adókülönbözet, 15,5 milliós adóbírság és 14,3 millió forint késedelmi pótlék megfizetésére kötelezte. Az ügyben kiderült, hogy egy, mintegy 50 millió forintba becsült gödöllői építési telken kívül több bankbetéttel és egy autóval is rendelkezett. Ezen kívül édesanyja nevében volt egy 40-50 millióra becsült szentendrei luxuslakás, ahol a letartóztatását megelőzően a képviselő és felesége éltek.

A volt képviselő a jelentős adóbírságot befizette. A büntetőeljárás másodfokán eljáró Szegedi Ítéltábla azonban nem vizsgálta azt, hogy a vagyon-

gyarapodás miből származott, és már az sem fog kiderülni, hogy az adóbüntetést a volt képviselő végül is kinek a pénzéből fizette meg.

Az 1990-es rendszerváltás után hatalomra került legnagyobb konzervatív párt, a Magyar Demokrata Szövetség 2010-es országgyűlési választásokon nem jutott be a parlamentbe. Médiaértesülések szerint 2009-ben a pártnak a Seychelle-szigeteki Zircónia Ltd. 180 ezer euró (mintegy 50 millió forint) kölcsönt biztosított. A pénz egy ukrán érdekeltségű gázipari társaságtól származhatott, és titkolt célja a korábban szocialista színekben pénzügyminiszteri posztot betöltő Bokros Lajos Európai Parlamentbe való bejutása lehetett. Más források szerint ez az összeg egy ismeretlen vidéki alapítványon keresztül érkezett, amely alapítványt időközben felszámoltak. Arról ugyan nincs hír, hogy az alapítvány vezetői ellen eljárás indult volna, azonban az MDF a dokumentumok napvilágra kerülése után felszólította az európai parlamenti képviselőt, hogy mondjon le a mandátumáról, aki ezt visszautasította.⁹ Bokros Lajos politikai helyzetének megromlásához hozzájárult a végkielégítési botrány, illetve a bankkonszolidációból kimaradt amerikai érdekeltségű Budapest Banknak nyújtott 12 milliárd forintos tőkejuttatás ügy¹⁰.

Egy harmadik ügyben szintén egy civil szervezethez kapcsolódva merült fel a korrupció gyanúja. A 2010-es parlamenti választást követően a Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ) négy és fél millió forintot adományozott egy alapítványnak, amelyről kiderült, hogy nem létezik, sőt nem is létezett. Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) a párt részletes átvilágítása során kiderítette, hogy a párt a szombathelyi Vészhelyzet Alapítványnak fizette az összeget. Az alapítvány azonban nem szerepel a bírósági bejegyzésben – még a törölt alapítványok között sem. Az SZDSZ az ÁSZ jegyzőkönyve alapján csalás gyanújával ismeretlen tettes ellen feljelentést tett a rendőrségen. A hatóságok a feljelentés alapján az SZDSZ két évvel ezelőtti tárgyalópartnerét, a nem létező alapítvány képviselőjét keresik. A politikai párt nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy az ismeretlen tettes elleni feljelentés nem az SZDSZ apparátusának valamelyik tagja, hanem az alapítvány nevében eljáró személy ellen irányul.

⁹ Az ügyben megkerestük az MDF utódpártját a Jóléti Szabadság Demokratikus Közösség vezetőjét is, aki azonban a tanulmány nyomdába adásáig nem reagált a megkeresésünkre.

¹⁰ wikipedia.org/wiki/Bokros_Lajos

Korrupcióellenes szervezetek korai időszaka

1996-ban brit kezdeményezésre jött létre Magyarországon a Transparency International magyarországi tagozata, melynek első lépéseit mind a Soros Alapítvány, mind az OSI, a civil életben jelentősnek számító, anyagi és szervezésbeli támogatásban részesítette. Ez volt az első – és akkor egyetlen – civil szervezet, amelyik a korrupció feltárását és megelőzését tekintette feladatának. Az első TI Magyarország (TI-HUN) szakértői észlelték a rendszerváltás utáni korrupciós nyomást, ezért két jelentős, nemzetközileg is újdonságnak számító kutatást indítottak. Egyrészt a Fővárosi Önkormányzatnál kirobbant korrupciós botrány okainak feltárását és javaslatok megfogalmazását, másrészt a teljes magyar jogrendszer korrupcióellenesség szempontjából történő átvilágítását végezték el. A TI-HUN első jelentését a Fővárosi Önkormányzat elfogadta, a korrupció visszaszorítására hozott intézkedési tervet azonban a városvezetés visszautasította, ami belső válságot generált a TI-HUN vezetésében. A korrupcióellenes szervezet – a függetlenséget és védelmet erősítendő – ekkor került a nemzetközi könyvvizsgáló cég, az Ernst & Young védőernyője alá. Ennek ellenére az új vezetés döntése alapján a teljes magyar jogrendszer vizsgálatát tartalmazó második jelentés már nem jelenhetett meg. A TI-HUN vezetés határozata alapján ez utóbbi jelentést nem tekintette a TI-HUN második jelentésének, ugyanakkor nem járult hozzá ahhoz sem, hogy a szerzők azt saját nevük alatt publikálják. Ezáltal a jogrendszer korrupcióellenes átvilágításáról szóló jelentés quasi titkosítva lett, annak ellenére, hogy a programot támogató OSI szakmailag elfogadta a kutatási anyagot.

A TI-HUN, az első korrupcióellenes civil szervezet egyesületi formában – nyitott módon – működött, bárki csatlakozhatott, aki céljaival egyetértett. A TI-HUN az első két jelentést követően már nem foglalkozott hasonló mélységű átvilágításokkal. A Transparency International Magyar Tagozata végül 2005-ben – finanszírozási gondok miatt – jogutód nélkül megszűnt.

Korrupcióellenes szervezet második korszaka

2006-ban már zárt alapítványi formában jött létre a második korrupcióellenes szervezet, ugyancsak a Transparency International (Berlin) szervezet

hálózatában. A Transparency International Magyarország Alapítvány (TI-H) anyagiilag függetlennek tekinti magát a berlini központtól. Ez alatt értendő, hogy tevékenységének finanszírozási feltételeit önmaga teremti meg. Tevékenységét többek között nemzetközi alapokból, külföldi kormánytámogatásokból, európai uniós forrásból, vállalati és egyéni adományokból fedezi. A finanszírozási gondok miatt megszűnt egyesület után a TI-H Alapítványnak sikerült – a magyar civil szférában szokatlanul nagy – pénzügyi fedezetet biztosítani. Nem utolsósorban ennek köszönhető, hogy a TI-H a magyar média közvetítésével monopolhelyzetbe került a civil szervezetek között. A korrupcióval foglalkozó további magyar civil tudományos műhelyek és független szakértők munkáját és véleményét a közvélemény nem ismerhette meg a szükséges média-kapcsolatok finanszírozásának hiányában.

A TI-H alapítvány által készített jelentések, felmérések vagy tanulmányok „versenytárs” nélkül, egyedülként jelennek meg a magyar korrupció feltárásában. Közérdekű érdekérvényesítés keretében az alapítvány törvénytervezeteket és javaslatokat véleményez. *„Álláspontját a minisztériumoknak és az országgyűlési képviselőknek küldi meg. E tevékenység keretében rendszeresen tájékoztatja a Magyarországon működő külképviseletek munkatársait és alkalmanként az egyes országok Budapesten látogatást tevő diplomatáit – akik számos alkalommal kéri ki az alapítvány véleményét az új jogszabályokról.”*¹¹ Elmondható, hogy úgy a magyar kormány és társadalom, mint a nemzetközi közvélemény kizárólag a TI-H jelentéseit veszi alapul a magyarországi korrupciós helyzet megítélésében. Ezért sem hagyható figyelmen kívül az alapítvány jelentéseiben megfogalmazott korrupciós tendencia és a korrupció-ellenes kormányzati intézkedések értékelése.

A Transparency International (TI) korrupció érzékelési indexe (CPI) alapján Magyarország helyezése és pontszámai 2004 és 2009 között szinte változatlanok maradtak.

Ezzel szemben a társadalmi elégedetlenség a korrupcióval szemben nőtt, a média egyre több korrupciós esetről tudósított. Ebben az időszakban jelentek meg az első híradások az olyan kiemelkedő nagy ügyekről, mint BKV, Belvárosi ingatlan panama, Gripen-ügy, állami önkormányzati fizetések, Zuschlag-

¹¹ Forrás: TI-H honlap

ügy, MVM-ügyek, Kormányzati negyed, Eclipse ügy, Expo pavilon Sanghaj, Moszkvai Kereskedelmi Kirendeltség, kvóta biznisz, zsebszerződések, Posta-bank-ügy, Sukoró-ügy, stb. 2007 és 2009 között az MTI híradásaiban több mint négyszáz esetben (megelőző időszakban ez a szám a kétszázat sem érte el) került reflektorfénybe a Központi Nyomozó Főügyészség, aki a mentelmi joggal rendelkező képviselők, bírák, ügyészek és a magas beosztású rendőrök által elkövetett bűncselekmények ügyében jogosult eljárni.

A TI-H 2007-ből származó legfontosabb értékelése a NIS 2007 (Nemzeti Integritás Jelentés) szerint „A magyar nemzeti integritás rendszer részletes jellemzése alapján, általánosságban véve, azt a következtetést vonhatjuk le, hogy Magyarország EU-konform intézményi és szabályozási rendszerrel rendelkezik az átláthatóság és a számon-kérhetőség megteremtéséhez és a korrupció kockázatának minimálisra csökkentéséhez.”¹² A legnagyobb problémát a politikai pártok finanszírozásában látja. Ennek következményeként két vonalat jelöl, egyrészt a kormányzati politikák befolyásolását, másrészt a közbeszerzési szerződések korrupció voltát. A 2007-es jelentés – a TI CPI-vel ellentétben – a korrupció kiterjedtségét jeleníti meg, amikor több helyen is utal arra, hogy nemcsak a felső vezetők kinevezésével van gond, amely szerint politikai kinevezettek árasztják el a közigazgatást, hanem a közigazgatás alsóbb szintjein is problémák vannak, ráadásul a bírói karba való bekerülés is nagyobb átláthatóságot és objektivitást igényelne. A NIS jelentés olyan témákat is felvet, mint „korrupttá válhat az igazságszolgáltatás”, vagy „a nem kormányzati szervezetek állami forrásoktól függenek”; „a civil szervezeteket az adózás megkerülésére és a megvesztegetési pénzek tisztára mosására lehet felhasználni”¹³. A helyzet jobbítására tett ajánlásokban ugyanakkor már nem köszönnek vissza ezek a súlyos megállapítások.

Végeredményben a TI berlini központjába – és más érintett nemzetközi szervezetekhez is – ebben az időszakban olyan adatokat tartalmazó jelentések kerültek, ami alapján úgy tűnt, hogy 2004 és 2010 között Magyarországon a korrupciós fertőzöttség, illetve a korrupció mértéke változatlan maradt az előző évtizedhez viszonyítva. Holott a TI-H több esetben bírálta a kormá-

12 Transparency International: Korruptiók kockázatok Magyarországon; Nemzeti Integritás tanulmány első rész; Összefoglaló (2007). Nyitott könyvműhely. Budapest 2007. p.31.

13 p.35.

nyok elégtelen fellépését a korrupció ellen és átfogó jelentéseiben beszámolt a korrupciós helyzet romlásáról.

A TI-H javaslatai között szerepelnek az ENSZ egyezményrel, illetve az OECD korrupció-ellenes szakmai állásfoglalásával¹⁴ ellentétes felvetések is. Többek között a TI-H azt javasolja, hogy *a civil szervezetek függősége csökkenjen az Európai Uniós pénzekről, vagy magyar állami támogatásokról*¹⁵. A javaslat mellett, hogy de jure felszámolná a magyar civil szervezeteket és monopolhelyzetbe emelné azokat, amelyek külföldi kormánytámogatásokból, vagy nemzetközi alapokból működnek, *sérti az ENSZ korrupcióellenes egyezményét is, amely a szerződésben részes államok számára kifejezetten előírja a különböző támogatási formák működtetését*.

A vizsgált időszakban a magyar civil szféra anyagi támogatását a Nemzeti Civil Alap fogta össze. Elkerülendő a kormányzati befolyást, a civilek által választott grémium irányította a projektek finanszírozási igényeinek elbírálását. Csak évekkel később derült ki, hogy a támogatási összegek jelentős részét a döntésre hivatott kuratórium tagjai maguk (általuk képviselt illetve baráti szervezetek) között osztották szét. Eljárás egyik esetben sem indult.

A civil szerveződések támogatását célzó másik lehetőség (a személyi jövedelemadó 1 %-a) pedig a média függvényévé vált. Érthető módon a média nyilvánosságot megfizetni képes civil szervezetek szerzik meg az 1 %-os ajánlások többségét.

*Az OECD korrupció-ellenes szakmai állásfoglalásával megy szembe a TI-H másik javaslata, amikor a korrupciós bűncselekmények elévülési idejét minimalizálni kívánja*¹⁶. Köztudott, hogy a korrupciós bűncselekményekről a hatóságok gyakran csak az elkövetés után hosszabb idő elteltével szereznek

14 Lásd bővebben: CARTIER-BRESSON, Jean: The Causes and Consequences of Corruption: Economic Analyses and Lessons Learnt; No Longer Business as usual; OECD 2000.

15 Corruption Risks in the Visegrad Countries; Visegrad Integrity System Study; Hungary 2012; p.69.

16 FÖLDES, Ádám: A büntetlenség vége: Elévülés és a korrupció üldözése Magyarországon; TI Hungary 2010; p.14. „Ahogy arra fent rámutattunk, a korrupcióval összefüggő bűncselekmények mindig kapcsolódnak másik (például gazdasági) bűncselekményekhez, amelyekben más szabályok megsértése történik. Ugyanakkor a korrupcióval összefüggő bűncselekmények nyomozása nem igényel speciális tudást, viszont a gazdasági bűncselekmények szakmailag nagyon sokat igényelnek. Ezért a jelen tanulmány szerzője nem osztja az OECD aggodalmait sem a nyomozásra vonatkozó kétéves korlátozás tekintetében, sem az „egyszerű” külföldi vesztegetések hároméves elévülési határidejével kapcsolatban.

tudomást. Amennyiben az elévülési idő a TI-H által javasolt két évre rövidül, akkor a korrupció legveszélyesebb formái – a demokratikus intézményrendszert leginkább fenyegető korrupciós hálózatok tevékenysége – maradhatnak büntetlenül.

A foglyul-ejtett állam és a korrupciós hálózatok

Miben tér el a rendszerváltás előtti és azt követő Magyarország a „foglyul-ejtett állam” tekintetében?

A rendszerváltás előtt külső (Moszkva) nyomásra jöttek létre a szocialista állam egypártrendszerét biztosító intézmények. A hatalmi ágak megosztása, az ellenőrzés intézményrendszere és a közvetlen választási rendszer a nomenklátúra-rendszer működtetésén keresztül – a demokratikus berendezkedés látszatával – volt képes biztosítani az uralkodó párt kizárólagos hatalmát és változatlan fenntartását. *Tehát téves az a felfogás, amely a fékek és ellensúlyok rendszerét kizárólag a demokratikus intézményrendszerek formai jelenlétéhez köti.* A rendszerváltás előtti Magyarország működésének példája is mutatja, hogy évtizedeken keresztül formálisan működhettek a bíróságok, ügyészségek és az olyan ellenőrzési szervezetek, mint a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság. Magyarország egy sor nemzetközi szerződéshez is csatlakozott és tagja volt az ENSZ-nek. Ennek ellenére a nomenklátúra-rendszer – ami a fékek és ellensúlyok rendszerét a szervezetek vezetőin keresztül manipulálta – hatékonyan biztosította a jogszabályok kijátszását.

A rendszerváltás eredményeként megszűnt Magyarország külső kényszere, a Varsói Szerződésből kilépéssel megtörtént a de jure függetlenné válás is. A pluralista piacgazdaság kiépítése az intézmények felállításával megkezdődött. Ugyanakkor már az első kormányzati ciklus előtt, elsősorban a privatizációs folyamat során, jelentős mértékben felerősödött a korrupció. Az akkori kormány még nem volt felkészült a korrupcióellenes küzdelemre, ténylegesen nem is volt erre kidolgozott stratégiája. A média a pártokhoz kötődő (un. székházügyek), és a korábbi pártállami vagyonból a pártok birtokába került ingatlanok körüli visszaélésekkel rendszeresen foglalkozott. Ugyanakkor nem, vagy csak elvétve jelent meg híradás a pártállam gazdasági vagyonának magánosítása során történt visszaélésekről.

A bevezetőben már említett MSZMP KB dokumentáció anyagainak kutatása megerősítette azt a hipotézist, miszerint a pártállam kinevezési (káder) gyakorlata nyomán korábban gazdasági-pénzügyi-politikai-média hatalmi pozíciót betöltő szereplők a rendszerváltás után stabil gazdasági hatalomra váltották korábbi posztjukat. Ez pedig csak úgy volt lehetséges, hogy tovább működött a nomenklatúra-rendszer kinevezettjeinek hálózata. A magánosítás első nagy hulláma idején a pártállami gazdasági vagyon jelentős (és leg-életképesebb) része ezen hálózat tagjaihoz került. Csak utólag kerültek nyilvánosságra azok az adatok, amelyekből kiderült, hogy ezek a személyek rendkívül nyomott áron (az állam és adófizetői kárára) és gyakran korrupció révén jutottak hozzá a vagyontárgyakhoz. Már ekkor minden jogi eszközt felhasználtak arra, hogy hosszú távra biztosítsák a kétes módon megszerzett vagyont. Kézenfekvő volt az anonim, offshore területek használata, főként azoké, amelyeknek egyáltalán nem volt igazságügyi együttműködése a demokratikus országokkal. Az állam pedig „elfelejtette” számon kérni a privatizációs szerződésekben vállalt kötelezettségek betartását, tovább erősítve ezzel a munkanélküliséget és széles néprétegek elszegényedését.

A többi poszt-szovjet államhoz hasonlóan a magyar intézményrendszeren belül is hosszadalmas volt az ellenőrző funkciók újjáépülése. Akkor a demokratikus közösség és a nemzetközi szervezetek jóformán nem foglalkoztak a fékek és ellensúlyok szavatolásának szükségességével, amit csak részben magyaráz a szovjet-blokk szétesésének gyorsasága. Erre évek óta egyedül a Szovjetunió Kommunista Pártja készült, kidolgozva és elemezve lehetséges alternatívákat. Mivel négy évtizedig az összes ellenőrzési funkciót az állampárt gyakorolta, a legnagyobb akadályt a független ellenőrök hiánya okozta. Ez az ellenőrizetlenség pedig kapóra jött mind a hazai, mind a külföldi privatizátoroknak. Egyik oldal sem siettetette a hatékony állami ellenőrzés felállítását.

Nem járt jobban az igazságszolgáltatás sem. Az a tény, hogy például a bíróságokon belüli visszaéléseket a rendszerváltás után egyetlen külföldi vagy nemzetközi intézmény sem kifogásolta, hogy a nomenklatúra által működtetett korrupciós hálózatok tevékenységének történelmi feltárása elmaradt, mindez ahhoz vezetett, hogy a fékek és ellensúlyok rendszere Magyarországon a rendszerváltás után csak formálisan állt helyre.

Sem az Európai Unió, sem az IMF nem jelezte például, hogy a korrupciós és a szervezett bűnözői hálózatok a tevékenységük profitját offshore területekre menekítik, így vonják ki azokat az adózás alól. Bizonyítható, hogy korrupciós hálózatok törvényi és rendeleti jogszabályokat befolyásoltak olyan irányban, hogy még nagyobb haszonra tehessenek szert. Bizonyos területeken az adóhivatal maga is korrupciós hálózatok fogságába került, maga is részévé vált e hálózatoknak. Ennek keretében nemcsak egyes vállalkozásokat, vagy vállalkozásoknak álcázott szervezett bűnözői cégeket részesítettek előnyben, amikor az ellenőrzésüket elhanyagolták, hanem hálózati megrendelésre a konkurens cégek elleni vizsgálatokkal, jogellenes fellépésekkel biztosították a tisztességes cégek tönkretételét. Külön vizsgálatot igényel az az információ, hogy a 2010-es választásokat megelőző időszakban az adóhatóság – a szokásostól eltérő megkeresésekre – egy sor cég esetében folytathatott soron kívüli adóvizsgálatot, melyek célja a nevezett cégek korábbi jogellenes tevékenységének legalizálása és a későbbi adóvizsgálatok következményei alóli mentesülés lehetett. A megkereséseket a bizalmi adóellenőrök valótlán adóhatósági megállapításokkal teljesíthették.

Eközben egyre erősödött a külföldi korrupciós hálózatok nyomása. Mára nyilvánvaló, hogy a Gripen vadászepülő beszerzés befolyásolására osztrák segítséggel több-millió eurót fizettetett ki az angol BAE Systems és a SAAB konzorciuma. A vizsgálatra irányuló parlamenti interpellációkra az ügyben érintett katonai ügyészséget korábban vezető tábornok, már legfőbb ügyészként adott folyamatosan kitérő válaszokat. Legfőbb érve az volt, hogy a büntető eljárás szabályainak parlament általi megváltozása megköti a kezét. Ahogyan azt Tóth professzor is feltárta: „A háttérnormák gyakori, sokszor kapkodó változtatgatása tág teret nyújt a manipulálásra, a lehetőségek önkényes kiterjesztésére, ugyanakkor bizonytalanná teszi, és örökös lépéshátrányra kényszeríti a rendőrséget vagy az ügyészséget... Tovább nehezíti a helyzetet, hogy olykor a háttérnormák önkényes változtatgatása mögött politikai szándékok is sejthetők.”¹⁷

Ezzel az üggyel párhuzamosan az amerikai Igazságügyi Minisztérium több esetben megállapította, hogy Magyarországon a gépjármű közbeszer-

17 TÓTH dr, Mihály; Piacgazdaság és büntetőjog; Magyar Jog 1995. pp 641-645.

zéseknel kenőpénz kifizetése révén manipulálhatták az eredményeket. A feltételezett elkövető cégek nem vitatták a megállapításokat, az amerikai költségvetésbe befizették a kiszabott bírságokat. Ezekkel az ügyekkel kapcsolatban Magyarországon eljárás nem indult, senki nem kért kártérítést ezektől a cégektől.

A foglyul-ejtett államon belül nem érvényesülnek a jogszabályok, és az igazságszolgáltatás befolyásolható. 2010-re az ellenőrzési szervezetek, például adóhivatal, ügyészség, rendőrség egyes kulcsfontosságú területeit korrupciós hálózatok ejtették foglyul. A politikai korrupciós hálózatok több helyen összefonódtak a szervezett bűnözői hálózatokkal. Az igazságszolgáltatási korrupciós hálózat képes lett büntetlenséget garantálni egyes bűnelkövetőknek – ugyanúgy, mint 1990 előtt.¹⁸

Ezen struktúra természetszerűleg alkalmatlan a tisztességes vállalkozások, a tisztességes verseny, a jogállam és általában a demokrácia működésére, és rövid úton az állam 2010-ben bekövetkezett pénzügyi csődjéhez vezettek.

Sem az Európai Unió, sem az IMF nem kutatta a pénzügyi csőd valódi okait, megelégedtek az aktuális világgazdasági válságra való utalással. Akkor nem vizsgálták a fékek és ellensúlyok hiányát és a demokratikus viszonyok hanyatlásának jeleit. Ehelyett 23 milliárd USD rendelkezésre bocsátásával stabilizálták Magyarországot. Az IMF ráadásul a hitelek visszafizetését – szokatlan módon – döntően a következő kormányzati ciklus időszakára írta elő.¹⁹ A hitelfelvétel eleve súlyos megszorító intézkedések szükségességét tartalmazta, ezért elkerülhetetlennek tűnt a lakosság széles tömegét érintő megszorítások bevezetése. Előre kiszámítható volt az általános társadalmi elége-

18 az biztos, hogy a kiszámíthatatlanság, az állandó bizonytalanság, a nem azonos mércével mérés mára már-már teljesen aláásta a jogbiztonságot. Félő, hogy a büntetőjog elveszíti az erkölcsi hátterét, ha nem változik meg az a helyzet, hogy azonos kérdések megítélésére vonatkozóan egymásnak merőben ellentétes döntések születnek, meghatározó tényállási elemeket szinte megyénként vagy legalábbis régióként eltérő módon magyaráznak, az ennek kiküszöbölésére hivatott elvi irányítás pedig sajátos „kivárási taktikával” kimerül néhány, már évekkel ezelőtt eldöntött nem túlságosan kardinális állásfoglalás deklarálásában. (érdemes szemügyre venni, hogy az utóbbi tíz évben például hány eseti döntés foglalkozott gazdasági bűncselekménnyel és hány érintette a jóval stabilabb vagyon elleni vagy élet, testi épség elleni bűnözést).” Lásd: TÓTH dr. Mihály – Gazdasági bűncselekmények egyszerű többséggel és számos kétséggel; Cég és Jog 2002/09. szám; Pp 30-34.

19 Az IMF anyag kutatását hátráltatta, hogy azok kizárólag az IMF engedélyével kutathatók, a kiadásra vonatkozó kérdésnek az NGM nem tett eleget.

detlenség, ami nem a hitelt felvevő, hanem az azt visszafizető kormányzati ciklusban jelentkezik. Az IMF által nyújtott hitel visszafizetésének ütemezése tehát számolt azzal a lehetőséggel, hogy a feltételeket teljesítő kormány nem lesz képes társadalmi elfogadottságát megtartani, ezáltal ismét kormányzati lehetőséghez juthatnak a korábbi hitelfelvételi tárgyalások szereplői.

Több jel is arra mutat, hogy Magyarországon az aktív korrupciós hálózatok egymással is állandó harcban állnak. Ez a folyamatos ütközés rendszerint politikai küzdelmek képében jelentkezik és egyik célja az államigazgatás meghatározó posztjainak ellenőrzése. A küzdelemben leginkább azok a területek érintettek – a fejlesztéshez, a közbeszerzéshez, az ellenőrzéshez, a jogszabályalkotáshoz, és előkészítéshez kötődnek –, amelyek különösen fontosak a további korrupciós tevékenységhez. Az aktív vagy passzív korrupciót elkövetők számára különösen fontosak a büntetlenséget biztosító alrendszerek, ideértve az igazságszolgáltatással kapcsolatos jogalkotások rendszerét is. A korrupciós hálózatok jelenlétére utal, amikor az egyébként együttműködésre kötelezett állami szervek nem osztják meg információikat egymás között. Magát megnevezni nem kívánó ügyészégi forrás szerint a bírói, illetve rendőri korrupcióval kapcsolatban felmerült megalapozott gyanú esetén hiába kértek bizalmas úton adatokat, mindkét érintett területről „minden adat kiszivárgott”. Vélemezhető, hogy a korrupciós hálózatok külső ellenőrzés megjelenése esetén azonnal eltüntetik a nyomokat és – bizonyítékok hiányában – lehetetlenné teszik a felelősségre vonást. Ugyancsak a korrupciós hálózat jelenlétére utal, illetve azt segíti, hogy az adott területen a belső ellenőrzés hiányzik vagy ellehetetlenül (például a belső ellenőr személyes érintettsége miatt).

Fontos feltárni a nemzetközi korrupciós hálózatok szerepét is ebben a folyamatban, mivel számtalan esetben tapasztalhatjuk, hogy az adott területen gyors karriert befutó köztisztviselő mögött nemzetközi szereplők állnak. Ez utóbbiaktól kapott támogatás – ami az érintett vagy családja számára közvetlen anyagi, vagy egyéb karrierépítést szolgáló előny juttatása is lehet – olyan nem kívánatos külső függőséget teremt, ami károsan érintheti a közszféra befolyástól mentes működését.

A korrupciós hálózatok működése tehát részben hatalmi kérdés (lásd: a politikai pártok befolyásolása, a legfelsőbb államhatalmi, államigazgatási vezetők kinevezésére való befolyás gyakorlása, a nemzetközi szervezetekhez

delegáltak manipulálása), *részen pedig az anyagi előnyök legváltozatosabb formáinak a biztosítása* (közbeszerzések elnyerése, a minőségileg vagy árban jobb feltételeket kínálókkal szemben, állami alapokhoz, az állam által garantált nemzetközi kölcsönökhöz való hozzájutás, állami tulajdonú cégektől fiktív tartalmú vagy nem szerződészerűen teljesített megállapodásokkal pénz kifolytatás, az európai uniós alapokhoz való hozzáférés, a civil szervezetek támogatására fordított pénz illegális felhasználása stb.)

A korrupciós hálózatok jellemzői

A korrupciós esetek vizsgálatából, a kifejezetten korrupciós hálózatok jelenlétére utaló tevékenységek elemzése során gyűjtöttem ki a hálózatban kifejezett korrupciós tevékenység általános jellemzőit.

A korrupciós hálózatokra jellemző, hogy tevékenységüket

- a jogszabályok megsértésével, kijátszásával, avagy a közérdekkel ellentétes jogszabályok létrehozásával;
- szervezetten;
- jelentős kárt vagy érdeksérelmet okozva követik el, továbbá, hogy a korrumpálás során
- kiemelt figyelmet fordítanak a büntetés elkerülésére;
- a szerzett vagyoni előny megtartására, amihez gyakran az offshore területek által nyújtott védelmet használják fel.

Az okozott kár/érdeksérelem jelentkezhet magánszemélyeknél, cégeknél, vagy az állami pénzügyi rendszerekben egyaránt.

A korrupciós hálózat fogalma

A korrupciós hálózatok tevékenységének közös ismérvei alapján jutottam el a következő definícióhoz, amit a jelenség vizsgálata során jelen tanulmányban alkalmaztam is:

Korrupciós hálózat alatt értek minden olyan, személyekből, cégekből és/vagy más entitásokból álló csoportot, amely a nemzeti és/vagy nemzetközi közérdek megsértésével a csoport, vagy a csoport tagjainak érdekkörébe tartozók előnyére szolgáló, a valódi cél eltitkolásával járó tevékenységet végez.

A korrupciós hálózat végső célja ugyanúgy előny megszerzése, mint az egyedi elkövetők esetében. A hálózat esetében az előny nagysága – a károkozás mértéke – nagyságrendekkel nagyobb, mint az egyéni elkövetőknél. Az előny lehet többek között szabályozásbeli, anyagi, előrehaladást segítő (egy személy, avagy egy szervezet előrehaladása – meritocracy), állami és társadalmi elismerést növelő, az állami ellenőrzések alóli kibúvást jelentő, avagy az igazságszolgáltatás alóli jogellenes mentesülést eredményező.

A hálózatban megvalósuló korrupciós cselekmények összetettek, több szintből állnak, melyek rendszerint egymásra épülnek. A résztvevőkben nem lehet közvetlenül átlátni a teljes korrupciós folyamatot, mivel kifinomult módszerekkel alkalmazzák a törvényes lehetőségek és törvénytelen eszközök ötvözését. A „mindent szabad, ami nem tilos” elvre építve a korrupciós hálózatok jelentős jogi kutatómunkát és elemzést folytatnak, hogy a hatályos törvényi rendelkezések kijátszásának lehetőségeit felhasználhassák.²⁰ Együttal ezt a jogi szaktudást hasznosítják a jogalkotás érdekének megfelelő befolyásolására, illetve a büntetések alóli mentesüléshez is. A korrupciós hálózatok tevékenységének felismerése, azonosítása, illetve a velük szemben történő büntető eljárás lefolytatása a fenti ismérvek alapján sokkal összetettebb kormányzati/igazságszolgáltatási tevékenységet feltételez, mint az egyéni elkövetők esetében.

20 „Az előírashalmaz romjain, üzleti etika csíráinak hiányában a „mindent szabad, amit jogszabály (természetesen írott normal!) nem tilt” elve parttalan és önkényes értelmezést kapott. Számos gazdasági bűnügyből leszűrhető tapasztalat, hogy lépten-nyomon „joghézagra” hivatkozással vélnek igazolhatónak kétes, vagy nyilvánvalóan éldösi, tisztességtelen üzletemeket. Ugyanakkor kézenfekvő, józanésszel is nyilvánvaló kötelességek megszegői felmentve érzik magukat, ha e kötelezettségüket „munkaköri leírásuk” nem tartalmazta, nem támasztottak velük szemben, vagy nem ismertettek velük írásba foglalt követelményeket. Ahol tehát a gazdaság rendező elve a szerződések betartásának tisztelete helyett a „sorbaállás”, ahol legalább annyira meg lehet gazdagodni a felszámolásból, mint a termelésből, s ahol az iratlan üzleti etika tiszteletben tartása helyett az írott szabályok kijátszása a cél, ott illúzió pusztán jogi (még inkább büntetőjogi) eszközöktől csodát remélni.” TÓTH dr. Mihály, Piacgazdaság és büntetőjog; Magyar Jog 1995. pp 641-645.

A korrupciós hálózatok specifikációja

A Jeremy Pope által leírt „klasszikus hálózatok” például a *családi, vagy vállalati kapcsolatokban* megjelenők mellett, az elsődleges tevékenységi kör szerint a következő korrupciós hálózatokat sikerült beazonosítani:

- *A privatizációs folyamathoz köthető hálózatok;*
- *Igazságszolgáltatásra specializálódott hálózatok;*
- *Közbeszerzési hálózatok;*
- *Illegális pártfinanszírozást folytató hálózatok;*
- *A köz-, és magánmédiában tevékenykedő hálózatok;*
- *Az állami/nemzetközi támogatások megszerzésére specializálódott hálózatok.*

Ad. A privatizációs folyamathoz köthető hálózatok:

Az állami és üzleti szféra egyik meghatározó találkozási pontja a privatizációs folyamat. Ekkor a közvagyon magánvagyonná teszik, mely folyamatok általában politikai ellenőrzés alatt állnak. Számítalan lehetőség van arra, hogy a közvagyon áron alul értékesítsék, illetve a verseny szabályait megsértve olyan cég vagy személy részesüljön belőle, aki valójában bennfentes információkkal bírt a lebonyolításról. Privatizáció sok állam életében előfordul, de tömeges mértékben a közvagyon lebontására a poszt-szocialista államokban a rendszerváltást közvetlenül megelőzően, illetőleg a rendszerváltást követően került sor. A közép-európai régióban az egyes országok különböző privatizációs módszert választottak, amely meghatározza a következő időszak gazdasági fejlődésének lehetőségeit. Mivel az állampárti rendszerben a munkavállalók alulfizetettek, míg a szociális juttatások lényegében ingyenesek voltak, ennek a rendszernek a meghaladása során a korábban ki nem fizetett munkabérek, illetve a „mindent állami tulajdonban kell tartani” ideológiai szemlélet alapján központosított vagyon nagyobb részét vissza kellett volna juttatni a munkavállalóknak. Ugyanígy kellett volna eljárni az 1945 után államosított (valójában gyakran bírói ítélet nélkül elkobzott) vagyonokkal is. Az ún. kuponos privatizációban ezt egyes országok megtették, míg Magyarországon bírói ítéletek sora utasította el a reprivatizációt, mintegy

kisemmizve a vagyonuktól 1945 után megfosztottakat. A nyújtott kárpótlás még összecszerűségében is méltánytalan volt. A rendszerváltást közvetlenül megelőző időszakban zajlott az ún. „spontán privatizáció”, ahol még a privatizációs jogszabályok megszületése előtt a központosított vagyon mintegy 60-70%-a kerülhetett ingyenesen vagy névleges áron magántulajdonba. Miután megszülettek a privatizációs jogszabályok, továbbra is tág tere maradt a korrupciónak, hiszen folytatódott a vagyonértékelésekkel kapcsolatos visszaélés, továbbra sem készült el a vagyonleltár, a külföldi és hazai lobby-tevékenység felerősödött anélkül, hogy annak szabályait a parlament időben megalkotta volna. Az is előfordult, hogy a vagyonpolitikai irányelveket utólag úgy módosították, hogy a korábbi – akkor még jogellenes – tevékenységet utólag legalizálják. Az ún. Tocsik-ügyben bebizonyosodott, hogy a privatizációhoz köthetően egyes meghatározott pártokhoz közvetlenül folynak be pénzek, azonban ez az ügy sem akadályozta meg a politikai pártokat abban, hogy az érintett személyeket újra ne indítsa a parlamenti választásokon. A privatizációs folyamat keretében az addig jórészt elzárt magyar politikai elit találkozott a külföldi korrupciós hálózatokkal, amelyek egy része diplomáciai kapcsolatokon, más része közvetlenül vállalati meghatalmazottakon keresztül, és csak nagyon kicsi része jelentkezett hivatásos lobbisták útján. A privatizációs ügyeknél felmerült, hogy többnyire csak az állami vagyonként funkcionáló vállalatok akkori menedzserei ismerték az adott vagyon tényleges értékét. Ők tudták, hogy a szocialista vállalatok mely része működőképes, melyik része piacképes és melyik részét kellene felszámolni ahhoz, hogy az egész cég versenyképes legyen, prosperálhasson és profitot termelhessen. Ezek a helyi menedzserek – akiket korábban az állampárt helyezett ezekre a posztokra – nem voltak azonban tisztában azzal, hogy a külföldi korrupciós hálózatok igen gyakran csak piacszerzés céljából privatizálnak egy céget. Gyakran előfordult, hogy privatizáció ürügyén átvilágították a konkurenseket, melyeket ilyen belső információk alapján már könnyedén legyőztek és megszerezték a célzott piacot. Az Állami Vagyonügynökségnek számos esetben volt arra lehetősége, hogy a privatizálás előtt álló cégtől hatalmi szóval elvonja a likvid pénzeszközöket, illetve azokat az ingatlanokat, amelyeket külön, gyorsan tudott magánosítani. Ezen a területen is gyakori volt a vagyonértékeléssel kapcsolatos visszaélés, ami a privatizációs összegek alacsony vol-

tában nyilvánult meg. Információink vannak arra vonatkozóan is, hogy a magánosítás után egyes pártok képviselői megkeresték a tulajdonossá vált korábbi menedzsereket azzal, hogy illegális módon finanszírozzák például a következő választást. A magánosítás folyamata oly mértékben volt áron aluli, hogy ezek a cégtulajdonosok az illegális pártfinanszírozást kezdetben könnyedén megoldották. A gazdasági válság hatására azonban egyre többen mondtak nemet a pártpénztárnokoknak. Az állampárthoz kötődő egykori nomenklátúra hálózat azonban jelentős gazdasági és pénzügyi előnyt volt képes biztosítani egy meghatározott politikai irányt képviselő szegmensnek. A privatizációs folyamathoz köthető korrupciós hálózatok sokkal rejtettebben működnek, mint a privatizációs folyamatból lényegében kimaradt politikai csoportok mellett jelentkező – főként a közbeszerzésekhez, illetve állami támogatásokhoz köthető – korrupció.

Ad. Az igazságszolgáltatásra specializálódott hálózatok:

Az egypártrendszer sajátossága, hogy a demokrácia színfalait felépítve, az alkotmánynak, és a jogszabályoknak alárendelten működtek a látszólag független ügyészségek, bíróságok és maga az ügyvédség is. Valójában a nomenklátúra-rendszerrel mindezen szervezetek közvetlenül az állampárt irányítása alatt álltak. A rendszerváltás után az igazságszolgáltatás átvilágítása nem történt meg. Nem került feltárássra az sem, hogy az ügyészi, bírói és ügyvédi kar hány százaléka volt az egykori nomenklátúra-rendszer érintettje, akiknek tevékenységét elsősorban pártutasítások határozták meg. Nem történt meg az egyes ügyek átvilágítása. A jogkövető ügyészek, bírák, ügyvédek védelmében csak és kizárólag az egyedi ügyek átvilágításával végrehajtott vizsgálat vezethetett volna tisztességes eredményre. A TI-H folyamatosan kritizálta a bíróvá, ügyésszé válás szabályait, míg a törvény előtti egyenlőség hiánya Tóth Mihály és Jávor István műveiben jelent meg. A felszámolási eljárások bíróságokhoz való telepítése – a szükséges ellenőrzési mechanizmusok megteremtése nélkül – jelentősen növelte a szféra korrupciós fertőzöttségét és lehetővé tette, hogy a bírói korrupciós esetek rejtve maradjanak. Felszínre kerültek ugyanakkor korrupt ügyészek, akiknek ügye börtönbüntetéssel végződött. Ugyancsak napvilágra kerültek ügyvédi korrupcióval kapcsolatos ügyek, amelyekből főként az ügyvéd közvetítő szerepe vált lát-

hatóvá. Az ügyvédség korrupciós lehetőségeit bővítette az a döntés, hogy a jogi tevékenységet kivették a közbeszerzési eljárás alól, ami igen jelentős értékben – gyakran valótlan tartalmú, vagy felesleges – jogi megbízások megkötését eredményezte. A megbízási szerződések szólhattak jogszabály-előkészítésre (még akkor is, ha az adott minisztériumnak felkészült apparátusa volt e tevékenységre), beruházások előkészítésére (például a meg nem valósult kormányzati negyeddel kapcsolatos több-milliárdos költség), peres ügyek vitelére (itt is jóval olcsóbban láthatta volna el ezt a feladatot az adott közigazgatási szerv jogi apparátusa), vagy bármilyen más, jogi tudást igénylő munkára.

Ad. Közbeszerzési hálózatok:

Miután lecsökkent a privatizálandó vagyon, a következő, speciális tudást igénylő terület a közbeszerzések területe lett. Közbeszerzéseken keresztül valósulnak meg a legnagyobb beruházások, ideértve az európai uniós fejlesztési forrásokat is. Speciális tudás kell ahhoz, hogy a közbeszerzést mikor és hogyan lehet megkerülni, a közvetítők segítsége szükséges ahhoz, hogy olyanok is adjanak be közbeszerzési pályázatot – előre egyeztetett magasabb áron –, akik valójában nem is kívánnak pályázni. Árulkodó jel, hogy a közbeszerzések rendszerint drágábbak, mint a közvetlen beszerzések, ami felveti a korrupciós díj beépítését a közbeszerzések árajánlatába. Kiemelt jelentősége van a Közbeszerzési Döntőbizottságnak, akik akár érvényes pályázatok érvénytelenítésével, a magasabb árat ajánló pályázót hozhatnak ki győztesnek. A vizsgált időszakban nyilvánosságra került közbeszerzési visszaélések alapján úgy tűnik, hogy a politikai döntéshozatal nem érdekelt vagy nem képes a valóban közérdeket szolgáló közbeszerzési szabályok meghozatalára, illetve ilyen közbeszerzési rendszer működtetésében. A korrupciós tevékenységgel okozott kár nagysága pedig a privatizációs korszak lezárultával éppen a közbeszerzési korrupció területén kiemelkedő. A külföldi korrupciós hálózatok erőteljes jelenlétét mutatja az a tény, hogy az Európai Unió átlagához képest jóval magasabb arányban nyernek Magyarországon közbeszerzéseket külföldi cégek.

Ad. Illegális pártfinanszírozást folytató hálózatok:

Mint a fentiekben említettük, a privatizációs folyamathoz köthető látens korrupciós hálózatok mind a mai napig képesek és készek a vagyonjuttatást számukra elősegítő személyek utasítása alapján, pártokat illegálisan finanszírozni. Ugyanez jellemző a közbeszerzési hálózatokra is, hiszen a közbeszerzés elnyerését lehetővé tévő személyen/közvetítőn kívül a közbeszerzési döntéshozatalra jelentős ráhatással bíró pártok pénztárnokai is figyelemmel kísérik a közbeszerzések alakulását. Önálló hálózatként való szerepeltetésüket azonban az indokolja, hogy a korrupció nem kizárólag gazdasági kérdés. Külföldi kormányok, multinacionális cégekhez köthető lobby-csoportok egyaránt érdekeltek abban, hogy egy adott országban milyen politikai rendszer működik, kikből áll össze az az elit, akik a választási folyamatban közvetlen végrehajtó hatalmat nyerhetnek el. Az 1992-es olaszországi „Tiszta kezek” mozgalma feltárta, hogy ott a közhivatalt nyert politikusok magánüzletként kezelték az elnyert posztjukat. Feltárták a kiárusítási pontokat, illetve azt, hogy mely – akár a szervezett bűnözői – szervezetek éltek a kínálókozó lehetőségekkel. Az anyagiaknak meghatározó jelentősége van a politikussá válás folyamatában, mivel elengedhetetlen a jól fizetett tanácsadók alkalmazása, a kampány lebonyolítását segítők finanszírozása, illetve a kampány média és reklám felületének biztosítása. Csak kevés ország engedheti meg magának azt a gyakorlatot, amit az Amerikai Egyesült Államok egy legfelsőbb bírósági döntés alapján kialakított: az elnökválasztást a különböző cégek akár több százmillió dollárral is támogathatják. A közép-európai régióban ilyen összegek nem álltak rendelkezésre még a privatizált vagyonból sem, ezért felértékelődött a köz- és magánmédiában tevékenykedő hálózatok szerepe.

Ad. A köz- és magánmédiában tevékenykedő hálózatok:

Az élet minden területén, de különösen a média területén az állampárt igen szigorú központosított rendszert működtetett. A nomenklátúra-listán szerepeltek a lényeges média főszerkesztői és felső vezetői, így azok kinevezése kifejezetten az állampárthoz kapcsolódott. A rendszerváltáskor döntő – a későbbi időszakot is meghatározó – jelentősége volt annak, hogy kik vehetnek részt a médiát érintő magánosításban, illetőleg mely tulajdonosi kör

nyerheti el a sugárzási frekvenciákat. Döntően amerikai és német konzorciumok nyertek a pályázatokon. A német túlsúly a vidéki pártlapok esetében volt megfigyelhető. Azok, akik hatalmi kérdésként kezelték a média tulajdonlás kérdését, a későbbiekben a hirdetési bevételek döntő részét is megszerezhették. Az egyes pártokhoz való jogellenes kötődést több tényező is alátámasztja (például még a választások előtt meghozott hatósági döntések, avagy a rádiófrekvenciát elnyert konzorcium által be nem fizetett frekvenciahasználati díjak kérdésköre). Az NMHH létrehozatalával a politika kivételesen előbbre lépett az átlátható viszonyok megteremtésének irányába. A terület további korrupció mentesítése érdekében szükséges lenne erősíteni a közmédiában dolgozó munkavállalók védelmét.

Ad. Az állami/nemzetközi támogatások megszerzésére specializálódott hálózatok:

Látszólag átfedés van a támogatások megszerzésére, illetve a közbeszerzésre specializálódott hálózatok között. Elkülönítésük azért indokolt, mivel ez utóbbinál jóval szélesebb kört érint a támogatások megszerzését célzó korrupció. A legnagyobb beruházások, beleértve az európai uniós támogatásokkal megvalósultakat is, közbeszerzési eljárásokon keresztül realizálódnak. Az állami/nemzetközi támogatások azonban ennél jóval szélesebb kört jelentenek. Mivel mind a mai napig nem került az tisztázásra, hogy az államnak mi is a feladata²¹, ezért a közpénzek elköltésének alapja instabil. Így fordulhatott elő az elmúlt két évtizedben, hogy törvényi szinten feladatokat szabtak például az önkormányzatoknak anélkül, hogy a szükséges pénzeszközöket a rendelkezésükre bocsátották volna. Ugyanígy jártak el a rendszer-váltás után a bíróságokkal is, akik egyre több feladatot kaptak, miközben a finanszírozásuk megoldatlan maradt. Ezt kizárólag az Állami Számvevőszék rögzítette, de ő is csak évekkel később. Azt sem sikerült szakmai alapon tisztázni, hogy a magyar gazdaságnak például milyen összetételben van

21 A témával tudományos igénnyel foglalkozó Magyar Közigazgatási Intézetet 2006-ban ellehetlenítették, a legjobb tudósait elveszítette. 2007–2010 között Kormányzati Személyügyi Szolgáltató és Közigazgatási Képzési Központ elnevezéssel és megváltozott profillal működött, míg 2011-től Nemzeti Közigazgatási Intézetként a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó központi hivatalként működik.

szüksége felsőfokú tanulmányokat végzettekre. Érdekcsoportok elérték, hogy az állam szükségtelen mértékben finanszírozzon kommunikációs vagy jogi képzést. Nem finanszíroz ugyanakkor elegendő számban mérnöki vagy orvosi képzést, illetve a felsőoktatás túl reprezentált a középfokú képzéshez képest. Több cégvezető beszámolt arról, hogy Magyarországon nem kellő számban állnak rendelkezésre azok a középfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók, akikre adott termelési bázist telepíteni tudnának.

Mivel ezeknek a kérdéseknek a többsége a parlament döntési kompetenciájába tartozik, ezért a korrupciós hálózatok a pártokhoz kapcsolódva tudnak jelentős szerepet játszani az állami/nemzetközi támogatások megszerzésével kapcsolatban.

Külön említést érdemelnek az államhoz köthető egyéb támogatások, például a Magyar Fejlesztési Bank által elköltött pénzek, illetve az export-tevékenységhez biztosított különböző garanciák kérdésköre. Ezek a területek is jelentős korrupciós kockázatot hordoznak. A visszaélések feltárása és a felelősségre vonások ebben a szegmensben alulreprezentáltak.

Magyarország a támogatott országok közül kikerülve lassan donor orszaggá válik a nemzetközi támogatások tekintetében. Vannak azonban olyan területek, ahol a nemzetközi támogatások még mindig jelentősek. Ilyen például a civil szektor vagy a korrupcióval kapcsolatos kutatások kérdésköre. A civil szektor külföldi finanszírozása komoly aggályokat vet fel. Az Egyesült Nemzetek Szervezetében külön fogalmat használnak azokra az ál-civil szervezetekre, amelyek valójában valamely multinacionális cég, valamely állam, vagy valamely lobbicsoport fedőszerveként működik. Maga a TI-H a 2007-es integritás jelentésében is megállapította, hogy egyes civil szervezeteket korrupciós hálózatok befolyásuk alá vonhatták. Az sem látható, hogy az átlagost jóval meghaladó pénzügyi eszközökkel rendelkező civil szervezetek mely köröket vagy mely személyeket kérnek fel „tanácsadásra vagy kutatómunkára”. Mivel a finanszírozásnak a jelenlegi szabályozása nem átlátható, így igaza lehet a TI-H-nak, hogy valójában egy korrupciós csatornát jelentenek. A legutóbbi időkig a magyar civil szervezetek – ellentétben a cégnyilvántartással – adatai a bíróságokon nem voltak megtekinthetők, ezen csak a legutóbb keletkezett jogszabályok változtattak.

A közigazgatás

A korrupciós hálózatok működése gyengíti, nem egy esetben meg is akadályozza a demokratikus fékek és ellensúlyok működését. Különös veszélye abban rejlik, hogy a közigazgatási szervezetek és intézmények működése formálissá válik azáltal, hogy a törvényben meghatározott feladatkörüket nem tudják betölteni, illetve a kormányzati célokat nem képesek megvalósítani. A korrupciós hálózatok egyre több intézmény, így az igazságszolgáltatás és a média fölött is jelentős befolyásoló potenciált szereztek, aminek következtében 2010-re kialakult egy újfajta, korrupcióra alapozott quasi nomenklatúra-rendszer.

Az OECD ajánlások a közigazgatást, a közszolgálati rendszert és annak stabilitását jelölik meg az egyik legfontosabb ellensúlynak. Amennyiben a közigazgatásban dolgozók biztosak lehetnek abban, hogy tevékenységüket csak és kizárólag a jogszabályoknak megfelelés alapján ítélik meg, az ezzel ellentétes, akár felsőszintű, jogellenes politikai döntések nehezen keresztülvihetők.

A rendszerváltás után – a társadalom újra rendeződése keretében – a pártfunkciókkal szemben felértékelődött a közigazgatás felsővezető (döntéshozatali) szintje. A demokratikus jogállam közigazgatásának újrászervezése során két lehetőség adódott a döntéshozatal kiépítésére: vagy a régi káderekből vagy a rendszerváltó politika iránt elkötelezettekből lehetett építkezni. Érthető módon a politikai lojalitás lett az a rendezőelv, amely mentén a kiválasztások megtörténtek. Ez a kiválasztási elv azonban a kormányzati ciklusokon keresztül tovább élt és felerősödött ahelyett, hogy átadta volna helyét az egyértelmű szakmai alkalmasság kritériumai alapján történő kinevezéseknek. A kormányváltások után már nem csak a döntéshozatali, hanem a döntés előkészítő, nem egy esetben a középvezetői szintet is lecserélték. A vezető cserénél előtérbe került a politikai lojalitás mércéje, ami nem csak a szakmai alkalmasság mellett, hanem sokszor a helyett is működött. Az államigazgatás működésében mindig kiemelt szerepet játszanak a központi közigazga-

tás, illetve az ellenőrzést végző közigazgatási szervezetek. Jellemző példa, hogy a magyar Országgyűlés még a pénzügyi ellenőrzés vezetői posztjának – a jogszabály által megkövetelt szakmai alkalmassági – feltételein is módosított azért, hogy lehetővé váljon egy korábbi pártkader kinevezése. A pénzügyi ellenőrző szervezet szakmai meggyengítése után az államigazgatás befogadott egy sor olyan banki konstrukciót, amelynek következményeit Róna Péter közgazdász a következőképpen összegezte:

„A magyar gazdaság és társadalom vergődésének okairól sokat lehetne írni és mondani – írtam és mondtam is – de van egy, amelyik nézetem szerint az összes többit maga mögé utasítja, ez pedig a devizahitelezés. Életek százai mentek helyrehozhatatlanul tönkre, a fizetőképes kereslet nagyon hosszú időre megroppant, maga a bankrendszer működésképtelenné vált, kis- és középvállalatok tízezrei dőltek be, munkahelyek százai szűntek meg, és a Magyar Nemzeti Bank elvesztette a monetáris folyamatokra gyakorolható hatását egy hazug, csalárd „termék” bevezetése miatt. Mert a devizahitel egyáltalán nem hitel, hanem egy olyan befektetés a „hitelfelvevő” részéről, aminek az a lényege, hogy az összes, kivétel nélkül az összes profit banké, az összes kockázat pedig a hitelfelvevőé. Nem hitel azért az egyszerű okért, mert a hitel egy fix összegben felvett kölcsön, amit azonos fix összegben kell visszafizetni, a szerződésben kijelölt és annak alapján mindkét fél számára kiszámítható kamattal együtt. De a devizaadás nem tudhatja, hogy mennyit kell visszafizetni, mert a törlesztés egy olyan tényről, az árfolyammozgástól függ, amihez semmi köze, hiszen ő forintot kapott és forintban fizetett.

... 2006-tól kezdve kétségbeesetten írtam és nyilatkoztam a devizahitelezés leállításáért, amiért meg is kaptam a „kókler” minősítést a devizahitelezés megalkotóitól. Kik voltak ők? Hát Járai Zsigmond, Király Júlia, Simor András, Gyurcsány Ferenc, Bajnai Gordon, Oszkó Péter és Felcsúti Péter. Ki dolgozta ki azt a banki magatartási kódexet, ami végtelen cinizmussal nem hogy nem vetett véget, hanem egyenesen szentesítette a „terméket”? Hát Oszkó Péter és Felcsúti Péter. Az, hogy ez a disznóság és az abból fakadó tragédiák megtörténhettek szeretett hazámban, számomra egy feldolgozhatatlan személyes kudarc volt, hiszen pont az

*én szakmámról volt szó. És az, hogy azok, akik személyesen felelősek mindezerért, akik több mint egy millió embert fosztottak meg mindenüktől, képesek most magukat a jogállamiság nagy védőívé alakítani...”*²²

A minisztériumok szakapparátusát is elérte a korrupció. Előbb csak főosztályvezető szintig, majd ténylegesen egész minisztériumi apparátusok kerültek a korrupciós hálózatok befolyása alá. A tisztességes köztisztviselők egyre ritkábban tudták felhívni a figyelmet a jogszabályoknak megfelelő működésre, mivel azonnali hivatalvesztésüket kockáztatták. A hagyományosan erős magyar közigazgatás védelmében a Magyar Közigazgatási Intézet megpróbált egy objektív teljesítményértékelési rendszert bevezetni, amely végül magának az Intézetnek a felszámolásához vezetett.

A közigazgatás hatékonyságát az állandó jogszabályváltozások, átszervezések is gyengítették. Minden átszervezés alkalmat adott arra, hogy tisztességes közszolgákat távolítsanak el beosztásukból. Hamarosan megjelentek azok a jogszabályok is, amelyek a vezetői megbízások indoklás nélküli visszavonását tették lehetővé. Egy hatékony közigazgatási rendszerben a közszolga előmeneteli rendszere, szakmai életútja egészen a nyugdíjba vonulásáig előre látható. Amikor egy köztisztviselő vagy közalkalmazott a maga szakmai karrierjét befutva középvezetővé válik, akkor – normális körülmények között – több évtizednyi szakmai előélettel, vezetői tapasztalatokkal rendelkezik. Amennyiben a vezetői megbízatás indoklás nélkül megszüntethető, a közszolga kiszolgáltatottá válik közvetlen vezetőjének, ami nem kívánatos a közigazgatás hatékonysága szempontjából. Ennél is nagyobb károkat okoz azonban a korrupciós hálózatok térnyerése. Számtalan olyan esetről tudunk, amikor a jogszabályokat betartani igyekvő középvezetőket azért távolították el, hogy ne legyenek akadályai a felülről érkező korrupciós nyomásnak. Ezt a folyamatot támasztja alá az elmúlt évtizedben a közigazgatásban lezajlott döntéshozatali átpozicionálás. A korábban kialakított, a közvetlen egyszemélyi felelősséget megalapozó döntéshozatali jogosultságok elmosódtak, a döntések szintje pedig folyamatosan emelkedett. A középve-

²² Róna Péter közgazdász: Hét ember felelős a devizahitelezésért [www.origo.hu, 2012. november 28.]

zetőket fokozatosan megfosztották a tevékenység irányításához szükséges döntési jogosultságuktól. A közvetlen szakismeret birtokában levő középvezetői szint már nem dönthetett, csak javaslattal élhetett. Ez a közigazgatásban ráadásul nem szabályozott keretekben, hanem a belső utasítások rendszerén keresztül zajlott le.

A politikai küzdelemnek (ideértve a politikai korrupciót is) kiszolgáltató közigazgatás hamar felismerte, hogy a szakmai teljesítményétől függetlenül eredményesen lobbizhat saját, parciális érdekeinek érvényesítéséért. Ha elemezzük például a Miniszterelnöki Hivatal tartalékalapjának felhasználását, vagy azt, hogy mely közszolgálati területek élveztek más anyagi előnyöket, egyrészt az adó- és vámigazgatás, másrészt a külügyi igazgatás kivételezett helyzete állapítható meg. Az adó és vámterület arra hivatkozva, hogy az általuk végzett tevékenység korrupciós kockázata jelentős, ami az anyagi megbecsülés fokozásával csökkenthető, jelentős plusz jövedelmet biztosított dolgozóinak. A közsféra átlagához képest kifejezetten magas bérezés ellenére a revizorok és ügyintézők korrupciós ügyeinek száma jobban emelkedett (a látencia nagyobb), mint a szféra más területein. Egyes adóhatósági és vámterületeken korrupciós hálózatok jelentek meg. Ezért nemcsak ellenőrizetlenül hagytak tisztességtelen, avagy bűnözői vállalkozásokat és személyeket, hanem azok megbízásából a konkurenciát jelentő tisztességes vállalkozásokat, illetőleg személyeket törvénytörő módon tettek tönkre. Az ilyen adóhatósági manipulációkat a bírói rendszer sem tudta kiszűrni. Az offshore területek felhasználásával történő adócsalás általánossá vált, a transzferárak hatékony ellenőrzése elmaradt. A vezető adóhivatalnokok egyre gyakrabban tűntek fel nemzetközi tanácsadó cégek tulajdonosai között. A „forgóajtó effektus” kiteljesedett, miközben a kieső adóbevételeket egyrészt a tisztességes vállalkozások és a lakosság túladóztatásával, valamint az állam hosszú időre történő, fenntarthatatlan eladósításával pótolták.

A korrupciós hálózatok kiemelt célterülete volt az összes ellenőrzési szervezet, különösen az Adó és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal. 2010-re csak szűk területeken működhetett a szabad verseny, ráadásul a vállalkozók az államigazgatással szemben is kiszolgáltatottá váltak. A tisztességes és pártatlan bíraskodás sérülékenysége miatt számos jogkövető cég ment csődbe, és eluralkodott a szabályok kijátszása és megszegése. Ez a rendszer biztosította

azt a szürkegazdaságot, amelytől az államigazgatás beszédhette a korrupciós marge-ot. Az adóhatározatok ellen indított perekben a bíróságok gyakran legalizálták az államigazgatási törvénysértéseket, és ez a tisztességes vállalkozások piacról való kiszorulását eredményezte.

Jellemző egy vidéki mikro vállalkozás ügye, amelyik adatkezeléssel foglalkozott. Mint ilyen, három számítógéppel is rendelkezett és több merevlemezzel. Ezeket a helyszíni adóvizsgálat megtalálta a cég székhelyén, melynek beszerzését az ügyvezető hivatalos számlákkal igazolta. Az adóhatározat ennek ellenére csak egy számítógép beszerzését ismerte el költségcsökkentőnek arra hivatkozással, hogy a többire a vállalkozásnak nem lehetett szüksége. A határozat ellen indított pert a megyei bíróság több évig ki sem tűzte, majd felfüggesztette. Eközben a mikro vállalkozás tönkrement.

Adózás – Offshore

A TI-HUN 1999-ben elkészült, aztán titkosított második jelentésében merült fel elsőként az adózási kérdések problémaköre. Megállapítása szerint a magyar jogrendszer nem tartalmazza az adó fogalmát, így tág teret nyit az állampolgárok és a cégek pénzügyi érdekeinek megsértéséhez. Azaz, hogy az állampolgárok nem kizárólag a törvényben meghatározott adót, illetéket stb. kötelesek megfizetni, torzul az egész pénzügyi rendszer. Napjainkra nyilvánvalóvá vált, hogy egyes közüzemi szolgáltató cégek a nem-fizető ügyfelek tartozásait a rendszeresen fizető ügyfelekkel fizettették meg. Tették ezt anélkül, hogy arra törvényi felhatalmazásuk lett volna. A kétes kintlévőségeiket rendszerint igen nyomott áron, főként baráti cégeknek értékesítették. Ezek a cégek a kétes kintlévőségek egy részét nagy haszonnal behajtották. Eközben a lakossági szolgáltatások árai folyamatosan emelkedtek, nagyobb mértékben, mint ami közgazdaságilag indokolt lett volna.

Az adózás és a korrupció kapcsolatában rendkívül fontos szerepet játszanak az úgynevezett offshore területek. Az offshore-cégek tevékenységét adóelkerülésnek, törvényes adó-optimalizációnak, vagy adócsalásnak is nevez-

hetjük. Dr. Tóth Mihály büntetőjogász 2010-ben a Magyar Jogász Egylet 10. jogászgyűlésén tartott előadásában a következőkre hívta fel a figyelmet:

„A bűncselekmény jellegét tekintve ... lényegében ma is elmondható, hogy az adócsalás a pénzügyi visszaélések kisebb, de súlyosabb területét fogja át. Olyan, a jövedéki visszaélések általános rendszeréből kiemelkedő „különleges deliktumról” van szó, amelynek jogi tárgya „az állam közjogi alapon nyugvó követelése”, s melynek elkövetője egyaránt sért „általános vagyoni érdekeket”, emellett „veszélyezteteti az állami köztevékenység zavartalanágát”, sőt sérti „az állampolgároknak az adóteher arányos megosztására vonatkozó jogilag biztosított érdekét.”

Az ismertté vált adócsalások és az elítéltek arányának alakulását mutatja be az alábbi táblázat 1993 és 2009 között:

Év	Összes gazdasági bűncselekmény	Ismertté vált adócsalások (és gazdasági bűncselekményeken belüli arányuk)	Adócsalás miatt elítélt felnőttek
1993.	6.146	46 (1,2%)	34
1994	4.085	183 (4,5%)	68
1995	5.064	480 (9,5%)	180
1996	5.409	531 (9,8%)	289
1997	6.543	953 (14,6%)	190
1998	13.454	5738 (42,6%)	282
1999	20.318	1731 (8,5%)	477
2000	1.986	2552 (23,2%)	489
2001	12.412	3591 (28,9%)	590
2002	14.248	3932 (27,6%)	667
2003	15.088	4478 (29,6%)	690
2004	16.661	3113 (18,6%)	730
2005	17.106	2661 (15,5%)	611
2006	17.862	2015 (11,2%)	590
2007	14.021	1653 (11,7%)	401
2008	15.870	1951 (12,2%)	433
2009	16752	1622 (9,6%)	nincs adat

1997-től 2004-ig szinte töretlenül mind több adócsalás miatti elítélésre került sor, az utóbbi években azonban általában csökkent mind az ismertté vált adócsalások abszolút száma, mind a gazdasági bűncselekményeken belüli részesedése. Jellemző, hogy 2003-ban (s az előző években) még az összes gazdasági bűncselekmény közel egyharmada adócsalás volt, az utóbbi években ez már alig 10%.²³

Feltehetően a probléma összetettsége miatt még a legkiválóbb büntető-jogászok sem ismerték fel annak a társadalmi veszélyességét, hogy ha törvényesnek látszó, valójában az adócsalást leplező, törvényen kívül álló, az üzleti információk mindegyikét eltitkoló offshore területek segítségével egyes cégek vagy személyek elkerülik a törvényes adófizetést. Ez nemcsak azzal jár, hogy a szükséges állami bevételek megszerzéséhez a tisztességes adózókat túladóztatják, vagy az adóhivatal törvénytörtő módon von el az állam működéséhez szükséges bevételeket, hanem azzal is, hogy az offshore területekre eltüntetett jelentős vagyonok pénzügyi bázisául szolgálhatnak más bűncselekményeknek, például a korrupciónak.

A Tax Justice Network kimutatása szerint az adócsaló magatartás következtében a teljes magyar államadósság mintegy kétszerese került ilyen offshore adóparadicsomokba kihelyezésre anélkül, hogy akár a vagyonok tulajdonosait, akár az adócsalással szerzett fekete pénzek visszaszerzését az adóhivatal hatékonyan megkísérelte volna. Az adóamnesztia törvény, ami lehetővé tette az offshore pénzek – ezzel együtt az adócsalás – legalizálását, lényegében eredménytelennek bizonyult.

Ezzel szemben figyelemre méltó a magyar média értékrend teremtő ereje, amikor a külföldi rendszámokkal való visszaélést – valójában az új gépjármű beszerzésével kapcsolatos magyar közterhek elkerülésére felhasznált gyakorlatot – nemcsak hogy nem kifogásolta, hanem az adócsalók védelmében kifejezetten kormányellenes támadások sorozatát indította. Ausztriával ellentétben, ahol ezt a kérdést nagyon gyorsan és praktikusán lerendezték úgy, hogy az állami adóbevételek ne sérülhessenek, Magyarországon a kormány kénytelen volt meghátrálni egyes sajtóorgánumok összehangolt tá-

23 TÓTH dr. Mihály: A tisztázatlan jogi háttér és a gazdasági bűnözés néhány újabb jellemzője, Magyar Jogász Egylet, tizedik magyar jogászggyűlés Balatonalmádi, 2010. június 10-12. Pp. 114-119.

madása előtt. Ezzel ismételtén az adófizető állampolgárok és cégek terheit növelte, valamint velük szemben járt el inkorrekt módon.

2010-ig a Külügyminisztérium is rendszeresen jelentős többletforráshoz jutott. Ugyanakkor a minisztérium tevékenysége során olyan kétes ügyletekbe bonyolódott, mint a Moszkvai Kereskedelmi Képviselői Áron Aluliértékesítése, ami több milliárd forintos kárt okozhatott a magyar államnak. Korábban a washingtoni diplomáciai ingatlanokkal kapcsolatban is felmerültek kételyek, azonban ezek kivizsgálása elmaradt. A Külügyminisztérium működésében is tetten érhetők azok az esetek, amikor a nemkívánatos köztisztviselőket alaptalanul megvádolva, gyakran koholt indokok alapján fosztották meg hivataluktól. A jelen kutatásnak nem volt arra lehetősége, hogy elemezzen minden egyes hivatalvesztést a lehetséges korrupciós eljárások kiszűrése érdekében, azonban tudomást szereztünk olyan esetről, amikor koholt bizonyítékok alapján egy eltávolítani kívánt diplomatával szemben büntető eljárást kívántak kierőszakolni az ügyészségtől. Az alaptalan rágalmazások, koholt bizonyítékokra épített fegyelmi eljárások során több, szakmailag felkészült diplomata eltávolítására került sor. Az általuk indított munkajogi perek azonban nem tártak fel koholt bizonyítékokat.

A rendszerváltás után kialakult a privatizációhoz kötődő korrupciós hálózat, ami a privatizálandó vagyon csökkenésével újabb területekre is beszivárgott: részben az Európai Unió támogatásai (főként a nagyberuházások, autópálya építés, infrastrukturális beruházások, szennyvíztelep építés, nagyobb felújítás, stb.) megszerzésében, részben az adókedvezményeket megalapozó kormányzati döntések meghozatalában is érdekelték voltak. A politikai pártok jogellenes finanszírozása révén befolyást szereztek döntéshozatali szinteken. Ez lehetővé tette számukra, hogy az államigazgatás legfelső szintjein tudjanak döntéshozatali posztokat ellenőrzésük alatt tartani. *Ennek az volt a következménye, hogy az országos hatáskörű szervek felülről lefelé folyamatosan „átpolitizálódtak”, vagyis a korrupciós hálózatok befolyása szélesedett.* A vezetőváltás a közigazgatás egyre alacsonyabb szintjeit érintette, ahol a szakmájukban elkötelezett köztisztviselők (lásd: OECD ajánlások) helyét több esetben is a korrupciós hálózat befolyása alatt álló középvezetők foglalták el. Ezt a váltást jelentősen megkönnyítette a vezetők indoklás nélküli felmentésének új szabálya, valamint a vezetői szintekhez delegált dön-

tési jogosultságok elvétele és feljebb delegálása. Az egész folyamat 2010 előtt annyira meggyengítette az államigazgatást, hogy az védtelenné vált a szervezett bűnözés támadásaival szemben.

A magyar szervezett bűnözés kialakulása, a politikával való összefonódása a rendszerváltás utáni egyik legnagyobb bűnügy, az úgynevezett olajszőkítés ügghöz kapcsolódik.

Az olajszőkítés²⁴ a rendszerváltás utáni Magyarország egyik legjobban jövedelmező illegális „üzletága” volt, becslések szerint a kilencvenes években több százmilliárd forinttal rövidült meg általa a költségvetés²⁵. 2000-ben az Országgyűlés ad hoc bizottságot hozott létre az olajügylek és a kapcsolódó korrupciós ügyek feltárására. Ekkor az egyik olajmaffia tag bizottsági meghallgatása során több vezető politikus és három parlamenti párt, továbbá a vám- és pénzügyőrség, illetve a rendőrség érintettségéről beszélt. Bizonyítékok azonban nem kerültek elő. A Legfőbb Ügyészség 2000-ben nyilvánosságra hozott vizsgálati jelentése szerint 1991 és 1999 között a kőolajtermékek forgalmazása során 4300 bűncselekményt – hamisítás, csempészet, vámorgazdaság – követtek el.

A 2003-as vádemeléskor 6,7 milliárdos csalási ügy, mire 2007-ben véget ért, pár százmillióra olvadt, és a legtöbb vádpontot már maga az ügyészség sem tartotta bizonyíthatónak. Ebben az is közrejátszhatott, hogy a vádak nagy része egy olyan személynek a vallomására épült, aki maga is aktív szereplője volt az illegális olajügyleteknek, de aki jó kapcsolatokat tartott fenn a rendőrség akkori szervezett bűnözés elleni szolgálatának vezetőivel. Az elsőfokú büntetőper 2003-ban kezdődött el, de bírósere miatt 2005-ben előlről kellett kezdeni. 2007-ben hirdetett ítéletet első fokon a Pesti Központi

24 A visszaélések elkövetésére a gépjárművekben használt gázolaj és a háztartási tüzelőolaj, a HTO kettős ára adott lehetőséget. A két termék minőségileg azonos volt, ám utóbbit lényegesen olcsóbban értékesítették. Egy 1990-es kormányrendelet előírta: a fűtőolajat adalékanyaggal színezni kell. A HTO-t 1991-től pirosra festették, ám az adalék a motorokat nem károsította, így azt változatlanul használták üzemanyagként. A fűtőolajként behozott termékeket a vámközelésnél kellett volna színezni, ami lehetőséget adott a visszaélésekre.

25 Az olaj-ügylek 1991-1992-ben kezdődtek, de nagyobb számban 1993-tól jelentkeztek. 1996-ban indult nyomozás az Energol-ügyben, ekkor tört ki az alvilág robbantásos-leszámolásos beháborúja. A robbantásoknak 1999-ben vége szakadt. Idővel elfogadottá vált, hogy az alvilági beharcokban elkövetett gyilkosságok tetteseit már soha nem kapják el. Egy szlovák parlamenti vizsgálati jelentés szerint a Meciar-éra alatt a szlovák titkosszolgálatlaltal is szoros kapcsolatban álló Rohác neve több hazai robbantással és gyilkossággal összefüggésben is felmerült.

Kerületi Bíróság. A 18 vádlott közül adócsalás miatt hatan letöltendő – két évnél nem súlyosabb – szabadságvesztést kaptak. A dokumentum szerint számos ügyben nem sikerült megtalálni az elkövetőt.

A politikai szféra ugyancsak konszolidálta magát. Senki nem beszélt már arról, hogy az Energol vezérigazgatója, Csikós József eredetileg az MSZMP KB agitációs és propaganda osztályvezető-helyettese, majd az Antall-kormány idején a Belügyminisztérium Adatfeldolgozó Hivatalának első embere volt.

Az ügyben újra indult nyomozás²⁶ legutóbbi adatai szerint a rendőrség szervezett bűnözés ellenőrzésére szakosodott részlegén szolgáló vezetőket és rendőröket is korrumpáltak, akik a korrupciós hálózathoz tartozó cégeket ellenőrzés nélkül hagyták (pld. adóellenőrzés), míg a konkurens cégeket jogellenes adóvizsgálattal, illetve jogellenes büntetésekkel zaklatták, vagy tették lehetetlenné működésüket.

Másik jellemző eset, amikor a BRFK egyik kerületének kapitányságvezető-helyettesi beosztásban dolgozó bűnügyi osztályvezetője utasítást kapott egy ügy „elfektetésére”. Miután ezt a jogellenes parancsot nem hajtotta végre, a következő minősítő eljárásban a személyi anyagába valótlán megállapítások kerültek rögzítésre. A szolgálati úton beterjesztett panasa nem akadályozta meg leváltását és a rendőrségtől való eltávolítását. Évekig harcolt a Katonai Ügyészségen, hogy igazolja az ellene indított eljárás koncepcióját, amit végül az ügyészségi határozattal sikerült bizonyítania. Az évekig elhúzódó per alatt az előjárók által elkövetett katonai bűncselekmények viszont elévültek. A katonai bűncselekmények között a vezetői visszaélésekkel kapcsolatban igen rövid – mindössze egy év – az elévülési idő. Ez a szabályozás a sürgősséggel elhúzódó per mellett megakadályozta, hogy büntetőjogi eszközökkel eljárjanak azokkal az előjárókkal szemben, akik bűncselekményt követtek el. Az általa a munkáltatója ellen indított munkajogi perben a bíróság I. fokon még számára adott ígazat, a II. fokon eljárt

26 2012-ben P. Tamás elfogásával indult újra az ügy. Bár a „szökítési” cselekmények jórészt már elévültek, az ezeket kísérő korrupciós, drogkereskedelmi és emberölési esetek még büntethetők. A '90-es évek olajügyeinek felderítése, illetve a maffia és a nagypolitika szimbiózisának bizonyítása áll a P. Tamást és V. Lászlót érintő nyomozás középpontjában. Az ügy újraindulásakor, 2012-ben belső vizsgálatot rendelt el a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat annak tisztázására, fedőcég volt-e a kilencvenes évek olajszökítési botrányairól elhíresült Energol Rt. mivel a cégben olyanok is megjelentek az irányítói-tulajdonosi körben, akik a katonai és a polgári titkosszolgálatokat képviselték.

tanács azonban már figyelmen kívül hagyta a jogerős ügyészégi határozatot, és elutasította a rendőrtiszt keresetét.

Egy másik tisztességes rendőrtiszt éjjeli szolgálatban jogszerű pihenőidejét töltötte, de egy telefonos bejelentésre felkelt, és megkezdte az intézkedést. Azt, hogy szakmailag megfelelően intézkedett az is bizonyítja, hogy az ismeretlen, nemi erőszakot elkövető bűnözőt hamarosan elfogták. Ennek ellenére előjárói előbb fegyelmi, majd büntető eljárást indítottak ellene, ugyancsak koholt indokok alapján. A rendőrtiszt nyugodtan várta az eljárást, hiszen a telefonon tett intézkedéseit a belső hangrögzítő berendezések rögzítették. Hivatalos jegyzőkönyv bizonyítja, hogy a fegyelmi eljárást lefolytató rendőr a rögzített intézkedést meghallgatta. A védelem már a nyomozás során többször indítványozta a hangszalag meghallgatását, ami a rendőrtiszt ártatlanságát alátámasztó, perdöntő bizonyíték. Az ügyészség nem segített annak fellelésében, így a rendőrtisztet katonai bíróság elé állították. A bírósági eljárásban a hangszalag nem került a bizonyítékok közé felvételre, az ügyészség még csak említést sem tett róla. A védelem még határozottabban indítványozta a perdöntő hangszalag előkerítését, illetve a vád elejtését, azonban az indítványnak sem az első, sem a másodfokú katonai bíróság nem adott helyt.

Hasonló kizorító hatás érvényesült a rendőrség mellett a titkosszolgálatoknál is. A vezetői megbízás indokolás nélküli visszavonásának lehetősége és a koncepciók fegyelmi eljárások miközben kizorítottak számos törvénytisztelő középvezetőt és munkatársat, teret engedtek az állomány elbizonytalanodásának. A felső és középvezetők cseréje egyre gyakoribb lett, ami az alsóbb szinteken is folyamatos változást generált. Az újonnan kinevezettek már sokkal inkább idomultak közvetlen vezetőikhez, mint a törvényes feladatokhoz.

Néhányan a kizorított tisztek közül a Parlament Nemzetbiztonsági bizottságánál tettek panaszt, de ahogyan a rendőri panaszokat, így a titkosszolgálati tisztek panaszait sem vizsgálták ki. Érvényesült a volt miniszterelnök (dr. Boros Péter) álláspontja, hogy a titkosszolgálati vezetők legyenek korlátlan urak az általuk vezetett szolgálatoknál. Igaz, hogy a titkosszolgálatokat is egykor felügyelő volt miniszterelnök ezt az elvet annak idején éppen a szolgálatokat érő politikai befolyással szembeni védelemre alkalmazta. A gyakorlatban ezzel szemben a szolgálatok lényegében kikerültek a parlamenti ellenőrzés alól. A beosztásukból, illetve a munkahelyükről kizorított

tak nehéz anyagi és egzisztenciális helyzetbe kerültek, közülük többen bármilyen munkalehetőséget elfogadtak.

2010-re az elbizonytalanodott köztisztviselői karnak a korrupciós befolyásokkal szemben érezhetően meggyengült az immunitása. A politikai korrupció felülről való behatolása átstrukturálta a közigazgatást. A felső utasításokat kritika nélkül, gyakran a jogszabályokat megsértve végrehajtó köztisztviselők mindaddig védve érzik magukat, amíg egy kormányváltás el nem távolítja őket. A felsőszintű korrupció büntetlensége hatott a minisztériumok középvezetőire is, már előfordult, hogy főosztályvezetők is sajátjuként rendelkeztek közpénzekkel. Például szükségtelen megbízásokat adtak ismerősöknek, vagy tevékenyen elősegítették akár Európai Unió, akár hazai támogatási pénzek elsikkasztását. Az elbizonytalanodott és értékvesztett közigazgatásból a kiszorítottak mellett sok szakmai tapasztalattal rendelkező köztisztviselő kérte idő előtti nyugdíjazását, vagy keresett más munkahelyet.

Az újabb generációknál azonban már más a helyzet. A fiatal köztisztviselők nem hisznek a köztisztviselői életpályával, vagy biztos munkahellyel kapcsolatos politikai szlogenekben. Ezért nyitottak az üzleti szférától érkező megkeresésekre: sokan hisznek abban – a környezetükben látott példák révén nem alaptalanul –, hogy a forgóajtó-rendszerben a köztisztviselői megbízatásukkal kapcsolatos szabályokat megsértve könnyen egy jól fizető cégnél kaphatnak állást. Ezt a bizakodást erősítik azok a példák is, amikor a korrupcióval fertőzött üzleti szféra saját embereit juttatja a közigazgatás akár magasabb pozícióiba is. A lefolytatott vizsgálat alapján kijelenthető, hogy 2010-re a magyar közigazgatásnak egy meghatározó része a politikai korrupció áldozatává vált. Nagyon kevés integritás sziget maradt, amelyek ellenálltak a folyamatnak, de azokat is folyamatosan támadások érik.

Az állami felsővezetők kiválasztásakor a nemzetbiztonsági törvényben előírt nemzetbiztonsági ellenőrzések formálissá váltak, így ez sem akadályozta meg a szervezett bűnözés, és a korrupciós hálózatok további beépülését az államigazgatásba.

A közigazgatás korrupciós érintettsége, a szaktudás és törvénytisztelet hiánya a közvetlen okozója a jogszabályokban megjelenő korrupciónak, az állam pénzügyi alapjai meggyengülésének, valamint a magyar gazdaság nemzetközi versenyképessége csökkenésének.

Az állampolgári jogok szóvivője²⁷

Az Ombudsman intézmény egyik jellegadó sajátossága az, hogy a biztosoknak jelentős szabadságuk van saját feladatuk, hatáskörük értelmezésében, az emberi jogok védelmének érdekében. Az ombudsman törvény tág határok között adja meg a hivatalból való eljárás lehetőségét az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának. 2010-ben az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa, az Adatvédelmi Biztos, a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa, valamint a Nemzeti és Etnikai kisebbségi Jogok Országgyűlési Biztosa egy irodán belül tevékenykedett. Nem sokkal később az Adatvédelmi Biztos kivált ebből a körből, a korábbinál jóval nagyobb hatósági jogosítványokat kapott és felállította a Nemzeti Adatvédelmi és Információs szabadság Hatóságot.

2010-ben telefonon, vagy személyesen a hivatal 8258 állampolgárt fogadott, a Panaszirodán pedig 1139 ügyfelet fogadtak. Az összesen 9397 esetből 750-et adatvédelmi ügyben, 369 fő kisebbségi sérelme kapcsán, 370 személy pedig környezetvédelmi problémában a Jövő Nemzedékek Biztosához fordult, míg a panaszosok többsége 7908 fő (84,2%) az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának segítségét kérte. 2007 óta folyamatosan nőtt az ombudsmantól jogvédelmet, tanácsot, támogatást kérők száma, az előző évi mennyiséghez képest 18 %-os az emelkedés. A panaszosok közül legtöbbször pénzügyi problémájukra keres választ, míg a biztosok 638 ügyben folytattak széleskörű adatgyűjtéssel, hatósági megkereséssel együtt járó vizsgálatot. Jellemző az is, hogy a biztosok csak a legkritikább esetben állapítják meg hatáskörük hiányát és teszik át az ügyet valamelyik hatósághoz. Ajánlásait, hatósági megkereséseiket a legtöbb esetben figyelembe veszik, ugyanakkor az emberi jogok védelmével kapcsolatban való fellépésük nem kellően hatékony. Ennek okaként az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának 2010. évi tevékenységéről szóló beszámoló a következőket jelöli meg:

27 Az 5. fejezet az Ombudsmani Hivatal 2010-es jelentésén alapul, annak megállapításait tartalmazza

„Nem megfelelő a különböző időpontokban és jogalkotói szándékkal létrejött jogvédő intézmények együttműködése. Magyarországon senki sem tud képet alkotni arról, hogy az állampolgárok hányan és milyen ügyekben fordultak a különféle ombudsmanokhoz és hatóságokhoz. A panaszok egységes kezelése és minősítése még a négy ombudsman között sem létezik, nem is beszélve olyan szervezetekről, mint a tőlük független Egyenlő Bánásmód Hatóság, a Független Rendőrségi Panasztestület vagy a közmédiaújságok panasz fórumai. Magyarország emberi jogi helyzete egyik hatóság vagy civil szervezet éves, de hosszabb távú beszámolóiból sem ismerhető meg, mert annak előfeltétele lenne a különféle adatbázisok összekapcsolása és rendszerezett feldolgozása. Ennek híján az összkép, a fejlődési tendenciák jellege, még a változás mellett elkötelezett döntéshozók számára sem ismerhető meg, így az alkotmányozás folyamata sem támaszkodhatott ilyen áttekintésre.

Az ENSZ háromévente vizsgálja felül a magyar emberjogi állapotokat, amelyekről a Külügyminisztérium Emberi Jogi és Kisebbségi Főosztálya készített – több mint egyéves munkával, a hatóságok és a civil szervezetek bevonásával – jó és sok szempontot, egyesítő összeállítást. Ez azonban Magyarország állampolgárainak és az ügyben érdekelt hatóságoknak sem mindig hozzáférhető, és nem is külső feladat annak propagálása.

A hiányzó információk és a mindenki számára rendelkezésre álló források híján egyoldalú és elfogult állapotfelmérések születnek. A különféle hatósági szereplők közötti kiegyensúlyozott és rendszeres információáramlás a jogalkotás és a döntéshozatal problémaorientáltságát és precizitását növelhetné. A szlovák Egyenlő Bánásmód Hatóságnak például az összes állami szervek jogszabály alapján kötelesek egységes szempontok szerint adatokat és elemzéseket szolgáltatni területükről, és ezekből minden évben átfogó emberi jogi elemzés készül. Nálunk ilyen hatáskörrel egyetlen állami szerv sem rendelkezik.

Ugyancsak probléma az, hogy az elmúlt húsz év során elfogadott nagy, globális és európai nemzetközi szerződési rendszerek (például a gyermekek, a fogyatékkal élők, avagy a nők jogairól) nálunk még nem rendelkeznek a szerződésben felállítani vállalt független ellenőrző szervekkel, amelyek vizsgálnák a nemzetközi standardok érvényesülését hazánkban. Ez ugyanis pénzt igényelne és hozzáférési-ellenőrzési jogosultságokkal rendelkező társadalmi szervezetek támogatását jelentené. A szakhatóságok nálunk vonakodnak az

ilyen független ellenőrző szervek kialakításától. Ez a tendencia egyaránt jellemezte az összes eddigi kormányzatot, és most sem látszik alapvető változás. Ugyancsak régóta késik csatlakozásunk a kínzás és embertelen bánásmód elleni, a nemzeti ellenőrző hatóság működtetésének kötelezettségét felvállaló opcionális nemzetközi rendszerhez – amelyet például a 2006-os jogsértéseket vizsgáló parlamenti albizottság is kifogásolt jelentésében.

Kormányzati feladat lenne a független szakértőket, az érintettek szervezeteit és szakmai szervezeteket, valamint a kormányt képviselő vegyes bizottságok létrehozása. Míg a Külügyminisztérium szorgalmazza a nemzetközi emberi jogi mechanizmusokban való részvételt, a szakminisztériumok haboznak az emberi és anyagi erőforrásokat igénylő működtetés megindításában.

Ugyancsak kormányzati mulasztás, hogy bár a különféle emberi jogi ellenőrző szervezetek panaszfórumként szolgálnak a polgárok számára, egyikük sem rendelkezik helyi panaszfelvételi hálózattal. Multifunkcionális, a különféle jogvédő intézmények közös használatát elősegítő polgárbarát panaszfelvételi hálózat kialakítására volna szükség ma Magyarországon. Az egyes szervezetek alkalmi vagy rendszeres kiszállásai, helyi panaszfelvételei képtelenek ennek biztosítására, és párhuzamosságuk az erők szétforgácsolásához vezet. A spontán módon kialakult civil szerveződések önfejlődése nem képes csökkenteni a jogvédő szervezetek és a helyi közösségek között tátongó távolságot, a jogvédelemben szerepet vállaló civil szervezetek száma pedig alacsony, és az a kevés is, ami van, főként Budapesten működik külföldi támogatók segítségével. A magyar vidék jogvédelmének szintje így elmarad a fővárosi és a nemzetközi-európai standardoktól.

Úgy vélem tehát, aktívabb kormányzati szerepvállalásra és koordinált kormányzati programokra volna tehát szükség a meglévő állampolgári jogvédelem szintjének hatékonyabbá tételére, valamint a civil szervezetek támogatására mind az adatgyűjtésben, mind a stratégiai jogalkotásban, mind a nemzetközi kötelezettségek teljesebb betartására, továbbá a lokális jogvédő hálózatok és panaszfórumok munkájának segítésére.”

Összességében elmondható, hogy az ombudsman intézménye a rendszerváltás óta az egyike azon intézményeknek, amely alapvetően képes teljesíteni a feladatát. Mind társadalmi elfogadottsága, mind a sajtóban való megjelenése

példaként állhat más intézmények számára is. A fellépésük hatékonysága viszont javítható. Ezért is fontos az a kezdeményezés, amikor az adatvédelmi ombudsman hatáskörét, jóval tágabb lehetőségekkel, beleértve a hatósági eljárások és szankcionálás lehetőségét is, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság vette át.

Igazságszolgáltatás

Dr. Kaposvári Bertalan, a Legfelsőbb Bíróság elnöki jogkörrel felruházott elnökhelyettese 2009-ben közzétett gondolatai a bírói ítélkezés pártatlanságának és elfogulatlanságának hiátusait fogalmazta meg. Világosan utalt a múlt feltáratlanságára, amely hozzájárult mélységes aggodalmához. Még az ő fellépése sem volt azonban elegendő ahhoz, hogy valódi vita, vagy tényfeltárás induljon az igazságszolgáltatás működésével kapcsolatban.

„Hivatali időm alatt, amelyet a Legfelsőbb Bíróság élén eltöltöttem, ritkán fordultam a sajtón keresztül a nyilvánosságához. Most azonban röviddel távozásom előtt meg kell osztanom aggodalmamat, amelyet a magyar igazságszolgáltatás általános helyzete, az időszerű és pártatlan ítélkezés és egységes jogalkalmazás mint egy jogállam legalapvetőbb elveinek veszélybe kerülése miatt érzek.

Amikor a Magyar Köztársaság elnökének kérésére úgy határoztam, hogy hetvenéves korom előtt nem vonulok nyugdíjba, és a törvény biztosította hat hónapos felmentési időt nem veszem igénybe, még nem tudhattam, hogyan fogom megítélni a döntésem helyességét utólag. Különös színezetet ad a körülmény, hogy a köztársasági elnök éppen egy olyan helyzetnek az elkerülése végett kérte a maradásomat, amivel április 1-jétől mégis szembe kell néznie a Legfelsőbb Bíróságnak. Elnök és elnökhelyettes nélkül fog működni.

Sem ekkor, sem a későbbiekben szó nem volt az elnököt teljes jogkörben helyettesítő elnökhelyettes jogosultságainak cizellálása, igazgatási és közjogi funkció szerinti megkülönböztetése, vagy bármilyen jellegű korlátozásának lehetőségéről. A jogszabályok ilyen, utólag történő értelmezése – esetleges személyi döntés vagy más érdekek függvényében – veszélyezteti a jogbiztonságot, és gondot okozhat mind személyi, mind gazdasági döntéseim legitimációját illetően, ami a Legfelsőbb Bíróság működőképességét veszélyeztetheti.

Vezetői és bírói pályám végén, a közelmúlt tapasztalatait is értékelve, úgy érzem, számos kedvezőtlen jelenség, tendencia és hiányosság miatt van okom komoly aggodalomra. Ezek a problémák messze túlmutatnak nemcsak a Legfelsőbb Bíróság, hanem a magyar igazságszolgáltatás belső ügyén, de végső soron hatása van az állampolgárok, és a gazdasági élet egészére.

Számtalan, olyan öröklött, a közeli és a távoli múltból fakadó problémával találkoztam, amely világossá tette számomra, milyen változtatásokra van szükség – rövid és hosszú távon – az igazságszolgáltatás reformjának folytatásához. Reformjavaslataim megvalósításához nem leltem belső támogatókra, sőt még közvetlen munkahelyemen is áthatolhatatlan falakba ütköztem. Ennek talán egyik legismertebb példája, a közvélemény által jogosan igényelt hibás bírói ítéletek okainak feltárása. Bizakodással tölt el ugyanakkor az, hogy számos, az alsóbb fokú bíróságokon ítélkező kolléga támogatta ezeket a javaslatokat.²⁸

Egy évtizeddel korábban pontosan erre tett kísérletet a TI-HUN – a Soros Alapítvány és a Nyílt Társadalom Intézet támogatásával –, amelynek az 1999-ben készült (és az elnökség által titkosított) megállapításai a következők voltak:

„3.2. A rendszerváltás hatása a jogalkalmazásra

A rendszerváltás előtti jogalkalmazás elemzése nélkül nehezen érthető meg a kialakult jogalkalmazási gyakorlat. Ezekkel az elemzésekkel a tudomány jórészt adós maradt.

Egyedül a koncepciós pereket vizsgáló bizottság hívta fel a figyelmet arra, hogy az ötvenes évekbeli híres és köztudomású büntető koncepciós perekon kívül sokkal gyakoribbak voltak az egyéb koncepciós döntések a nem kívánatos személyekkel szemben. Rendszeresek voltak például a pénzügyi visszaélés vádjával elítéltek, sőt a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság gyakran vizsgált koncepció-gyanús szabálytalanságokat, aminek „csak” a munkahelyi elbo-

28 KAPOSVÁRI Bertalan Dr., Aggódok; Élet és Irodalom LIII. évfolyam 13. szám

csátás és a pártból való kizárás volt a büntetése. Hasonló hatása volt a szakmai fegyelmi eljárásoknak is, beleértve a rendszernek nem tetsző bírák eltávolítását és lojálisakkal való felcserélését is.

Ki kell emelnünk néhányat a rendszerváltás előtti jogalkalmazás sajátosságai közül:

Már akkor is törvényben és az Alkotmányban garantált (papíron) független bíróságok működtek, azonban a gyakorlatban senki számára nem volt kétséges, hogy az állampárt bárkit elítélhetett ártatlanul, és ha bünt követett el, bárkit megmenthetett az eljárás alól;

Az ügyek döntő részében mégis érvényesült a jog uralma, az ügyészek, bírák 90-95 százaléka soha nem találkozott olyan ügygel, amelyben politikai ráhatás történt volna;

Az eljárásjogi szabályokban olyan rendelkezések voltak elrejtve, amelyek biztosították az állampárt akaratának érvényesülését a „kényes” ügyekben. Az, hogy mi számított kényes ügynek, az idők folyamán folyamatosan változott. A rendszerváltás előtt már igen szűk volt ezek köre. Az igazságszolgáltatásban kialakított antidemokratikus csatornákat ugyanakkor egyes hely pártvezetők a saját céljaikra is kihasználták. Egyes nyilvánosságra került pártfegyelmi példaul megállapították, hogy a helyi vezetők vagy lojális embereiket „mosták tisztára”, vagy saját önös érdekükben léptek fel;

A koncepciók ügyek még a rendszerváltást megelőző legutolsó időszakban is mindig ugyanazon bíróhoz és ügyészhez kerültek. Ezt biztosította az a szignálási rendszer, amelyben a vezető dönthette el azt, hogy melyik ügyet ki kapja;

Tág tere volt az ügyek „jogon kívüli” elintézésének már rendőri és ügyészi szakban, hiszen azt, hogy nem alapos a bűncselekmény gyanúja, könnyen – és főként tényleges külső kontroll nélkül – lehetett eldönteni;

Még a jogerős bírói ítélet végrehajtását is negligálni lehetett egy orvosi igazolás elfogadásával;

Az ügyvédi kar sok helyen összefonódott a bírói karral, bár az ötvenes évekbeli ügyvédek, akik saját védencüket vádolták a bíróság előtt, már jórészt kiszorultak. Az ügyvédi létszám zárolt volt, hogy ki kerülhetett be ebbe a zárt körbe, jórészt az állampárttól függött.

A rendszerváltás előtt a politika nem biztosította a szükséges pénzeszközöket az igazságszolgáltatás számára, így akadályozva annak hatékony munkáját. Főként a fővárosban volt tragikus a helyzet, egyes kerületi ügyészségeket össze kellett vonni más kerületekkel. Az ügyészi túlterheltség példátlan méreteket öltött, amely a rendőrség feletti felügyelet felszínességét és formális voltát alapozta meg.

A rendszerváltás ez idáig nem teremtette meg azt a kötelezettséget, hogy a törvényekben leírtakat a gyakorlatban be is kell tartani, sőt a korábban említett közvélemény-kutatás, pont az ellenkező tendenciát mutatja. E szerint a lakosság 80%-a nem tartja a törvényeket magára nézve kötelezőnek. A politikailag kényes ügyeket intézők továbbra is a helyükön maradtak. A korábbi pártkapcsolatok olyan informális kapcsolatokká váltak, amelyek egy új típusú korrupciós veszélyeztetettséget jelentenek.

3.2.1. A bírói szervezet

Az új politikai elit a demokrácia kiteljesítése érdekében új és új feladatokat rótt a bírói szervezetre, a nélkül azonban, hogy a szükséges feltételeket biztosította volna. Még a Legfelsőbb Bíróság esetében is a feladat, a szervezet, a létszám, valamint a hozzárendelt pénzeszközök összhangjának megbomlását tapasztalhattuk. Míg 1990-ben 5.718 ügy érkezett a Legfelsőbb Bíróságra, 1993-ban 12.401 darab volt az összes ügyek száma.

1993 óta az ügyek száma 111.000 felett állandósult. E növekedés okai részben a gazdasági környezet megváltozásával, az újonnan alakult gazdasági szervezetek, valamint a velük kapcsolatos peres és nem peres eljárások szaporodásával, továbbá a bírósági szervezetet érintő hatásköri szabályok módosulásával hozhatók összefüggésbe. Az ügyek számának jelzett növekedését a bírói létszám számottevő emelkedése nem követte.

A feladatok változásával a szervezet átalakításával, valamint a terhelés növekedésével összefüggésben új bírói álláshelyek létesítését a fejezet személyi juttatás előirányzatai 1993 és 1997 között nem tették lehetővé.

A bírói státuszok gyakorlatilag állandósult számában az is szerepet játszott, hogy már 1992 óta napirenden van az ítélőtábla felállítása. (1099/1996. X.1. Korm. határozat pedig e tárgyban már határidőhöz kötött feladatokat is tartalmazott.) Mivel az ítélőtábla kérdésköre során kérdésként merült az fel,

hogy egy kinevezett bírót vajon át lehet-e helyezni, illetőleg a legfelsőbb Bíróság státuszainak csökkentését tervezték, a vezetés sem erőltette új bírói státuszok felállítását és betöltését.

Mindemellett a vezetés hibájaként róható fel az is, hogy a különböző kollégiumok eltérő leterheltséggel dolgoztak. Például a Polgári Kollégium bírói létszáma a teljes bírói létszám 23 százaléka volt, a hatáskörükbe tartozó ügyek aránya ugyanakkor az összes ügy közel egyharmadát jelentette. A Büntető Kollégium esetében – az előzőekkel ellentétben – 1993-1996 között a bírói létszám aránya (29%) jelentősen meghaladta az ügyek számában képviselt hányadot (20%).

Ezek a folyamatok oda vezettek, hogy egy bíróra éves átlagban 120-130 ügy jutott, azok szakmai és adminisztrációs feladataival együtt. E terhelés jóval meghaladta a szervezet kapacitását, ebből adódtak az eljárások elhúzódása is.

A bírósági reform megalapozatlanságát mutatja az Állami Számvevőszék 1997 februárjában megjelent jelentése is, amely kimondja, hogy „a reform költségvetési, pénzügyi hatásainak teljes körű elemzéséhez – a vizsgálat időszakában a készültség adott szintjén – konkrét, értékelhető adatok nem álltak rendelkezésre”.

Mivel a bíróságoknál a dologi kiadások tervezésénél sem elégítették ki a reális igényeket, ezért a szervezet hol a működőképessége határán, hol alatt mozgott. A Legfelsőbb Bíróság a kormányzattól való pénzügyi függését mutatja például, hogy annak székháza az évtized elejére külső és belső felújításra szorult. A rekonstrukcióhoz részletes terv, a pénzügyi lehetőségeket számba vevő ütemezés nem készült, amelynek elsődleges oka a finanszírozás bizonytalansága volt. Érdekes összefüggéseket lehetne felvetni annak elemzésével, hogy miközben a Legfelsőbb Bíróság az állam javára vagy hátrányára tízmilliárdos összegű adókérdéseket volt hivatva eldönteni, a kormányzattól függött az is, hogy a bíróság tetőszerkezete a tárgyalóteremre omlik-e.

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az utóbbi időszakban különösen a bírák javadalmazásának új rendszerére való áttéréssel, valamint az Or-

szágos Igazságszolgáltatási Tanács felállításával jelentős elmozdulás történt a valódi bírói függetlenség megteremtésének irányába.

A bírói szervezet alulfinanszírozottsága kísértetiesen emlékeztet az újonnan felállított ombudsmani intézmények pénztelenségére. Az ombudsmannoknál talán ezért tolódott el a tevékenységük inkább abba az irányba, hogy nagyobb összefüggéseket vizsgálnak, amely tevékenység esetleg politizálásnak tűnhet. Kevésbé tudták ellátni a feladatukat, mégpedig az átmenet időszakában a kisemberek tömeges védelmét, hiszen ehhez sem a kapacitás, sem a feltételek nem voltak adottak.

3.2.2. Igazságügyi szakértők

„A független bíraskodás alapja az igazságügyi szakértői intézetek minősége. A rendszerváltás gyorsan és hatékonyan bontotta le az igazságügyi szervezetet, különösen annak a könyvvizsgálatra vonatkozó részét. Az állami igazságügyi intézetek ugyan megmaradtak, azonban a magán igazságügyi szakértők egyes területeken indokolatlanul nagy teret nyertek. Kialakult az a gyakorlat, hogy különösen a könyvszakértői tudást igénylő vagyoni ügyekben egyes bíróknak „saját” kiválasztott szakértőjük lehetett. Nyilvánvaló, hogy bármit meg tud egy bíró ítélni, ha az ítéletét egy igazságügyi szakértő szakvéleményével tudja alátámasztani. Igen aggályos a magán – és kellően nem ellenőrzött és nem priorált – igazságügyi szakértők bevonása a büntető-eljárásokba. A kétes ügyekben több szakértő meghívása is indokolt, az egy másnak ellentmondó szakértői véleményeket pedig egy ügynevezett elővéleményező bizottság elé utalja. Mivel azonban ezt a bizottságot a tárgyalásra nem lehet megidézni, ez az intézmény kizárólag az igazságügyi szakértői felelősség elkenésére szolgál. Tudomásunk szerint Európa fejlett democráciáiban sehol sem alkalmaznak ilyen rendszert, mivel a bírák felkészültsége alkalmas arra, hogy egyetlen szakértőtől a bíró addig kérdezzen, amíg az ügyet egymaga felelősséggel el tudja dönteni.

Úgy tűnik, egyes nagy létszámú és jelentős gazdasági ügyeket tárgyaló bíróságok az igazságügyi szakértői felelősség további csökkentését szeretnék elérni egy olyan javaslattal, mely szerint legyen lehetőség igazságügyi szakértői kft-k (más cégek) megbízására is. Tekintettel arra, hogy az egész világon az igazságügyi szakértői tevékenység felelőssége a személyes szakértőséget

támogatja, érdekes, hogy egyes bírósági vezetők ezt a felelősséget szeretnék kiiktatni.”²⁹

3.2.3. Ügyvédi kar

A jogi rendszerváltozást a lakosság széles rétegei által érezhető módon egyedül az ügyvédség átszervezése jelentette. Megszűnt az ügyvédi kar korábbi zártsága: először a jogtanácsosi munkaközösségek tagjai léphettek be, majd a törvény erejénél fogva teljesen szabaddá vált az ügyvédi pálya. Ennek a demokrácia szempontjából igen lényeges döntésnek azonban káros következményei is lettek. Különösen a fővárosban hagyták ott a rendőrséget, bíróságot és más államigazgatási szerveket egész korosztályok, felcserélve a rosszul fizetett közszférát a nagyobb anyagi haszonnal kecsegtető ügyvédi talárra. Ezek a szakemberek főként a képzett középosztályt jelentik, akik jelentős gyakorlati tapasztalatokkal rendelkeznek. Ha hozzátesszük, hogy a rendőrtisztek számára a nyomozó irodák is megjelentek, nyilvánvalóvá válik a szakmai tudás eltolódása a védelem irányába. Ezt a tendenciát támasztják alá azok az adatok is, amelyek szerint a nyomozások során benyújtott panaszok száma jelentősen emelkedik.

Az ügyészi panasz-vizsgálat formális voltát támasztja alá különösen a fővárosban az a tény, hogy a rendőrség szakmai munkája meggyengült: semmi sem indokolja azt, hogy 10.805 elbírált panaszból összesen 1.417-nek adott helyt a Fővárosi Főügyészség.

3.2.4. Ügyészségek

„Az ügyészségi statisztika szerint 1997-ben összesen 514.403 bűncselekmény vált ismertté. A nyomozó hatóságok 20.787 esetben hoztak nyomozást megtagadó határozatot, ami csaknem megegyezik a megelőző négy év határozatainak számával. Az ügyészségek a határozat alapján 2095 esetben tartották szükségesnek az annak alapjául szolgáló iratok (a feljelentés és az ahhoz csatolt bizonyítékok) megvizsgálását, és ennek alapján 361 esetben indokoltnak

²⁹ A Transparency International Magyar Tagozatának Második jelentése (Tervezet) Kutatási záró tanulmány: A magyar jogrendszer korrupció-ellenesség szempontjából történt átvizsgálásáról: Budapest, 1999. június; pp.53.–66.

találták a nyomozást megtagadó határozat megváltoztatását, ebből 271 esetben a nyomozás elrendelése iránt intézkedtek, míg 64 esetben egyéb módon rendelkeztek.

Ezen túl az ügyészségek 2.562 nyomozást megtagadó határozat elleni panaszt vizsgáltak meg és ebből 770-nek helyt adva a nyomozás elrendelése iránt intézkedtek. Ezen adatok szerint csak a nyomozó hatóságok által megtagadott határozat ellen bejelentett panaszokat megvizsgálva, azok egyharmadát törvénysértőnek találta az ügyészség. Amennyiben ezt az adatot az összes 20.787 nyomozást megtagadó határozatra kivetítjük, évi tízezer esetben prognosztizálható az, hogy a rendőrség és más nyomozó hatóságok az alapos gyanú fennállása ellenére sem indították meg a törvények által előírt eljárást.

Ha ehhez hozzátesszük azt, hogy az ügyészségekhez 272.119 nyomozást megszüntető határozat érkezett ebben az évben, döbbenetes, hogy ebből a hatalmas számból az ügyészség csak 3190 esetben tartotta fontosnak azt, hogy egyáltalán a megszüntetés alapjául szolgáló iratokat bekérje. Minden más esetben úgy tűnik, hogy az ügyészség nyomozásfelügyelete formális és nem megalapozott, az arra vonatkozó iratokat nem is látta. A nyomozást megszüntető határozatok iratainak bekérésekor ismételten körülbelül egyharmad esetben találták úgy, hogy a nyomozó hatóságok nem a törvényeknek megfelelően jártak el. Amennyiben ezt az összes, 272.119 esetre vetítjük ki, megállapíthatjuk, hogy évi körülbelül kilencvenezer esetben kell azzal számolni, hogy a rendőrség vagy nyomozó hatóság „elkeni” az ügyeket. Talán ezek a számok is alátámasztják azt a közvélemény-kutatási eredményt, amelyben a magyar lakosság igen fontosnak tartaná a törvények előtti egyenlőség érvényesülését.

Érdeemes közelebbről megvizsgálunk a nyomozó hatóságok által vádemelési javaslattal az ügyészségre megküldött nyomozati anyagok elintézésének módját is. Megállapíthatjuk, hogy évi 10-15 ezer ügyben az ügyészség nem küldi meg a bíróságra az iratokat, nem emel vádat, hanem egyszerűen megszünteti a nyomozást. Teszi annak ellenére, hogy a nyomozó hatóságok a vádemelést javasolták.

Vádemelési javaslattal érkezett nyomozati anyagok elintézésének megoszlása
1995-1997. években

Év	Elintézett ügyek száma	Nyomozás / Megszüntetés %	Egyéb %
1995	93.610	11,1%	4,6%
1996	95.524	11,0%	5,3%
1997	104.291	11,0%	5,2%

Az ügyészség maga is folytat nyomozást, amely kifejezetten a korábbi rendszer „kényes” ügyeinek számítottak, így például a politikusok ellen és a korrupciós ügyekben. Ezek száma az 1994. évi 3.733 ügyszámhoz képest 1995-ben 3.709 volt (az ügyeknek csak 48%-ában került sor vádemelési javaslatra), 1997-ben azonban ügyészségi nyomozás körében megtett 5.365 feljelentésből mindössze 2.079 esetben tettek vádemelésre javaslatot, 135 esetben megrovást alkalmaztak és 1.470 esetben megszüntették a nyomozást. A fennmaradó esetekben egyéb intézkedésre (a nyomozás felfüggesztése, áttétel) került sor.

A következő adatok a demokrácia viszonylatában talán riasztónak is tűnhetnek, ugyanis az ügyészség váderedményessége még mindig erősen hasonlít a totális államrendszer váderedményességének mutatóihoz. 1995-ben a váderedményesség 96%-os, 1996-ban 95,1%-os, 1997-ben 94,6%-os volt.

Sem a rendőrség és más nyomozó hatóságok szakmai munkája (egyes független szakértői becslések szerint a rendőrség állományának 80%-a kicserélődött, jórészt tapasztalatlan, nem kellően képzett fiatal rendőrrel), sem az ügyészség lehetőségeinek bővülése, ugyanakkor az ügyvédek közé bekerült több-ezer elméletileg és gyakorlatilag is magasan képzett szakember bekerülése nem támasztja alá ezeket a mutatókat.

Riasztó lehet annak a szociológiai vizsgálatnak is az eredménye, amely azt mutatja, hogy a bírói karba újonnan bekerült fiatal bírók is úgy vélekednek, hogy az ügyésznek a tárgyaláson mindig igaza van. Ez a fajta szemlélet a totális államszervezés időszakában még érthető volt, hiszen az állam összes szerve együvé tartozott és együtt képviselték a hatalmat, amely szervezeteket – törvényben deklarált függetlenségük ellenére – az állampárt fogott össze.

A rendszerváltás után ugyanakkor a bírói függetlenség hiányának is értékelhető, amelyet csak részben magyaráz az a kormányhatározatból kiolvasható gyakorlat, hogy a nyomozó szervek, az ügyészség és a bíróságok szakem-

berei közös továbbképzésen vesznek részt, amelynek során nyilvánvalóan szorosabb kapcsolatba kerülnek egymással. A szoros együttműködést az elhelyezési körülmények is alátámasztják, hiszen a bíróságok és ügyészségek legtöbbször egy épületben dolgoznak. A bírák továbbképzése több esetben is aggályos, hiszen olyan esetek is előfordulnak, amikor egyes ügyvédi irodák tartanak „továbbképzéseket” bíráknak, illetve egyes magáncégek nagy összegű külföldi utazásra hívják meg azokat a bírákat, akik az adott ügycsoportra (amellyel a cég foglalkozik) vonatkozóan látnak el bírói feladatot.

A jelen tanulmánynak nem feladata a rendőrség helyzetének részletes elemzése, azonban felhívjuk a figyelmet arra, hogy a különböző politikai, gazdasági és vezetésbeli hiányosságok sok helyen szinte teljesen szétzilálták a szakmai apparátust. Ennek eredményeként hatalmas mértékben tör előre a korrupció, szinte az egész állományt veszélyeztetettnek tekinthetjük. Továbbra sem biztosít a politika megfelelő anyagi fedezetet a rendőrség működéséhez, külön fejezetben foglalkozunk az akár bűncselekményre való utasíthatóság törvényi hibájával is.

Itt érdemes megemlíteni az új büntető-eljárásjogi törvény sorsát is, amelyet az előző kormányzat – hosszú szakmai munka után – terjesztett be a parlamenthez, amely azt el is fogadta. A hatálybaléptetés késik, úgy tűnik, a politika nem szándékozik rövidtávon az új büntetőeljárási szabályokat hatályba léptetni annak ellenére, hogy annak egyes szabályai garanciálisan új alapokra helyeznék a büntetőeljárást. Lehetővé tenné például azt, hogy ha a hatóságok (rendőrség vagy ügyészség) a bíróság tudta nélkül megtagadja vagy megszünteti a nyomozást, a sértett fél maga folytathassa azt. Lehetővé tenné, hogy a tárgyalóteremben a védelem magnószalaggal akadályozhassa meg azt, hogy a bíró mást diktáljon a jegyzőkönyvbe, mint amit a tanú elmondott.

Nem szüntetné meg ugyanakkor azt a lehetőséget, hogy egyes vétségi esetekben – amikor sem a védelem, sem a vád nem kötelező – a bíró (aki a jegyzőkönyvet esetleg maga diktálja, tehát jegyzőkönyvvezető sincs a tárgyalóteremben) egymaga menjen be a tárgyalóterembe a vádlottal, így ketten beszéljék meg a büntetési tételt.”³⁰

30 A Transparency International Magyar Tagozatának Második jelentése (Tervezet) Kutatási záró tanulmány: A magyar jogrendszer korrupció-ellenesség szempontjából történt átvizsgálásáról; Budapest, 1999. június; pp. 60-66.

Bíróságok

A Transparency International Magyarország 1999-es, fenti ország-jelentésében foglaltak nem kerülhettek nyilvánosságra. Így az abban feltárt veszélyes folyamatok az igazságszolgáltatásban is kiteljesedhettek, a rendszerváltás előtti jogállam hiátusát sem sikerült felszámolni.

Ugyanakkor a magyar igazságszolgáltatás 2010 előtti tevékenységére vonatkozóan egy sor olyan tanulmány és újságcikk jelent meg, amely annak korrupciós érintettségére hívja fel a figyelmet. Jellemző ezen írásokra, hogy megjelenésük nem érte el a döntéshozókat, sem szakmai tisztázó vitákhoz, sem tényleges állapotjavuláshoz nem vezettek.

Ezekben az írásokban nemcsak vidéki ügyészségvezető jogerős elítéléséről, vagy a felszámolási eljárásokkal kapcsolatba került bíró vesztegetési ügyének tárgyalásáról tudósítottak, hanem olyan ügyek is napvilágra kerültek, amelyek korrupciós hálózatok működésére utaltak. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Szociológiai Tanszékén már olyan tanulmányok is készültek, amelyek az igazságszolgáltatás, beleértve a bírói szervezet egy részének erős érintettségét tárták fel. Ezzel kapcsolatban érdemes idézni Jávor István, az ELTE Szociológiai Intézet egyetemi docensének felvetését, ami hasonló jelenségeket foglal össze, mint amilyenekre a TI-HUN tizennégy évvel korábbi jelentése hívta fel a figyelmet:

„Persze nem csak a rendőrségen tüntetnek el anyagokat, megteszi ezt az ügyészség is. De már találkoztam olyan esettel is, amikor egy bírósági eljárásban hamisított tulajdoni lapot használtak fel, és nyertek vele. Mi ebben a különleges, hiszen ilyenről más is hallott már? Az, hogy a földhivatal hamisította a tulajdoni lapot. Mondtam is, furcsa az olyan hivatal, amelybe éjszakánként a „portás” közreműködésével közokiratok ki-be járkálnak. A bíróság mérlegelt: a hiteles tulajdoni lap vesztett a hivatal által megváltoztatott, „hitelesnek” feltüntetett okmánnyal szemben. Az ügy megjárta az ügyészséget is, és végül győzött az igazság: igaza lett a hamisítónak.”

Az igazságszolgáltatás nem csak a közvetlen visszaélésről és korrupcióról szól, hanem az azt védő, összeháró klikkekről is. Abban nincs

semmi újdonság, hogy a másodfokú bíróság megváltoztatja az elsőfokú ítéletet, ha hibát észlel. Kutatóként régóta konfrontálódok azzal a nagyon nehezen igazolható, de sok példával alátámasztható feltételezéssel, hogy azokba az ítéletekbe, melyek mögött a bíró vagy az igazságügyi szakértő magán-biznisze húzódik meg, nem szívesen nyúl bele a másodfokú bíróság. Inkább megerősíti azt jogerős ítélettel. Éppen ott nem működik tehát a kontroll, ahol a legnagyobb szükség lenne rá a pártatlanság és tisztesség érdekében.”

KORRUPCIÓ: A LEGJOBB BERUHÁZÁS

Egy kártérítési perben a bíró és a szakértő is nagyon igyekezett, hogy együttesen kimutassák, a keresőképeségének jelentős részét elvesztett károsultnak nincs kiesett jövedelme. Többszöri sikertelen próbálkozás után végül sikerrel jártak. A szakértő megállapította, hogy „a károsult nettó jövedelme lényegesen meghaladta a bruttó jövedelmét (sic!)”. A bíró még azt is hozzátette, hogy a károsult a baleset következtében „lényegesen többet keresett, mint amire egészségesen valaha is képes lett volna”. Ez az ítélet az indoklással átment a Kúriáig minden szinten.

Semmi más nem történt, minthogy a károkozó alperes megvett magának egy ítéletet. Mivel sem szakmai, sem erkölcsi kontroll nem működik, a károkozó „beruházása” sikeres volt. A bíró azóta már a Kúrián dolgozik.

Általában is elmondhatjuk, hogy az igazságszolgáltatásba befektett korrupciós pénz a legjobb beruházás. Egy szakértő egy nagyobb ügyben néhány százezerért, vagy millióért dolgozik. Körülbelül ennyivel befolyásolható a véleménye is. Cserében több tízmilliós, százmilliósi perek fordíthatók meg. Ezzel szemben az igazságszolgáltatási rendszer nem mutat semmilyen ellenállást. Habár az igazságszolgáltatás az egyik hatalmi ág, nem biztosított az átláthatósága, felelőssége, gyakorlatilag nulla kockázattal működik, minden döntését saját maga törvényesíti. A személyi kapcsolatok védik a tisztességtelen bírókat és ügyészeket.

SZAKÉRTÉS: AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS ACHILLES-SARKA

Az átláthatatlan, ellenőrzés nélküli szervezet a korrupció melegágya.

Hatalmas tétek és nulla kockázat: mindenki, aki vissza akar élni helyzetével, pontosan egy ilyen munkahelyen találhatja meg leginkább a számításait. Ez persze nem azt jelenti, hogy nem dolgozik számos tisztességes ügyész és bíró a szervezetben. De aki másképpen dönt, és a korrupció irányába megy el, annak semmi sem állja útját, sőt a karrierje is töretlen lesz. Ezt úgy mondjuk, hogy a bírósági szervezetben a tisztességes munkának vannak egyéni garanciái, de nincsenek szervezeti garanciái.

Aki a Hunvald-ügy tárgyalását figyelte, láthatta, hogy nagyon komoly problémák merültek fel az igazságügyi ingatlanszakértőkkel, munkájuk minőségével kapcsolatosan. Mégis az ítélet ezekre a szakértésekre alapozott, elismerve a szakmai kidolgozás súlyos problémáit. Az igazságügyi szakértők dolgoznak a bíróságnak, ügyészségnek, rendőrségnek, és sokszor a szakértésük el is döntik a per sorsát. A jogszabályok szerint ezek a szakértők szakmailag a nemzetközi szintű tudást képviselik. Ennek teljesülését azonban semmi sem garantálja. Mit jelent az, hogy a szakértés módszere, adatai nem ellenőrizhetők? Lényegében azt, hogy a szakértő olyan végeredményt hoz ki, amit akar. E mögött lehet szakmai tudás hiánya, ténylegesen el nem végzett munka, vagy korrupció.

LE- ÉS FELSZINTETIZÁLÁS: AHOGY AZ ÜGYFÉL AKARJA

Az egyik perben a szakértő arra a kérdésre, honnan származnak az ingatlan értébecsléshez felhasznált adatok és hogyan hozta ki ezekből a végső értéket, azt válaszolta: „az adatokat szintetizáltam”. Így Budapest egyik legjobb helyén kihozta, hogy az ingatlanbefektetés megtérülése 1317 év. Megfizették, leszintetizált. Ha a másik fél korrumpált volna, akkor felszintetizál, és lehet, hogy a megtérülési idő 25 percre jött volna ki.

Azt lehet mondani ezek alapján, hogy az ilyen perek ítéletei homokvárakra épülnek. Hogy az ilyen szakértések száma mennyi, nem tudjuk. Akkor tudnánk pontosabb számokat mondani, ha ezt mérnék, de maga a szervezet sem kíváncsi ezekre az adatokra. Egy kijelentést azonban megkockáztatnék: vannak olyan szakértői területek, ahol érdemben csökkent az

ítéletek megbízhatósága a szakértések megbízhatósága miatt.”³¹

Az ELTE docense, az egyik legolvasottabb magyar hetilapban tette közzé a fenti eseteket, mivel a szakmai lapokban már korábban többször jelezte a problémákat. Mégsem rendeltek el nyomozást, a bírói kar mély hallgatásba merül. A nemzetközi szervezetek vagy nem ismerik a magyar helyzetet, vagy túlságosan is tisztában vannak vele. Mindeközben a bírói „tévedések” vállalkozások és családok tízezreit tették és teszik tönkre.

Ügyészség

A Transparency International európai uniós pénzekből finanszírozott, a visegrádi országok korrupciós helyzetét összevető tanulmányában a cseh, illetve a szlovák résztanulmányok az ügyészséget jelölték meg, mint a korrupcióval leginkább érintett területet. Ezzel szemben a magyar TI-H az Anti-Korrupciós Testületben az ügyészség jogosítványainak szélesítéséért lobbizott és törekvését támogatta az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet is. Így a Geopolitikai Tanácsnak a független korrupcióellenes hatóság felállításáról szóló javaslata nem kapott többséget. Holott tudományos körökben már ekkor is ismertek voltak azok az adatok, amelyek a korrupcióval, különösen a felsőszintű politikai korrupcióval kapcsolatos gyenge ügyészi teljesítményt mutatták.

Példaként idézzük a 2007-ben kezdődött, Zuschlag-ügyként elhíresült bűnügyet, amelynek I. fokú ítéletében az eljáró bírói Tanács a következőket rögzítette:

„A minisztériumban az ifjúsági területen folyó pályázati tevékenység kulcsszerepelője 9. sz. tanú, a gyermek-és ifjúsági ügyekért felelős helyettes államtitkár volt, aki 2002 júniusától ténylegesen 2004 decemberéig látta el ezt a tisztséget, és egy időben a GYIA Tanács elnökeként is eljárta. ...

... A minisztériumban 2002. végétől ifjúsági referensként, majd

31 JÁVOR, István: „A postabontóban még megvolt” – államilag finanszírozott maffiák; hvg.hu. 2012. április 26.

pénzügyi referensként dolgozó **74. sz. tanú** vallomása alapján is megerősíthető az **9. sz. tanú**, illetve a I.r. vádlott neve-csoportához tartozó civil szervezetek egyedi támogatási kérelmei közötti kapcsolat. Vallomásából az következik, hogy **9. sz. tanúnak** tudomása volt arról, hogy az adott szervezetek tevékenysége mögött I.r. vádlott áll; **9. sz. tanú** az egyedi támogatási kérelmeket saját maga bírálta el, és sürgette az ezekhez kapcsolódó támogatási szerződések megkötését. Arról is beszámolt **74. sz. tanú**, hogy tudomása szerint I.r. vádlott ezen kérelmek érdekében „lobbi tevékenységet” fejtett ki **9. sz. tanú** felé, és megítélése szerint a hozzá (I.r. vádlotthoz) köthető egyedi kérelmek elbírálása kedvezőbbben történt, mint más esetekben.

74. sz. tanú „szakmailag kifogásolhatónak” értékelte vallomásában ezeket a támogatásokat, és ezzel magyarázta azt, hogy írásbeli utasítást kértek **9. sz. tanútól** a támogatással kapcsolatban. Megjegyezte, hogy ezek a szervezetek az egyedi kérelmeik alapján milliós nagyságrendű támogatást kaptak, a támogatások többnyire az adható támogatási összeg felső határához közelítő mértékűek voltak, és aránytalanul sok esetben került sor ilyen támogatás adására. Vallomása megerősíti azt, hogy csupán formálisan történt meg a felhasználás ellenőrzése, vagyis igazából nem győződtek meg arról, hogy a program megvalósult-e (nem volt pl. helyszíni ellenőrzés, és a számla valóságát sem ellenőrizték). Azt is feltűnőnek nevezte vallomásában, hogy az e körbe tartozó civil szervezetek kérelmei, beszámolóí azonos szerkezetűek, egymáshoz hasonlóak voltak, amiből arra következtetett, hogy ugyanazok készítik azokat.

75. sz. tanú az **9. sz. tanú** vezette államtitkárságon pénzügyi referensként dolgozott. Vallomása megerősíti azt, hogy a II.r. vádlott képviselte civil szervezetek támogatása – az alacsony szakmai és pénzügyi színvonal ellenére – gyakoribb és magasabb összegű volt, mint más szervezetek esetében; szokatlan volt az is, hogy ezek a civil szervezetek viszonylag rövid időn belül hasonló programokra kértek és kaptak támogatást. (Ugyancsak problematikusnak látta azt, hogy a kérelmek, beszámolók hiányosak voltak, hogy a megvalósulás pénzügyi ellenőrzése csupán formálisan történik a szabályzatok alapján.) Kifejezetten hivatkozott arra vallomásában **75. sz. tanú**, hogy a problémákra felhívta **9. sz. tanú** fi-

gyelmét, azonban változás nem történt a támogatási és ellenőrzési gyakorlatban (nyom. ir. V. kötet 2067.o. 7. bek. skk.).

Az egyedi támogatásban részesített szervezeteket **75. sz. tanú** a minisztériumban kapcsolattartóként eljáró **II.r. vádlott** révén **I.r. vádlott**-hoz kötötte, és ebből következtetve fogalmazta meg azt a véleményét, hogy „...**9. sz. tanú** azért támogatta a **II.r. vádlott** személyéhez kötődő, fentiekben nevesített szervezeteket, mert azok az MSZP-hez kötődtek” (nyom. ir. V. kötet 2068.o. 3. bek. skk.).

A minisztériumban **76. sz. tanú** volt azok egyike, akik szakreferensként az ifjúsági ügyekért felelős főosztályon dolgozott. E minőségében részt vett a GYIA Tanács ülésein, illetve foglalkozott egyedi támogatási kérelmekkel és pályázatokkal is. Kollégáitól, valamint a Mobilitásnál dolgozó ismerőseitől (**74. sz. tanútól**, **75. sz. tanútól**, **53. sz. tanútól**) tudomása volt arról, hogy **I.r. vádlott** személyéhez több olyan civil szervezet is kapcsolható, mely pályázatokat, egyedi kérelmeket nyújtott be, és amelyek támogatása érdekében **9. sz. tanú** rendszeresen fellépett.

Az **9. sz. tanú** részéről a támogatás érdekében alkalmazott módszerek **76. sz. tanú** vallomása alapján a következők voltak: utasítások adása a saját hatáskörében; támogató fellépés a GYIA Tanács ülésén a preferált pályázatok pozitív elbírálására; ugyanitt fellépés azokkal a törekvésekkel szemben, melyek a támogatás visszavonására irányultak. Arról is beszámolt **76. sz. tanú**, hogy hallomásból tudomása van arról, hogy **9. sz. tanú** pályázati szakértőket kért arra, hogy egyes pályázatoknak jó értékelést adjanak, valamint megerősítette, hogy más esetekben a szakértői véleményeket felülbírálván tett **9. sz. tanú** javaslatot pályázatok támogatására.

Kitért még arra is **76. sz. tanú**, hogy létezett egy háttéralku mechanizmus a GYIA Tanácsi döntésekkel kapcsolatban, melynek során az ún. kormányzati oldal nevében **9. sz. tanú**, a tanács elnöke, illetve **IX.r. vádlott**, aki az ún. civil oldal képviselőjében tárgyalt, az ülések előtt egyeztettek, és „...kölcsonösen támogatták egymás szervezeteit és az ezekkel kapcsolatos kérdésekben azonos álláspontot igyekeztek kialakítani” (nyom. ir. V. kötet 2105. o. utolsó bek., 346. sz. tjkv. 110.o. 2-3. bek.). Mindebből az következik a bíróság számára, hogy kétszeresen is bebiz-

tosított volt a I.r. vádlott neve-csoporthoz tartozó civil szervezetek pályázatainak a támogatása, ugyanis a háttéralkuban részt vevő mindkét személy elkötelezett volt erre. Ennek a háttéralku mechanizmusnak a létezését **53. sz. tanú** a tárgyaláson tett vallomásában megerősítette (346. sz. tjkv. 308.o. 9.bek. skk.).

77. sz. tanú vallomása megerősíti azt, hogy a I.r. vádlott személyéhez köthető civil szervezetek pályázatainak, egyedi kérelmeinek „... pozitív elbírálása érdekében komoly nyomás nehezedett a minisztériumi ügyintézőkre”. Ez a befolyás a vallomása szerint **9. sz. tanú** személyén keresztül érvényesült, akivel I.r. vádlott vagy közvetlenül, vagy **38. sz. tanú** államtitkáron keresztül lépett kapcsolatba a pályázatok, egyedi kérelmek érdekében (nyom. ir. V. kötet 2116.o. 4-5. bek., 346. sz. tjkv. 118.o. 10. bek. skk.).

Sokakhoz hasonlóan **77. sz. tanú** is beszámolt arról, hogy ezeknél a pályázatoknál rendszeresnek mondható problémák merültek fel, főként az elszámolásokkal, beszámolókkal. A pályázati elszámolási problémák 2005-re annyira jelentőssé váltak (és nem csak a I.r. vádlott-féle pályázatoknál jelentkeztek), hogy közigazgatási államtitkári szinten foglalkoztak vele. **77. sz. tanú** vallomása szerint végül a pályázatok egy részénél – közte a I.r. vádlott-féle pályázatoknál is – azt a megoldást alkalmazták, hogy (noha nem álltak fenn ennek feltételei) utasítást adtak a lezárásra.

Az eljárás során felmerült, hogy ezt a módszert már **9. sz. tanú** is alkalmazta korábbiakban, ugyanis a Szövetség a Modern Magyarorszáért VIII/4. és 5. tényállás alatti és Biztos Pont Egyesület III/7. tényállás alatti pályázata esetében a Mobilitás visszavonásra irányuló javaslatát azzal vették le a napirendről, hogy **9. sz. tanú** levélben tájékoztatta a Mobilitást arról, hogy a hiánypótlás a minisztériumban megtörtént, így a pályázat lezárható. Csakhogy a pályázati anyagokban semmilyen nyoma nincs a hiánypótlás megtörténtének, és a levélen ügyintézőként feltüntetett **79. sz. tanú** és **80. sz. tanúk** sem tudnak arról. Az utóbbi elmondta, hogy a hiánypótlásokat a Mobilitásnál kellett teljesíteni, és nincs tudomása arról, hogy a minisztériumban adtak volna be hiánypótló iratokat. A bíróság következtetése a levéllel kapcsolatban meg-

egyezik 80. sz. tanúval: „Az osztályunk gyakorlata alapján azt tudom valószínűsíteni, hogy 9. sz. tanúnak adhatták le személyesen a kérdéses iratanyagot, vagy utasíthatták őt arra, hogy iratok nélkül ilyen tartalmú kérelmet írjon a Mobilitásnak” (nyom. ir. V. kötet 2101.o. 6. bek.). Ha esetleg formálisan volt is valamilyen „hiánypótlás”, az soha nem érkezett meg a Mobilitáshoz, és a levél nem értelmezhető másként, mint hogy 9. sz. tanú hatalmi szóval lezáratta a pályázatot anélkül, hogy érdemben megtörtént volna az elszámolás.

A fentiek szerint részletezett vallomások alapján az a következtetés vonható le, hogy az ifjúsági ügyekben illetékes helyettes államtitkárságon lényegében köztudomású volt, hogy a pályázó, illetve egyedi kérelmeket benyújtó civil szervezetek egy része I.r. vádlotthoz köthető, illetve hogy ezeket 9. sz. tanú minden lehetséges formában – akár a szakmai szempontok figyelmen kívül hagyásával – támogatja.³²

A I. fokú ítélet fellebbezés folytán került a szegedi ítélőtáblához, amelyik megállapította, hogy a I. fokú túlterjeszkedett a vádiraton. Csak remélni lehet, hogy a Szegedi Ítélőtábla nem azt kifogásolta a I. fokon eljáró bírói tanács munkájában, hogy az a szövevényes ügy korrupciós hálózatok jelenlétére utaló vonatkozásait is érintette, illetőleg ítéletben rögzítette azt a tényállást, amely szerint az ügyészség legalább egy tanút – annak ellenére, hogy ezt a bírói tanács ítéletében megalapozottnak vélte, – mégsem vádolt meg.

A Kecskeméti Törvényszék ítéletét támasztja alá a TI-H által 2010-ben lezárt tanulmány, amely a rendőrségi nyomozati, illetőleg az ügyészségi felügyeleti munkával kapcsolatban vet fel komoly aggályokat. Az alábbi idézet utolsó mondatában utalás történik az igazságszolgáltatás és a sajtó közötti kapcsolati hálóra is.³³

„Az is felmerült, hogy a nyomozások, és büntető eljárások késedelmének, illetve elmaradásának egyik fontos oka a rendőrök önbecsülésének ala-

32 Forrás: birosag.hu; a Bács-Kiskun Megyei Bíróság által Kecskeméten 2010. március 31-én, dr. Fodor Endre tanácselnök vezetésével meghozott 2.B.193/2008/538. számú ítélete; pp. 217, 221-224.

33 Az Európai Unió pénzügyi támogatásával megvalósult „A büntetlenség vége: elévülés és a korrupció üldözése Magyarországon” című tanulmány. p.12.

csony szintje.” Egyszerűen nem mernek hatalommal rendelkező emberek közelébe menni, akiket nemrég még a legbefolyásosabb politikusok/döntéshozók/üzletemberek közé soroltak. Miért pont én harcoljam meg ezt a harcot? – kérdezheti egy rendőrtiszt. A rendőrség akkor tud eljárni, ha burkolt politikai igény van egy ügy nyomozására, és még jobb, ha a közvélemény is ezt akarja. A rendőrök/ügyészek ilyenkor érzik, hogy milyen irányban mozoghatnak. Nem hiszem, hogy utasításokról, vagy telefonhívásokról van szó, amelyekben megmondják, hogy mit kell csinálni, ez a levegőben van. Mindenki felfelé és oldalra sandít, hogy mit várnak tőle.

Egy még kritikusabb vélemény szerint „Az elhúzódó eljárások gyakran csak a show miatt vannak „Amennyiben a korrupciós ügynek politikai vonatkozása van, a hosszú eljárás és a részletek nyilvánosságra hozatala a demonstrációt szolgálja. Ha a sajtó ugat (az előzetes letartóztatásban lévő személyre) akkor a gyanúsítottnak nincs esélye, ha viszont a sajtó hallgat, akkor az illetőt ki fogják engedni.”

Jellemző az ügyészi szervezet működésére, hogy 2010 előtt viszonylag rövid időn belül a Fővárosi Főügyészség két szóvivőjével kapcsolatban is komoly aggályok merültek fel. Az Index.hu internetes hírportál 2013. január 18-án megjelent cikke a következőket tartalmazza:

„Pénteken a Magyar Nemzet már arról írt, hogy³⁴.

A volt ügyész jó hírneve védelmének érdekében ügyvédi irodát fogadott fel, amelyik megtámad minden olyan médiumot, vagy publikációt, amely ügyfelét rossz színben tüntetné fel. Az a jelenség viszont kérdéseket vet fel, hogy egy vagyonkezeléssel, vagyon-elidegenítéssel foglalkozó állami szerv jogi igazgatója röviddel munkahelyváltása után az egyik legfontosabb ügyészi szervezet kiemelt pozíciójába kerülhetett. Ezzel kapcsolatban le kell azt szögezni, hogy jelenleg Magyarországon nincsenek olyan összeférhetetlenségi szabályok, amelyek hatékonyan védenék például az ügyészség integritását.

34 A kutatási eredményeket ismertető konferencia után a kihagyott szöveggel kapcsolatban kaptunk ügyvédi felszólítást, amelynek lezárása után pótoljuk azt. A tisztánlátást később erősítheti a bírói eljárás során megállapítandó tényállás és az ítélet is.

Ügyvédi hivatásrend

1990 előtt az ügyvédi kar létezett, formális jogosítványait igyekezett tartalommal megtölteni. A rendszer jellegéből fakadóan ez nem sikerülhetett, hiszen a rendőrségi, ügyészségi, bírósági visszaéléseknek sokkal nagyobb ügyvédi ellenállásba kellett volna ütközniük. Az Ügyvédi Kamara vezetői szerepeltek a nomenklatúra listán, az MSZMP KB Adminisztratív Osztálya kiemelt figyelmet fordított az igazságszolgáltatásra, beleértve az ügyvédi kar helyzetét is. A limitált ügyvédi létszám miatt ráadásul olyan presztízs hivatássá vált az ügyvédség, ahol kiemelkedően jól lehetett keresni. Különösen így volt ez az un. „nemzetközi irodák” esetében.

A rendszerváltás után csak nagyon nehezen oldódott az ügyvédi kar zártsága. Hosszú éveken keresztül megmaradtak a kiváltságok, míg előbb a jogtanácsosi munkaközösségek alapítása – kizárólag a céges ügyek tekintetében –, majd a szabad ügyvéddé válást is engedélyezte a jogszabály. Valódi verseny azonban nem alakulhatott ki, hiszen a korábbi évtizedekben elzárt hivatásrend korábbi tagjai olyan anyagi, pénzügyi előnyre tettek szert, amellyel csak a rendszerváltás után betelepült külföldi ügyvédi irodák versenyezhettek. Sok esetben az amerikai, német, vagy francia ügyvédi irodák szereztek meg az ügyvédi piac legfizetőképesebb szegmenseit, különös tekintettel a multinacionális cégek képviselőire – a maguk kiemelkedő tapasztalataival. Elsősorban az anyagi lehetőségek miatt ide áramlottak a szakemberek a rendőrség, ügyészség és bíróság, az adóhivatal és más ellenőrzési szervek állományából. Ezek a szaktudások azt kellett volna, hogy eredményezzék, hogy a magyar ügyvédség sokkal nagyobb ellensúlyt tud majd képezni az ügyészi és bírói visszaélésekkel szemben, ez azonban nem történt meg.

Az okok feltárása még várat magára, de érdemes felidézni dr. Bánáti Jánosnak, a Magyar Ügyvédi Kamara elnökének a Budapesti Ügyvédi Kamara éves közgyűlésén elhangzott gondolatait: Egyes ügyészségek „könnyű kézzel” írják alá ügyvédekkel szemben az őrizetbe-vételről, illetőleg az előzetes letartóztatás indítványozásáról szóló határozatokat. Mire az érintett ügyvédek sok év munkájával bebizonyítják ártatlanságukat, addigra az egzisztenciájuk helyrehozhatatlanul tönkrement. Ügyvédekkel folytatott irányított mélyinterjúk során felmerült, hogy számukra a helyzet ennél is rosszabbnak tűnik.

Ügyvédek panaszolták, hogy az ügyvédi hivatásuk gyakorlása során velük szemben a hatóságok gyakran élnek a bírságolás eszközével. Az Ügyvédi Kamara ezekben az esetekben még utólagosan sem vizsgálta azt, hogy az ügyvédként eljáró kollegák milyen jogszabálysértéseket panaszoltak, ezeket a jogszabályok adta lehetőségek szerint tették-e szóvá, hogy az ügyvédek megbírságolása nem történt-e az ügyvédek elhallgattatása céljából. Ilyen bírságolásra gyakran került sor a rendőrségi meghallgatásokon, amikor az ügyvéd még jelen lehetett a tanúk meghallgatásán. Abban az esetben, amikor az ügyvéd észlelte, hogy a rendőrség által felvett jegyzőkönyv a tanúnak nem a valós nyilatkozatát tartalmazta, kifogásolta ezt az eljárást. Retorzióként gyakran bírságot szabtak ki vele szemben, mígnem a nyomozóhatóság elérte a törvényalkotónál, hogy ez a garanciális ügyvédi jelenlét megszűnjön. Ennek egyik következménye a nyilvánvaló bírói tévedések, ahol a bíróságok elfogadják a rendőrségi kihallgató helységben felvett jegyzőkönyveket olyanak, amelyek biztosan törvényes eszközök alkalmazásával lettek felvéve – annak garanciális biztosítása nélkül.

Az ügyfelük és a jogszabályok érdekében fellépő „renitens” ügyvédek bíróság általi megbírságolása is gyakran előfordult. Ezen bírságolási összegek nagyságrendje az egyre rosszabb anyagi helyzetbe kerülő ügyvédi hivatásrend tagjaival szemben komoly retorziót jelentenek. Ráadásul egy adott ügyben alkalmasak az ügyvédek megfélemlítésére, illetve arra, hogy ne éljenek minden jogi lehetőséggel ügyfelük védelmében. Előfordult, hogy a bírói eljárásban az ügyvéddel szemben alkalmazott bírói rendbírság azonnali befizetése azért maradt el, mert a bíróság nem küldött bizonylatot, amellyel az ügyvéd költségként ezt a rendbírságot el tudta volna számolni. Az ügyvéd által kért bizonylat megküldése helyett az adott bíróság azonnali végrehajtást rendelt el az ügyvéddel szemben. Ebben az esetben a bírósági végrehajtók – kivételesen haladéktalanul – megjelentek, de nem az ügyvéd irodájában, hanem a lakásán, és a családját hozták fenyegetett helyzetbe.

Az ügyvédi hivatásrend legnagyobb gondja ugyanakkor anyagi természetű. Az Ügyvédi Kamara nem alakított ki egy olyan minimál díjat, mint amelyet például az osztrák ügyvédi kamara alkalmaz az egyes ügycsoportokra vonatkozóan. Ez látszólagosan jó az ügyvédi karnak, hiszen egy adott

adóellenőrzés során nem kérhetik számon, hogy milyen összegű számlát állított ki az ügyfélnek.

Az viszont tény, hogy a gyorsan szaporodó jogi egyetemek egyre több olyan jogászt bocsátanak ki, akiknek elhelyezkedése bizonytalan. A végzetek a megélhetést nem a zárt létszámú ügyészségeken, bíróságokon, közjegyzői irodákon, a csökkenő létszámú államigazgatásban, illetve az üzleti szférában keresik, hanem szinte kizárólag ügyvédbojttárként, majd ügyvédként való elhelyezkedésüktől várják. Az ügyvédi piac ráadásul egyre zsugorodik, míg a kibocsátott friss diplomások száma bőven túllépi azt a határt, amelyre a fizetőképes kereslet rendelkezésre áll. Ennek eredménye az ügyvédek széles körének elszegényedése, ami kriminalizálhatóságát is jelentősen növelheti. Ezzel a tendenciával az Ügyvédi Kamara még nem nézett szembe, melynek okai későbbi elemzést igényelnek.

Az üzleti szféra

Hálózatosodás

Peter Eigen, a TI egyik alapítója, az 1995-ös Kézikönyvben felhívta a figyelmet arra, hogy a korrupciót gyakran bűnözői hálózatok alkalmazzák, saját céljaik elérése érdekében.³⁵ A célok lehetnek valamely állami (uniós) támogatás, vagy közbeszerzés, koncesszió elnyerése éppúgy, mint a nyereséget és a büntetlenséget biztosító igazságszolgáltatás semlegesítése. Jeremy Pope kiemelten kezelte a családokhoz (például Camorra), és a vallási közösségekhez köthető hálózatokat, de az OECD tanulmányokkal összhangban hamar felismerte a multinacionális cégekhez köthető hálózatok veszélyeit is. A Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar, Szociológiai és Társadalompolitikai Intézet Korrupciós központ több tanulmányában is elemzi az üzleti szféra korrupciós hálózati kapcsolatrendszerét. Példaként a hálózatosodott csalásra egy EU támogatások felhasználásához köthető ügyet elemez a következőképpen:

„A negyedik eset: EU támogatások felhasználásához kapcsolódó korrupció személyes és intézményes beágyazottsága

Az ABC intézmény több tíz millió eurós támogatást nyert egy projektre, amely meghatározott gazdasági folyamatok elemzésére irányult. A rendszert két év alatt kellett kiépíteni, és a rendelkezésre álló támogatást ennyi idő alatt kellett felhasználni, ami már önmagában is nagy

35 Transparency International: A korrupció elleni küzdelem nemzeti intézményrendszere (Kézikönyv); 1995. p.10. „Egyre inkább azt vesszük észre, hogy a jelentéktelen korrupció nem más, mint a sokkal károsabb hatású felsőbb szintű korrupció alsóbb szinten megmutatkozó előrejelzése. A magas szintű állami vezetők „nagy” korrupciója gyakran nagy volumenű nemzetközi vesztegetéseket és „rejtett” tengeren túli bankszámlákat takar. Ezt fokozatosan elősegítik az olyan országok exportőrei (különösképpen az iparosodott országokéi), ahol – tudatosan vagy nem tudatosan – adókedvezményt adnak a csúszópénz fejében, és az állami hivatalnokok határokon átvélő korrupcióját nem tekintik büntetendő magatartásnak.

kihívást jelentett az ABC intézmény számára. A feladatot az intézmény vezetői úgy oldották meg, hogy olyan tanulmányok százait vásárolták meg és fizették ki, amelyek már a projekt beindulása előtt megszülettek, de csak a szakma szűk köre ismerte őket. Emellett külső szakértők százait foglalkoztatták egy-két éven keresztül úgy, hogy ezek semmilyen érdemi tevékenységet nem végeztek, valamint olyan szolgáltatásokat (például kutatásokat) vásároltak, amelyek szakmailag nem illeszkedtek szorosan a projekt eredeti célkitűzéseihez. A megszületett háttér tanulmányok és elemzések többnyire hasznavehetetlenek az eredeti célok megvalósítása szempontjából, és maga a projekt sem a kitűzött céljainak megfelelően valósult meg. Míg a megvalósítás szakmailag alig tekinthető sikeresnek, addig pénzügyi szempontból minden az előírásoknak megfelelően történt: a partnereket, ha szükség volt rá, közbeszerzéssel választották ki, szerződéseket kötöttek velük, a teljesítéseket dokumentálták, a kifizetések előtt teljesítésigazolásokat adtak ki.”

Egy másik példa a korrupciós hálózatok működésére:

„Az EU támogatások felhasználásánál már az induláskor, a projekt céljának meghatározásánál az a megbízott (a projekt megvalósító) érdeke, hogy minél inkább „feltupírozza” a költségvetést, azaz minél több, az eredeti célokhoz csak lazán kapcsolódó beruházásra, szolgáltatásvásárlásra kerülhessen sor. Ez az érdeke fonák módon egybeeshet a projektről döntést hozó és azt ellenőrző hatóság (a megbízó) azon érdekével, hogy az EU által megítélt támogatás ne vesszen kárba, hanem „megtöltődjön megfelelő szakmai tartalommal”, növelve az ország „abszorpció képességét”. Számára ugyanis könnyebb, azaz kevesebb fajlagos tranzakciós költséggel jár megszervezni és irányítani egy nagyobb volumenű projektet, mint megvalósítóját (a megbízottat) munkához, illetve támogatási forrásokhoz. Az ellenőrző hatóság (vagy akár az EU) számára minden rendben levőnek látszik: a támogatást elköltötték, a projekt megvalósult, a pénzügyi teljesítés és elszámolás az előírásoknak megfelelően megtörtént – csak az eredeti cél nem igazán valósult meg. A csalás ebben a vonatkozásban egyrészt az EU (illetve az EU adófizetői) és a pro-

jektet elindító és ellenőrző hatáság, másrészt e hatáság és a lebonyolító intézmény relációjában érhető tetten. A megbízott (a projekt megvalósítója) ebben a relációban valamilyen rejtett megbízó érdekei szerint is cselekedhet, amikor valamilyik munkatársának, szakértőjének, vagy egy neki alárendelt szervezetnek juttat az általa kezelt támogatási összegből valamilyen kvázi-teljesítés fejében. A rejtett megbízó lehet magáncég, politikai párt, illetve valamilyen állami intézmény. Az ilyen típusú csalási hálózat kialakulását a megbízott és a rejtett megbízó közti személyes, valamint a megbízó közti intézményes (szerződéses) kapcsolatok teszik lehetővé. A megbízott és a közvetítők közti kapcsolat sajátossága, hogy itt kerül sor a pályázat eredeti célkitűzései szempontjából többé-kevésbé érdektelen teljesítések szerződésszerű lebonyolítására, melynek során a közvetítőket kvázi-teljesítések fejében jelentősen túlfizetik. Ugyanakkor a közvetítők a rejtett megbízóval kötött szerződéseik teljesítése során kisebb kompenzációval is beérik. Így mondjuk, ha például rejtett pártfinanszírozásról van szó, akkor a párt számára fontos szakértői feladatok díjazása az EU-s pályázaton keresztül történhet.

Mindezek alapján kutatásunk egyik fontos következtetése, hogy bár a korrupciós tranzakciók visszavezethetők néhány jól definiált alaptípusra, ugyanakkor a bemutatott tipikusnak tekinthető esetek jól példázzák a megvalósuló korrupciós hálózatok bonyolultságát, és az érintettek közti kapcsolatok sokrétűségét. Egy bonyolultabb korrupciós tranzakció során például mind a megbízottnak, mind a klienseknek lehet közvetítője, azaz a kenőpénz kifizetése nem a voltaképpeni szereplők között, hanem a közvetítőkön keresztül bonyolódik. Az esetek egy részében a megbízott saját önértékét követve zsarolást, hűtlen kezelést, vagy csalást kezdeményezhet, vagy elfogadja a kliens által felkínált kenőpénzt. Más esetekben viszont a korrupciós kapcsolatháló rejtett megbízók érdekei szerint alakul ki, s ebben szintén szerepet játszanak személyes és intézményes összefonódások.³⁶

36 SZÁNTÓ Zoltán – TÓTH István János – VARGA Szabolcs: A korrupció társadalmi és intézményi szerkezete; Korrupciós tranzakciók; Tipikus kapcsolatháló-konfigurációi Magyarországon; Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar, Szociológiai és Társadalompolitikai Intézet Korrupciós központ;

A korrupciós hálónak csak egy szegmense az üzleti szféra. A korrupciós kutatások egy része azonban a politika helyett is ezt a szférát teszi felölssé.

Magyarország vonatkozásában a TI-H a visegrádi jelentésében³⁷ az üzleti szférát jelöli meg a korrupció fő területeként. Ezt a megállapítást azonban a kutatás nem támasztotta alá, ráadásul figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a lakosság mellett a tisztességes vállalkozások a legnagyobb elszenvedői a korrupciónak. Ezekben az országokban akár törvényi szinten olyan szabályok születnek meg, amelyek egyes üzleti csoportokat hoznak helyzetbe, így sértve meg a szabad versenyt. Akik pedig nyernek a közbeszerzéseken, csak nyomott áron adnak alvállalkozóknak munkát, akik vagy nem fizetik be a közterheket, vagy tönkremennek. A befektetők a beruházásaikat csak jelentős korrupciós felárral tudják megvalósítani. A 2010-es korrupciós fertőzöttségi szinten a mikro és kisvállalkozások pedig létükben veszélyeztetettek. A TI-H tanulmányának legnagyobb tévedése, hogy nem tesz különbséget a korrump és a nem korrump vállalkozások között. A magyar üzleti szféra általános elmarasztalása értékelésünk szerint téves és veszélyes, ha ez a szemlélet képezi alapját ezen a területen a korrupcióellenes intézkedéseknek.

Álláspontom szerint az üzleti szféra korrupciós fertőzöttségét illetően egy ez idáig feltáratlan terület elemzése elengedhetetlen: ez a *munkahelyi korrupció*.

A munkahelyi korrupció

A közép-európai rendszerváltó országokban jól ismert szocialista kis- és nagyvállalatok belső viszonyait jelentős mértékben áthatotta a munkahelyi korrupció. Generációk nevelkedtek a „tiéd a gyár, zsebedben haza hordhatod” szemléleten. Az elmúlt rendszer a gyárakban sokszor szemet hunyt az apróbb munkahelyi tolvajlások ügyében. Közszájon forognak olyan esetek

37 Corruption Risks in the Visegrad Countries; Visegrad Integrity System Study; Hungary 2012; p.8.

is, mint például az M7-es autópálya építése, amikor következmények nélkül jelentős értékben károsították meg a közvagyonot.

Az állampárt a munkahelyeken keresztül tudta leghatékonyabban az állampolgárokat szervezni. A vállalatoknál (és minden munkakörnyezetben) jelen levő pártapparátus a dolgozók és a termelés felett is ellenőrzést gyakorolt. A munkaviszonyokat azonban az torzította leginkább, hogy a munkahelyi pártszervezetek a dolgozók quasi érdekképviselőt is ellátták. Ezen jogkör miatt a vállalatok személyzeti politikáját nagyobb mértékben meghatározta egy párttitkár, mint a szakmai irányítás.

A munkahelyeken állampárti tagszervezetek működtek, amelyek nemcsak felügyelték, de közvetlenül részt vettek az adott vállalat, államigazgatási, vagy államhatalmi szerv irányításában is. Ezt nevezték „kettős irányításnak”. Az ún. nomenklátúra-rendszer meghatározta azokat a kulcspozíciókat (az ötvenes években mintegy 8 ezret, a hetvenes évektől mintegy 5.500-at), amelyeket (ideértve az ügyészséget és a bíróságot is) kizárólag az állampárt legfelsőbb szervének előzetes jóváhagyásával, lehetőleg párttagokkal lehetett betölteni. Miután minden szervezet/vállalat vezetője, illetve meghatározott vezetői köre kizárólag a párt jóváhagyásával kerülhetett pozícióba, biztosítva volt a szervezetek közvetlen pártirányítása. Nem véletlen, hogy a rendszerváltás az első intézkedései között tiltotta meg a pártok munkahelyi jelenlétét.

A munkahelyi pártszervezet valódi hatalmi centrumot jelentett, mivel meghatározó befolyása volt a dolgozók és a vezetők sorsára. Mivel nem létezett szabad munkaerő-áramlás, ha valaki áthelyezését szeretne volna kérni egy másik munkahelyre, az ottani pártszervezetnek fogadnia kellett őt. A munkahelyi pártszervezet vezetői az áthelyezések mellett minden egyéb személyzeti kérdésben is vétőjogot gyakoroltak (például a szakmai előrehaladás, a képzés és a jutalmazás területén, de a külföldre utazás engedélyezése is az ajánlásuktól függött).

Az állampárt tagtoborzása is a munkahelyeken zajlott. Nem lennének igazságosak, ha nem hívnánk fel arra a figyelmet, hogy a párttag felvételnek sokszor valódi munka teljesítmény volt az alapja. Így a párttagok széles tömegei érezték azt, hogy valódi teljesítményük alapján, a hazájukért, népükért, avagy a világszabadság megteremtéséért dolgoztak és ennek elismeréseként váltak párttagokká.

Azok, akik valódi munkahelyi teljesítmény alapján kerültek be az állampárt soraiba, rendszerint nem szembesültek annak elnyomó funkcióival. Nem szembesültek azzal sem, hogy a munkahelyeken is létezett egy titkosszolgálati besúgó hálózat, amely a „közösségellenes”, valójában az állampárt irányító szerepét esetleg megkérdőjelező egyének felderítésére, megfigyelésére és szankcionálására jött létre. Az egyszerű párttagok tömegei nem szembesültek azzal, hogy ez a titkosszolgálati elnyomó apparátus közvetlenül kerületi (járási), és/vagy magasabb szintű pártirányítás alatt állt: a konkrét, operatív ügyekben nem kizárólag a titkosszolgálati vezetők, hanem az adott pártvezető adott utasítást a nem kívánatos egyén elszigetelésére, lejáratására, munkahelyi hátrébb sorolására, jutalmazásból törlésére, stb.

A magyar történelemtudomány nem tárta még fel ezeket a módszereket kellő mélységben, amelyek azt bizonyítják, hogy a munkahelyeken állampolgárok tíz- és százezreit szorítottak háttérbe ilyen titkosszolgálati módszerekkel. Ezek a módszerek részben túléltek a rendszerváltást. Az ügynökaktákat nem hozták nyilvánosságra, a titkosszolgálati akciókat elrendelő és felügyelő pártvezetők elszámoltatása nem történt meg. A rendszerváltás ugyan kitiltotta a munkahelyekről a politikai pártokat, de még elemzés szintjén sem tárta fel a korábban formális, majd egyre inkább informális hálózatok létét és működését.

A munkahelyek ugyanis kiemelten veszélyeztetettek a korrupciós hálózatok által. Amennyiben egy cég korrupciós gyakorlatot folytat, azt vagy a tulajdonosoknak, vagy a csúcspaneleknak tudniuk kell. A korrupciós ügyek végrehajtása azonban az érintett területeken megbízható-bizalmi embereket tételez fel. *Megfelelő kockázatelemzési módszertannal ki lehet választani azokat a területeket (például beszerzések), amelyekre speciális ellenőrzési módszereket szükséges alkalmazni.*

Ugyancsak veszélyeztetettek a közép- és felsővezetői posztok. Áruklódó jel lehet, ha ezek betöltésére nem a cégnél működő HR jogosult, hanem kiszervezik ezt. Ugyanígy a cég korrupciós fertőzöttségre utalhat a jogi, belső ellenőri, vagy a compliance területek kiszervezése. A munkahelyi korrupciós hálózat tagjai többféle előnyben részesülhetnek: például a munkabér és járandóságok, prémiumok, egyéb elismerések, a továbbtanulás, az előléptetés terén, vagy a feladat-kiosztás során jelentkező előnyök. A jelzett terü-

letek komplex vizsgálatával lehet megállapítani egy adott cég korrupciós veszélyeztetettségét, illetve felderíteni a nem kívánatos korrupciós hálók jelenlétét.

A munkahelyi korrupció előfordulásai a különböző munkahelyi folyamatokban:

- Kiválasztás
- Munkaszerződési feltételek
- Előrehaladás
- A munkavégzésre vonatkozó belső szabályzatok, előírások betartása
- Elbocsátás/fluktuáció

Ad. Kiválasztás:

A munkahelyi posztok többségének betöltése esetén erős a korrupciós nyomás – a munkanélküliségi mutatók romlása esetén növekvő mértékben. Vannak olyan kiemelt területek, mint a vezetői beosztások, a közbeszerzési, a jogi munkakörök, amelyek a szokásosnál is veszélyeztetettebbek. Számos cég azzal próbálja a felelősséget elhárítani, hogy a HR munkát kiszervezi, de ez a módszer adott esetben jelzője lehet a korrupciónak is. Általában elmondható, hogy a kiválasztás módszertanának megválasztása és alkalmazása egyben jelzi az adott vállalkozás korrupciós hajlandóságát, illetve fertőzöttségének mértékét.

Ad. Munkaszerződési feltételek:

Amennyiben egy munkavállaló korrump módon kerül a céghez, vagy korrupciós kapcsolatai révén érdemtelen előnyökhöz jut, ez rendszerint megjelenik a munkaszerződésében is. A munkahelyek korrupciómentes működésének az alapja az egyenlő munkáért egyenlő bér elv alkalmazása. Általában elmondható, hogy az anyagi jellegű juttatások vizsgálata a munkahelyi korrupció felismerésének az egyik fő szempontja.

Ad. Előrehaladás:

A munkahelyi egyéni teljesítményt – az egyén képessége és motivációja mellett – nagymértékben meghatározza, hogy milyen feladatot kap és a végrehajtást

hogyan értékeli. Gyakran előfordul, hogy a korrupciós hálózat a munkavállalót – legyen az beosztott vagy vezető – könnyen elvégezhető és/vagy látványos eredményekkel kecsegtető feladatokkal bízta meg. Ennek ellentétéként mások viszont lehetetlen feladatokat kapnak, nehezített körülményekkel szembesülnek, és amennyiben mégis teljesítenek, az elismerés akkor is elmarad.

A munkahely igényeit meghaladó mértékű, az egyedi igényeket szolgáló továbbtanulási lehetőségek biztosítása a korrupciós hálózathoz tartozó személyek részére (például egy éves londoni nyelvtanfolyam közpénzből történő finanszírozása).

A vezetői megbízatás vagy kinevezés kiemelt terület a korrupciós veszélyeztetettsége miatt. Felsőszintű korrupciós esetekben „megbízható” végrehajtó embereket próbálnak elhelyezni középszintű vezetői, sőt alacsonyabb szinten is. Amennyiben az adott cégnél közvetlenül nem lehet középszintű vezetői posztot pályáztatni, ebben az esetben a legkülönbözőbb módszerekkel adnak arra lehetőséget, hogy a kívánatos beosztottból mihamarabb középvezető váljon. Nem ritka, hogy a felsővezetők eltűrik, vagy éppen elősegítik azt, hogy az általuk preferált munkatárs mások eredményeit kisajátíthassa.

A vezetővé válás folyamatával ellentétesen a vezetői megbízatástól való megfosztás, illetőleg a középvezetői hatáskörök elvonása is jelezheti az adott cégnél korrupciós hálózat működését. Amennyiben a vezetői megbízatástól való megfosztás szabályozatlan és/vagy túlságosan gyakori, illetve független az adott középvezető teljesítményétől, ez erős utalás a korrupciós hálózatok tevékenységére. Számos esetet ismerünk, amikor középvezetőt azért távolítottak el posztjából, mert a belső szabályzatoknak és a jogszabályoknak megfelelően kívánt működni és ellenállt a csúcsszintű korrupciós nyomásnak.

Ad. A munkavégzésre vonatkozó belső szabályzatok, előírások betartása

A munkahelyi korrupciós háló felderítésénél a következőkre kell választ kapnunk:

- Mennyiben védik a munkavállalót ezek a belső előírások és szabályozók, milyen utasításokat köteles elfogadni, a nem kívánatos jogszabályellenes utasításokat megtagadhatja-e anélkül, hogy állását veszélyeztetné;
- Létezik-e belső korrupcióellenes vonal, ténylegesen működik-e a belső ellenőrzés, avagy a kontrolling;

- A Compliance vonatkozik-e a csúcส์vezetőkre, a belső előírások, szabályzatok betartása esetén van-e még arra lehetőség, hogy a nemzetközi menedzsment, illetve a gyakran más országban lévő tulajdonosok mégis törvényellenes és/vagy erkölcstelen gyakorlatot honosítsanak meg a cégnél.
- Példa a HSBC brit bank esete, amely a belső szabályok ellenére drogpénzeket mosott tisztára, avagy a Wall Mart ügy, amikor is mindenféle szabályozót, féket és ellensúlyt működtettek, ennek ellenére a mexikói branch folyamatosan köztisztviselőket vesztegetett meg.

Ad. Elbocsátás/fluktuáció:

Ebben az esetben a statisztikai mutatók sokat elárulnak. Az, hogy hány ember hagyja ott a munkahelyét vagy távolítja el, jelzi a belső állapotokat, illetve a korrupciós veszélyeztetettséget. Különösen veszélyeztetett időszak minden szervezet életében az átszervezések és leépítések időszaka. Ekkor felerősödhet az a tendencia, hogy a tisztességes munkavállalótól válnak meg, míg a korrupciós hálózat tagja megtarthatja az állását.

Közbeszerzések

Az üzleti életben a korrump személyek és a korrupciós hálózatok mindig is kiemelt figyelmet fordítottak a közbeszerzésekre. Magyarországon számos közbeszerzési törvénymódosítás született, amelyek annak ellenére nem akadályozták meg a korrupciót, hogy a magyar jogrendszer lehetőséget ad a közbeszerzési döntések elleni jogorvoslatokra.

Több olyan kirívó eset is létezik, ahol a külföldi érintettség miatt a nemzetközi sajtóban megjelent külföldi vádemelések nyomán a korrupció alapos gyanúja fennállt, a magyar ügyészség azonban nem folytatott vizsgálatot (például a Grippen vadászrepülő beszerzésének és később újabb szerződéssel, utántöltési kapacitással való felszerelésének ügye vagy a fővárosi gigaberuházások).

Még a rendszerváltás előtt több olyan nagyberuházás is elkezdődött, majd félbeszakadt, amelyek árát még ma is fizetik a magyar adófizetők. Ilyen a Visegrád-nagymarosi vízlépcső ügye, ami osztrák közreműködéssel való-

sult volna meg. A tervezést elvégezték, a munkálatokat megkezdték, majd a hatástanulmányok semmibevételével zöld szervezetek fellépése következtében az építkezés abbamaradt. A magyar államot több évtizedig áramfizetési kötelezettség terheli az osztrák állam felé. Ezt főként áramszolgáltatással kell teljesíteni abból az áramból, amelyet a meg nem épült vízlépcső nem termel meg.

Az egyik legutolsó felderítetlen ügy a kormányzati negyed beruházásának ügye, amelyre 5,6 milliárd forintot költöttek közpénzből (ügynyári munkadíjra 1,2 milliárd forintot), amiből semmi nem valósult meg. Eközben minden egyes ilyen ügygel erősödtek a politika és a magánszféra hálózati kapcsolatai.

Intermedierek – Közvetítők

Az üzleti életben kiemelt szerepet játszanak a tanácsadók, könyvvizsgálók, ügyvédek és más, speciális szakértelmet képviselő cégek és személyek, a közvetítők.

A nemzetközi hírű könyvvizsgáló cégek az elmúlt időszakban egy sor, az állam számára előnytelen szerződést kötöttek. Ilyen példa lehet az a 360 millió forintos tanulmány, amelyben egy magyarországi olimpia megrendezésének lehetőségét elemezték.³⁸ A tanulmány részletesen elemezte az összetevőket, és arra a következtetésre jutott, hogy ez lehetséges. Tette ezt annak ellenére, hogy Magyarország az utóbbi években lényegében nagyobb világversenyt nem rendezett (az úszó Európa bajnokság kivételével), infrastrukturális elmaradottsága ezen a téren igen jelentős. Az állami, illetve magán befektetői források nem álltak rendelkezésre, azonban az infrastruktúra-fejlesztéssel foglalkozó magáncégek érdekelték voltak egy ilyen horderejű beruházás-sorozat elindításában. (Emlékeztetül: Görögország hasonló módon vállalta el az olimpia megrendezését, amit végül főként hitelből fizetett 760 milliárd euró értékben – ami hozzájárult a későbbi görög államcsőd bekövetkezéséhez.) A magyar olimpia megvalósíthatósági tanulmány szín-

38 http://www.budapestiolimpia.hu/?page_id=28

vonására jellemző, hogy Budapest Főváros Önkormányzata véleményében kifejtette, hogy a tanulmány megalapozatlan, nem veszi figyelembe a fővárosi önkormányzati rendeleteket, amelyeket a készítők valószínűleg egyáltalán nem ismertek.³⁹

A könyvvizsgálók működése igen fontos féket jelenthetne a gazdálkodás és a pénzügyek átláthatósága terén. Valójában a könyvvizsgálónak ilyen feladatot kellett volna ellátnia a később csődbe ment Postabanknál is. A bank feltőkésítése – az adófizetők pénzéből – mintegy 35-75 milliárd forintba került, a bank vezetőjét kilenc év büntetőeljárás után végül is 400 ezer forint pénzbüntetésre ítélte a bíróság, amely összeg befizetése után a bűncselekményt elkövető bankár mentesült a büntetett előélet hátránya alól. A Postabank ügyében a Világgazdaság c. napilap lehozott egy listát azokról a magánszemélyekről, akiknek felelőtlenül – vélhetően korrupt módon – pénzeket folyattak ki. A befektetők pénzével való felelőtlen gazdálkodás közben más bankokra is jellemző volt. Példa erre az OTP miskolci fiókjának esete, ahol a szakmai szabályokat megsértve, kapcsolati hálókat finanszíroztak anélkül, hogy a kihelyezett hitel megtérülése biztosítva lett volna.

Az üzleti életben felelősség terheli azt az ügyvédi kamarát is, amely fegyelmi gyakorlata során kizárólag a feljelentett ügyvédekkel, illetőleg a már napvilágra került korrupciós ügyvédi esetekkel foglalkozott, csak és kizárólag azokat szankcionálta. Nem működtet olyan megelőzési rendszert, amely visszatartaná az ügyvédi kar egészét a korrupciótól és kiszűrné a korrupt ügyvédeket. Nemcsak azokról az ügyekről van szó, amikor ügyvédek kenőpénzt vettek át (például az egyik légitársaság jogi dolgozóitól), hanem elsősorban a fehérgalléros bűnözést elősegítő ügyvédi közreműködésről.

Az ügyvédi irodák, illetve ügyvédek egy szűk része tevőlegesen részt vett a privatizációban tanácsadással vagy ügyvédi letétek fogadásával, illetve offshore közreműködéssel. A korrupt felek közötti közvetítéskor az ügyvédi titok védelmét jelentő jogszabályokat használják ki. Többek között ezért is fontos a hivatásrend önszabályozásának a felerősítése.

39 Az önkormányzati véleményre többen emlékeztek, de azt a Fővárosi Önkormányzat könyvtárában sem sikerült fellelnünk.

Az intermedierek egyik legkárosabb tevékenységi területe a pénzmosásra, adócsalásra és a korrupciós haszon eltüntetésére használt offshore vállalkozások létrehozása és működtetése.

Makara Klára szerint 2004-ben „a szakmában öt kicsi – magyar magán-személyek tulajdonában levő – cégből álló mezőnyről beszéltek – egyiküknél a tulajdonos stílszerűen offshore-köntösben jelenik meg –, ám az egyik leg-
régebbinek az érdeklődése a jelek szerint megszűnt a magyar ügyfelek iránt. A Laveco Kft. a HVG kérdéseire nem kívánt válaszolni, mondván: nem koncentrál magyar ügyfelekre. Versenytársai szerint a külföldi kliensek elsősorban Romániából és a volt Szovjetunióból verbuválódnak, a cégtulajdonos orosz feleségének köszönhető kapcsolatokkal. A cég a londoni Economist hetilapon kívül a Rosszijszkij Kurír című magyarországi orosz nyelvű újságban is hirdet. A Crystal WorldWide Kft. és a Calderan Consulting Kft. korábban angol gyökerű nemzetközi hálózatok tagjaként működött, pár éve viszont ön-
állósították magukat. A Jata Consulting Kft. néhány helyszínre koncentrál, az ILS Hungary Kft. működtetést is tartalmazó cégalapítási csomagokat kínál, a Crystal szolgáltatásának minden elemét külön árazza.

Az öt, vagyis inkább négy és fél specialistát kiegészítik az offshore-alapításokban szintén tevékeny nagy könyvvizsgáló cégek, illetve néhány ügyvéd. A nagy könyvvizsgáló cégek adótanácsadó tevékenységének része offshore cégek alapítása és üzemeltetése, ám a nagyok csak a százmilliókat, de inkább milliárdokat mozgatókat szolgálják ki, vagyis a kisebb magyar cégek számára drágák és alig hozzáférhetőek.⁴⁰

Az offshore cégeken keresztül történt vagyonkijátszás mértékét a Tax Justice Network a teljes magyar államadósság kétszeresére teszi. Az adócsaláshoz szükség volt azokra a szabályokra, amelyek az adóhivatal számára csak a transzferár-nyilvántartás meglétét, majd néhány évvel később is, csak a nyilvántartás teljes körűségét engedte ellenőrizni. Az így eltitkolt bevételek után a közterheket nem fizették meg, amire az állam válasza a kiszolgáltatott kis és közepes vállalkozások, valamint az adófizető állampolgárok túladóztatása volt. Ez utóbbiak védekezése pedig a fekete és szürkegazdaságba való menekülés lett, ami tovább csökkentette az adóalapot, és növelte a tisztességes

40 MAKARA, Klára: Paradicsomárusok – Offshore-szervező vállalkozások Magyarországon; HVG.HU. 2004\10. SZÁM 2004. március 06.,

vállalkozások és állampolgárok adóterheit. Az MKIK Gazdaság, és vállalkozáskutató intézete szerint 2010-ben Magyarországon az eltitkolt jövedelmek aránya 17,3 % lehetett.⁴¹

Kisvállalkozások kisemmizése

A magyar alkotmány már másfél évtizeddel ezelőtt is tartalmazta a tulajdon védelmét. Ennek ellenére, ha például egy mikro-vállalkozásnál sérült ez a jog, az igazságszolgáltatás a legritkább esetben nyújtott védelmet a vállalkozónak.

Példa arra, hogy a kilencvenes évek elején egy mikro-vállalkozás hogyan került csődbe a cég tulajdonának jogszerű eszközökkel történő visszaszerzése közben:

A mikro-vállalkozás székhelyéről a vállalkozás tulajdonát képező berendezési tárgyakat eltulajdonították. A kerületi rendőrség házkutatást tartott a feljelentett személy lakásán és jegyzőkönyvben rögzítette a keresett berendezési tárgyak feltalálását. A nyomozást kis idő múlva – miközben a feljelentett személy a lakásából eltüntette a keresett tárgyakat – a rendőrség lezárta olyan indoklással például, hogy a normális hűtőszekrény nem férhetett be a konyhaajtón. A korábban felvett rendőrségi jegyzőkönyv ellenére a megszüntető határozattal szemben az ügyészségnél emelt panasz is elutasításra került. Az evidens tényt cáfoló megszüntető határozat felvetette a feljelentett személy aktív korrupciójának gyanúját. Ezt azonban az ügyészség vizsgálat nélkül jóváhagyta. Ezzel olyan kárt okozott a mikro-vállalkozásnak, amely az ezek után kénytelen volt felszámolni a tevékenységét.

Ráadásul a rendőrség által megtalált, de a rendőrség és ügyészség által vissza nem szolgáltatott tárgyak után be kellett fizetnie az általános forgalmi adót, ugyanis azzal az év végi leltár során nem tudott elszámolni.

Másfél évtizeddel később a vállalkozások anyagi biztonságát sértő, az alkotmányba is ütköző, olyan gyakorlat alakult, amely a következőkben manifesztálódik:

41 MKIK Gazdaság, és vállalkozáskutató intézete: A rejtett gazdaságból származó jövedelmek területi különbségei; www.gvi.hu;

- Bűnözői cégek úgy kötnek szerződést, hogy tudják előre, nem fogják az alvállalkozókat vagy a megvásárolt árut kifizetni;
- A körbetartozást az állam nem számolja fel, az igazságszolgáltatás nem szűri ki a csaló és részben a szervezett bűnözéshez tartozó cégeket;
- A jogrendszer reformjára történtek kísérletek, hogy megakadályozzák a közbeszerzések során elterjedt gyakorlatot, ahol a nyertes fővállalkozó a munka teljesítése után felvette (és eltüntette) a munka ellenértékét, miközben az alvállalkozókat nem fizette ki. Érthetetlen, hogy a rendőrség és az ügyészség az ilyen ügyekben csalás miatt miért nem jár el. Ezeknek az ügyeknek is a tisztességes vállalkozások a kárvallottjai, akik csődbe mennek, ezáltal családok ezrei és tízezrei juthatnak nyomorba.

Nem egyedi a következő példa, egy adatkezeléssel foglalkozó vidéki mikro-vállalkozás esete. Tevékenységéből adódóan folyamatosan fejlesztette eszközparkját. Az újabb szoftverek megjelenésével nagyobb kapacitású számítógépekre volt szüksége, ezért az évek során három darabot is vásárolt. Kisebb költséggel járt az új gép beszerzése, mint a meglévők bővítése, a régebbieket biztonsági tartalékként kezelte. Az APEH vizsgálata kifogásolta, hogy 4 év alatt miért vásárolt három – egyébként nem túl nagy kapacitású komputert. A helyszíni vizsgálat során a mikro-vállalkozó mindegyik számítógépet be tudta mutatni, sőt azokat be is indította bizonyítandó, hogy semmilyen alkatrész nem került azokból kiszerezésre. Az adóvizsgálat ennek ellenére nem fogadta el azokat a vállalkozási tevékenységhez szükséges beszerzéseknek, ezért jogosulatlan ÁFA visszaigénylés miatt jelentős összegre büntette a mikro-vállalkozást. Kötelezte egyúttal arra is, hogy az előző évek társasági adóalapját megnövelje az el nem fogadott (bár számlákkal igazolt és a helyszíni ellenőrzésen bemutatott) komputerek értékével. A mikro-vállalkozás ezek után csődbe ment.

A sajtó szabadsága

A sajtószabadság hagyományos fogalma értelmezhetetlen abban az esetben, ha az újságírók megvehetők, korrumpálhatók. Az 1929-33-as gazdasági válság egyik okaként a korrupt újságírók és médiumok tőzsdét befolyásoló tevékenységét szokás felemlíteni. Amennyiben nincs olyan hatóság, amely folyamatosan monitorozza a korrupciós hálózatoknak a szabad sajtóba való behatolását, akkor veszélyben a sajtószabadság. A legutóbbi londoni sajtóvisszaélések rámutattak arra is, hogy maguk a média-tulajdonosok is lehetnek szabályszegők. Az állam is folyamatosan beavatkozik a médiák életébe, például amikor hirdetések juttatásával tart életben sajtóorgánumokat. *A média az utóbbi száz évben önálló hatalmi ággá nőtte ki magát anélkül, hogy ennek alkotmányos garanciáit kidolgozták és bevezették volna.* Kiemelt szerepét jelzi, hogy meghatározó befolyást gyakorol a klasszikus hatalmi ágak működésére is. Diszfunkciója esetén demokratikus alapjogok sérülhetnek, akár a szabad választás intézménye is.

Egy tapasztalt tényfeltáró újságíró szerint a rendszerváltás után a magyar újságírók kétharmadát sikerült „megvásárolni”. Az állampárti ellenőrzés után esélye sem volt a szabad sajtó kialakulásának. A sajtó munkatársait három fázisban érte a korrupciós kihívás.

Szerinte az első körben egy telekommunikációs cég akciós készülékeket és jóformán ingyenes tarifa csomagokat ajándékozott az újságíróknak. Ezt nevezi a telekomos korrupció időszakának.

Nem sokkal később megjelentek a dohánycégek is. Ha bármelyik újságíró, bármelyik médiumban csak egy mínuszos kis cikkben is foglalkozott a dohányipari cégekkel, rövid időn belül megkeresték, hogy kommunikációs kampány céljára sürgősen szükségük lenne egy szakmai anyagra. Elég volt egy néhány oldalas vázlatot letenni (nem kértek és nem várták el komoly anyag készítését), hogy 100-500 ezer forint közötti összeget juttassanak az illető újságírónak.

Ezt követően az induló bróker cégek újságírók széles körének, vagy a hozzájuk kapcsolódó személyeknek biztosítottak elsőbbséget főként részvénycserénél, földértékesítéseknél, vagy a kárpótlási jegyek felhasználásánál. Az újságírók ugyanúgy sorban álltak a brókercégek vezetőinél, ahogy a brókerek családtagjai. Informátorunk szerint az ebbe a körbe bevont újságírók szinte mindegyike legalább egy-két budapesti lakást tudott vásárolni, de az ügyesebbek vagyont szereztek.

Az újságírói vesztegetésnél a nyomtatott napilapok speciális mellékletei is érdekesek. Ezeknek olyan alacsony az olvasottsága, hogy azok a cégek, amelyek erre költenek, semmiféle hasznot nem várhatnak a melléklet megjelenésétől. Ugyanakkor ebben a műfajban (amelyet pl. dohánycégek rendelnek meg) egy-egy újságíró exkluzív jogot kap arra, hogy a melléklet hírdetéseinek az értékesítéséből a szokásosnál nagyobb részt kapjon meg. Számos újságíró csak a szakosított mellékletekkel foglalkozik. Azt nem lehet tudni, hogy az általuk így – teljesítmény nélkül – felvett pénzekből még kiknek juttatnak és mekkora hányadot.

A kutatásban megkérdezett, neve elhallgatást kérő oknyomozó véleménye szerint összességében elmondható, hogy egyrészt a multinacionális cégek, másrészt a gazdasági bűnözésben meggazdagodott magyar cégek az újságírók kb. kétharmadát „behajtották a saját istállójukba”. Egyre kevesebb az esély, hogy valódi hírek, manipulálatlan, a szabad sajtóra jellemző cikkek jelenjenek meg a magyar médiában. Mindent eluralt az újságírói korrupció, lényegében a rendszerváltás után nem jött létre a szabad sajtó, mert az állampárti diktatúra után rögtön a korrupciós hálózatok kora következett.

Napjainkban a gazdasági válság egyre inkább megrostálja a médiát, jelentősen csökken a hirdetés. A még fennmaradt független és tisztességes újságírók nehéz helyzetbe kerülnek, hiszen nagyobb számban az egyéb, gyakran korrupciós jövedelemmel rendelkezők élnek túl csak a sajtóválságot. Mindközben a mértékadó nemzetközi civil szervezetek Magyarországot a szabad sajtóval rendelkező országok közé sorolták, nem tárták fel a médiában jelen lévő korrupciót.

Tabuk

Az adatok elemzéséből megállapítható, hogy 2010 elejére a magyar média többsége „tabuként” kezelt bizonyos témákat. Ilyenek voltak a bírói és az ügyészi korrupció, és általában az ellenőrzési szervezeteknél, pl. adóhivatalnál meglévő korrupciós folyamatok.

A brit sajtóbotrány rámutatott arra, hogy a Wall Mart-effektus érvényes lehet a médiára is. Londonban kiderült, hogy a Rupert Murdoch tulajdonában lévő sajtóorgánumok újságírói és legfőképpen főszerkesztői sorozatosan megsértették nemcsak a sajtóetikai, hanem a brit jogszabályok rendelkezéseit is. Ha hozzátesszük ehhez azt, hogy a rendszerváltáskor a magyar sajtópiac felosztása kézi vezérléssel történt, illetve azt, hogy a médiát felügyelő hatóságok erőteljes politikai befolyás alatt álltak, még az angolnál is rosszabb helyzet vetődik elénk.

Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a magyar újságírók döntő többsége létminimum alatt él, ezt még az sem ellensúlyozta, hogy 2009-ben különleges adókedvezményt biztosított számukra a kormány.

A helyzet hasonló azokhoz a köztisztviselőkhez, akik jelentősen alulfizettek az üzleti világban dolgozókhoz képest, védelmük a főnökeik befolyásával szemben elégtelen.

További korrupciós jelek a média esetében a rádiós és televíziós frekvenciák pályázata, és az ennek során vállalt hozzájárulások és díjak meg nem fizetése. A nyertesek több esetben utólag – politikai tárgyalások útján – csökkenthették ezeket. A médiaversenyt erősen torzította, amikor egy frekvenciát a pályázó a magasabb összegű ajánlattal nyerhette el, utána azonban a többi pályázó ajánlatánál alacsonyabb díjfizetés mellett birtokolhatta a frekvenciát.

Ezek az anomáliák politikai pártok és politikai erők befolyását valószínűsítik. Ez lehet a magyarázata annak, hogy a sajtó a kormányon levő politikai erő számára kényes kérdéseket tabutémaként kezel. 2010-ig alulreprezentált a tényfeltáró, nyomozó újságírói aktivitás.

Ugyancsak ide tartozik, hogy politikai erők az állami vállalatokon és privatizációs szervezeteken keresztül jelentős hirdetési mennyiséget rendeltek a sajtóorgánumoktól. Ezért cserébe politikai lojalitást vártak és kaptak.

Ugyanakkor a nyomozó újságírók egy részét bíróság elé állították, és más szankciókat is alkalmaztak velük szemben. A legveszélyesebb azon újságíróknak az esete, akiket egy ügyvéd (hangfelvétellel bizonyított módon) úgy próbált meg büntetőeljárás alá vonni, hogy megbízott közreműködésével drogot rejtetett az újságírók gépkocsijába. Az ügyvéd még azt is elérte, hogy rendőri ellenőrzés alá kerüljön a gépkocsi (a megbízott azonban nem drogot, hanem porcukrot rejtett el). Mindezek a történések rámutatnak a magyar újságírók kiszolgáltatott helyzetére, különösen a korrupciós hálózatokkal szemben küzdő tényfeltáró újságírók veszélyeztetettségére.

Újságírókat leggyakrabban túlfizetett megrendelésekkel, előadásokra való felkérésekkel korrumpálnak. Számos esetben a megrendelés uniós pályázati vagy hazai közpénzből történik. Két tényfeltáró újság cikke szerint egy kereskedelmi elektronikus valamint egy írott sajtó főmunkatársának cége több százmillió forintot kapott (véltetően az oktatási minisztérium kijelölése alapján) az Európa Fővárosa project dokumentálására és kommunikációjára. A cikkek szerint a munkát a cég túlárazta, vagy vállalhatatlan minőségben végezte el.

A Transparency International Magyar Tagozatának Második, titkosított, jelentése már 1999-ben felhívta a figyelmet a magyar médiaviszonyokra, melynek megállapításai ma is érvényesek:

„3.5. Korrupció a médiában

A rendszerváltás óta eltelt tíz év azt mutatta meg, hogy a magyar sajtó mostoha körülmények között is igyekezett a friss demokrácia vívmányait megvédeni. Ezen feladatának teljesítésében sok minden akadályozta, például a máig tisztázatlan módon történt tulajdonosi struktúrák kialakulása, különösen a vidéki lapoknál. Különösen a jogalkotás tekintetében – a rossz jogszabályok meghozatala, illetve a sajtó demokratikus működésének kereteit biztosító jogszabályok meghozatalának elmaradása – tűnt a magyar sajtó a rendszerváltás mostohagyermekének. Talán nem véletlen, hogy az Ellenzéki Kerekasztal lényegében egy kérdéskörben nem tudott egyezsége jutni, ez pedig a média kérdése volt.

Úgy tűnik, hogy a magyar sajtó nem volt eléggé hatékony a szervezett bűnözésnek a politika felső köreibbe való beszívargása elleni fellépésben, a társadalomra veszélyes folyamatok megelőzésében. Ehhez nagymértékben hozzájárult,

hogy egyes újságírók különböző pártokhoz kötötték személyes boldogulását, így inkább a pártérdekek mentén próbáltak egyik vagy másik oldalon fellépni, mintsem az ország érdekének képviselőjeként. Viszonylag szűk a valóban független újságírók száma, anyagi megélhetésük kellő mértékben nem biztosított.

Felhívjuk a figyelmet a közszolgálati elektronikus média pénzügyeinek rendezetlenségére. A mindenkori kormányzat könnyen döntő befolyást szerezhet a rendezetlen pénzügyi viszonyokra alapozva. Megengedhetetlen mértékű hiányok halmozódtak és halmozódnak fel, a mindenkori pénzügyi kormányzat felelőssége vitathatatlan ezen a téren. Kérdéses az is, hogy – a rendszerváltás körül – jelentős mértékben megugró reklámbevételek visszajutottak-e a közszolgálati médiához. Az egyik legnagyobb hibája az új politikai erőknek, hogy a közszolgálati médián belül korábban kialakult korrupciós viszonyokat nem tudták felszámolni, sőt elnézték annak kiteljesedését. Ez a rendszer hasonlít az orvosi paraszolvencia adásához, amikor egy-egy produkció profitjából olyan – egyébként rosszul fizetett – embereket is finanszíroz, akiknek semmi közük nincs az adott munkához. Kifejezetten korrupcióról beszélhetünk ugyanakkor azokban az esetekben, amikor a döntéshozatali pozíciókban lévő egyik vagy másik produkció között a szerint osztják szét a pénzt, hogy ki mennyit ad vissza nekik. Tisztázatlanok a kereskedelmi médiával való személyi kapcsolódások is, ami felveti az újságírói szakmai szövetségek etikai szerepe növelésének szükségességét.

A szabad és független sajtó Magyarország demokratizálódásának egyik fő biztosítója. A sajtónak önálló hatalmi ággá kell kinőnie magát. Minden olyan próbálkozás – legyen a politikai vagy más természetű –, amely politikai, pénzügyi, kapcsolati vagy más módon akadályozza ennek az alrendszernek a működését, közvetlenül is veszélyezteti a rendszerváltás eredményeit és lehetőséget adhat a visszarendeződésre.

Növelni kell az újságírók anyagi biztonságát annak érdekében, hogy egyes gazdasági vállalkozások ne kenyereshessék le őket. (Egyébként például az újságíróknak osztogatott mobiltelefon ugyanolyan etikai kérdéseket vet fel az adott cég részéről, mint a bírók – az érintett területen működő cég általi – külföldi tanulmányútjának elfogadása is.) Lassan egy adott cég PR-osa előre megvásárolhatja az újságíró közösség jóindulatát, ha ehhez még politikai

pártokat is bűjtatva finanszíroz, valamint egy-két nyomozó hatóság alapítványának is juttat nagyobb összeget, a cég könnyen törvények felettivé válhat. Az elmúlt totális rendszer személyekre szóló törvények felettsége így alakul át a cégek törvények felettségévé.

Az igazi gondot ugyanakkor az okozza, hogy még a leírt törvényeket sem tartják be. Nem olyan régen a Legfelsőbb Bíróság rámutatott az ORTT döntésének jogszabály ellenességére, amire egy pártjából kissé félreállított politikus azt a megjegyzést tette, hogy a törvénytisétekről tulajdonképpen mindegyik párt tudott. Ez a megjegyzés rámutat a helyzet tarthatatlanságára. Nem beszélhetünk jogállamiságról ott, ahol a törvényeket maguk a törvényhozók rendszeresen megszegik. Egyébként a nyilatkozó politikus jóhiszeműsége megkérdőjelezhető, hiszen nem idejében szólalt fel a törvények megsértése ellen, másrésről azonban az „OMERTA” szabályának megszegésével mégis hozzájárult ahhoz, hogy tiszta képet alkothassunk a jelen magyarországi állapotról.⁴²

9

42 A Transparency International Magyar Tagozatának Második jelentése (Tervezet) Kutatási záró tanulmány A magyar jogrendszer korrupció-ellenesség szempontjából történt átvizsgálásáról: Budapest, 1999. június; pp.81-82.

Nemzetközi szereplők és mechanizmusok

Nemzetközi szereplők

Magyarország a gazdasági és pénzügyi nyitottsága mellett a nemzetközi korrupciónak való kitettsége miatt is veszélyeztetett helyzetben van. Legfontosabb gazdasági és kereskedelmi partnere, Németország még mindig nem ratifikálta az ENSZ korrupcióellenes egyezményét. Az USA Igazságügyi Minisztériuma több német cég esetében állapította meg tényszerűen, hogy különböző országok kormányait és tisztségviselőit – közöttük magyarokat is – vesztegettek meg abból a célból, hogy gazdasági előnyökhöz jussanak. Ezeket a cégeket az Egyesült Államok jelentős pénzbüntetéssel sújtotta, azonban Magyarországon egyetlen vizsgálat nem indult ezekben, a már bizonyított ügyekben.

A legnagyobb multinacionális cégeket tömörítő Amerikai Kereskedelmi Kamara az Amerikai Egyesült Államokban lobbistákat fogadott fel abból a célból, hogy a világon is példamutató amerikai korrupcióellenes szabályokat felpuhítsák.

Számos magyar korrupciós ügyben derült az ki, hogy a végrehajtásban osztrák közvetítők játszottak jelentős szerepet. Az ezzel kapcsolatos ausztriai parlamenti vizsgáló bizottság működését jelentős politikai erők akadályozzák. 2010 előtt nagy értékű autópálya építési közbeszerzési pályázatokat nyertek osztrák tulajdonú cégek. A kettős adóztatással foglalkozó kétoldalú nemzetközi egyezményben még azt is elérték, hogy a Magyarországon végzett tevékenységük után ezek az osztrák cégek Ausztriában adózzanak.

Ugyancsak autópálya építéshez, valamint a vízvagyonnal kapcsolatos befektetésekhez köthető számos francia befektetési visszaélés.

Az osztrák Profil című hetilap leleplező cikkében bizonyítva látja, hogy magyar személyek megvesztegetése révén jutott hozzá a brit BAE konszern a Grippen harci repülőgépek lízingéhez. A cikk szerint 180 millió Schilling

volt az összeg, amelyet öt magyar személy kapott megvesztegetés gyanánt. A mai árakon 13 millió eurónak megfelelő pénzről a Dél-Burgenlandban élő Alfons Mensdorff-Pouilly közvetítésével döntöttek. A 83 ezer alkalmazottat foglalkoztató, a 2011-es évet 1,5 milliárd euró adózás utáni nyereséggel záró brit cég 2010-ben már 326 millió euró büntetést fizetett, hogy lezárhassa Nagy Britanniában a vesztegetési vádak sorozatát. Az eddig nyilvánosságra hozott adatokból az derül ki, hogy a BAE már a 90-es években bonyolult láncolatot hozott létre postafiókcégek, alapítványokból, offshore vállalatokból, s ezeken keresztül fizette meg ún. tanácsadóit. Ők, vagy maguk voltak a vesztegetés célpontjai, mint például a szaúdi légierő beszerzési illetéke, vagy pedig tovább osztották a pénzt, ahogyan a vádak szerint Pouilly tette. A gróf 1999-ben szervezte meg pénzfolyósító rendszerét, együtt a BAE ügyekben kulcsszerepet játszó Timothy Landonnal, a brit titkosszolgálat emberével, akinek Mensdorff unokatestvére, Katalina-Maria Therese Antoinette Esterházy de Galantha volt a felesége. A „rokonok” a brit Virgin-szigeteken fejlesztették ki három cégből álló hálózatukat, ahová a BAE által alapított, Red Diamond nevű cégen keresztül érkezett a nekik és a kedvezményezetteknek szánt pénz.

A külföldi korrupciós nyomás nem csak a határokon átnyúló üzleti tevékenységhez kapcsolódik. Nincs ez másként Magyarország legfontosabb nemzetközi intézményi partnereivel sem. 1999-ben a luxemburgi Jacques Santer vezette Európai Bizottság több tagja is korrupció gyanújába keveredett. Mivel az érintett biztosok nem voltak hajlandók lemondani, az elnök pedig nem menthette fel őket, ezért a Santer-bizottság testületileg lemondott.⁴³ Legutóbb a Barroso bizottság egészségügyért és fogyasztóvédelemért felelős máltai tagja volt kénytelen lemondani 2012-ben, mivel egy máltai

43 A Jacques Santer által vezetett bizottság volt eddig az egyetlen, amely – pénzügyi visszaélésekkel és szabálytalanságokkal kapcsolatos gyanúk miatt – lemondásra kényszerült. Másfél hónapi munka után az öttagú „Bölcsök Tanácsa” átadta jelentését a bizottság húsz tagjának. A benne foglalt következtetés igen súlyos: „A politikai hatóságok elveszítették az irányításuk alá helyezett apparátusok feletti ellenőrzést”. A leginkább leszerepelt biztos, aki gyakorlatilag a többieket is magával rántotta, a kulturális ügyekért felelős Edith Cresson, korábbi francia miniszterelnök volt, aki ellen visszaélések ügyében nyomoztak. A „Bölcsök Tanácsa” – az Európai Parlament által felkért öttagú független szakértői bizottság – 148 oldalas jelentése az Európai Bizottság hivatalaiban elkövetett szabálytalanságok, illetve csalások számos esetét tekintette végig. Beszámolt olyan esetekről is, amelyekben az EU bizottságának tagjai indokolatlan előnyökhöz juttattak velük kapcsolatban álló személyeket.

vállalkozó azzal keresett meg egy svéd dohányipari céget, hogy az uniós export tilalom terén, anyagi ellenszolgáltatásért cserébe változást tud elérni.⁴⁴

2011-ben a brit Sunday Times oknyomozó újságírói európai parlamenti képviselőket kerestek meg azzal, hogy 100 000 Eurót kapnak, ha elérik egy jelentős direktíva módosítását. Rejtett kamerás felvételek bizonyítják, hogy az egykori román miniszterelnök–helyettes, egy osztrák politikus, aki 2000–2004 között az osztrák kormány belügyminisztere volt, valamint az egykori szlovén külügyminiszter vállalta, hogy a hatályban lévő európai szabályokhoz módosító indítványokat terjeszt be. Egyikük azt is elárulta, hogy egy spanyol politikus-társát fogja megkeresni, aki korábban már több „szívésséget” kért tőle, amit ő teljesített. A három európai parlamenti politikus közül egyedül az osztrák volt belügyminiszter ellen indult hazájában büntetőeljárás, míg például a volt szlovén külügyminiszter Macedónia csatlakozási ügyeinek lett később parlamenti raportőre.

A londoni székhelyű EBRD-t a hidegháborút követően hozták létre, a kelet- és közép-európai, valamint az egykori szovjet térség átalakulásának finanszírozására. 2005 és 2010 között Oroszországot az igazgató tanácsban Jelena Kotova asszony képviselte, aki ellen hazájában korrupciós ügy miatt indult vizsgálat. A moszkvai Belügyminisztérium közleménye szerint Kotova és egy orosz bankár – befolyásukat, üzleti kapcsolataikat felhasználva – 95 millió dolláros hitel elintézését ígérték egy kanadai olaj-, és gázipari vállalatnak, amiért cserébe 1,4 millió dollár kenőpénzt követeltek. Az EBRD csak jóval később, az ügy kipattanása után kérte az orosz és a brit hatóságokat, hogy függesszék fel Kotova és három másik EBRD-tisztviselő mentelmi jogát.

A luxemburgi székhelyű Európai Számvevőszék megállapítása szerint 2007 és 2011 között Koszovó közel 700 millió euró uniós támogatást kapott, hogy javítsa a jogállamiságot és fékezze meg a korrupciót. A Számvevőszék egyik tagja arról nyilatkozott, hogy „A koszovói hatóságok nem tesznek lépéseket azért, hogy jogállam alakuljon ki, és az uniós támogatás hatéko-

44 Az Európai Csalásellenes Hivatal az OLAF a máltai biztos elleni vádakat egyelőre annak ellenére nem tudta bizonyítani, hogy – állítólag – meg nem engedett eszközöket is alkalmazott a nyomozása során.

nyabb legyen”. A számvevőszék azt is megállapította, hogy az Európai Unió Koszovóban működő Rendszeti és Igazságügyi Missziójába (EULEX) képzetlen alkalmazottakat küldenek és néhányukat túl rövid időre. Ez a misszió az EU legnagyobb külföldi küldetése, amely 2014 júniusáig szól és éves működési költségvetése mintegy 111 millió euró.

Nincs ez másként az ENSZ-el kapcsolatban sem. A Világbank a francia Alstom két leányvállalatát az Alstom Hidrofrance és az Alstom Network Schweiz AG-t zárta ki három évre a világbanki tenderekből, zambiai tisztviselők megvesztegetése miatt. Ezeknek a cégeknek 9.5 millió dollárt is vissza kell fizetniük. A korrupció ellenes francia civil szervezet, a SHERPA üdvözölte a Világbank döntését, azonban kettős mércét vélt felfedezni. Szerinte az indonéz vízellátási szektor fejlesztésére adott világbanki támogatás rosszhiszemű felhasználása miatt 2010-ben a Lotti és Tsai Cociet di Ingegneria SPA-nak 350 ezer dollárt kellett a károsultnak, magának Indonéziának fizetnie, és nem érti a SHERPA, hogy az Alstom esetében a Világbank miért tesz kivételt. A SHERPA felhívta a figyelmet arra is, hogy míg a korrupció károsultjai főként a fejlődő országok, addig a büntetéseket a cégek a saját országaiknak fizetik meg.

Komoly gondok vannak az ENSZ másik szakosított intézményénél, az IMF-nél is. A francia főigazgató furcsa eltávolítása után az újabb francia főigazgató ellen a napokban rendelték el házkutatást. A gyanú szerint évekkorábban egy francia – azóta börtönbüntetésre ítélt – politikus tisztázatlan ügyében vett részt. Nem kizárt, hogy befolyásával korrupciós ügyek kerültek elintézésre.

Ha mindezekhez az ügyekhez hozzáteszük, hogy multinacionális cégek, bankok, befektetési alapok offshore területeken olyan ellenőrizetlen módon működnek, hogy egyetlen nemzetállam hatóságai számára sem elérhetők, felsejlik a nemzetközi korrupciós hálózatok valódi ereje. A drogpénz tisztára mosásától kezdve, az emberi szervkereskedelem, a hamis termékek forgalmazása

és más pénzügyi bűncselekmények hasznát valójában ezek a bankok és befektetési szervezetek realizálják. Az erkölcstelen és bűnös tevékenységeket folytatók nem rettennek meg, ha az Európai Unió, az IMF, vagy bármelyik más

szervezet, vagy bármely kormány tisztségviselőjét kell megvesztegetni. Ennek a pénzügyi nyomásnak csak kevesen tudnak ellenállni, nemzetközi ellenőrzés hiányában ezek a maffiaszerű korrupciós hálózatok jelentősen megerősödtek. Számukra könnyen elérhető egy-egy nemzetközi döntés meghozatala, vagy módosítása.

Magyarországnak nincsen esélye a hazai korrupció felszámolására mindaddig, amíg a nemzetközi korrupciós hálózatok felderítésre és legalább részben felszámolásra nem kerülnek.

A fertőzés terjedése

A korrupciós fertőzés nem kizárólag az offshore területeken keresztül, hanem az államközi kapcsolatokban is terjed. A tiltott pártfinanszírozás révén szinte minden ország döntéshozói érintettek, és ezt a nemzetbiztonsági ellenőrzések rendszere sem tudta megfékezni. Ahogyan az állampárti nomenklátúra-rendszer is felülről fertőzte meg az egyes intézményeket, ugyanezt tapasztalhatjuk a különböző nemzetközi szervezetekbe delegáltak egy részénél is. Számos esetben bizonyítható, hogy a korrupciós hálózatok a saját embereiket juttatják be a különböző nemzetközi szervezetek, legkülönbözőbb pozícióiba.

Tanulságos egy, a hazájában korrupciós ügybe keveredett szlovák képviselőnek az esete, akit ezek után párttársai az IMF-hez delegáltak. Itt szakértőként osztott tanácsokat Görögországnak, bár ennek hatékonyságát a bekövetkezett eredmény nem támasztja alá. A példa rámutat arra a gyakorlatra, hogy a nemzetállami korrupciós hálózatok tagjait gyakran valamely nemzetközi szervezetnél pihentetik. Rövidebb-hosszabb időre így vonják ki őket a nemzeti igazságszolgáltatás, és média hatóköréből.

Az osztrák kapcsolat

Már Kossuth Lajos is több parlamenti felszólalásában ostromozta az osztrák korrupciót. Erre az időszakra tehető, amikor a magyar elit Bécsben tartott fenn palotákat, vett részt a társadalmi életben, és mindazokat a javakat,

amelyeket a magyar ipar és mezőgazdaság megtermelt, valójában Bécsben költötte el. Vannak arra utaló dokumentumok, hogy az osztrák császári udvar igen kifinomult korrupciós hálózatot működtetett, beleértve egyes magyar főrendek miniszteri tárcákkal való jutalmazását.

A politikai rendszerváltáskor Ausztria kitüntetett helyzetben találta magát. Hatékonyan tudott közvetíteni a nyugati befektetők és a magyar privatizációs körök között. Ezen kívül osztrák befektetők a határhoz közel eső magyar termőföldet is megvásárolták. Tették ezt annak ellenére, hogy azt a magyar jogszabályok kifejezetten tiltották. Semmiféle viszonyosság nem áll fenn, hiszen Ausztria kizárólag a helyben lakó osztrák gazdáknak engedi meg a termőföldhöz való jutást, míg Magyarországon a jogszabályok megkerülésével nemcsak termőföldet, hanem az Európai Unió támogatások nagy részét is megszerezték.

A rendszerváltás utáni magyar pénzügypolitika fekete fejezete a Postabank ügye is. A bankot a bankvezetők szabályszerűen szétosztották. A Világgazdaság c. lap publikált egy listát, amelyben a bank VIP ügyfeleinek nevét tartalmazta. Erre válaszul a rendőrség őrizetbe vette az újságírókat. A fenyegetés hatására az újság elállt a következő lista közléséről, ugyanis a Postabank csak kisebb részben finanszírozott magánszemélyeket, nagyobb részben a politikusok és családtagjaik, bírák, ügyészek és családtagjaik stb. által létrehozott cégeket hitelezte fedezetlenül és csalárd módon. Ezek a hitelek természetesen bedőltek, és a bank csődje hamarosan bekövetkezett. A bankmentés az adófizetőknek 35 (más források szerint 70-90) milliárd forintjába került. A bankvezetőket ugyan bíróság elé állították, azonban kilenc év büntetőbírósi eljárás annak többszöri megismétlése után a bank vezérigazgatója alig 400 000 forint pénzbüntetéssel távozott, amely összeg befizetése után azonnal mentesült a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól.

A Postabankban is megtalálhatók voltak azok a dokumentumok, amelyek a pénzintézethez köthető korrupciós hálózat hitelezési ügyeit bizonyítottak. A bankot hamarosan megvásárolta az osztrák tulajdonú Erste Bank, így a bűncselekményeket bizonyító akták osztrák érdekkörbe kerültek. A magyar elit körében ilyen módon Ausztria még nagyobb zsarolási potenciálra tett szert.

Osztrák „üzletemberek” más korrupciós ügyekben is sikeres közvetítő tevékenységet folytattak. Az egyik leghírhedtebb ügy a Grippen vadászgépek beszerzésének ügye. A vadászgépet a brit BAE és a svéd SAAB konzorcium gyártotta, abban az időben nem volt olyan megrendelésük, amivel a nemzetközi piacra be tudtak volna törni. A magyar vezérkar a politikai döntéshozók elé azt a javaslatot tette le, hogy Magyarország az Egyesült Államok-beli F-16-os gépeket vásárolja meg. Utólag rekonstruálható, hogy a brit-svéd konzorcium osztrák közvetítőket vehetett igénybe a magyar és cseh döntéshozók befolyásolására. Puilly gróf több alkalommal is találkozott magyar felsővezetőkkel és osztrák oknyomozó újságok véleménye szerint legalább két magyar döntéshozót legalább 15 millió Euróval megvesztegetett. Az ügygel kapcsolatban magyar országgyűlési képviselők számos alkalommal interpelláltak a legfőbb ügyészt, aki azonban nem válaszolt a kérdéseikre. A kormány a gépbeszerzést ráadásul megemelte olyan képességek kiegészítésével (pl. légi utántöltés), amely jelentősen megnövelte a vásárlási összeget.

A legutóbbi időkben Ausztria parlamentje vizsgálóbizottságot állított fel az ügy kivizsgálására, ugyanis egyre nyilvánvalóbb volt a vesztegetésben az osztrák szál. Az osztrák parlamenti pártok a vizsgálóbizottságot ellehetetlenítették, melyet a zöld párti vizsgálóbizottsági elnök lemondása és annak indokolása bizonyít. Nyilatkozata szerint az osztrák politikai pártok nem támogatják a megtisztulás folyamatát.

Ugyancsak napvilágra került a magyar vasutak CARGO üzletágának ki szervezése, magánosítása. Itt az osztrák kenőpénz egy magyar párthoz köthető mikro-céghez érkezett, az ügy kivizsgálása megakadt.

Osztrák korrupciós hálózat az egykori monarchia területén

Domagoj Margetić horvát tényfeltáró újságíró nyomozása során kiderítette⁴⁵, hogy a horvát állami legfelsőbb körök a privatizációs visszaélésekből származó vagyont, valamint minden elérhető más állami forrást saját titkos

⁴⁵ Az Európai Parlament Szervezett bűnözés, korrupció és pénzmosás elleni ideiglenes bizottságának 2013. április 23-i nyilvános meghallgatásán ismertette Domagoj Margetić a vizsgálat eredményét.

külföldi számlákra konvertáltak. Néhány év múlva ezek a pénzek megjelentek a Hypo Alpe Adria Bank Klagenfurt osztrák banknál, majd mint befektetési pénzekből további privatizációkat és részvény-befektetéseket eszközöltek. Margetić bizonyítottan látja, hogy ide került a fegyverkereskedelem, a kábítószer-, és cigaretta csempészet, valamint az olajszökítés haszna is.

A horvát pénzügyi műveletek kezdetén a 244.550.000 horvát korona tökével rendelkező Hypo Alpe Adria Bank International AG Klagenfurt két leánybankot is létrehozott Hypo Alpe Adria Bank d.d. Zagreb, és Slavenska Banka d.d. Osijek néven, és – láss csodát – ez utóbbiak tőkéje elérte a 1.581.991.000 és a 998.713.000 horvát koronát.

A Hypo Alpe Adria Klagenfurt osztrák bank levelében elismerte, hogy az újság által közölt adatok valóságosak, de mivel banktitkot képeznek, ezért feljelentést tett az ügyészségen. A horvát ügyészség a pénzmosókkal szemben egyáltalán nem indított eljárást, míg a nyomozó újságíró 1-5 évig terjedő börtönbüntetéssel fenyegetik.

Margetić ötvenkét titkos alapítványi és cégszámlát derített fel, melyet korábbi horvát tisztviselők nyitottak csak Lichtensteinben. Állítása szerint a következőket használták a Hypo pénzmosási ügyleteihez, melyet Carlo Ranzoni, a Vadúzi Megyei Bíróság bírása 2010-es, 13 RS.2010.55 számú ítéletében rögzített: Emperador Group Anstalt, Wintage Group Est., Trinity Invest Establishment, Brassus Participation Anstalt, Mangusta Associated Anstalt, Espada Holding Anstalt, Heritage Invest Anstalt, Ergon Invest Anstalt, Brassus Participation Anstalt, Mangusta Associated Anstalt, Espada Holding, AnsErgon Invest Anstalt, Oziris Anstalt, Sintra Invest Anstalt, Altus Invest Anstalt, Sambuca Establishment, Pegaso Group Establishment, Equipage Establishment, Antao Holdings AG, Perpetual Stiftung, Kardinal Holding Stiftung, Luminor Stiftung, Lucido Foundation, Armenius Foundation, Tarbo Foundation, Diagono Stiftung, Modul Group AG, Granit Vrkc, KNG Invest, Velox doo, Prometey Stiftung, Falcata International Inc, Polimont Group Ltd, Spectra Menagement, Wenox Stiftung, Lintax Enterprises Ltd, Bellingen Finance SA, Modul Group AG, Immo Invest Fund AG, Eluk Holding Anstalt, OGK Privatstiftung (Gandalf Privatstiftung), KNG Invest AG, Sitargo AG, Alu Invest AG, Coninvest Finance AG, Torrado AG, Avalonside Development Inc, Int Seaport AG, Omax Holding Anstalt, Flexpack AG, Navigator

Factoring AG, PS Immo AG, PS Investing AG, Trusta Est, Templarius Stiftung.⁴⁶

Szlovákiában is egyre erősebb a gyanú egy osztrák korrupciós hálózatot illetően. A titkosszolgálati dokumentumok alapján indult nyomozás a Die Presse szerint komoly nyomás alá helyez több osztrák bankot. A bécsi repülőtéri cég mellett két osztrák bank is látókörbe került, a 2006-ra visszanyúló ügyben. A gyanú szerint az akkori szlovák miniszterelnök, később külügyminiszter, vezette jobbközép kormánykoalíció tagjai szövetkeztek a Szlovák PENTA pénzügyi csoporttal különböző privatizációs szerződések befolyásolására. A titkosszolgálat által rögzített beszélgetések egyik fontos témája a pozsonyi repülőtér eladása volt, aminek kapcsán a PENTA kenőpénzzel elérte, hogy a privatizációhoz az osztrák bankot kérjék fel tanácsadóként. A két cég között régóta áll fenn szövetség, hiszen 2003-ban együttműködtek a bankkal a SLOVAKIA megvásárlásakor is. A PENTA vezér egyébként az osztrák MEINL BANK offshore alapját is kezeli.

Hosszan lehetne sorolni azokat a régióban történt privatizációs és vesztegetési ügyeket, amelyek osztrák üzletemberekhez, cégekhez kapcsolódtak. A Der Standard cikkében a fentieket konkrétumokkal is alátámasztotta Paul Lendvai, aki elismerte, hogy az osztrák korrupció többek között Magyarországot, Horvátországot és Szlovákiát is érinti⁴⁷. Mindegyik országra jellemző, hogy az osztrák elkövetők ellen nem indítanak nyomozást, vagy nem történik vádemelés. Ez is mutatja, hogy Ausztria professzionális módon használja a felsőszintű politikai kapcsolati hálókat. Csak remélni lehet, hogy ez a szemlélet nem teszi tönkre az Európai Unió alappilléreit, a korrupciós hálózatok nem kezdenek el egy új nomenklatúra rendszerként funkcionálni.

⁴⁶ <http://ec.europa.eu/avservices/video/player.cfm?ref=93365>

⁴⁷ Der Standard, 2008. szeptember 25-i szám

Függelék

1. SZ. MELLÉKLET

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

ÁLLAMTITKÁRSÁG

20 070/1984/4. II. II/1.sz.

ÖSSZEFOGLALÓ

a Csongrád Megyei párt-végrehajtóbizottságban

Dr. Horváth Vilmosné Dr. Kovács Magdolna elvtársnőket,
a Szegedi Városi Bíróság elnökhelyetteseit - a megemléző be-
számlázott javaslat Dr. Fodor Attila utódjaként - 1984. évi má-
jus 10-án határozattal a Csongrád Megyei Bíróságra elnökhel-
lyettesnek kinevezni.

Született: 1944. november 22-én Budapesten

Anyja neve: Ivonné Magdolna

Iskolai végzettsége: Állam- és Jogtudományi Egyetem

Eredeti foglalkozása: bírósági fogalmazó

Stacionaritása: jogász

Házasságának kelte: 1972.

Felnevelési iskolai végzettsége: ELKE mindhárom szakosító ta-
gozata

Kitüntetései: "Igazságügy Kiváló Dolgozója" /1977/, "Erdemes
Társadalmi Munkás" /1981/, "Munka Erdemrend"
bronz fokozata /1983/.

Társadalmi megbízatása: a Csongrád Megyei Tanács és a Szegedi
Városi Tanács tagja, a Megyei Tanács Igaz-
gatási és Jogi Bizottságának elnöke.

Családi állapota: férjhezett

Házastársának munkahelye: József Attila Tudományegyetem.

Marázné elvtársnő 1966-tól igazságügyi dolgozó,
1969-től bíró és 1975 óta van a jelenlegi beosztásában.

Vezetői tevékenységét a jó szervezőkészség és ha-
tározottság jellemzi. Intézkedései megalapozottak. Bírói

- 2 -

munkájára is az alaposság és a nagy szakértelen jellemző. Dolgok között büntető jogász. Munkatársai szeretik és tisztelik. Maráz Vilmosné megfelel a vezetőkkel szemben támasztott női követelménynek, ezért a javasolt tisztség betöltésére alkalmasnak tartom.

Kérem a párt-vezetőség bizottságát, hogy előterjesztéssel egyetértéssel szíveskedjék.

Amennyiben a Végrehajtó Bizottság dr. Maráz Vilmosné új beosztása helyettesével egyetért, kérem, hogy a jelenlegi beosztásából való felmentéséhez és a városi párt-vezetőség bizottsága egyetértését megismeréséről szíveskedjék.

Budapest, 1956. évi április hó " 7 " napján.

Maráz Vilmosné
Marice Gyula

2. SZ. MELLÉKLET

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGA
PÁRT ÉS TÖMEGSZERVEZETEK OSZTÁLYA

Szigorúan bizalmas!
Készült: 18 pl.-ban

Látta: *Dr. Székely Sándor*
/Dr. Székely Sándor/
a PB titkára

T ...14.../...2j.../1983.

J A V A S L A T

a városi párt-végrehajtóbizottságnak

Javasoljuk, hogy Dr. Maráz Vilmosné elvtársnőnk - a Szegedi Járásbíró-
ság büntető elnökhelyetteseként - a

...bűntető elnökhelyetteseként

...bűntető elnökhelyetteseként a Végrehajtó Bizottság értsen egyet.

DR. MARÁZ VILMOSNÉ /Dr. Kovács Magdolna/

született: Budapesten 1934. november 22-én

anyja neve: Ivánits Magdolna

...bűntető elnökhelyetteseként

munkássz. kelt: 1983.

lakat: Szeged Petőfi S. sgt. 40/B.

Kitüntetései: Igazságügy Min. Dolgozója

A kitüntetésre Dr. Markója József igazságügyminiszter, hazánk felszabadu-
lásának 40. évfordulója alkalmából terjeszti fel Dr. Maráz Vilmosné
elvtársnőt.

Dr. Maráz Vilmosné a Szegedi Járásbírószág büntető elnökhelyettese, tagja
a Szegedi megyei Városi Tanácsnak és a Csongrád megyei Tanácsnak.

A büntető törvényalkotásnál kellő hozzáértéssel, tervszerűen és jó eredmé-
nyességgel szervezi, irányítja és ellenőrzi.

Nagy része van abban, hogy a Szegedi Járásbírószágon az ítékezés törvé-
nyes, igazodik a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveihez és több tekin-
tetben is jobb az országos átlagnál.

Egyéniségére a kellő határozottság, az új jelenségek iránti fogékonyság
és az emberekkel való törődés a jellemző.

Mint a fogalmazók instruktura sokat tesz azért, hogy a fiatal jogá-
lalmazók alkalmassá váljanak a bírói munkakörre.

Az a vezető aki nemcsak felfigyel az ügyek egyéni körülményeire, hanem

Kérem az Országos Bírói Tanács tisztségviselőinek névsorát a titulus megnevezésével 1991 és 1997 között. Kérem a fenti nevek közül megjelölni azokat, akik 1997-ben az OIT tagjai lettek.

Kérem felsorolni azokat a bírákat, akik 1997-ben vezetői pozícióba kerültek megyei bíróságokon, vagy felsőbb bíróságon, a kinevezésük előtti és a kinevezéssel járó akkori pozíciójuknak megjelölésével.

Kérésem a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 19. és 20 §-án alapul. Kérem, hogy ennek megfelelően, jelen közérdekű adatokra vonatkozó megkeresésemnek legfeljebb 15 napon belül tegyenek eleget. A kért adatok csoportosítása miatt felmerülő számítógépes rendszerhasználati díjjal kapcsolatban felmerülő indokolt költségek megtérítését szervezetünk természetesen vállalja, a költségek mértékére vonatkozóan azonban előzetes tájékoztatást kérünk.

Budapest, 2012. szeptember 18.

Sipos Anett
ösztöndíjas tanulmányíró
Geopolitikai Tanács közhasznú Alapítvány
1036 Budapest Kiskorona utca 14. 6/31.
e-mail: research@cgeopol.hu

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI HIVATAL
Koordinációs és Szervezési Főosztály

8008-4/2012. OBH

Tisztelt Sipos Anett!

Közérdekű adatigénylésére válaszolva mellékelten megküldöm a 2011. december 31-i állapotnak megfelelően a Kúria, valamint a Fővárosi, a Kecskeméti és a Szegedi Törvényszék elnökének, elnökhelyettesének, kollégiumvezetőinek, valamint a gazdasági, illetve polgári ügyszakban eljáró bírónak névsorát.

Tájékoztatom, hogy az Országos Bírósági Hivatal jogelődje, az OIT Hivatala megalakulásától (1998-tól) a bírákra és igazságügyi alkalmazottakra vonatkozóan vezet személyi nyilvántartást, a 2011. évi CLXII. törvénynek, korábban az 1997. évi LXVII. törvénynek megfelelően.

Fentiek- értelmében az adatigénylésében megjelölt, 1987 és 1997 éveknek megfelelő szervezeti és személyi adatokat, valamint a szervezeti felépítésekről készített ábrákat az érintett bíróságok tudják Önnek szolgáltatni.

Az 1997-ben megszűnt Országos Bírói Tanács alábbi tagjai lettek 1997-ben az Országos Igazságszolgáltatási Tanács tagjai:

- dr. Fedor Attila, a Csongrád Megyei Bíróság kollégiumvezetője, az OBT elnöke,
- dr. Ábrán József, a Fővárosi Bíróság kollégiumvezető-helyettese, az OBT tagja
- dr. Horváth György, a Veszprém Megyei Bíróság elnöke, az OBT tagja.

Az Országos Bírói Tanács 1991 és 1997 közötti időszakra vonatkozó adataival kapcsolatosan, tekintettel szintén arra, hogy a Hivatal csak 1998-ban alakult meg, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumhoz fordulhat.

Üdvözlettel:

Dr. Benedek Judit
főosztályvezető

4. SZ. MELLÉKLET

Kecskeméti Törvényszék (2011. december 31-i állapot)

Dr. Bicskei Ferenc	elnök	
Dr. Négyesi Lászlóné	elnökhelyettes	
Dr. Balogh Zoltán	kollégiumvezető	
Dr. Felek István	kollégiumvezető	
Dr. Ócsai Beatrix	csoportvezető bíró	polgári (gazdasági szakág)
Oroszné dr. Kerekes Anna	tanácselnök	polgári (gazdasági szakág)
Baloghné dr. Kovács Judit	bíró	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Boda Ilona	bíró	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Bódog Zoltánné	bíró	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Morvai Péter Nándor	bíró	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Szabó Ferenc	bíró	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Szemőkné dr. Jávör Gabriella	bíró	polgári (gazdasági szakág)

Fővárosi Törvényszék (2011. december 31-i állapot)

Dr. Szemán Felicitász	elnökhelyettes	
Dr. Ábrán József	kollégiumvezető	
Dr. Frech Ágnes	kollégiumvezető	
Dr. Kiss Gábor	kollégiumvezető	
Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet	kollégiumvezető	
Dr. Maka Mária	kollégiumvezető-helyettes	gazdasági
Dr. Kenesei Judit	kollégiumvezető-helyettes	gazdasági
Dr. Bacsy Kázmér	csoportvezető bíró	gazdasági
Dr. Hámori Andrea	csoportvezető bíró	gazdasági
Karacsné dr. Orosz Gabriella	csoportvezető bíró	gazdasági

Dr. Lahucsky Hajnalka	csoportvezető bíró	gazdasági
Dr. Elek Orsolya	csoportvezető-helyettes bíró	gazdasági
Fodorné dr. Lettner Erzsébet	csoportvezető-helyettes bíró	gazdasági
Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia	tanácselnök	gazdasági
Dr. Gáll Krisztina	tanácselnök	gazdasági
Győriné dr. Filep Erzsébet Éva	tanácselnök	gazdasági
Dr. Hajnal Anna	tanácselnök	gazdasági
Dr. Hímer Gabriella	tanácselnök	gazdasági
Dr. Kisrákói Annamária	tanácselnök	gazdasági
Könnyűné dr. Mondok Edit	tanácselnök	gazdasági
Soósné dr. Vajda Márta	tanácselnök	gazdasági
Dr. Zimmermann Gábor	tanácselnök	gazdasági
Dr. Balázs Ildikó	bíró	gazdasági
Dr. Bartháné dr. Ambrus Rózsa	bíró	gazdasági
Dr. Bátai János	bíró	gazdasági
Beerné dr. Vörös Helga Adrienn	bíró	gazdasági
Dr. Benkovits Zsuzsanna	bíró	gazdasági
Dr. Benyó Ildikó	bíró	gazdasági
Dr. Bernáthné dr. András Anna	bíró	gazdasági
Dr. Beró Katalin	bíró	gazdasági
Dr. Biróné dr. Géczy Annamária	bíró	gazdasági
Dr. Bocsi Zsuzsanna	bíró	gazdasági
Dr. Bognár Piroska	bíró	gazdasági
Dr. Budai Ildikó Sarolta	bíró	gazdasági
Dr. Buglyó Gabriella Éva	bíró	gazdasági
Dr. Csesznok Judit Anna	bíró	gazdasági
Dr. Deák Éva Ágnes	bíró	gazdasági
Dr. Dévényi Tibor	bíró	gazdasági
Egriné dr. Salamon Emma	bíró	gazdasági
Dr. Eperjesi Zoltán	bíró	gazdasági
Dr. Erdélyi Katalin	bíró	gazdasági
Fábiánné dr. Nagy Valéria	bíró	gazdasági

Dr. Farkas Ildikó	bíró	gazdasági
Dr. Farkas Sándor	bíró	gazdasági
Dr. Gáspár Mónika	bíró	gazdasági
Dr. Gere Magdolna	bíró	gazdasági
Dr. Gyürky Sylvia	bíró	gazdasági
Hajnalné dr. Káder Edit	bíró	gazdasági
Dr. Hallgatóné dr. Fejes Andrea	bíró	gazdasági
Dr. Herczegh Anita	bíró	gazdasági
Dr. Horváth Andrea	bíró	gazdasági
Dr. Höfler Anikó Dorottya	bíró	gazdasági
Dr. Juhász Csaba	bíró	gazdasági
Kalamárné dr. Bodonyi Nóra Gabriella	bíró	gazdasági
Dr. Kandrik Mária	bíró	gazdasági
Dr. Kaszap Tamás András	bíró	gazdasági
Kolompainé dr. Angyal Erzsébet	bíró	gazdasági
Dr. Kocsi Balázs	bíró	gazdasági
Dr. Kulcsár Klára	bíró	gazdasági
Dr. Lazányi Erika	bíró	gazdasági
Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit	bíró	gazdasági
Dr. Mamusich Gertrúd	bíró	gazdasági
Dr. Margitta Krisztina Éva	bíró	gazdasági
Dr. Marosy Zsófia Mária	bíró	gazdasági
Dr. Márton Szabolcs Tamás	bíró	gazdasági
Dr. Miklós János	bíró	gazdasági
Dr. Miszbrandtner Erika	bíró	gazdasági
Dr. Modrovich Ágota Mária	bíró	gazdasági
Dr. Müller Hermin	bíró	gazdasági
Dr. Nagy Gabriella	bíró	gazdasági
Nagyné dr. Fürjes-Benke Erzsébet Mária	bíró	gazdasági
Nagyné dr. Szirony Márta	bíró	gazdasági
Dr. Oláh Katalin	bíró	gazdasági

Dr. Osvald Csilla	bíró	gazdasági
Dr. Paczolayné dr. Szilágyi Erzsébet	bíró	gazdasági
Dr. Pálvölgyi Ágnes	bíró	gazdasági
Péczelyné dr. Mészáros Margit	bíró	gazdasági
Dr. Perényi Éva	bíró	gazdasági
Puskásné dr. Varga Anikó	bíró	gazdasági
Dr. Pusztai Anita	bíró	gazdasági
Dr. Rápolti Barbara	bíró	gazdasági
Dr. Ribárszki Erzsébet Éva	bíró	gazdasági
Dr. Romoda Anna	bíró	gazdasági
Dr. Rónay Renáta	bíró	gazdasági
Samkóné dr. Győr Mária	bíró	gazdasági
Dr. Sasvári Péter	bíró	gazdasági
Dr. Seres Zsuzsanna	bíró	gazdasági
Soltiné dr. Szabó Éva Etelka	bíró	gazdasági
Dr. Szabó Rita	bíró	gazdasági
Dr. Szathmáry Szabolcs József	bíró	gazdasági
Szecsó Tiborné dr. Weigert Klára	bíró	gazdasági
Dr. Szendreyne dr. Fekete Ildikó	bíró	gazdasági
Dr. Szilasné dr. Mosonyi Hedvig	bíró	gazdasági
Dr. Szűcs Zoltán	bíró	gazdasági
Dr. Tamásiné dr. Solymos Judit	bíró	gazdasági
Dr. Tóth Edit	bíró	gazdasági
Dr. Tóth Gyula	bíró	gazdasági
Dr. Úzné dr. Vadas Veronika	bíró	gazdasági
Dr. Vágó Imre	bíró	gazdasági
Dr. Vásárhelyi Zsuzsanna	bíró	gazdasági
Dr. Vasady Lóránt Zsolt	bíró	gazdasági
Velősyné dr. Péteri Zsuzsanna	bíró	gazdasági
Dr. Vozák Hermin	bíró	gazdasági
Dr. Woslauf Magdolna	bíró	gazdasági
Dr. Zsitva Ágnes	bíró	gazdasági

Szegedi Törvényszék (2011. december 31-i állapot)

Dr. Czene Klára	elnök	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Cseh Attila	elnökhelyettes	
Dr. Joó Attila	kollégiumvezető	
Dr. Kajkó Zsuzsanna	kollégiumvezető	
Dr. Duxné dr. Velcsov Katalin	csoportvezető bíró	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Dobler László	bíró	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Pap János	bíró	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Ravasz László	bíró	polgári (gazdasági szakág)
Dr. Timár Tamás	bíró	polgári (gazdasági szakág)

Kúria (2011. december 31-i állapot)

Dr. Baka András Bálint	elnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Erményi Lajos	elnökhelyettes	polgári (polgári szakág)
Dr. Wellmann György	kollégiumvezető	polgári (a polgári szakág vezetője)
Dr. Kónya István	kollégiumvezető	polgári (polgári szakág)
Dr. Kozma György	kollégiumvezető	polgári (polgári szakág)
Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin	tanácselnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Fehér Ferenc	tanácselnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Harter Mária	tanácselnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Havasi Péter	tanácselnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Kiss Mária	tanácselnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Kollár Márta	tanácselnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Körös András	tanácselnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Mészáros Mátyás	tanácselnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Orosz Árpád	tanácselnök	polgári (polgári szakág)
Dr. Almásy Mária	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Bartal Géza	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Benkő Csilla	bíró	polgári (polgári szakág)
Böszörményiné dr. Kovács Katalin	bíró	polgári (polgári szakág)
Csánitzné dr. Csiky Ilona	bíró	polgári (polgári szakág)

Dr. Csentericsné dr. Ágh-Bíró Ágnes	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Csűri Éva Katalin	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Kovács Zsuzsanna	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Makai Katalin	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Mocsár Attila Zsolt	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Molnár Ambrus	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Pataki Árpád	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Patassyné dr. Dualszky Katalin	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Puskás Péter	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Rédei Andrea	bíró	polgári (polgári szakág)
Sipőczné dr. Tánczos Rita	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Szűcs József	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Udvary Katalin	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Varga Edit Mária	bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Banicz Erika	Kúriára beosztott bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Erőss Monika	Kúriára beosztott bíró	polgári (polgári szakág)
Dr. Osztovits András Mihály	Kúriára beosztott bíró	polgári (polgári szakág)

Egy lehetséges új bírósági szervezeti rendszer

Készítette:

Dr. Ravasz László – Csongrád Megyei Bíróság

Dr. Szepesházi Péter – Budai Központi Kerületi Bíróság

A jelenlegi szervezeti rendszer problémája, hogy az 1997. évi LXVI. tv. által meghatározott szervezeti cél alapvetően nem a bíró személyes függetlenségének garantálására épül. A fenti törvény a szervezeti célt formálisan a bírói szervezet függetlenségében határozta meg, valójában, rejtetten az elnökök túlhatalmának biztosításával és a bírók befolyásolhatóvá tételével a független ítélkezést tette lehetetlenné. Az 1997-ben kinevezett igazgatási vezetőkön keresztül bármilyen, elsősorban személyes befolyás is elérhető vált, idővel a nepotizmus is megjelent. Az alapvető feladat az, hogy egy bírósági szervezeti reform keretében ezen szervezeti cél megváltoztatásra kerüljön, és ez által váljon biztosíthatóvá a bíró személyes függetlensége, illetve a pártatlan ítélkezés. Ezzel párhuzamosan szükség lenne az igazgatási és szakmai bírósági vezetők jelenlegi szervezeti célt kiszolgáló részének tiszttségéből történő távozására demokratikus, jogállami eljárások illetve az átalakítás hatására meghonosodott új szervezeti kultúra hatása következtében, mert az eddigi rossz tapasztalatok, a vonatkozó tudományos kutatások alapján alaposan feltehető, hogy túlnyomó többségük az új szervezeti cél megvalósítását elszabotálná. Mindenféleképp szükség lenne ezért arra, hogy a jelenleg regnáló igazgatási és szakmai vezetők vonatkozásában az összbírói értekezletek megerősítő vagy a bizalmat megvonó szavazást tartsanak.

Mostanáig az összbíró értekezleteknek és a bírói tanácsoknak csak véleményezési joga volt az igazgatási és szakmai vezetők kinevezése tekintetében, amely azonban nem kötötte a kinevezőt, ezért az estek többségében nem az a vezető került kinevezésre, akinek megvolt a belső legitimációja. Erre tekintettel indokolt lenne egy kötelező erejű rendkívüli véleménynyilvánító szavazás bevezetése, melyet 2012. január 3-a és 15-e között kellene megtartani minden bíróságon. Ennek keretében a megyei (ítélőtáblai) elnökök, elnökhelyettesek és csoportvezetők (a kollégiumok fennmaradása estén a kollégiumvezetők és helyettesek) mandátumát a megyei (ítélőtáblai) összbírói értekezletnek kell megerősítenie akként, hogy az első ciklusát töltő igazgatási és szakmai vezetők vezetői tisztségének megerősítéséhez az összbírói értekezlet egyszerű szótöbbséggel hozott határozata szükséges. A második ciklusukat töltő igazgatási- és szakmai vezetők mandátumának megerősítéséhez az összbírói értekezlet 4/5-ös többségének megszerzése szükséges. A harmadik vagy annál is többedik ciklusát töltő igazgatási vezetők mandátuma automatikusan megszűnne (az újr pályázás joga fennmaradna). A járásbíróóságok igazgatási vezetői tekintetében pedig az adott bíróság bírái szavaznának a fenti szabályok szerint. A bevezetendő előírások alapján annak az igazgatási vezetőnek a vezetői tisztsége, aki nem kapná meg a megerősítéshez szükséges fenti szavazatmennyiséget, a szavazás hónapjának utolsó napján megszűnne. A tanácselnökök megbízatása határozott idejűvé alakulna, így újra kellene pályáznia annak a bírónak, akinek a tanácselnöki kinevezése óta már 6 év eltelt, mert tanácselnöki megbízatása automatikusan megszűnne. Akinek a tanácselnöki kinevezése óta 6 év még nem telt el, az a bíró a 6 év leteltéig betölthetné a tanácselnöki posztot és csak ezt követően kellene újra pályáznia. Álláspontunk szerint a fenti átmeneti szabályok bevezetését az indokolja, hogy a jelenleg hatályos Bszi. Illetve Bjt. olyan személyi összefonódásokon alapuló, átláthatatlan, gyakran nepotista kinevezési rendszert hozott létre, amely nélkülözte a valódi versenyhelyzetet és semmilyen formában nem felel meg a jogállami normáknak. Szükség van arra, hogy a bírósági igazgatási és szakmai vezetők belső legitimációval is rendelkezzenek, s ez csak kötelező erejű bírói véleménynyilvánítás folytán szereshető meg.

A szervezeti reform keretében nézetünk szerint az alábbi változtatásokat kellene végrehajtani. A kialakítandó új szervezeti modell elvei:

Az új szervezeti modell alapelve az egységes bírósági szervezeti rendszer lenne. Ennek keretében a jelenleg különálló Legfelsőbb Bíróságot integrálni kellene az egységes irányítás alatt álló bírói szervezeti rendszerbe.

Az egységes irányítási rendszeren belül álláspontunk szerint az igazgatási és szakmai hatásköröket meg kellene osztani az egyes igazgatási és szakmai vezetők, valamint a bírói önkormányzatok között. Ezen elv fenntartása mellett a megyei bíróságokon és a Kúrián is ugyanazt a szervezeti struktúrát kellene kialakítani. Az új szervezeti modell az egyszemélyi vezetésre és a hatáskörök decentralizálására épülne a modern szervezetelméleti elveknek megfelelően. A bírói önkormányzatok helyi szintű felállítására és hatáskörük kiterjesztésére a bírói egyéni függetlenség védelme érdekében van szükség. A 2011. szeptemberében elfogadott bírósági szervezeti modell szerint felállításra kerül az Országos Bírói Tanács. Álláspontunk szerint ennek a szervnek azonban nem adható olyan jog, amely korlátozza az egyszemélyi vezetést a központi igazgatásban. Maximum véleményező, tanácsadó jogkör adható ezen szervnek. Tagjainak megválasztására alkalmazhatók lennének az OIT tagjai megválasztására alkalmazott jelenleg hatályos szabályok.

Központi igazgatás:

Országos Bírói Hivatal

Az új szervezeti struktúra kialakításánál alapvető kérdésként merül fel a bírósági szervezeti rendszer központi igazgatásának megoldása. Az európai tapasztalatokat is figyelembe véve, illetve a Velencei Bizottság állásfoglalására is tekintettel a legcélravezetőbbnek az lenne tekinthető, ha a bírósági szervezeti rendszer központi igazgatását egy a bírósági szervezeten belüli igazgatási szervet és vezető bírót, azaz nem külső személy mint igazgatási csúcsvezető végezné. A miniszteriális (külső) igazgatás sem okozna alkotmányossági problémát, de azt az európai szervezetek, a hazai és a nemzetközi közvélemény gyanakvással fogadná, ezért is lenne célszerűbb a fenti megoldás. Az Országos Bírói Hivatal önálló jogi személynek minősülne. A központi igazgatás legfőbb szervének elnevezése lehetne pl. Országos Bírói Hivatal.

O B H Elnöke /Főbíró/

Az Országos Bírói Hivatal egyszemélyi vezetés alatt álló szervnek kellene lennie. Ez biztosítaná a hatékony működését. Az egyszemélyi vezető elnevezése lehetne pl.: Főbíró. A Főbíróat az Országgyűlés kétharmados többséggel, sikertelen parlamenti szavazás esetén a második körben egyszerű többséggel választaná 9 évre és ezen előírást az Alaptörvénybe kell foglalni, mert a Kúria Elnökről szóló hasonló rendelkezés is abban található. A ciklus időtartama természetesen további jogalkotási viták tárgya lehet, jelen koncepció abból indult ki, hogy az Alaptörvény szerint a Kúria Elnökét is 9 évre választja meg a parlament, a két poszt közötti különbségtételre e körben nincs indok. A Főbíróat Legfeljebb egyszer újra lehetne választani. Helyettesét maga nevezné ki. Természetesen csak bírót lehetne főbíróvá választani. Személyére az Országgyűlésnek a Köztársasági Elnök tehetne javaslatot.

A Főbíró hatásköre:

- Kinevezi az igazgatási és szakmai vezetőket, valamint a megyei és kúriai bírót (kivéve a Kúria elnökét). Minden pályázathoz kötött felsőbb bírói posztról a Főbíró döntene. Más igazgatási vezetőnek kinevezési joga nem volna,
- A megyei elnökök vonatkozásában gyakorolja a fegyelmi eljárás kezdeményezésének jogát
- Irányítja a Főbírói Hivatalt.
- Kinevezi a gazdasági főigazgatót, valamint az igazgatási főosztályvezetőt.
- Dönt a bíróságok gazdálkodásával kapcsolatos kérdésekben.
- Főbírói Szabályzatokat alkot, mely jogszabálynak minősülne a jogalkotási törvény szerint
- Beosztja a bírakat az Igazgatási Főosztályba

A kinevezési jogok centralizálását alapvetően garanciális szabályok indokolják. A megyei elnöki kinevezési rendszer az elmúlt években bebizonyította, milyen az ítélkezést is érintő torzulásokhoz vezethet. A kinevezési jog központosítása – megfelelő garanciák kiépítése mellett – kiküszöbölné ezen anomáliákat. E mellett a központi kinevezési rendszerrel megoldható lenne a bírói álláshelyeknek az ügyforgalom által szükségessé tett átcsoportosítá-

sának problematikája is. A Főbírónak lehetősége volna arra, hogy egy adott bíróságon megüresedett bírói álláshelyre (pl. nyugdíjazás) nem a megüresedett álláshely szerinti bíróságra írja ki a pályázatot, hanem annál a bíróságnál, ahol ezt az ügyfélforgalom indokolja. Ezzel a megoldással biztosítható lenne a bíróságok arányos terhelése. Az elmúlt évek tapasztalatai jól mutatják, hogy az OIT mennyire nem tudta ezt a problémát kezelni. Semmi sem bizonyítja ezt jobban, mint a Központi Régió jelenlegi gondjai.

Országos Bírói Hivatal Igazgatási Főosztálya

A Főbírói tisztség mellett tehát a jelenlegi OIT Hivatal helyett Országos Bírói Hivatal (OBH) működne. Az Országos Bírói Hivatalon belül létre kellene hozni egy az igazgatási kérdéseket előkészítő szervezeti egységet, amelynek alapvető feladata volna a Főbíró munkájának segítése, illetve igazgatási- és személyi döntései előkészítése. Ezen Igazgatási Főosztály élén a főbíró által kinevezett főosztályvezető bíró állna. Helyettesét is a főbíró nevezné ki. A főosztályra a napi ügyek intézésére további 5-6 bíró beosztható lenne, a megfelelő segédszemélyzet biztosítása mellett. Álláspontom szerint a jelenlegi OIT Hivatalban határozatlan időre beosztott nagyjából 25 bíró olyan irreálisan magas létszám, amely nem tartható fenn. Az más kérdés, hogy határozott időre, 1-2-3 évre rotációs alapon rendszeresen be kellene osztani egyes bírákat az Országos Bírói Hivatalba konkrét projektek kidolgozására, elvégzésére (pl. gyakori pertípusokkal kapcsolatos beadványok formanyomtatványai elkészítése, mediációs projektek stb.), az ilyen bírák kisebb mértékű többletjuttatása, költségtérítése azonban elviselhetőbb és indokoltabb költségnek tekinthető.

Igazgatási Főosztályvezető hatásköre:

- Irányítja az Igazgatási Főosztályt
- Kinevezi az Igazgatási Főosztály alkalmazottait és gyakorolja felettük a munkáltatói jogokat
- Igazgatási jellegű szabályzatok megalkotását kezdeményezi a Főbírónál
- helyettesíti a Főbíró a távollétében . A Főbíró helyettese lenne .

Országos Bírói Hivatal Gazdasági Főosztálya

Az Országos Bírói Hivatalban létre kellene hozni egy önálló gazdasági főosztályt. A főosztály élén a Főbíró által kinevezett gazdasági igazgató állna. A gazdasági igazgató nem bíró lenne, hanem olyan gazdasági szakember, aki megfelelő szakmai- és felsőfokú képesítéssel rendelkezik. Nyilvánvalóan nem szükséges, hogy bíró irányítsa a gazdálkodást, mert a bírók általában nem rendelkeznek olyan gazdálkodási ismeretekkel, amelyek a felelős és hatékony gazdálkodást lehetővé tenné.

Az Országos Bírói Hivatal Gazdasági Főigazgatójának hatásköre:

- A bíróságok éves költségvetésének elkészítése,
- Az Országgyűlés által elfogadott éves költségvetés végrehajtása, valamint annak az egyes bírósági szervezetek közötti szétosztása,
- A Kúria és a megyei bíróságok gazdasági igazgatóinak az ellenőrzése,
- Kinevezi a helyi gazdasági igazgatókat.
- Kezdeményezi a Főbírónál a gazdasági témájú Főbírói Szabályzatok megalkotását
- Kinevezi a gazdasági főosztály alkalmazottait és gyakorolja felettük a munkáltatói jogokat

A bíróságok éves költségvetésének megállapítása az elmúlt 20 évben mindig problémát jelentett a politikai döntéshozók számára, ezért szükséges volna egy olyan eljárási rend kialakítása, amelynek során a szervezeti rendszer éves költségvetését a főbírónak és a pénzügyminiszternek közösen kellene kidolgozniuk, és amennyiben vita van közöttük a költségvetés nagysága tekintetében, akkor a bírósági költségvetés tervezetét az Állami Számvevőszék állapítaná meg. A Főbíró és a Kormányzat egyezségét vagy az Állami Számvevőszék által megállapított költségvetést kellene a Kormánynak az Országgyűlés elé terjesztenie, amelytől az a jelenlévő képviselők 2/3-os többségével térhetne el. Így garantálható lenne, hogy a bíróságok működéséhez szükséges összegek biztosítva legyenek, de ne kerüljenek előterjesztésre olyan bírósági szervezeti igények, amelyek az ország adott gazdasági helyzetében nem teljesíthetők. A Kúrián és a megyei bíróságokon a helyi gazdálkodást a gazdasági főigazgató által kinevezett és neki alárendelt helyi gazdasági igazga-

tók végeznék. A helyi gazdálkodás részletes szabályait az egyes bírósági szervezeteknél fogjuk ismertetni.

A Magyar Bíróképző Akadémia (MBA):

A Magyar Bíróképző Akadémia (M B A) az egyes pályázatok benyújtásához, a bírói, albírói, bírósági vezetői státusz megtartásához vagy egyébként is kötelező továbbképzés, vezetőképzés, az előbbiekkal kapcsolatos vizsga, kötelező nyelvvizsga hosszabb előírt határidőn belüli letétele vagy elmulasztása igazolásánál, ellenőrzésénél és megszervezésénél kapna a bírói függetlenség szempontjából is garanciális jelentőségű szerepet a bírósági vezetők, a bírák és az albírák vonatkozásában. A parlament által választott Kúria Elnök és Főbíró felmentést kap az előbbi vizsgákkal, képzésekkel összefüggő előírások alól a képviseleti demokrácia tiszteletben tartása miatt. Amennyiben az M B A vezetője és munkatársai felett a Főbíró gyakorolja a kinevezési és a munkáltatói jogokat és az M B A nem független státuszú szervezet lenne az új szabályozás szerint, akkor a fenti funkciók gyakorlása vonatkozásában az érintett bíró részére a szolgálati bírósághoz fordulás jogát biztosítani kell (pl. a vizsgaeredményei megállapítása elleni jogorvoslat körében). Egyéb garanciális szabályok inkorporálása is szükséges azonban, pl. az évente rotációs alapon váltakozó megyei bíróság bírói tanácsa tagja is kapjon ellenőrző, közreműködő, személyes jelenléttel is járó szerepet (pl. a vizsgáknál). Megoldás lehet a francia modell is, azaz a bírói szervezettől és kormánytól, de az M B A (pl. nagyobb részben kormánypárti, kisebb részben ellenzéki jelölésű) vezetői megválasztása után még a parlamenttől is független M B A létrehozása. Nézetünk szerint erre azonban legfeljebb egy vagy több évtizedes távlatban van szükség és lehetőség, mert a rendszeres, kötelező oktatás és vizsgák megszervezésére, állandó oktatói gárda foglalkoztatására még jó ideig nem lesz anyagi forrás, a fenti garanciák egyébként is elegendőnek tűnnek. Természetesen a sok egyéb (nem alkotmányos jelentőségű) fontos feladata is megmaradna (szemináriumok szervezése, oktatók képzése, e-learning stb.) az M B A-nak.

A bírói központi igazgatás előnyei:

A fentiek szerinti központi igazgatási rendszerrel elérhető lenne a bíróságok igazgatási és szakmai irányításának szétválasztása. Erre azért volna szük-

ség, mert az 1997. évi LXVI. tv. által létrehozott és a helyi igazgatási vezetők túlhatalmára épülő szervezeti struktúra alkalmas arra, hogy az egyedi ügyekben gyakorolt ítélkezést is torzítsa. Helyi szinten olyan hatalmat ad az igazgatási vezetőknek ez a felépítés, amely nem biztosítja a bírák személyi függetlenségét. A központosított és a központi igazgatási szerv által foganatosított igazgatási és kinevezési struktúra sokkal hatékonyabban és objektívebben tudja biztosítani a bírói személyes függetlenséget. Objektív kritériumok alapján meghatározott pontrendszer bevezetése esetén a bírói előremenetel objektívvé tehető és kiküszöbölhető az a szubjektív elemek, amelyek a jelenlegi anomáliákat okozták. Nem elhanyagolandó szempont az sem, hogy a javasolt struktúra bevezetése sokkal inkább elfogadtatható az európai szervezetekkel, a hazai és nemzetközi közvéleménnyel. A másik fontos tényező, hogy nem kerülnének minisztériális igazgatás alá sem a bíróságok, mert mind a Kúria elnöke mind a főbíró (igazgatási csúcsvezető) bíró lehet csak és nem minisztériumi köztisztviselő. A főbírói intézményen keresztül ráadásul hatékonyan biztosítható a bíróságok társadalmi ellenőrzése is, mert egy egyszemélyi vezető sokkal jobban ellenőrizhető és számon kérhető, mint egy kollektív szerv, ha a bírósági szervezeti rendszer nem megfelelően működik. Az egyszemélyi vezetés hatékonyabb is, mint a testületi és jobban biztosítja a szervezet függetlenségét is. A fentiek miatt az egész bírói szervezeti rendszer működése is átláthatóbbá válik.

A szervezet és a bíró egyéni függetlenségével kapcsolatban merül fel a bírói önigazgatási rendszer problematikája. Az új Alkotmány is tartalmazza, hogy a bírói önigazgatás szervei részt vesznek a bíróságok igazgatásában. Az OIT működése bebizonyította, hogy az országos hatáskörű önkormányzat csak arra jó, hogy az igazgatás elrontásával a bíróságok jogállami működését veszélyeztesse. Álláspontunk szerint a bírói önigazgatási szerveknek azonban nem országos szinten kell szerveződniük, és nem az a feladatuk, hogy a teljes bírósági szervezeti rendszer „nem hatékony abszolút függetlenségét” biztosítsák más hatalmi ágaktól, hanem a bíró személyes függetlenségét kell garantálniuk. A bíró egyéni függetlenségét akár a belső szervezeti támadásoktól is meg kell védeni. Így országos szinten nem szükséges bírói önkormányzat megszervezése, csak megyei bírósági és kúriai szinten. Lényegében az 1997 előtti bírói önkormányzati rendszerhez kellene visszatérni

további garanciális elemek bevezetése mellett. A szisztéma részleteit az egyes bírósági szervezeti szinteknél fogjuk ismertetni.

A bírósági szervezeti rendszer szintjei:

- Kúria
- Megyei bíróságok
- Járásbíróságok

Álláspontunk szerint meg kellene szüntetni az ítélőtáblákat és a megyei bíróságokra épülő rendszert kellene visszaállítani. Túl költséges és az ítélkezés egységét sem biztosítja az ítélőtáblák működése. A táblabírói pótlékok, vezetői bérek és az infrastruktúra fenntartása nem kis összegeket emészt fel. A jogegységet sem igazán szolgálják a táblák, mivel legfeljebb regionális jogegységet alakítanak ki. A megyei első fokú ügyek jelenleg nem kerülnek a Legfelsőbb Bíróságra, így nem is születnek olyan határozatok, amelyek az országos jogegység megteremtését szolgálják, mert minden ilyen ügy másodfokon a táblákra kerül. A táblák sokszor hoznak egymással ellentétes ítéleteket, és ezeket csak a táblák illetékességi területén működő alsóbb bíróságok alkalmazzák. A jogállam szempontjából oly fontos jogegységet csak a táblák megszüntetésével és a kúriai jogegységi határozatok későbbiekben kifejtendő új rendszerével lehetne megvalósítani. A táblák megszüntetését az is indokolja, hogy a bíróságok szervezeti rendszerét álláspontunk szerint a most kialakítandó államszervezeti rendszerhez kellene igazítani. Semmi sem igazolja az ettől való eltérést. Az új államszervezeti felépítés 3 szintre, azaz a központi igazgatásra, a megyékre és a járásokra fog épülni, a bíróságokat így újra háromszintűvé kell alakítani. Az ítélőtáblák megszüntetését támasztja alá, hogy Európában minden nem szövetségi államban 3 szintű az igazságszolgáltatás. Az ettől való eltérést nem indokolja semmi. Megjegyzendő, hogy a Német Szövetségi Köztársaságban is mindig felvetődik, hogy háromszintűvé kellene alakítani a bírósági szervezeti rendszert. A bírósági szervezeti koncepció 2011 szeptemberi megjelenésére tekintettel foglalkozni kell azonban az ítélőtáblák szervezetével és hatáskörével amelyet a közigazgatási bíróságokra vonatkozó résznél részletezünk.

Az egyes bírósági szervezeti szintek részletesen:

Kúria:

A Kúria jogi személy. Alapvető feladata a jogegység megteremtése . Ennek elérése érdekében jogegységi határozatokat hoz.

Szervezete:

A Kúria Elnöke

A Kúria élén az Országgyűlés által a jelenlegi szabályok szerint 9 évre megválasztott Kúria Elnök állna. A Kúria Elnöke legfeljebb egyszer választható újra. A Kúria Elnökére a Köztársasági Elnök tenne javaslatot, ugyanaz a személy nem lehetne a Kúria Elnöke és a Főbíró. A Kúria Elnökének országgyűlési választására azért volna szükség, mert ez a magyar tradíció, illetőleg olyan fontos közjogi posztról van szó, amely ezen választást indokolná. Másrészt az igazgatási (Főbíró) és szakmai (Kúria Elnöke) tisztség indokolt elválasztásának is súlyt ad a parlament által történő megválasztás. A Kúria Elnöke kinevezési joggal nem rendelkezne.

A Kúria Elnökének hatásköre:

- A Kúria szakmai irányítása
- Képviseli a Kúriát
- Elnöke a Kúriai Bírói Tanácsnak és vezeti is annak üléseit
- Ellenőrzi a kezelő irodák működését az irodavezetőkön keresztül. Gyakorolja a napi munkáltatói jogokat a kúriai kezelőirodák vezetői felett

A Kúria Elnökének alapvető feladata a Kúria szakmai irányítása lenne, igazgatási jogosítványai nagyon szűk körűek lennének és azt a Bírói Tanáccsal megosztva gyakorolná. Alapvetően ez a körülmény biztosítaná, hogy a Legfelsőbb Bíróságon is érvényesüljön a bírák személyes függetlensége. Mivel a Kúria Elnökének igazgatási feladatai jórészt megszűnnének, ezért el tudná látni a Kúria szakmai irányítását. Ezért teljesen feleslegessé válna a szocia-

lista rendszerben kitalált kollégiumi rendszer. A kollégiumi rendszer megszűnésével számos vezetői poszt megszüntethető lenne, amely jóval költség-hatékonyabb kúriai működést eredményezne.

A kúriai elnökhelyettes:

Egy elnökhelyettese lenne a Kúriának, őt a Főbíró nevezné ki pályázat alapján a kúriai összbírói értekezlet vélemény nyilvánítását követően. Elnökhelyettesé csak olyan bíró lenne kinevezhető, aki az összbírói értekezleten a bírák 50 %-a +1 fő szavazatát megszerzi.

Kúriai elnökhelyettes hatásköre:

- Helyettesíti a Kúria elnökét
- Szakmai irányítás

Kúriai Összbírói Értekezlet:

A legfőbb önigazgatási szerv a Kúrián, minden kúriai bíró a tagja lenne. Az üléseit évente tartja, de szükség szerint bármikor összehívható.

A Kúriai Összbírói Értekezlet hatásköre:

- Egyszerű szótöbbséggel megválasztja a Kúriai Bírói Tanács két bíró tagját (tehát mindkét tagnak legalább 50 % +1 fő szavazati aránnyal kell rendelkeznie)
- Egyetértési jogot gyakorol a kúriai elnökhelyettes megválasztása tekintetében
- Elfogadja a Kúriai Bíró Tanács éves beszámolóját
- Dönt azokban a kérdésekben, amelyeket a Kúriai Bírói Tanács, vagy bármely kúriai bíró elé terjeszt
- Az összes kúriai bíró egyszerű többségével indítványozhatja az Országgyűlésnek a Kúria Elnökének felmentését. Ebben az esetben a Kúria Elnökének felmentéséről az Országgyűlés a jelenlévő képviselők 2/3-os többségével dönt.
- A jelenlévő bírók 2/3-os többségével dönt a Kúriai Bírói Tanács határozata ellen benyújtott kifogásról

A véleménynyilvánító és egyéb tárgyú kúriai, megyei és helyi bírósági összbírói értekezleti szavazások tisztaságát biztosító garanciális szabályok

kialakítása mindenképpen törvénybe foglalandó. Ne a pályázatot benyújtó, a szavazás idején regnáló vezető és titkársága bonyolítsa le a szavazásokat, hanem a központi hivatal szavazáson személyesen is megjelenő tisztviselője. Meggondolandó, hogy a fontosabb szavazásoknál közjegyző és minden szavazásnál más megyei bírósági bírói tanácsi tagok is közreműködjenek a jelölés és a kampány folyamatában, a szavazatszámlálásában, a szavazólapok elszállításában és őrzésében, megsemmisítésében, a jegyzőkönyvvezetésben, a jegyzőkönyv hitelesítésében, kézbesítése ellenőrzésében. A véleménynyilvánító szavazást megelőző kampány részletes szabályozása szükséges lenne (pl. bírósági lap, intranetes megjelenés, pályázat ismertetése kör-e-mail-ben, kampányvita, fórumok).

A Kúriai Összbírói Értekezlet egyéb szervezeti és működési szabályait jogszabálynak kell rögzítenie, kifejtésüket ezért mellőzöm de amennyiben ez szükséges, akkor ennek rövid időn belüli kidolgozása nem okoz problémát. Fontos elv, hogy a Kúriai Összbírói Értekezlet összehívását a Kúriai Bírói Tanács intézné, a napirendi pontokra bármely bíró javaslatot tehetne.

Kúriai Bírói Tanács:

A Kúriai Bírói Tanács bírói önkormányzati feladatokat lát el mindazon kérdésekben, amelyek nem tartoznak az összbírói értekezlet hatáskörébe. Feladata a napi operatív ügyintézés. Tagjait az összbírói értekezlet választja. A Kúria létszámát is figyelembe véve legfeljebb 2 egyszer újraválasztható választott bíró tagja lenne, elnöke a Kúria mindenkor Elnöke. A bíró tagok 3/4-ed bírók lennének ítélezési tevékenységük és a későbbiekben kifejtett teljesítménymérésre alkalmas pontrendszer szempontjából, illetményük nagyjából 20 % - ának megfelelő különjuttatásra, kisebb költségtérítésre tarthatnának igényt. Tagjai lennének még az Országos Ügyvédi Kamara elnöke, illetve a Legfőbb Ügyész. Határozatai (kivéve a fegyelmi eljárás kezdeményezése) megtámadhatóak lennének a Kúriai Összbírói Értekezleten. Ez utóbbi esetben a kérdésben véglegesen a Kúriai Összbírói Értekezlet döntene. Ez a szerv 2/3-ados többséggel semmisíthetné meg a Kúriai Bírói Tanács határozatát, de egyszerű szótöbbséggel hozná meg a saját új érdemi döntését.

A Kúriai Bírói Tanács hatásköre:

- Meghatározza a Kúria éves ügyelosztási tervét és annak módosítását
- Dönt a kúriai bíró elleni fegyelmi eljárás megindításáról
- Dönt mindazon kérdésekben, amelyet bármely kúriai bíró indítványoz, és nem tartozik az összbírói értekezlet kizárólagos hatáskörébe
- Dönt a kúriai gazdasági igazgató negyedéves beszámolójának elfogadásáról
- Kinevezi a kezelő iroda vezetőjét
- Kinevezi a nem bírói jogkörben dolgozó jogi képzettséggel rendelkező jogegységi tanácsi tagokat és a kezelő irodák vezetőit
- A minősítési tanács a kúriai bírók tekintetében a Kúria bírói tanácsa lenne.

Az ügyelosztási tervnél fontos megjegyezni, hogy attól eltérni, vagy azt megváltoztatni semmilyen formában nem lehet, kivéve taxatív meghatározott rendkívüli esetben (pl.: bíró halála, betegség, stb.), de még ezekben az esetekben is csak a Főbíró egyetértésével. Semmilyen más igazgatási érdekből nem lehetne eltérni az éves szignálási rendtől. Ehhez kapcsolódóan teljesen automatikus szignálási rendet kell bevezetni. Ez lehet ügyérkezés szerinti, vagy sorszám szerinti. Ennek részletes szabályait a szervezeti törvény tartalmazná azzal, hogy a „kézi szignálás” tilos. Amennyiben rendkívüli esemény következne be és az ügyek új szétosztása válna szükségessé, akkor azt is automatikus szignálás alapján kellene elvégezni a módosított ügyelosztási tervnek megfelelően. Az automatikus szignálás bevezetése nélkül jogállami bíróságok, bírói függetlenség és pártatlan ítélkezés elképzelhetetlenek, ezért ez a törvény sarkalatos pontja.

A Kúriai Bírói Tanács határozatait egyszerű szótöbbséggel hozná. Az üléseit havonta tartja. Az eljárásának és összehívásának részletes szabályait egy nagyobb terjedelmű tervezet tartalmazhatná, amelyet itt terjedelmi okok miatt nem ismertetünk.

Kúriai Jogegységi Tanácsok, tanácselnökök, kúriai bírók

A Jogegységi Tanácsok Elnökeit pályázat alapján a főbíró nevezi ki 6 éves időtartamra a kúriai bírók közül. Újraválasztási tilalom nem állna fent. Minden pályázattal betölthető kúriabírói poszt tekintetében a Főbíró döntene. A kúria bíró határozatlan időre kerülne kinevezésre. Kúriai bírónak, vagy jog-

egységi tanács elnökévé történő kinevezéskor ugyanazt a pontrendszeren alapuló szisztémát kellene alkalmazni, amit a megyei bíróságoknál fogok ismertetni. Tehát a pályázati eljárás során a pályázó bíró teljesítményét pontrendszer alapján minősítik és az első három legtöbb pontot kapott bíró közül nevezné ki a főbíró a kúriai bírót, vagy a jogegységi tanács elnökét. Az egyes tanácsok tagjait a tanácselnök javaslata alapján a Kúriai Bírói Tanács osztja be, a beosztás korlátja azonban, hogy a megüresedett a pályázati kiírásban ügýtípus(ok) szerint is megjelölt kúriai bírói státuszra pályázó bírót a kúriai bírói tanács nem oszthatja be eltérő ügýtípusbeli jogegységi tanácsba. A kúriai jogegységi tanács 3 bíróból áll. A jogegységi tanács csoport-rendszerben (bírói team-ekben) működik, ugyanúgy, mint a megyei bírói ítélkezési csoportok (team-ek) és a járásbírói ítélkezési bírói csoportok (team-ek). A bírói csoport 3 szakbíróból és egy jogvégezett albíróból, illetőleg 2 tagú segéd-személyzetből áll. A tanács elnökének a fenti bírói csoport tekintetében ugyanolyan „munkáltatói”, munkaszervezési jogai lennének, mint a megyei bírósági bírói csoport tanácselnökének. Ezeket a jogosítványokat az utóbbiról szóló részben fogjuk részletezni.

A kúriai jogegységi tanács hatásköre

- Jogegységi határozatokat hoz olyan kérdésekben, amelyet a bírók, a peres felek / vádlottak/, a Kormány, a Legfőbb Ügyész vagy az Országos Ügyvédi Kamara terjesztenek elé
- Megállapítja a másodfokú bírósági ítéleteknek a jogegységi határozattól való eltérését

A fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy a Kúria alapvető feladata a jogegység megteremtése lenne, és ennek biztosítása érdekében hozna jogegységi határozatokat. A Kúria egyedi ügyekben történő ítélkezése gyakorlatilag megszűnne. Álláspontunk szerint a felülvizsgálati eljárás egy harmadfokú jogorvoslattá vált, amely nem nagyon szolgálja a jogegység kialakítását, mivel egyedi ügyekben gyakran születnek ellentétes döntések a Legfelsőbb Bíróságon. Ezt a hiányosságot lehetne kiküszöbölni a jogegységi eljárás általánossá tételével és a felülvizsgálati eljárás megszüntetésével. A jogegységi eljárás alkalmas lenne arra, hogy megakadályozza azt, hogy a Kúria döntése

bármilyen érdek mentén befolyásolható legyen. Egy általános jelleggel megfogalmazott jogegységi döntést sokkal nehezebb egyéni érdek szolgálatába állítani, mint az egyedi ügyben hozott döntéseket. A jogegységi határozat természetesen minden bíróságra kötelező lenne és mivel ez bírói jogalkotásnak minősül, az Alkotmánybíróság előtt is megtámadható lenne. Ezzel biztosítható, hogy az egységes bírósági joggyakorlat, a jogbiztonság érvényre jusson és az meg is feleljen az alkotmányosságnak.

A rendszer lényeges elemei: A Kúria csak minden bíróra kötelező jogegységi határozatokat alkotna az elé terjesztett ügyekben, egyedi döntést nem hozna. A felülvizsgálat intézménye megszűnne. A jogegységi eljárás kezdeményezésére az elsőfokú bírónak is lenne lehetősége akkor, ha a másodfokú bíróság határozata jogkérdésben tér el határozatától. Az elsőfokú bíróság által felterjesztett ügyben a Kúria jogegységi tanácsa jogegységi határozatot hozna, amelyben általános jelleggel és minden bíróra kötelező erővel (de nem visszaható hatállyal) állapítaná meg az adott jogkérdésben eszközölt jogértelmezést és ezzel biztosítaná az egységes jogalkalmazást minden bírósági szervezeti szinten. Természetesen jogegységi határozatában azt is megállapítaná, hogy a másodfokú bíróság jogértelmezése megfelel-e a jogegységi határozatban foglaltaknak. Amennyiben nem, akkor a peres fél kérelmére a másodfokú bíróság új eljárás keretei között köteles lenne felülvizsgálni a határozatát. Bizonyos korlátozott körben a peres feleknek/vádlottaknak/ is lehetőséget kellene biztosítani arra, hogy jogegységi eljárást kezdeményezzenek, de csak korlátozott mértékben és feltételek között. A jogegységi határozatok nyilvánvalóan jogszabálynak minősülnek, mert minden bíróság kötelezően alkalmazza azokat, így alkotmányos kontrolljukat meg kell követelni (Alkotmánybíróság). Megállapítható, hogy de facto ma is létezik a bíró alkotta jog, így jogszabályi elismerése semmilyen jogelméleti problémát nem okozna. Ezzel a rendszerrel kiküszöbölhető lenne, hogy a másodfokú bíróságok érdemi kontrolljuk hiányában nem kellően megalapozott, ítéleteket tudjanak hozni, s az elsőfokú bíróról kialakított bizonyára csak ösztönösen, de sokak szerint mégis csak hatást gyakorló személyes vélemény is jobban háttérbe szorulna, mivel az elsőfokú bírónak, illetőleg korlátozott mértékben az ügyfélnek is joga volna jogegységi eljárás kezdeményezésére, de a szabályozás az elsőfokú bírót és a kúriai bírakat is

alkotmányos, az európai jognak és a nemzetközi jogelveknek megfelelő ítélkezésre ösztönözné.

Emellett a lakosság széles rétegét érintő jogértelmezési kérdésben az igazságügyi kormányzatnak, a legfőbb ügyésznek illetve az Országos Ügyvédi Kamarának is biztosítani kellene a jogegységi eljárás kezdeményezésének jogát a jogállami jogalkalmazáshoz nélkülözhetetlen jogegység kialakulása céljából, hogy minden jogkérdést azonos módon bíráljon el bármely szintű bíróság az ország egész területén. Az elmúlt két évtized bebizonyította, hogy az egyedi ügyekben hozott egyedi legfelsőbb bírósági ítélet nem alkalmas a jogegység megteremtésére, mert egyrészt gyakran születtek ellentétes legfelsőbb bírósági ítéletek, másrészt az egyedi döntésekben megalkotott jogértelmezések nem kötik a többi bírót.

A fenti eljárással kiküszöbölhető lenne, hogy minden egyes bírósági ítéletet meg lehessen támadni az Alkotmánybíróság előtt, így az Alkotmánybíróság terhei sem nőnének olyan fokban, hogy a munkája ellehetetlenüljön. Gyakorlatilag az Alkotmánybíróság előtt csak a jogegységi határozatok lennének megtámadhatóak, amely azonban önmagában biztosítaná az egyes ítéletek alkotmányosságát, mivel egy jogegységi határozat megsemmisítése kihatna a megsemmisített jogegységi határozat alapján hozott egyedi ítéletekre is. Természetesen az Alkotmánybíróság előtt akkor is megtámadhatók lennének a jogegységi határozatok, ha azok egymással ellentétesek lennének. Az Alkotmánybíróság által hatályon kívül helyezett jogegységi határozattal érintett összes ügy peres felei / vádlottjai / meghatározott jogvesztő határidőn belül kérhetné az ítélet felülvizsgálatát az elsőfokú bíróságtól. Az is előfordulhat, hogy a másodfokú bíróság határozata a már korábban meghozott jogegységi határozattól tér el jogellenesen. Ebben az esetben is biztosítani kell a peres félnek / vádlottnak /, hogy bizonyos korlátok között megtámadja a másodfokú határozatot. A Kúria eljáró tanácsa ekkor csak azt állapítaná meg, hogy a másodfokú határozat eltért-e a jogegységi határozattól. Az eltérés megállapítása esetén a Kúria eljáró tanácsa a másodfokú határozatot hatályon kívül helyezné és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasítaná. E mellett a másodfokú bíróságok számára is meg kellene adni a jogegységi eljárás- kezdeményezési jogot olyan esetben, ha vitás jogkérdésben kell döntenie, vagy el kíván térni az elsőfokú bíróság jogértelmezésétől (kvázi előzetes

döntéshozatali eljárás). Álláspontunk szerint ez a rendszer megfelelően tudná biztosítani azt a jogegységet, amely nélkülözhetetlen a jogállami igazságszolgáltatáshoz.

Kúriai Gazdasági Hivatal és a kúriai gazdasági igazgató

Ugyanazok a szabályok vonatkoznak rájuk mint a megyei bíróságok gazdasági hivatalára és gazdasági igazgatójára. A részletes szabályokat ott ismer-tjük azzal, hogy ahol megyei szervet említünk ott az annak megfelelő kúriai szervet kell érteni.

Kúriai Kezelő irodák:

Vezetőjét a Kúriai Bírói Tanács nevezi ki határozatlan időre. Felette napi munkáltatói jogokat a Kúria Elnöke gyakorolja. A kezelőirodák részletes szabályai a megyei bíróságoknál kerülnek ismertetésre, mivel azonos szabályok vonatkoznak mind a két szervre.

Megyei bíróságok:

A megyei bíróság jogi személy. A megyei bíróságok tisztán másodfokú fel-lebbviteli bíróságok lennének. Elbírálnák az első fokon, a járásbíróságokon hozott határozatokat. A megyei bíróságok első fokú hatáskörét meg kellene szüntetni és általánosan elsőfokú bíróságként csak a járásbíróságok járnának el. Elsőfokú hatáskörük csak a járásbíróságoknak lenne. Ez a rendszer azért lenne jobb, mint a táblák rendszere, mert a peres felekhez a másodfokú bíróság is közelebb kerülne. Belátható, hogy egy gyulai polgárnak sokkal egyszerűbb az ügyét a Békés Megyei Bíróságon intézni, mint a Szegedi Ítéltáblán. Ez a megoldás a bírósági eljárást lényegesen olcsóbbá és ügyfélbarátabbá tenné. A munkaügyi bíróságok részleges különállása és a megyei bíróságok szervezetébe tagolódása megőrzendő.

Szervezete:

Megyei összbírói értekezlet:

A megyei összbírói értekezletnek a megyében dolgozó minden bíró tagja lenne. Üléseit a megyei bírói tanács hívná össze, határozatait egyszerű szótöbbséggel hozná. A megyei összbírói értekezlet a megyei bíróságokkal kapcsolatos stratégiai döntések meghozatalában résztvevő bírói önkormányzati szervként a bíró egyéni függetlenségének alapvető garanciáját biztosítaná.

Hatásköre:

- Egyetértési jogot gyakorol a megyei elnök és elnökhelyettes kinevezése tekintetében (csak az a pályázó nevezhető ki megyei elnöknek, aki az összbírói értekezlet 50 %-a +1 fő szavazatát megkapja).
- Dönt a megyei gazdasági igazgató éves beszámolójáról.
- Dönt a megyei bírói tanács éves beszámolójáról.
- Dönt a megyei bírói tanács határozataival szemben benyújtott bírói panaszok tekintetében, amennyiben egy bíró panasszal él a bírói tanács határozata ellen, a kérdésben véglegesen az összbírói értekezlet dönt (pl.: éves ügyelosztási terv). A megyei bírói tanács határozatai (kivéve a fegyelmi eljárás kezdeményezése) megtámadhatóak lennének az Összbírói Értekezleten. Ez utóbbi esetben a kérdésben véglegesen a Összbírói Értekezlet döntene. Ez a szerv 2/3-ados többséggel semmisíthetné meg a megye bírói tanács határozatát, de egyszerű szótöbbséggel hozná meg a saját új érdemi döntését.
- Megválasztja a megyei bírói tanács tagjait.
- Az összes bíró egyszerű szótöbbséggel indítványozhatja a főbírónál a megyei elnök és elnökhelyettes felmentését

Megyei bírói tanács:

A bírói tanács napi operatív ügyintézését végző bírói önkormányzati szerv. Elnöke a megyei bíróság mindenkori elnöke. Két bíró tagját az összbírói értekezlet egyszerű szótöbbséggel választaná. A bíró tagok 3/4-ed bírók lennének ítélkezési tevékenységük és a későbbiekben kifejtett teljesítménymérésre alkalmas pontrendszer szempontjából, illetményük nagyjából 20%-ának megfelelő különjuttatásra, kisebb költségterítésre tarthatnának igényt. Bírói

tanácsi tagi jelöltet 10 bíró írásban jelölhetne. Mellettük tagja lenne a megyei ügyvédi kamara elnöke, illetve a megyei főügyész. Tevékenységéről az összbírói értekezletnek köteles beszámolni, határozatai megtámadhatók az összbírói értekezlet előtt (kivéve: a bíró fegyelmi eljárásának a kezdeményezése). Üléseit legalább havonta tartja.

Hatásköre:

- Dönt az éves ügyelosztási tervről, illetve annak módosításáról (ügyelosztási terv módosításához azonban szükséges a főbíró engedélye is) A szignálási rend vonatkozásában a Kúriai résznél leírtak itt és a járásbíróságoknál is alkalmazandók.
- Dönt a gazdasági igazgató negyedéves beszámolójáról
- Dönt mindazokban a kérdésekben, amelyek nem tartoznak az összbírói értekezlet kizárólagos hatáskörébe
- Dönt mindazokban a kérdésekben, amelyeknek az eldöntését bármely bíró indítványozza
- Dönt a havi és éves bírói szabadságolási és ügyeleti tervről
- Dönt a bíró elleni fegyelmi eljárásának a kezdeményezéséről
- Dönt a kezelő irodák vezetőinek a kinevezéséről
- Dönt a megyei bíróságon és az illetékességi területén működő járásbíróságokon foglalkoztatni kívánt albírók/jelenleg titkárok/ és más jogvégeztt alkalmazottak kinevezéséről

Amit a fentiekben leírtunk a megyei összbírói értekezlettel, illetőleg a megyei bírói tanáccsal kapcsolatban azokat a rendelkezéseket értelemszerűen alkalmazni kell a Kúria összbírói értekezletével és bírói tanácsával kapcsolatban is.

Megyei bíróság elnöke:

A megyei bíróság elnöke alapvetően a megyei bíróságok szakmai irányítását végzi, igazgatási jogait túlnyomórészt a bírói tanáccsal megosztva gyakorolja. A megyei elnököt az összbírói értekezlet egyetértési joga mellett a főbíró 6 évre nevezné ki. (az nevezhető ki megyei elnökké, aki az összbírói értekezlet 50 %-a +1 fő szavazatát megszerzi.) A megyei elnök egyszer választható újra.

Hatásköre:

- a tanácselnökökre támaszkodva ellátja a megyei bíróság szakmai irányítását
- a megyei bírói tanács elnöki feladatait is
- képviseli a bíróságot harmadik személyek és a hatóságok vonatkozásában
- rendkívüli események esetén a halaszthatatlan intézkedéseket megteheti, amelyekről azonban haladéktalanul köteles értesíteni a bírói tanácsot
- részt vesz az ítélezésben (min. havi 1 teljes ítélezési nap)
- ellenőrzi a kezelőirodák működését az irodavezetőkön keresztül, gyakorolja az irodavezetők feletti napi munkavégzéssel kapcsolatos munkáltatói jogokat.

Elnökhelyettes:

Az elnökhelyettest a megyei bírósági összbírói értekezlet egyetértésével a főbíró nevezi ki 6 évre. (az nevezhető ki elnökhelyetessé, aki az összbírói értekezlet 50 %-a +1 fő szavazatát megszerzi.)

Hatásköre:

- helyettesíti az elnököt annak távollétében
- ellátja azokat a feladatokat, amelyekkel a megyei elnök megbízza
- részt vesz a bíróság szakmai irányításában
- részt vesz az ítélezésben (min. havi 2 teljes ítélezési nap)

Megyei gazdasági igazgató:

A megyei gazdasági igazgatót az Országos Bírói Hivatal gazdasági főigazgatója nevezi ki határozatlan időre a megyei bíróság bírói tanácsa egyetértése mellett. Felmentéséről a gazdasági főigazgató dönt, amelyet a megyei bírói tanács is kezdeményezhet. A gazdasági igazgató feletti munkáltatói jogokat a főigazgató gyakorolja. A gazdasági igazgató helyettesét határozatlan időre a gazdasági főigazgató nevezi ki.

Hatásköre:

- Elkészíti a megyei bíróság éves gazdálkodási tervét a gazdasági főosztály által biztosított költségvetési keretek figyelembevételével – a tervezetet kö-

teles a megyei bírói tanács elé terjesztteni, a tanács e vonatkozásban egyetértési jogot gyakorol, vita esetén a végleges költségvetési tervezetről a főbíró dönt.

- Beszámol a megyei bíróság összbírói értekezletének az éves költségvetés végrehajtásáról
- Kinevezi a bírósági segédszemélyzetet
- A segédszemélyzetet a tanácselnök egyetértésével beosztja az ítélkezői bírói csoportba
- Gondoskodik az ítélkezés anyagi- és technikai feltételeinek biztosításáról (tárgyalók, épületek biztosítása, őrzés, biztonsági feladatok stb.)
- Gyakorolja mindazon munkáltatói jogokat a nem jogvégzett segédszemélyzet felett, amelyek nem a tanácselnökök hatáskörébe tartozik

Megyei bírósági ítélkezési csoportok:

Alapvetően az ítélkezési tevékenységet a megyei bíróságokon az ítélkező csoportok látják el. Az ítélkező csoportnak 6 tagja lenne. Áll a tanács elnökéből, két szakbíróból, egy jogvégzett jogi segédszemélyzet (albíró), valamint 2 egyéb segédszemélyzetből. A tényleges másodfokú ítélkezést (ítéletek meghozatala) a csoporton belül továbbra is a három bíróból álló ítélő tanács végezné. Az ítélkező tanács gyakorlatilag egy bírói ítélkező szervezeti csoportként működne (team rendszer). Ezt az önálló csoportot neveznénk megyei bírósági ítélkezési csoportnak. A bírók feladata elsősorban a döntések meghozatala , míg a jogi segédszemélyzeté a tárgyalás előkészítése, az ítéletek írásba foglalása és az ítélkezéssel kapcsolatos egyéb adminisztratív ügyintézés. A két segédszemélyzeté pedig az adminisztratív teendők ellátása lenne a feladata. A tanácselnököt pályázat alapján a Főbíró nevezi ki a megyei bírók közül 9 évre. Bármikor újraválaszthatók. A tanácselnök irányítja a megyei bírósági ítélkező csoport munkáját. Vezeti az ítélkező tanácsot. Az ítélkező csoport tagja felett gyakorolja mindazon munkáltatói jogokat amelyek nem tartoznak az önkormányzati vagy más szervek hatáskörébe. A megyei bírói posztra pályázat alapján a bírókat a Főbíró nevezi ki. Feladatuk az ítélkező csoportban való ítélkezés. Az egyes ítélkező csoportokban az egyes megyei bírókat a megyei bírói tanács osztja be a tanácselnök egyetértésével. A napi munkáltatói jogokat felettük a tanács elnöke gyakorolja. /pl. szabadságok kiadása, stb. /

A fenti rendszer azért volna előnyös, mivel a bírókat mentesítené a felesleges adminisztratív és ügyelőkészítési feladatokról, így nagyobb számú ügyet tudnának befejezni. A bírói tevékenység csak és kizárólag az ügy eldöntésére irányulna, így lényegesen nagyobb számú ügyet tudna befejezni egy megyei bírói ítélkezési csoport mint a hagyományos megyei bírói tanács. Ennek következtében az ügyek elintézésének határideje is gyorsulna. Ugyanazon számú bíróval nagyobb számú ügyet tudna elintézni egy megyei bíróság a bírósági ítélkezési csoport felállítása esetén. Az ítélkezési csoport tagjai fölötti közvetlen napi igazgatási és munkáltatói jogokat a tanács elnöke gyakorolná (pl.: szabadság kiadása, munkahelyről való eltávozás, ügyelosztás a tanács tagjai között stb.) A megyei bírói tanács, az összbírói értekezlet és a főbíró és a gazdasági igazgató hatáskörébe tartozó igazgatási jogokat nem gyakorolhatná a tanács elnöke. (kinevezés, felmentés fegyelmi jogkör) A bírósági ítélkezési csoport kialakítása azért is fontos lenne, mert ez az ítélkezést felgyorsítja. Könnyen belátható, hogy sokkal több ügyet el tudnak intézni a bírók, ha nem kell adminisztratív teendőket ellátniuk. Felvetődik az a kérdés, hogy szükség van-e 3000 bíróra ma Magyarországon? A velünk azonos lakosságszámú és fejlettségű közép-kelet európai országokban lényegesen kevesebb bíró ítélkezik. A 2012-2014 között nyugdíjazandó felső bírósági bírák és vezetők helyét nem biztos, hogy be kellene tölteni. Nem nehéz kiszámolni, hogy a vezetői pótlékokat és a felső bírói fizetéseket is figyelembe véve hány jogvégezetséggű és egyéb segédszemélyzetet lehetne ebből az összegből alkalmazni. Számításaink szerint a 2014-ig kieső 500 bíró helyére kb. 2000-2500 jogi és nem jogi segédszemélyzetet lehetne felvenni a bíróságokra. Ebből a létszámból megvalósítható lenne az ország minden bíróságon a bíróság ítélkezési csoportok felállítása. Ehhez kapcsolódóan, még ha megszüntetésre kerülnének a kollégiumok, akkor ebből is jelentős költség- és kapacitásmegtakarítás keletkezne. A kollégiumvezetői és kollégiumvezető helyettesi állások megszüntetésével minimum 50-60 új egész bírói státusznak megfelelő munkavégzés jelentkezne a rendszeren belül. A jelenleg fél ítélkezési tevékenységet folytató szakmai vezetők teljes ítélkező tevékenységet tudnának folytatni. A bírósági ítélkezési csoportok felállításával el lehetne érni azt, hogy a jelenlegihez képest is legalább 30%-kal nőjön a bíróságok áteresztő képessége. Már több tanulmányunkban is

jeleztük, hogy a bírósági peres ügyintézés gyorsaságát elsősorban az elsőfokú bíróságok áteresztő képessége határozza meg. A 2012-2015 között kieső bírók majdnem kizárólagosan felső bírósági bírók és vezetők. Ezek azok a bíróságok, amelyek az elsőfokú bíróságokhoz képest lényegesen kisebb munkateherrel dolgoznak. Amennyiben nem töltjük be ezeket a felsőbb bírósági helyeket, de helyette felállítjuk a járásbíróságokon is az ítélkező csoportokat, akkor további bírói helyek biztosítása nélkül lényegesen megnövelhető lenne az elsőfokú bíróságok áteresztő képessége. Az ítélkezési csoport felállítása esetén az elsőfokú bíró számításaink szerint 30-40%-kal több ügyet tudna elintézni, mint most. Kb. ennyivel emelkedne minden egyes járásbíróság által elintézett ügyek száma az ítélkezési csoportok felállítása esetén. A másodfokú bíróságokon sem okozna gondot az esetlegesen megnövekedett számú fellebbezett ügyek intézése, mivel itt is felállításra kerülne a bírói ítélkező csoport rendszere, amely itt is megnövelné az áteresztő képességet. A nyugdíjazás miatt kieső megyei bírósági tanácselnököket és másodfokú bírót pótolni lehetne az ítélőtáblák és a kollégiumok megszüntetéséből adódóan felszabaduló bírókkal. Mivel a megyei bíróságok elsőfokú hatásköre megszűnne, felszabadulnának olyan megyei első fokot tárgyaló bírók, akiket jövedelmük és megyei bírói címük megtartása mellett át lehetne irányítani a járásbíróságokra, ahol bírósági ítélkező csoportban való ítélkezésük következtében még jobban növekedne az áteresztő képesség, gyorsulna az ítélkezés. A fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy a bírósági ítélkezési csoportok felállításával úgy lehetne csökkenteni a bírói létszámot, hogy azzal egy időben az ítélkezés felgyorsul. Szinte semmilyen anyagi ráfordítás nem szükséges a bírói ítélkezési csoportok felállításához, elhelyezési problémát sem okozna a 2000-2500 új alkalmazott elhelyezése, mivel a nyugdíjba menő felső bírósági bírók és vezetők általában maguk vannak egy bírósági dolgozószerződésben és ezekben a szobákban minimum 2-3 segédszemélyzet elhelyezhető. A jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben is lehetőség volna tehát arra, hogy 2000 új munkahelyet hozzunk létre mindenféle nagyobb anyagi ráfordítás nélkül úgy, hogy ezzel még növeljük is az ítélkezés gyorsaságát. Természetesen a járásbíróságokon is felállítására kerülnének az ítélkezési csoportok.

Kezelőirodák:

Vezetőjét a megyei bírói tanács nevezi ki határozatlan időre. A kezelőirodára beosztott dolgozók felett a napi igazgatási feladatokkal összefüggő utasítási jogokat az irodavezető gyakorolja. A megyei elnöki iroda vezetője gondoskodik a megyei bírói tanács működéséhez szükséges technikai és műszaki feltételek biztosításáról és a döntéshez szükséges tervezetek elkészítéséről.

Járásbíróságok:

A járásbíróságok feladata alapvetően az elsőfokú ítélkezés lenne. A járásbíróságok általános hatáskörű elsőfokú bíróságként funkcionálnának. Első fokon minden ügyet a járásbíróságok tárgyalnának. A kiemelt ügyeket, illetve a jelenleg a megyei bíróság hatáskörébe tartozó ügyeket, egyes más szempontból különleges ügyeket (nyelvtudást, drága technikai eszközöket igénylő eljárások stb.) kizárólagos illetékességgel a székhelyi járásbíróságok tárgyalnák első fokon. Ez azért lenne fontos, mert ezek nagyobb létszámú bíróságok és itt megvalósítható az egyes ügyszakokra való specializálódás és a speciális szakismeret megszerzése. Ezzel az új hatásköri renddel a bíróságok területileg sokkal közelebb kerülnének az ügyfelekhez és ez az eljárás költségeit is csökkentené.

Járásbíróságok szervezete:Járásbíróság elnöke:

A járásbíróság elnökét pályázat alapján 6 évre a Főbíró nevezné ki. Az a bíró lenne kinevezhető, aki az adott bíróság bíráinak 50 %-a +1 fő szavazatát megszerzi. Az adott bíróság bírái egyszerű szótöbbséggel javasolhatják a járásbíróság elnökének és elnökhelyettesének a felmentését a Főbírónál.

Hatásköre:

- ellátja a járásbíróság szakmai irányítását
- a halaszthatatlan napi igazgatási teendők ellátása, ennek megtételéről azonban haladéktalanul köteles értesíteni a megyei bírói tanácsot

- havi négy tárgyalási napon maga is részt vesz az ítélezésben
- elfogadás végett a megyei bírói tanács elé terjeszti a járásbíróság ügyelosztási tervét, vagy annak esetleges módosítását
- az irodavezetőkön keresztül ellenőrzi a kezelőirodák működését
- képviseli a járásbírószágot.

Járásbíróság elnökhelyettese:

A járásbíróság elnökhelyettesét pályázat alapján 6 évre a főbíró nevezné ki. Az a bíró lenne kinevezhető, aki az adott bíróság bíráinak 50 %-a +1 fő szavazatát megszerzi.

Hatásköre:

- Helyettesíti a járásbíróság elnökét
- Szakmai irányítás. Rendes tárgyaló bíró lenne

Elsőfokú bírók:

Alapvető feladatuk az ítélezési tevékenység ellátása. Az ítélezést ugyanúgy, mint a megyei ítélezési csoportoknál a járásbíróság bírása is bírói ítélezési csoport (team) keretében végezné. A bírói csoport egy szakbíróból, egy jogvégzett segédszemélyzetből (albíró) és két segédszemélyzetből állna. Működési és irányítási rendszere a megyei bírói ítélezési csoporttal azonos lenne. A bírósági ítélezési csoport felállítása a járásbíróságokon is lényegesen felgyorsítaná az ítélezést, mert a bíró feladata csak és kizárólag az ügy érdemi eldöntése lenne. Ez a rendszer lényegesen olcsóbb is lenne, mert nem kellene olyan adminisztratív munkát végeznie a bírónak, amelyet kisebb bérköltséggel rendelkező segédszemélyzet is el tudna intézni. A bírói ítélezői csoportok felállítása esetén sokkal kevesebb bíróra lenne szükség mind első fokon, mind a másodfokon, mind a Kúrián is, ezért a bírósági szervezeti rendszer fenntartása sokkal olcsóbbá és hatékonyabbá válna. A javaslatunk szerint megszüntetendő ítélőtáblák bírái és a bírósági vezetői mellett dolgozó segédszemélyzet, a más bíróságokon megszüntetendő vezetői posztok folytán feleslegessé vált segédszemélyzet is átirányítható a megyei és járásbírószági ítélező csoportokba (team-ekbe). A szerzett jogok védelméhez kapcsolódó „felkészülési időnek” az alkotmánybírószág által is elismert elve

tiszteletben tartása miatt az ilyen átirányított személyzeti tisztviselők korábbi illetményükre, pótlékaikra jogosultak. M indez irányadó lenne a megszüntetendő ítélőtáblák bíraira és a megszüntetendő elnöki bírói bírakra is azzal a különbséggel, hogy őket a törvény rendelkezése szerint megyei (és nem járásbíróági) bírói tisztség illeti meg egyébként a ma hatályos Bjt. 19. §-a szerint is. Kiemelendő, hogy az elnöki bírói tisztelet meg kell szüntetni.

A járásbíróóság gazdasági ügyintézője

A járásbíróóság elnöki irodájának vezetője látná el a gazdasági igazgatói feladatokat a járásbíróóságok tekintetében. A gazdasági ügyintézőt a megyei bírói tanács a megyei gazdasági igazgató egyetértésével nevezné ki határozatlan időre.

Hatásköre:

- gazdasági ügyek intézése
- segédszeméllyel kapcsolatos munkáltatói jogok gyakorlása

Kezelőirodák:

A kezelőiroda vezetőjét a megyei bírói tanács nevezi ki határozatlan időre. Felette a napi ügyintézéssel kapcsolatos munkáltatói jogokat a járásbíróóság elnöke gyakorolja. A kezelőiroda vezetője gyakorolja a napi ügyintézéssel kapcsolatos munkáltatói jogokat a kezelőiroda személyzetével kapcsolatban.

Munkaügyi és közigazgatási bíróságok

A 2011 szeptemberében megjelent bírósági szervezeti koncepció szerint az ítélőtáblák nem kerülnek megszüntetésre, így lehetőség lenne arra, hogy minden nagyobb anyagi ráfordítás nélkül kialakításra kerüljön az önálló közigazgatási és munkaügyi bírósági szervezeti rendszer. Nézetünk szerint a munkaügyi bíróságok különállását az elsőfokú bírósági szintnél meg kellene tartani. A munkaügyi bíróságokon belül kellene megszervezni az elsőfokú közigazgatási bíróságokat is. Az így kialakított egységes munkaügyi és közigazgatási elsőfokú bíróságok felépítése teljes egészében megfelelné a járásbíróóságok szervezetének, az előbbieket tekintetében is a koncepciónkban javasolt járásbíróági szabályokat kellene alkalmazni. A munkaügyi és közigazgatási

bíróságok hatáskörébe tartozna minden munkajogi és közigazgatási tárgyú ügy, ideértve az állam kártérítési felelősségével kapcsolatos pereket is. A másodfokú közigazgatási és munkaügyi bíróságok a jelenlegi táblabíróságok lennének, így az ítélőtáblák csak másodfokú közigazgatási és munkaügyi bíróságokként működnének. Álláspontunk szerint az ítélőtáblák szervezetét teljes egészében olyan szervezeti formában kellene kialakítani mint a megyei bíróságokét /összbírói értekezlet. ítélőtáblai elnök, elnökhelyettes, ítélkezési tanácsok stb./. Természetesen az ítélőtáblák összbírói értekeztetének a tagjai lennének az illetékességi területén működő elsőfokú közigazgatási és munkaügyi bíróság tagjai is. Az ítélőtábla bírói tanácsának és egyéb szerveinek ugyanolyan hatásköre lenne az elsőfokú munkaügyi és közigazgatási bíróságok tekintetében mint a megyei bíróságnak a járásbíróságok tekintetében. A jogegységi eljárás korábban leírt szabályait is alkalmazni kellene a közigazgatási és munkaügyi bíróságokra. A központi igazgatás szabályai is ugyanazok lennének e bíróságok tekintetében mint a rendes bíróságoknál. Az Országos Bírói Hivatal látná el a központi igazgatást az első és másodfokú közigazgatási és munkaügyi bíróságok tekintetében is, olyan szabályok alapján mint amelyek a rendes bíróságokra vonatkoznak. A fenti rendszer bevezetése esetén minden nagyobb anyagi ráfordítás nélkül létrejönne az önálló közigazgatási bíraskodás, amely a jogállami ítélkezés egyik igen jelentős előfeltétele. Az önálló közigazgatási bíróságok felállításának fontosságát legtöbb elméleti és gyakorlati szakember is kiemeli /Patyi András, Martonyi János, Trócsányi László, Lichtenstein József/.

A központi régió problematikája:

A központi régió bíróságain felhalmozódott ügyhátralékot mindenféleképpen meg kell szüntetni. Erre megoldást jelentene egyrészt a team-rendszer felállítása ezeken a bíróságokon, másrészt a bírói álláshelyek esetleges átcsoportosításával meg kellene akadályozni, hogy a bírói létszám e régióban csökkenjen a nyugdíjazások miatt. A team-rendszer bevezetésével 30-40%-kal nőne ezen bíróságok áteresztő képessége, tehát 30-40%-kal több ügyet tudnának elintézni. Így 1-2 éven belül eltűnne a központi régió hátraléka, illetve a kapacitásnövekedésből adódóan nem is termelődné az újra. A hátralék minél hamarabb történő ledolgozása érdekében elképzelhető lenne egye-

di besegítés a többi bíróság részéről, ami még rövidebb idő alatt lehetővé tenné a hátralék megszüntetését. Emellett majd minden ügyben meg kellene szüntetni a központi régió bíróságainak kizárólagos illetékességét. Az általános hatáskörű és illetékességgű bíróságoknak kellene ezt követően eljárniuk minden eddig a központi régió bíróságainak kizárólagos hatáskörébe és illetékességébe tartozó ügyekben. A központi régió bírósági szervezetrendszerét is át kellene alakítani: a Fővárosi Bíróságot, a PK K B-t és a B B K B- t is több kisebb bíróságra kellene felosztani, ezzel biztosítható lenne a hatékonyabb bírósági igazgatás. Nézetünk szerint ezen intézkedésekkel viszonylag rövid időn belül megszüntethetők lennének a központi régió bíróságainak problémái és biztosítható lenne az időszerű ítélkezés.

Záró alapvetés a szervezeti rendszerről:

Álláspontunk szerint a fenti szervezeti rendszer megvalósítása esetén érvényre jutna a bírók egyéni függetlensége és a bírósági szervezeti rendszer is átláthatóbb és ellenőrizhetőbb lenne. A szervezeti rendszer átalakítása mellett szükség volna egy olyan objektív bírói értékelési rendszer kidolgozására, amely biztosítaná a bírói előmenetel szubjektivitástól való mentességét. A bírók jogállására vonatkozó szabályokat is újra kellene gondolni, azokat nem indokolt külön törvényben szabályozni, egységes bírósági szervezeti törvényre van szükség (Bjt. és Bszi. „összevonása”).

A bírói minősítési rendszer:

A minősítési rendszer alapja egy pontrendszer lenne. Ennek keretében első lépésben széleskörű egyeztetések után meg kellene határozni az egyes ügycsoportok pontértékét. (pl.: egyező bontóperek:

10 pont, társasházi elszámolási perek: 30 pont, emberölés büntetőpere: 30 pont stb.) Az ügycsoport nehézsége és bonyolultsága szerint kapna megfelelő pontszámot. Külön bizonyítást nem igénylő tudományos tény, hogy egy feladat nehézségével arányos mértékben nő a megoldásához szükséges idő. M inél bonyolultabb és nehezebb egy feladat, annál több idő kell annak megoldásához. A fentiek alapján a nehézségi fok meghatározásánál jó kiin-

dulópont, hogy az ország bíróságai átlagosan mennyi időt fordítanak egy-egy ügytípusbeli ügy befejezésére. A bírók általában megpróbálják a legrövidebb időn belül befejezni az ügyeket, mivel a jelenlegi statisztikai rendszer a befejezéseket preferálja. Tehát főszabály szerint az adott ügytípusba tartozó ügyek befejezéséhez szükséges időtartam országos átlaga alapján alapos következtetés vonható le azok nehézségi fokára, bonyolultságára. A szükséges statisztikai adatok rendelkezésre állnak az átlagos befejezési időtartamok kiszámítására, a különböző ügytípusok szerinti átlagos befejezési időtartamok egymáshoz viszonyított arányszámai meghatározására. Az átlagos befejezési idő az ügycsoporthoz sorolt összes ügy befejezéséhez szükséges időtartamok számtani átlaga alapján számítandó. A különböző ügytípusok szerinti átlagos befejezési időtartamok egymáshoz viszonyított aránya mint arányszám a pontérték adás alapvető eleme.

A számításra egy példával élve, induljunk ki abból, hogy pl. a házassági bontópereket átlagosan 9 hónap alatt, a szavatossági pereket 1 év 8 hónap alatt, a cégtörvényességi eljárásokat 3 hónap, az ittas járművezetés büntetőperét 4 hónap, míg egy megyei bírósági szavatossági pert 9 hónap alatt fejezik be a bíróságok. A számítás alapján mindig a legrövidebb idő alatt befejezhető ügycsoportbeli ügyek átlagos befejezési idejét vennénk alapul. A jelen példánk szerint a legrövidebb átlagos befejezési idő a cégtörvényességi felügyeleti eljárásokat érintő 3 hónap. A 3 hónapos átlagos befejezési időhöz rendelnénk a minimum pontszámot, mondjuk az 50 pontot, tehát az 1 év 8 hónapos befejezési idővel rendelkező szavatossági perek, mivel hatszor több időt vesz igénybe a befejezésük, mint az alapul vett ügycsoport, ezért a szavatossági perek 6×50 összesen 300 pontot kapnak. A járművezetéstől eltiltás átlagos 4 hónapos befejezési idejével 1,33-szoros befejezési idővel 67, a megyei másodfokú szavatossági per 9 hónapos befejezési idővel 3×50 összesen 150 pontot kapna stb. A kúriai jogegységi határozatok meghozatalára egységesen 3-6 hónapot kell adni és ennek megfelelő pontszám járna, mivel itt csak egy jogkérdésről kell döntenie mindenféle bizonyítás és az ügy érdemi eldöntése nélkül, ezért lehetőség van az egységes határidő megállapítására.

E módszerrel bármelyik ügyszak bármelyik ügye, vagy ügycsoportja összemérhető lenne. A másodfokú bírók felvetik persze, hogy milyen bonyolult dolog pl. egy sok vádlottas büntető ügy elintézése és lehet, hogy gyorsabban

be tudják és be is kell fejezniük ugyan, mint az elsőfokú bíró az azonos ügyet, de attól még nagyon bonyolult. Ez a nézet tartalmaz némi igazságot, de azt azért tudomásul kell venni, hogy sokkal egyszerűbb az első fokú bíró által feltárt bizonyítékokat figyelembe venni, és a határozatot felülvizsgálni, mint első fokon az elejétől kezdve terjedelmes bizonyítás foganatosításával befejezni az elsőfokú eljárást. A lehetséges ellenvetés ellenére fenntartjuk tehát, hogy az egyes ügytípusokon belüli ügyek átlagos befejezési ideje jól mutatja, hogy mennyi munkát kell ráfordítania egy bírónak az adott ügyre és ezáltal mennyire tekinthető az bonyolultnak és munkaigényesnek.

Ha egy új ügycsoport keletkezik pl. jogszabályváltozás miatt, akkor becslés alapján megállapítható az ehhez kapcsolódó várható befejezési idő és az ehhez kapcsolódó pontszám. Természetesen a későbbi pontos adatok alapján ezek korrigálhatók. Azt is meg kell oldani, hogy a kiemelt ügyeket hogyan pontozzuk. A jogszabály szerint kiemelt ügyeknél ugyanúgy vizsgálnánk a befejezési időt, mint a normál ügyeknél. Itt figyelembe kell venni a szoros jogszabályi időket, így ez alapján kell a tényleges ráfordítási időt megállapítani azzal, hogy speciális módon az időszükséglet csak akkor állapítható meg pontosan, ha a bíró csak ezzel az egy kiemelt ügygel foglalkozik addig, amíg azt be nem fejezi. Ennek figyelembe vételével kell az adható pontszámot megállapítani vagy ez alapján kell megállapítani az egyedi pontszámot.

A pontokat a kezdőirat érkezésekor a kezelőiroda regisztrálná a számítógépes rendszerben. Az ügyek automatikus szignálása után ez a pontszám adódna hozzá az ítélkező bírói tanács addigi saját összpontszámához. Így pontosan megállapítható lenne akár hónapokra lebontva, hogy egy bírói ítélkező csoport (team) milyen leterheltség mellett ítélkezik. Ez a mérőszám objektíven határozná meg a bírói leterheltséget, mert egy előre és objektíve meghatározott pontrendszeren alapul. Így el lehetne érni, hogy minden bírói ítélkező csoport – méghozzá egy bíróságon belül és a különböző bíróságok csoportjai viszonyában is – azonos ügyteherrel működjön, akár országosan is, mert csak a havi pontszámokat kellene összehasonlítani a leterheltség megállapításánál. Ennek megfelelően kellene kialakítani az ügyelosztási tervet, illetőleg az automatikus szignálási rendszert. Sőt az ország egyes bíróságai és bírósági ítélkezési tanácsainak éves átlagos pontszáma is pontosan kiszámítható, ezért össze lehet hasonlítani az egyes bíróságok általános

leterheltségét és a nagyobb aránytalanság könnyen kiküszöbölhető lenne bírói álláshelyek átcsoportosításával.

Tehát az egyes bírói ítélkező tanácsok (megyei bírói ítélkező csoport összes tagja, illetőleg járásbíróági ítélkező csoport bírása) havi és éves alappontszáma tehát az adott évben és hónapban kapott (kiosztott és átosztott) ügyek összpontszámából alakulna ki. Előre meghatározásra kerülne országosan, hogy az egyes bírói ítélkező tanácsoknak éves szinten mekkora átlagos összpontszámú ügyek kerülhetnek kiosztásra. (pl.: minden járásbírói vagy megyei bírói tanácsnak éves szinten 1500 pontértékű ügyet kell kiosztani). Ezen alappontszám kerülne korrigálásra előre meghatározott szempontok alapján és a korrigált alappontszám adná az érintett bíró összpontszámát. Ilyen tényező lenne az ügyek befejezésének elvárható időn belüli befejezése. Ennek érdekében az egyes ügycsoportok tekintetében meg kellene határozni azt az elvárható időtartamot, amelyen belül az ügyet be kell fejezni. Ezen időtartam megegyezne az alappontrendszer kialakításánál figyelembe vett átlagos befejezési idővel bizonyos korrekciós tényezőkkel. Ha a bírói ítélkező tanács elvárható időn belül nem fejezi be az ügyet, akkor előre meghatározott pontértékkel csökkenteni kell a havi és éves pontértékét. Ahány százalékkal túllépi az ítélkező csoport az elvárható befejezési időtartamot, annyi százalékkal csökkenne az adott ügyre kapott alappontszáma és e csökkenés által a havi és éves összpontszáma. A fentebb leírt szabályok vonatkoznának a járásbíróóságokra, megyei bíróóságokra és a Kúriára is. Ugyanúgy csökkenteni kellene a járásbíróági ítélkező tanács alappontszámát, ha az ítéletét a másodfokú bíróság megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi. Az ítélet hatályon kívül helyezése esetén az új eljárás ideje teljes egészében határidő túllépésnek minősülne és ezen időtartam százalékos arányának megfelelően kell csökkenteni az adott ügyre kapott alappontszámot. Az ítélet részbeni megváltoztatása esetén 20 % – al míg a teljes megváltoztatása esetén 40%-kal kellene az adott ügyre kapott alappontszámot csökkenteni. A megyei bíróági ítélkezési tanácsok alappontszámát akkor is csökkenteni 50%-kal, ha a peres fél, vagy az ügyben eljáró első fokú bíróság indítványára lefolytatott jogegységi eljárásban a Kúria megállapítja, hogy a megyei bíróság ítélete ellentétes a jogegységi eljárásban foglaltakkal. A kúriai jogegységi tanácsoknak az adott ügyre kapott alappontszáma pedig akkor csökkenne az elvárható idő-

tartam be nem tartásán túlmenően 60%-kal, ha az Alkotmánybíróság a jogegységi határozatát megsemmisíti. A nagy számok törvénye alapján a kiosztási alappontszámbeli egyenletlenségek ki fognak egyenlítődni, mivel azonos egy időben nehezebb és kevésbé nehéz ügyet is kap egy ügycsoporton belül a bíró, és ezáltal az átlagos befejezési idő alatt befejezhető lesz az adott ügycsoportba tartozó minden ügy. Ha bonyolultabb az ügy és több időt kell ráfordítani, akkor a kevésbé bonyolult ügyekre fordított időn tud annyi időt megtakarítani a bíró, amellyel kompenzálni tudja a bonyolultabb ügyre fordított többletidőt. Ez a rendszer azért is jó, mert a felek előre tudni fogják és elvárhatják, hogy egy adott ügycsoport tekintetében legfeljebb mennyi időn belül fognak ítéletet kapni.

Ezekkel a pontszámcsökkentésekkel el lehet érni azt, hogy az ügyben eljáró bíróságok minél precízebben és a jogszabályoknak megfelelően intézzék az ügyeket és hozzanak a jogszabályoknak és az alkotmánynak megfelelő döntéseket. A bevezetendő előírás szerint az elsőfokú járásbírói bírói ítélkező tanács bírója visszakapná az ítéletének megváltoztatása, vagy hatályon kívül helyezés miatt elvesztett pontjait, ha az indítványa alapján a Kúria a határozatában megállapítja, hogy a másodfokú bíróság ítélete jogsértő, mivel a jogegységi eljárásban foglaltakkal ellentétes (másodfokú ítéletek kontrollja). A korábban kifejtett jogegységi eljárás mellett az új pontrendszer ezzel is hozzájárul az ítélkezés színvonalának emeléséhez.

A másik fontos kérdés, hogy egy ítélkező bírói csoport éves átlagban nem kaphatna magasabb összpontszámú ügyet, mint az országosan előre meghatározott átlag 110 %-a, hiszen semelyik bírói ítélkező tanácsot sem lehet úgy leterhelni, hogy az már az ítélkezés színvonalának a csökkenéséhez vezetne, a visszaélésszerű vezetői magatartás megelőzéséről nem is beszélve. Ha ez mégis megtörténne, akkor a bíró a 110% feletti pontszámmal képviselt ügyek elintézését jogszerűen megtagadhatná. A cél tehát az, hogy minden bíró nagyjából az előre meghatározott összpontszám 100%-nak megfelelő (az adott évben kicsit kevesebb vagy kicsit több) összpontszámú ügyeket kapjon (alappontszám). A kiinduló éves alappontszámot 2012-es bevezetést feltételezve a 2008-2011-es években országos egy bíróra kiosztott ügyek pontszám alapján lehetne meghatározni, ez lenne tehát a kiinduló 100%-os alappontszám.

Álláspontunk szerint a bírók általában megpróbálják majd a statisztikai adatok alapján megállapított átlagos befejezési idő alatt lezárni az ügyeket, mivel ha azt nem teszik, akkor a összpontszámuk a

1005-öt jelentő alappontszámhoz képest csökkenni fog. Megjegyezzük, hogy a fentiek alapján kiszámított átlagos befejezési idők objektívnek tekinthetők, mivel jelenleg a mai statisztikai rendszer a befejezést preferálja, így minden bírónak az volt az érdeket, hogy az ügyeket (talán a legnehezebbek kivételével) minél hamarabb befejezze.

A bírói ítélkező tanácsok éves és havi pontszámait a kezelőirodák tartanák nyilván, ezeket a pontszámokat bármelyik bíró megtekinthetné, így mindenki számára egyértelművé válna, hogy kinek milyen a leterheltsége.

Az a bíró tehát, 100 % – os teljesítményt nyújt, akinek egyetlen határozatát sem változtatták meg, nem is helyezték hatályon kívül és minden ügyet az előre meghatározott elvárt határidőn belül (pl. társasházi elszámolási pereknél pl. másfél éven belül) befejezett, és (ha másodfokú bíróról van szó) jogegységi határozattal sem ellentétes a döntése. Az ilyen 100%-os teljesítménnyel büszkélkedő bíró összpontszáma megegyezik a rászignált ügyek alappontszámával. A pontrendszer tehát nem a befejezések számát és típusát venné figyelembe, de az elvárt időt túllépő befejezés negatív korrekciós tényező.

További korrekciós tényező lehet az ítélkezés szempontjából nem egész bírák (pl. a kúriai és a megyei bírói tanács bíró tagjai 3/4-ed bírók) tekintetében az alappontszámok arányos felszorozása.

A fent leírt pontrendszer előnye, hogy jogszabály által rendezett objektív alapon mindenféle vezetői értékelés nélkül biztosítaná a bírók leterheltségének és munkavégzésük színvonalának mérését. Az új rendszer bevezetése esetén legalább is általános jelleggel szükségtelenné válna a gyakran szubjektív idő- és munkaigényes – ezáltal költséges – egyedi, 8 évenkénti „rendes” bíróvizsgálat. A pontrendszer bevezetése esetén lehetőség nyílna arra, hogy objektív alapon és éves szinten rögzíthető legyen a bíró terhelése és a korrekciós pontszámok alkalmazásával az ítélkezés színvonala is emelhető. Ehhez kapcsolódik, hogy általános bíróvizsgálatot csak akkor kellene folytatni, ha a bíró éves összpontszáma 3-5 év átlagában nem éri el az országosan előre meghatározott alappontszám 70 %-át. Nyilvánvaló, hogy ha a bíró e fölött teljesít, akkor nincs szükség külön vizsgálatra, mivel a pont-

rendszer objektíven megmutatja, hogy nincs probléma az ítélkezésével. Addig pedig felesleges volna egyedi vizsgálatokat lefolytatni, amíg erre nincs ok. Álláspontunk szerint a fentiekből megállapítható, hogy a pontrendszer sokkal hatékonyabban és olcsóbban, illetve objektívebben biztosítaná a bírók munkájának értékelését, mint a bírói egyedi vizsgálatok.

Amennyiben 3-5 éves átlagban a bíró összpontszáma nem éri el az előre meghatározott összpontszám

70 %-át, akkor a bírói tanácsnak kötelező lenne ellene megindítani ellene egy alkalmassági eljárást a szolgálati bíróságnál. A szolgálati bíróság az alkalmassági eljárás keretében kötelezően egyedi bírói vizsgálatot rendelne el, amelyet számítógépes sorsolás útján kijelölt megyei bíróság megyei bírói tanácsa végezné el, mint minősítési tanács. A bíró szolgálati helye szerinti megyei bírói tanács nem járhatna el minősítési tanácsként. A szolgálati bíróság az egyedi bíróvizsgálat során döntene arról, hogy a bíró munkavégzése megfelelő-e és az eredmény alapján szabhatna ki megfelelő intézkedést a bíróval szemben. Amennyiben második alkalommal kerülne sor a fentiek miatt az alkalmassági eljárásra és a szolgálati bíróság ismét megállapítja, hogy a bíró munkavégzése nem megfelelő, akkor a bírót kötelezően fel kell menteni tisztségéből.

Igen kivételes esetben a soron kívüli alkalmassági vizsgálatot azért nem zárna ki a jogszabály, pl. nem rendszeres, de kirívóan súlyos bírói magatartás esetén (pl. akár egyetlen ügyben önhiba esetén többszörös bírói határidő túllépés jelentős ügyfélérdeket sértve vagy ha a Strasbourg-i Emberi Jogok Európai Bírósága bírói mulasztás, jogsértés miatt kártérítésre kötelezi a magyar államot), az ilyen vizsgálat elrendelésére a bírói tanács lenne jogosult. A bírák ilyen soron kívüli (nem meghatározott mértékű pontszámcsökkenés folytán elrendelt) értékelése kapcsán törvényben kellene kimondani, hogy jogszabály és/vagy jogegységi határozat egyértelmű, többféleképpen nem értelmezhető tartalmának (pl. bíróra vonatkozó határidő, de akár ilyen anyagi jogi jogszabály) rendszeres és több különböző bírói időszakot felölelő megsértése hiányában semmiképpen sem alkalmatlan a vizsgált (meghatározott pontszámot elért) bíró. Minden egyéb értékelési szempont kizárólag az alkalmastól a kiválóan alkalmasig terjedő sávban jöhet figyelembe. Az értékeléseknél az „alkalmas, utóvizsgálat szükséges”- értékelés eltörlése szükséges, mert min-

den ügyfél jogosult az egyformán biztos státuszú ügyében ítélkező bíróra. Ugyanezen okból már az első bírói kinevezés legyen határozatlan idejű.

A fenti pontrendszer bevezetésének fontos előfeltétele, hogy minden bíró országosan egységes személyi és dologi feltételek között gyakorolhassa hivatalát, így azonos számú és képzettségű ítélkezési csoportbeli munkatárssal, és a bíróság által a bíró részére biztosított tárgyalási lehetőség (terem, világítás stb.) minimális időtartama is megegyezzen. A bíró esetleges rossz teljesítménye esetén nem teheti felelőssé a team más tagjait, mert a napi munkavégzéssel összefüggő munkáltatói/igazgatási jogokat maga gyakorolná felettük és elégedetlensége esetén a team valamelyik tagja másik team-be történő áthelyezését, akár felmentését is kezdeményezhetné, ha pedig nem teszi, akkor számolnia kell saját pontjai csökkenésével a team más tagjai által elkövetett hibák miatt. Mivel a bírót sújtó szankciók csak nagyobb mértékű, ráadásul több évre vonatkozó pontszámcsökkenésnél merülhetnek fel, ezért nem jelentene kibúvót a team nem bíró tagjának áthelyezése/felmentése előtti rövid időszakban elkövetett akár eseti jellegű tévedések okozta pontszámcsökkenésre hivatkozás sem.

Bírói előmenetel, pályázat:

A bírók előmenetelét is objektív alapokra kell helyezni. Ehhez is megfelelő alapot szolgáltat az előzőekben kifejtett pontrendszeren alapuló minősítési szisztéma. Megyei és kúriai bírói vagy igazgatási posztra való pályázás esetén kötelezően figyelembe kellene venni a pályázó bírók éves összpontszámait. A bíró pályázatot megelőző 5 évben elért összpontszámát kellene korrigálni előre meghatározott pontszámú tényezőkkel. (Pl.: nyelvvizsga, speciális képzettség, másoddiploma stb.) Az így kapott pályázati összpontszám lenne a pályázat elbírálásának alapja. Annyiban finomítható a rendszer, hogy a pályázó bíró megyei bírói tanácsa véleményt nyilvánítana a bíró emberi és személyi képességeiről. Ez a vélemény maximum 10%-kal emelhetné (de nem csökkenthetné) a bíró pályázati összpontszámát. A megyei bírói tanács a pályázattal együtt a pályázati összpontszámot igazoló iratokat és az előbbi véleményt küldené meg a főbírónak. A pályázatot a főbíró írná ki, de a me-

gyei bírói tanácshoz kellene benyújtani. A főbíró csak az első három legtöbb pontot elérő bíró közül választhatna. A főbíró nem választhatna olyan bírót sem, akinek a pályázati pontszáma a legjobb pontszámot elérő bírónál 10%-kal kevesebb és olyat sem, akinek a nem pályázati összpontszáma nem éri el az átlag bírói nem pályázati összpontszám 80%-át.

Ezeket a szabályokat alkalmazni kellene az önálló intézkedési jogkörrel rendelkező bírósági ügyintézők tekintetében is. Az albírók (titkárok) tekintetében ez azért is lenne fontos, mert a bírói posztra történő pályázás esetén a pályázatot benyújtó albírók közül a fenti szisztéma és szabályok szerint kiválasztott albíró lehetne csak kinevezhető. A Főbírónak az első három legtöbb pontot elérő pályázatát terjeszti fel a Köztársasági Elnöknek kinevezés céljából. Terjedelmi okokból nem dolgoztuk ki a nem bírói szervezeten belüli pályázó minősítési rendszerét, a későbbi szabályozás előtt nem tornyosulnak leküzdhetetlen akadályok.

A fenti pályázati, előmeneteli rendszer álláspontunk szerint objektív, biztosítaná, hogy a legalkalmasabb pályázó kapja meg a kinevezést. A pontrendszer nem manipulálható és nem tartalmaz szubjektív elemeket, a kinevezőnek is megköti a kezét. Az előremenetel, így a felsőbb bíróságokra, vagy vezető posztokra kinevezettek belső legitimációja is megerősödik.

A jelenleg hatályos rendszerben problémát okoz az, hogy az igazgatási vezetői tisztségeket betöltő bírók azért is ragaszkodnak posztjukhoz, mert elvesztésük esetén lényegesen csökkenne a jövedelmük. Több tanulmány is foglalkozik azzal, hogy a vezetői pótlékok irreálisan magasak, az elsőfokú bírók megbecsülését növelni kellene. Ezek a problémák szerintünk kizárólag úgy lennének megoldhatóak, ha a vezetői és beosztási pótlékot (megyei bírói, táblabírói, legfelsőbb bírói) megszüntetnék. Helyettük inkább a kinevezett megyei elnöknek vagy igazgatási, szakmai (elnök, elnökhelyettes, tanácselnök) vezetőnek minden megkezdett kétévi igazgatási tisztségben eltöltött idő után egyszeri vagy a vezetői posztok közötti különbség szerint differenciált mértékű fizetési fokozatbeli előresorolást adnának, melyet nem vesztenének el posztjuk megszűnése után sem. Így nem anyagi veszteségként élnék meg a tisztség elvesztését. A nem vezető bírónál pedig nem a bírósági szintre beosztás szerinti pótlékkal differenciálná a törvény a jövedelmeket, hanem az adott bíró összpontszámának az ilyen összpontszám

országos átlagát több éven keresztül meghaladó átlagos mértéke jelentene jelentős többletjövedelmet, illetménypótlékot. A szerzett jogok védelméhez kapcsolódó „felkészülési időnek” az alkotmánybíróság által is elismert elve tiszteletben tartása miatt természetesen indokolt lehet olyan átmeneti szabályozás kialakítása, amely alapján meghatározott ideig (de a vezetőknél legkésőbb az új törvény hatálybalépése előtt elnyert vezetői tisztség megszűnéséig) a jelenleg beosztási vagy vezetői pótlékkal rendelkező bírák nem vesztenék el a pótlékot, kivéve amennyiben a fentiek szerinti új szabályozás nagyobb jövedelmet eredményezne számukra.

Fegyelmi felelősség:

Az önálló közigazgatási- és munkaügyi bírósági szervezeti rendszer felállítása esetén szükségtelemmé válna a költséges és zavaros eljárási- és hatásköri szabályok alapján eljáró szolgálati bíróságok fenntartása. A szolgálati bíróságokra vonatkozó jelenlegi szabályozás olyan hiányos és alkalmazhatatlan szabályokat tartalmaz, amelyek alapjaiban kérdőjelezik meg ezen szervek jogszerű működését. Ezen hiányosságok kiküszöbölésének legjobb módja az lenne, ha felállításra kerülnének az önálló közigazgatási- és munkaügyi bíróságok és a bírók fegyelmi ügyeiben ezen szervek járnának el.

A bírók elleni fegyelmi eljárás kezdeményezésére a megyei bírói tanács lenne jogosult. Amennyiben a megyei bírói tanács dönt a fegyelmi eljárás megindításának tárgyában, akkor határozatát köteles megküldeni a főbírónak. Amennyiben a megyei bírói tanács nem kezdeményezi az adott bírók elleni fegyelmi eljárást, akkor a határozat megküldését követő 8 napon belül a főbíró kezdeményezheti a fegyelmi eljárást.

Az első fokú munkaügyi- és közigazgatási bíróság speciális tanácsa járna el. Az automatikus szignálás szabályait alkalmazni kellene azzal, hogy az eljáró tanács két ülnöke a megyei ügyvédi kamara, illetve a megyei főügyész-ség előre meghatározott rend szerint kiválasztott tagja lenne. Ezzel biztosítható lenne az eljárásban a külső kontroll is a bírók és a bíróságok tekintetében. A másodfokú bíróságok a bírók fegyelmi ügyében természetesen az ítélőtáblák lennének és az általános szabályok szerint járnának el. Álláspont-

tunk szerint a bírói tisztségből való elmozdítást kimondó ítélet esetén biztosítani kellene a jogot az eljárás alá vont bírónak, hogy az Alkotmánybíróságtól kérhesse a határozatnak alkotmányossági felülvizsgálatát.

Bár nem foglalható törvénybe, de ide tartozik, hogy megfontolandó lehet, hogy a kormány és az igazságszolgáltatás mindenkori vezetése kezdeményezze minden uniós tagállambeli elsőfokú szolgálati bíróság másodfokú bíróságaként működő európai szolgálati bíróság létrehozását. Amennyiben egyszer majd az európai szolgálati bíróság megkezdí működését, akkor (persze az uniós szabályozástól is függően) a magyar Alkotmánybíróság fenti szolgálati bíróság hatásköre megszűnik.

Amennyiben nem kerül felállításra az önálló közigazgatási- és munkaügyi szervezeti rendszer, akkor mindenféleképpen szükségesnek látnánk teljesen újraszabályozni a szolgálati bíróságokra vonatkozó rendelkezéseket. Olyan hiányosak és alkalmazhatatlanok a jelenlegi eljárási szabályok, hogy nem teszik lehetővé a jogállami eljárás lefolytatását. Megengedhetetlen, hogy a szolgálati bíróságok törvény felhatalmazása nélkül, saját maguk által kialakított ügyrendben határozzák meg az eljárási szabályokat. A pontos eljárási és garanciális szabályok csak és kizárólag sarkalatos törvényben írhatók elő az alkotmány szerint is. A szolgálati bírókat álláspontunk szerint kvóta-rendszerben a megyei összbírói értekezleteknek kellene megválasztania. Emellett biztosítani kellene azt is, hogy a másodfokú szolgálati bíróság határozata alkotmányossági szempontból megtámadható legyen az alkotmánybíróság előtt és hogy az eljárás alá vont bíró kérelmére az eljárást nyilvánossá tegyék. Az ebben a bekezdésben írt minimális változtatások nélkül nézetünk szerint nem is beszélhetünk bírói függetlenségről.

A bírák (albírák, segédszemélyzet) jogállásához kapcsolódó egyes további kérdések – a teljesség igénye nélkül:

Az albírák (jelenleg a bírósági fogalmazók és bírósági titkárok) kötelezően előírt határozatlan idejű alkalmazása, a határozott idejű alkalmazás tilalma jelentős előrelépés lenne. A bírói jellegű munka (Bszi. 91. §-ának (2) bekezdése) miatt ez garanciális jellegű a jövődöbéli albíráknál (bírósági titkár), az ilyen tevékenység hiányában (bírósági fogalmazók) pedig félő, hogy határozott idejű alkalmazás esetén az esetleg tisztességtelen bírósági vezetők

vagy a team-rendszer bevezetése esetén a felettük részleges munkáltatói jellegű jogosítványt szerző bírák kiválasztják a nekik szubjektív alapon nem szimpatikus, tartással rendelkező bírósági fogalmazókat és a határozott időtartamú igazságügyi alkalmazotti jogviszonyukat egyszerűen nem hosszabbítják meg.

A bírósági ügyintézőknél és a végrehajtási ügyintézőknél, de még a nem jogvégzett segédszemélyzetnél (tisztviselőknél, „jegyzőknél”, „szerkesztőknél”, „leíróknál”) is a fentieknél korlátozottabb mértékben, de a nagyobb jogállási függetlenség irányába mutató jogalkotási lépések szükségesek. Ők is lehetnek a kialakítandó bírói team tagjai és rajtuk, az ő bizonytalan helyzetükön keresztül is lehet illetéktelen befolyást gyakorolni a bíróra. Így a bírósági ügyintézők és a végrehajtási ügyintézők, a tisztviselők („jegyzők, szerkesztők, leírók”) értékelése tekintetében a bírói értékeléshez hasonló garanciális elemek bevezetése indokolt. Jelenleg teljes mértékben a vezetői szubjektivizmus dönt, még indokolni sem kell az aláhúzáson alapuló túlzottan egyszerű formanyomtatvány szerinti értékelést, mely természetesen az albíróknál (bíró-sági titkárok) és a bírósági fogalmazóknál is megszüntetendő.

A tanulmányi szerződések, külföldi ösztöndíjak és azok időtartama alatt a fizetés nélküli szabadság, távollét engedélyezése a bírának, albíráknak (bíró-sági titkároknak, bírósági fogalmazóknak) egységes szabályozás alá kell, hogy essen. Egy bizonyos mértékig, időtartamig az első alkalommal alanyi jog legyen, hiszen a bíróság, az ügyfelek érdekét szolgálja a világra nyitott, nyelveket beszélő, külföldi jogi tapasztalatokkal rendelkező bíró és albíró. A meghatározott mértéken, időtartamon felül és a többedik esetben már vezetői mérlegelés szükséges, de szűkre szabott, meghatározott feltételek szerinti mérlegelést írjon elő a jogszabály.

Célszerű és igazságos lenne a bel- és külföldi jogi konferenciákról, rövidebb idejű tanulmányutakról szóló döntések teljes mértékű központosítása az Országos Bírói Hivatalba mind a résztvevő bírák, albírák, segédszemélyzeti munkatárs személyéről, az engedélyezés feltételeiről mind anyagi támogatásáról, költségterítéséről, távolléti díjáról. Természetesen a vonatkozó szabályzat(ok) csak szűkre szabott elbírálást tegyenek lehetővé.

A bővítendő otthondolgozási kedvezmény alanyi jogként illessen meg minden bírát, az elvonás mint szankció lehetősége a hatályos Bjt.-ben alkotmány-

ellenes, mert a bírósági vezető szubjektív megítélése szerinti nem megfelelő munkavégzés, azt igazoló értékelés hiányában is felhozható alapul szolgáló indokként. Az időbeli és egyéb korlátozás is kizárólag a szabályozásból folyjon, semmilyen egyéni engedélyezés, szankció nem fogadható el. A rosszul teljesítő bírót a minősítési, előmeneteli rendszerben és a fegyelmi eljárás során érvék hátrányok, ne egy ilyen vezetői visszaélésekre okot adó jogintézmény kapcsán. Alanyi jog legyen továbbá a kiskorú gyermekes szülő-bíróknak a munkakezdéshez képest 1-1,5 órával későbbi tárgyaláskezdési és az ennyi idővel korábbi tárgyalás- befejezési lehetőség, természetesen az így elmaradt tárgyalások meghatározott időn belüli pótlása mellett tárgyalási pótnapokon.

Elsőre az egyes bíró által választható lehetőségként érdemes lenne bevezetni a késő délutántól estig tartandó tárgyalási napokat (pl. a kétheti négyből az egyik tárgyalási napon), az otthondolgozási kedvezmény kibővítéséért „cserében” ezért persze nem járna illetménypótlék a bírónak. Biztosak vagyunk benne, hogy több ügyfél, vádlott jönne el ezekre a tárgyalásokra, nem konkurálna minden tárgyalás a munkahelyi elfoglaltsággal. A munka- idő megszervezésében a bírát egyébként is nagyfokú szabadság illesse.

Az ügyfelek, a jogkereső polgárok és a bírák (albírák, segédszemélyzet) az igazságszolgáltatást érintő közéleti vitákban, a jogalkotásban történő megfelelő színvonalú és mélységű részvételi lehetőségük érdekében, továbbá a bírák (albírák, segédszemélyzet) saját szolgálati viszonnal összefüggő érdekeik védelmében – szűkkörű, indokolt kivételek mellett – minden igazgatási és szolgálati viszonnal összefüggő saját (mindenki a magát egy saját intranetes, a maga és a bírósági vezető által ismert kóddal ellátott belépéssel biztosított netes felületen !) és egyéb általános dokumentumot olvashassanak el az interneten. Azok közzététele a világhálón, egyes esetekben intranetes alkalmazásokban kötelező legyen.

Roma honfitársaink felzárkóztatásának egyébként is országos, sőt európai jelentőségű problémája megoldásához a bíróságok azzal is hozzájárulhatnának, hogy a kötelező roma-foglalkoztatási kvóta előírása alapján a bírósági albírók, bírósági fogalmazók, bírósági titkárok, bírósági ügyintézők, végrehajtási ügyintézők, tisztviselők meghatározott százalékában a pályázatokon induló alkalmas cigány származású jelentkezők pozitív diszkriminációjával roma munkatársakat foglalkoztatnának. Így természetesen a roma bírák száma

is nőne, erősítve a szervezet és a cigány kisebbség kapcsolatát, a bíróságok toleráns, ügyfélbarát arculatát, törlesztve egy keveset ezzel a bíróságok adósságából az ártatlanul fogvatartásra ítétekkel szemben az ezzel összefüggő gyakran közömbösséget tükröző kártalanítási gyakorlat miatt is. Ezzel összefüggő kérdés, hogy a bírák pályaaalkalmassági vizsgálata (Bjt. 5. §-a) alkalmassá kellene tenni arra, hogy az előítéletekre akár csak közepes mértékben hajlamos pályázókat is kiszűrje.

A Bjt. 22. §-ának (1) bekezdése szerinti politikai tevékenység tilalmának elve mindenképpen pontosítandó, mert túlzottan homályos, elmosódó határokkal rendelkező elvárás közvetít és szelektív bunkósbotként szolgálhat a közéleti vitákban részt vevő, az igazgatás anomáliáit, a bírói függetlenség problémáit érintő bírakkal szemben. Álláspontunk szerint világossá kellene tenni, hogy a szakpolitikai véleménykifejtés, a nem egyértelműen pártpolitikai viszonyulást kifejező publicisztika nem törvényellenes, akkor sem, ha mint minden szakpolitikai téma érintkezik a pártpolitika világával. A szolgálati titokkörbe utalás (a szolgálati titokkör módosításával) legalább a fegyelmi eljárások tényére és irataira nézve és legalább az eljárás alá vont bíró tekintetében feloldandó, mert jelenleg a véleménynyilvánítási szabadság súlyos korlátozására vezethet a Bjt. 28. §-ának (1) bekezdése szerinti tekintélyvédelem torz, az európai jogelvekkel ellentétes értelmezésével („a bírósági vezetők bírálata tekintélysértés”) kölcsönhatásban.

A Bjt. 24. §-ának (1) bekezdése szerinti együtt alkalmazási tilalom („A bíróság elnökének, elnökhelyettesének, valamint kollégiumvezetőjének és helyettesének, csoportvezetőjének és helyettesének a hozzátartozója az általa vezetett bíróságon, kollégiumban vagy csoportban bíróként nem működhet”) alóli felmentés intézményét egy igazgatási visszaélésektől hemzseggő szervezetben meg kellene szüntetni. Az ilyen okból áthelyezett rokon bíró a másik bíróságra utazásával járó és egyéb (pl.étkezési) többletköltségeire igényt tarthatna.

A Bjt. 28. §-ának (2) bekezdése szerinti nyilatkozattételi tilalom csak a folyamatban lévő ügyekre korlátozandó, mert a jogtudomány fejlődését, a joggyakorlatot érintő vitákat gátolja.

A nyugdíjas bírák számára bevezetendő és középtávon az utolsó teljes kezmény legalább 90 % – át elérő nyugdíjat eredményező összeférhetetlenség-

gi pótlék a szigorú összeférhetetlenségi szabályozás (külön jövedelem megszerzésének korlátozása) folytán mindenképpen indokolt. Ugyanezen okból a szabadsággal, pótszabadsággal kapcsolatos és más kedvezmények, a jubileumi jutalom, a 13. havi külön juttatás szintén fenntartandók. Az ország költségvetési helyzetének tiszteletben tartása mellett szintén a bírói függetlenséget szolgáló szigorú összeférhetetlenségi tilalom miatt 4-5 éves távlatban a jelenlegi kezdő bírói illetmény nagyjából kétszeres összegét elérő mérték mint alapvető és jogos célkitűzés kifejezett jogalkotói támogatása indokolt. A jelen tanulmányban javasolt rendszer által megtakarított működési költség egy része is felhasználható a bírói és a bírósági dolgozói illetmények növelésére.

A Bjt. 58. §-ának (2) bekezdése szerinti 3 hónapos lemondási idő méltánytalanul hosszú, a pályát elhagyó bíróra ennyi időt nem feltétlenül vár új munkáltatója.

Az egyéb jogállással összefüggő kérdésekben a hatályos szabályozás nagy vonalakban megfelelő.

Budapest, 2011.08.24. (kiegészítve, módosítva: 2011.09.25.)

5. SZ. MELLÉKLET

Állambiztonsági Szolgálatok
Történelmi Levéltára

H-1087. Budapest, Bővös u. 7
Kutatást Előkészítő Osztály

FI H-1087 Bp. 867
Tel: (06-1) 478-6030
Fax: (06-1) 478-6038
e-mail: info@abtl.hu
Internet: www.abtl.hu
Tel: 478-6022

1. számú példány

Nyt. szám: 1691/5K/2011

(Válaszában kérjük, hogy
szíveskedjék a fenti számra hivatkozni!)

Sipos Anett

Budapest
Márvány u. 25.

1126

Tisztelt Kutató!

Értesítjük, hogy a Levéltári Kutatási Kuratórium a 2011. szeptember 16-i ülésén hozott határozata alapján az Ön számára a tudományos kutatási engedélyt kiadta. A 2003. évi III. törvény 4. § (3) bekezdésében meghatározott adatokat (azaz a faji eredetre, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre vonatkozó adatokat) anonimizálás nélkül ismerheti meg.

Kérjük, hogy a kutatás megkezdése előtt, az időpont egyeztetése céljából, szíveskedjen a kapcsolatot felvenni kutatótermünkkel a 478-6022-es telefonszámon.

Budapest, 2011. szeptember 19.

Tisztelettel:

Orgoványi István
Orgoványi István
osztályvezető

Készült: 2 példányban
Egy példány: 1 lap
Ügyintéző: Stomp T.

6. SZ. MELLÉKLET

Allambiztonsági Szolgálatok

Történelmi Levéltára

H-1087 Budapest, Esztós u. 7.

Kutatást Előkészítő Osztály

PF. H-1088 Bp. 867

Tel: (06-1) 478-6020

Fax: (06-1) 478-6020

e-mail: info@abtl.hu

Internet: www.abtl.hu

Tel: 478-6022

1. számú példány

Nyt. szám: 1691/SK/2011

(Válaszában kérjük, hogy
szíveskedjék a fenti számra hivatkozni!)

Sipos Anett

Budapest

Márvány u. 25.

1126

Tisztelt Kutató!

Értesítjük, hogy a Levéltári Kutatási Kuratórium a 2011. szeptember 16-i ülésén hozott határozata alapján az Ön számára a tudományos kutatási engedélyt kiadta. A 2003. évi III. törvény 4. § (3) bekezdésében meghatározott adatokat (azaz a faji eredetre, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre vonatkozó adatokat) anonimizálás nélkül ismerheti meg.

Kérjük, hogy a kutatás megkezdése előtt, az időpont egyeztetése céljából, szíveskedjen a kapcsolatot felvenni kutatótermünkkel a 478-6022-es telefonszámon.

Budapest, 2011. szeptember 19.

Tisztelettel:

Orgoványi István
Orgoványi István
osztályvezető

Készült: 2 példányban

Egy példány: 1 lap

Ügyintéző: Stomp T.

7. SZ. MELLÉKLET

Fővárosi Törvényszék
részére

Budapest, 2012. augusztus 10.

1055 Budapest
Markó u. 27.

Tárgy: Kereset

Tisztelt Fővárosi Törvényszék!

Alulírott **Minda Zoltán** (1054 Budapest, Bank u. 3., an.: Búri Róza) **felperes**, az 1989 óta hatályos Ptk. 76. §-ában védett emberi méltósághoz való személyiségi jogaim alperes általi megsértése miatt, tisztelettel

k e r e s e t

-et terjesztek elő

Magyar Állam (1011 Budapest, Fő utca 44-50., a Ptk. 28. §-a értelmében képviseli: **Németh Lászlóné**) **alperes** ellen, az alábbi – csatolt okiratokkal logikailag is zártan bizonyított – tényállás alapján.

Tisztelettel előadom, hogy a felperes is részt vett az 1989. november 26-i (un. „4 igenes”-ként közismert) népszavazáson.

A népszavazáson 3.-ként szereplő kérdésre igennel szavaztak 95,37%-os elsőprő arányban arról, hogy; „**Elszámoljon-e az MSZMP a tulajdonában, vagy kezelésében lévő vagyonról?**”, amelyhez fogható egyöntetű népszavazási eredmény nem volt.

A népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1989. évi XVII. törvény 4. § (2) bekezdése az Alkotmányra hivatkozással akként rendelkezik, **miszerint** „A döntéshozatal céljából elrendelt népszavazás eredménye az Országgyűlésre és a tanácsokra kötelező.”

Az Országgyűlés által meghozott az elmúlt rendszerhez kötődő egyes társadalmi szervezetek vagyonszámoltatásáról szóló 1990.09.18. napjától hatályos 1990. évi LXXIII. tv. 1. §-a akként fogalmaz az 1989-es népszavazási eredménnyel érintett MSZMP tekintetében, hogy

„A Magyar Szocialista Párt (mint a Magyar Szocialista Munkáspárt jogutódja), a Demokratikus Ifjúsági Szövetség és tagszervezetei (mint a Kommunista Ifjúsági Szövetség és az Úttörőszövetség jogutódjai), a Társadalmi Egyesülések Szövetsége (mint a Hazafias Népfront jogutódja), az Országos Béketanács, a Magyar Szovjet Baráti Társaság, a Magyar Nők Országos Szövetsége, a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége és a Magyar Honvédelmi Szövetség (a továbbiakban: elszámoló) vagyonával köteles elszámolni.”

A fenti törvénybe foglalt megállapítás (*Magyar Szocialista Párt (mint a Magyar Szocialista Munkáspárt jogutódja)*) a mai napon is rendelkezésre álló okiratokból egyértelműen megállapítható, hogy az MSZP nem csak, hogy nem volt jogutódja az MSZMP-nek, de nem is lehet az.

Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. tv. 20. §-ának korban hatályos szövege az alanyváltozásra vonatkozóan egyetlen lehetőséget biztosított; „A társadalmi szervezet megszűnik feloszlással, más társadalmi szervezettel való egyesüléssel, feloszlattal, illetőleg megszűnésének megállapításával.”

A törvény szövegéből következően jogutódlás fogalmilag csak abban az esetben jöhet létre, ha az egyik társadalmi szervezet beolvad a másik társadalmi szervezetbe. A Fővárosi Törvényszéken lévő MKP = MSZMP, illetve az MSZP aktájában elfekvő csatolt iratmásokkal bizonyított tény az, hogy mindkét jogi személy a mai napig is egymástól függetlenül létezik, amely tény az OBH által felperes részére 2012-ben eredetben kiadott nyilvántartási adatok tanúsítanak.

A fentiek szerinti mulasztásos törvénysértés ténye engem, mint felelős szavazópolgárt elemi jogaimban, állampolgári érzületemben, hazaszeretetemben és törvények iránti tiszteletemben aláz meg, és emberi méltóságomban durván sért. Ezen a tényen nem változtat az, hogy akár az MSZP, akár az

MSZMP mai nevén MKP-ként nyilvántartott társadalmi szervezet mit nyilatkozik, vagy hallgat el, így nincs relevanciája a korábbi, vagy akár jelenkori nyilatkozatainknak a – beszerezni indítványozott – közokirati bizonyítékokkal szemben.

A fentiekén túli rideg tény az, hogy az MSZMP = MKP a mai napig nem tett eleget az 1989-es népszavazás eredményéből mai napig fennálló vagyonele számolási kötelezettségének.

Az emberi méltóságról az Alkotmány 54. § (1) bekezdése rögzítette:

„A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az **emberi méltósághoz**, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.”.

Az emberi méltóságról az Alaptörvény „Szabadság és felelősség” címszó alatt a II. cikkben rögzíti: „Az **emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz**, a magzat életét a fogantatástól kezdve a védelem illeti meg.”

Az Alaptörvény a korábban hatályos Alkotmánnyal egyezően fenntartotta az emberi méltóság védelmét, ezért álláspontom szerint változatlanul alkalmazható az Alkotmánybíróság idevágó 1991-es határozata.

Az emberi méltósághoz való jogot az Alkotmánybíróság 64/1991. (XII. 17.) határozata az alábbiak szerint értelmezte:

„...van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá. A méltóság az emberi léttel eleve együttjáró minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. **Ember méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségeiből mennyit valósított meg, és miért annyit.**”

A magyar alkotmánybíróági gyakorlatban az emberi méltósághoz való jog az ún. „általános személyiségi jog megnyilvánulása”.

Az emberi méltósághoz való jog megsértését jelenti minden olyan magatartás, amely valakit méltatlan, hátrányos helyzetbe sodor, illetve amely valakinek a környezetében, a társadalomban kialakult kedvező értékítéletet vagy önbecsülését sérti.

Az alperes Magyar Állam Alkotmányos törvénysértésben van a kereset tárgya tekintetében. Erre is tekintettel tájékoztatom a T. Bíróságot, hogy bár a bíróságnak hivatalból kötelessége minden eszközzel megszüntetni, vagy megszüntettetni a tudomására jutott törvénysértő állapotot, ettől függetlenül tisztelettel kérem a szükséges intézkedések megtételét.

Kereseti kérelem:

A Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján tisztelettel kérem az alperes által megvalósított jogsértések tényének bíróság általi megállapítását az alábbi módon;

„A Magyar Állam megsértette az 1989. november 26-i népszavazáson igennel szavazott Minda Zoltán emberi méltóságát azzal, hogy az állam legfőbb szerve 23 éve nem biztosítja a népszavazás 3. pontjának megfelelő tartalmú jogszabály megalkotását, amely népszavazás szerint kötelező Magyar Szocialista Munkáspárt vagyonelszámoltatással lett volna biztosított a néphatalom érvényesülése”.

Indítványozom, hogy a perbíróóság a felperest terhelő bizonyításhoz eredetben szíveskedjen beszerezni a kebelbeli bíróság nyilvántartási részlegétől az 1956. november 01-jén alakult Magyar Szocialista Munkáspárt = Munkáspárt = Magyar Kommunista Munkáspárt, továbbá az 1989. október 07-én alakult Magyar Szocialista Párt teljes társadalmi szervezeti nyilvántartási iratait.

A felek között – felperesnek fel nem róható okból – közvetítői eljárás nem volt.

A Fővárosi Bíróság hatásköre az alperes székhelyére figyelemmel a Pp. 23. § (1) bekezdés g) pontján alapszik, illetékessége pedig a 29. § (1) bekezdésén.

A per tárgyára figyelemmel, tisztelettel kérem a tárgyi illetékfeljegyzés biztosítását.

Az alperes a perre okot adott, ezért kérem a perköltségeimben történő marasztalását.

A közérdek sérelmét eredményezően fennálló jogellenes állapotra és azon keresztül az ügy kiemelt jelentőségére is tekintettel, tisztelettel kérem **soron kívüli eljárás** biztosítását.

Tisztelettel:

Minda Zoltán felperes

Mellékletek: 12 db (12 lap, 3 pld.)

Tanú I.

.....

Tanú II.

.....

Fővárosi Törvényszék
részére

Budapest, 2012. június 15

1055 Budapest

Tárgy: Kereset

Markó u. 27.

Tisztelt Fővárosi Törvényszék!

Alulírott **Minda Zoltán** (1054 Budapest, Bank u. 3., an.: Búri Róza) **felperes**, a Ptk. 76. §-ában védett emberi méltósághoz való személyiségi jogom alperesek általi megsértése miatt, tisztelettel

k e r e s e t

-et terjesztek elő a

Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (idézési cím: 1138 Budapest, Népfürdő u. 21/b., képviseli: Takács István úr, címe: 1171 Budapest, Színes u. 1/a.) **I. r.**,

Magyar Köztársaság Legfőbb Ügyészsége (idézési cím: 1055 Budapest, Markó u. 16., képviseli: Dr. Polt Péter legfőbb ügyész úr) **II. r.** és

Takács István (idézési cím: 1171 Budapest, Színes u. 1/a.) **III. r.**

alperes ellen, az alábbi – csatolt okiratokkal logikailag is zártan bizonyított – tényállás alapján.

Tisztelettel előadom, hogy a felperes, a csatolt iratokkal igazoltan tagja volt a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetségnek (KISZ), annak Művészegyüttese Egyetemi Kórusa tagjaként 1985-től kezdődően végeztem a KISZ-ben társadalmi munkát, amely során hazai és nemzetközi versenyeken értünk el első helyezéseket. 1989-ben a Világ Kórusa címet nyertük el. A jogfolytonosan működő Budapesti Akadémia Kórustársaságnak a mai napig tagja vagyok.

A Fővárosi Bíróság 1989.06.23-án rendelte nyilvántartásba venni a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség jogutódjaként a csatolt végzéssel a III. r. al-

peres által képviselt Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (DEMISZ) I. r. alperest. A társadalmi szervezet az OBH 2012.04.21-i mellékelt okiratával igazoltan a mai napig létező jogalany, de abban III. r. alperes irat és tényellenesen csak 2001.07.24-étől van képviselőként feltüntetve. Az I. r. alperes DEMISZ első képviselője Nagy Imre, és az Őt 1990-től követő III. r. alperes Takács István nincs bejegyezve.

A DEMISZ nyilvántartásba vételét az 1989. május 16-án kelt és a bíróságon május 24. napján benyújtott Nagy Imre által aláírt csatolt kérelemmel kezdeményezték, a mellékelt iratokkal igazoltan a létesítő szervek létszámára (44, 46, 49) vonatkozó ellentmondásos adatok megadása mellett.

A Fővárosi Bíróság által az 1989.06.23-án nyilvántartásba vett DEMISZ-ről 2001.04.11-én kiadott csatolt bírósági kivonatban valótlanul irat- és tényellenesen szerepel benyújtási időpontként az 1989.04.12-i dátum, amely időpont valójában másik társadalmi szervezet, a KISZ nyilvántartásba vételi kérelmének bírósági érkeztetése.

A felperes 2012.03.02-án kívánta megtekinteni a KISZ bíróságon elfekvő aktáját, amely kérelem nyomán a DEMISZ nevet rögzítő iratborítóban lévő iratok kerültek részemre kiadásra. Az iratbetekintés alapján felismert bírósági iratokban is megjelent számos téves adat és azok szöges ellentmondását a mellékelt kézzel írt beadványban jeleztem a bíróság részére.

A felperes jelzésére fogatosított bírósági intézkedés eredményeként derült ki, hogy az 1989. évi II. tv. alapján nyilvántartásba vételét 1989.04.12. napján kezdeményező KISZ-t, a Fővárosi Bíróság / Törvényszék az eltelt 23 év alatt annak ellenére nem vezette be a társadalmi szervezetek nyilvántartásába, hogy a bíróság a KISZ nyilvántartásba vételéről az 1989.04.21. napján kelt csatolt végzéssel rendelkezett. A 2012-ben bebizonyosodott nyilvántartásba vétel elmaradása az 1989. évi II. tv. 4. § (1) bekezdésének második fordulata alapján azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy az egyesülési jogról szóló 89. évi törvény értelmében a KISZ jogalanyisága 2012.03.09. napjáig nem jöhetett és nem jött létre. Ugyanakkor tény az is, hogy az elmúlt társadalmi rendszerben hatósági nyilvántartásban regisztrált KISZ-t, a szervezet 1989.04.22-én megtartott XII. Kongresszusa megszüntette.

A Fővárosi Bíróság által az 1989.04.21-én nyilvántartásba venni rendelt, **de nyilvántartásba nem vett KISZ-ről** 2003.10.17-én kiadott csatolt bírósá-

gi kivonatban irat- és tényellenesen szerepel benyújtási időpontként az 1989.05.24-i érkezési dátum, amely időpont valójában a DEMISZ nyilvántartásba vételi kérelme bírósági érkeztetésének a napja.

A KISZ kapcsán 2003-ban kiállított csatolt **bírósági kivonat** az „**Elutasítva**” bejegyzést rögzíti az szervezet állapotaként, amely egyrészt fel nem oldott szöges ellentmondásban áll az 1989.04.21-én kelt KISZ nyilvántartásba vételét elrendelő végzés rendelkezésével, másrészt pedig megfelelő módon bizonyítja azt, hogy a KISZ nyilvántartásba vétele az 1989. évi II. törvény alapján – a kivonat 2003-as kiállításának napjáig bizonyítottan – nem történt meg.

A Fővárosi Törvényszéken 2012.03.02-án megtartott iratbetekintésből a KISZ-DEMISZ kapcsán felismert és közérdekű bejelentés útján feltártak nyomán 2012.03.09-én foganatosított bírósági intézkedéssel is igazolt tények alapján, az 1989. évi II. tv. VI. fejezete 14. §-ának rendelkezésére figyelemmel 2012.04.12-én közérdekű bejelentést tettem a társadalmi szervezetek működése felett törvényességi felügyeletet gyakorló Legfőbb Ügyészség II. r. alperesnél.

A nyilvántartásba vételét 1989.04.12-én kezdeményezett és 23 év után kizárólag a felperes közbenjárására csak idén márciusban jogalannyá vált KISZ-ről és a húsz éven túl elhúzódott nyilvántartásba vételi eljárásának jogkövetkezményeiről tett közérdekű bejelentésemet a II. r. alperes a Központi Nyomozó Főügyészség néven működő szervezeti egységéhez továbbította.

Az ügyészségi nyomozás végzésére jogosult ügyészi szerv a május 02-án kézhez vett csatolt levelében arról tájékoztatót, hogy a törvényességi felügyeletet gyakorló ügyészség bejelentésem nyomán nem tett és nem tesz semmit, ezért a vitán felül ügyészségi hatáskörbe tartozó tárgyban benyújtott közérdekű bejelentés tartalmú beadványomat a II. r. alperes a Fővárosi Törvényszéknek továbbította.

A II. r. alperes Vezetőjéhez 2012.05.04-én benyújtott mellékelt eljárási kifogás, közérdekű bejelentés, hatékony jogorvoslat biztosítása iránti kérelem tárgymegjelölésű beadványra nem kaptam semmilyen választ a mai napig, érdemi intézkedést nem tapasztaltam, holott a Magyar Köztársaság/Magyarország hatályos törvényeit kirívóan sértő jogellenes állapot változtatlan

fennállásáról, és a hivatalból is eljárni köteles személyek általi beadványom jogon kívüli kezeléséről tettem tényfeltárási és dokumentált bejelentést.

A felperes által kényszerűen kifogásolt és az alperesek belenyugvása miatt 23 év után is fennálló jogellenes állapotot közokiratilag bizonyítja a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati közbenső ítélettel is megerősített ténymegállapítása, miszerint „**a DEMISZ nem volt a KISZ jogutódja**”, holott az 1989. évi II. tv. alapján nyilvántartásba venni rendelt, de a Fővárosi Bíróság / Törvényszék által 2012.03.09-ét megelőzően nyilvántartásba venni elmulasztott KISZ-t, éppen a jogutódlásra történt hivatkozással rendelték törölni abból a nyilvántartásból, ahová a Fővárosi Bíróság be sem vezette, és a DEMISZ nyilvántartásba vételére is jogutódlásra történt valótlan bírósági hivatkozás alapján került sor, miközben a csatolt iratokkal is igazolt valós történések miatt az törvényileg is, és eleve kizárt.

A jogerős ítélettel megerősített fenti tényen túl nyilvánvaló, és az elemi logika szabályai alapján is egyszerűen levezethető ténykérdés az, hogy az 1989. évi II. tv. 4. § (1) bekezdés második fordulata szerint csak a 2012.03.09-i nyilvántartásba vétel alapján vált társadalmi szervezatként jogalannyá a KISZ, ezért a jogalanyiség 2012. márciusi létrejötte előtt fogalmilag sem lehetett senki sem a KISZ jogutódja, így az 1989.06.23-án valótlan hivatkozással jogutódként nyilvántartásba vett DEMISZ sem.

A Fővárosi Törvényszéken és a II. r. alperesnél is elfekvő hivatalos iratokkal is bizonyítottan fennálló többszörösen jogellenes állapotot a Legfőbb Ügyészségnek és az adott ügyben eljárásra köteles illetékes szerveinek hivatalból kell / kellene felismerni, az alapján pedig a törvénysértő állapot megszüntetéséhez is szükséges lépéseket a **haladéktalanság elvére is figyelemmel** rövid úton kellene hivatalból kezdeményezni. A felperes által eddig megismert körülményekből és adatokból jól látható, hogy a II. r. alperes eljárása, nem eredményezte a részletesen feltárt törvénysértő állapot megszüntetését, még csak részlegesen sem.

A csatolt iratokkal igazoltan a KISZ-ben is éveken át kiemelkedő eredmény-nyel társadalmi munkát végző közvetlenül érintett személyként szerény jogi álláspontom szerint jogom van tudni a fellépésem eredményeként 23 év után megtörtént KISZ nyilvántartásba vétel alapján azt, hogy a KISZ vagyona-ra vonatkozóan miként érvényesült az 1990. évi LXXIII. tv. és az 1993. évi IV. tv. szerinti elszámolási kötelezettség, illetve a jogerős ítélettel megá-lapítottan a KISZ tekintetében nem jogutód 1989.06.23-án nyilvántartásba vett DEMISZ miként számolhatott el törvényesen és joghatás kiváltására is alkalmas módon a bizonyítottan nem jogelőd, és csak 2012.03.09-én jog-alannná vált KISZ teljes vagyonával jogutódként, köztük már jogerős ítélet-tel megállapítottan jogszabályokba ütköző érvénytelen szerződésekkel átruházni kívánt – állami – vagyonokkal is.

Jogerős ítélet állapítja meg azt is, hogy az I. r. alperes által a KISZ kezelésé-ben lévő állami tulajdonú ingatlan ajándékozására kötött 1989-es szerződés érvénytelen, amely alperesek tudomásával létrejött jogszabályokba ütköző szerződések alapján két ízben terheltek meg az érvénytelen szerződéssel át-ruházott csillebérci ingatlan közel 1,4 millió dollár összegű jelzáloghitellel, amely második szerződésen nyugvó és állami tulajdonú bank által folyósi-tott jelzáloghitel miatti terhelés a csillebérci tábor tulajdoni lapján a mai napig is megtalálható.

Az alperesek egymás jogellenes magatartására figyelemmel lévő törvénysér-tő eljárását bizonyítja aggálytalanul, az 1993-ban még állami tulajdonban is állt OTP Bank Rt. Fővárosi Bíróságnak írt 1993.07.02-án érkeztetett csatolt megkeresésben rögzítettek.

Az 1993. évi IV. tv-el részben lezárt ⁽¹⁾ elmúlt társadalmi rendszerhez kö-tődött társadalmi szervezetek vagyonszámolását követően az OTP Bank Rt. mellékelt 1993-as adatszolgáltatást kérő levelében az 1989.04.22-én meg-szűnt, illetve az 1989. évi II. tv. alapján 2012.03.09-e előtt jogalanná nem vált KISZ pontosabban meg nem jelölt OTP Bank Rt. által akkor is kezelt bankszámláiról, illetve az 1993-ban már több éven nem létezett Miniszterta-

1 illetve a törvénnyel folytatni rendelt, de törvénysértő módon a mai napig be nem fejezett

nács Hivatalának a tájékoztatásán alapulóan keresett DEMISZ-szel való sikertelen kapcsolatfelvételtől tett nyilatkozat azt bizonyítja, hogy a OTP által kezelt KISZ név alatti számlákon 1993-ban lévő pénzek – feltehetően – nem lettek feltüntetve az 1990. évi LXXIII. tv. és az 1993. évi IV. tv. szerinti vagyonszámolásokban, másrészt azt, amit az OBH a felperes kérelmére folyó évben igazolt az I. r. alperes DEMISZ létesítő szerveiként ellentmondásosan megadott *személyekről*, miszerint a különböző dokumentumok szerint 44, 46, illetve 49 létesítő szerv közül 18 korábban sem, és jelenleg sem képzik részét a társadalmi szervezetekről vezetett nyilvántartásnak.

Az I. r. alperest a Fővárosi Bíróságon elfekvő okiratok tanúsága szerint törvényes képviselőként 1990-től máig is megjelenítő III. r. alperes Takács István fenti tényekről és körülményekről évek óta tud, vagy azokról tudnia kell. Ugyanakkor a jogerős ítéletben kimondott KISZ – DEMISZ jogutódlás hiánya ellenére továbbra is tévedésben tartó és folyamatosan tévedésbe ejtő módon az alperesek azt a hamis látszatot tartják fenn, hogy a 2012-es OBH-s igazolással bizonyítottan 1989-ben soha létre nem jött fantom szervezetek útján *létesített*, majd és a Fővárosi Bíróság által irat- és tényellenes hivatkozás alapján a már 1989.04.22-én megszüntetett régi, illetve 2012.03.09-ét megelőzően létre nem jött új társadalmi szervezet jogutódjaként 1989.06.23-án nyilvántartásba vett DEMISZ nevű társadalmi szervezet működése törvényes.

Az 1959.évi IV. tv. (Ptk.) 76. §-a kimondja:

„A személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, a lelkiismereti szabadság sérelme és a személyes szabadság jogellenes korlátozása, a testi épség, az egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértése.”

Az emberi méltóságról az Alkotmány 54. § (1) bekezdése rögzítette:

„A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.”.

Az emberi méltóságról az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás része és a II. cikke rögzíti:

„Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.”

„Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élet-hez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

Az emberi méltósághoz való jogot az Alkotmánybíróság 64/1991. (XII. 17.) határozata az alábbiak szerint értelmezte:

„...van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá. A méltóság az emberi léttel eleve együttjáró minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Ember méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit.”

A magyar alkotmánybírósági gyakorlatban az emberi méltósághoz való jog az ún. „általános személyiségi jog megnyilvánulása”.

Az emberi méltósághoz való jog megsértését jelenti minden olyan magatartás, amely valakit méltatlan, hátrányos helyzetbe sodor, illetve amely valakinek a környezetében, a társadalomban kialakult kedvező értékítéletét vagy önbecsülését sérti.

Szerény jogi megítélésem szerint a korábbi Alkotmány és a hatályos Alaptörvény az emberi méltóság védelmét azonos szellemiségben deklarálja és rendeli védeni, így az Alkotmánybíróság által az emberi méltósághoz való jogról kiadott idézett 1991-es értelmezése alkalmazható a most hatályos jogkörnyezetben is.

Az Országgyűlés elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, és a hatékony jogvédelem biztosítva lehessen a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, megalkotta az

egyenlő bánásmódról is szóló 2003. évi CXXV. törvényt. A törvény 7. § (1) bekezdése kimondja:

„Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti – különösen a III. fejezetben meghatározottak szerint – a közvetlen hátrányos megkülönböztetés, a közvetett hátrányos megkülönböztetés, a zaklatás, a jogellenes elkülönítés, a megtorlás, valamint az ezekre adott utasítás.”

A törvény 8. §-a kimondja:

„Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt t) egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága)

miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

A törvény 10. § (2) bekezdése kimondja: „Jogellenes elkülönítésnek minősül az a rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságai alapján egyes személyeket vagy személyek csoportját a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől vagy személyek csoportjától – anélkül, hogy azt törvény kifejezetten megengedné – elkülönít.”

A pártok működéséről és gazdálkodásáról 1989. évi XXXIII. Törvény 8. § (1) és (2) bekezdése kimondja: „Ha a párt a 3. § (1) bekezdése c)-e) pontjának megfelelően szűnik meg, a hitelezők kielégítése után fennmaradó vagyonát az Országgyűlés által létrehozott alapítvány tulajdonába kell adni. Az alapítvány részletes céljait és felhasználásának módját az Országgyűlés által kiküldött – az országos listán mandátumot szerzett pártok egy-egy képviselőjéből álló – bizottság dolgozza ki. Az alapítvány létrehozásához a jelen levő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(2) Ha a párt a feloszlásának kimondásával szűnik meg, az (1) bekezdésben említett alapítványt maga is létrehozhatja, vagy a hitelezők kielégítése után fennmaradó vagyonát már működő alapítvány javára felajánlhatja.”

Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény 21. § (1) és (2) bekezdése a társadalmi szervezet megszűnése esetére kimondja: „A társadalmi szervezet megszűnése esetén – a hitelezők kielégítése után – vagyonáról az alapszabály előírása, vagy a legfelsőbb szervének döntése szerint kell rendelkezni. Az ezzel kapcsolatos teendők ellátása a felszámolók feladata.

Ha a társadalmi szervezet felosztatással szűnt meg vagy megszűnését állapították meg, és a vagyon hovafordításáról nem történt rendelkezés, vagyona a hitelezők kielégítése után állami tulajdonba kerül, és azt közérdekű célra kell fordítani. A vagyon felhasználásának módját nyilvánosságra kell hozni.”

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény 6. §-a kimondja: „Az egyesület alapszabálya vagy törvény eltérő rendelkezése hiányában a megszűnt egyesületnek a hitelezői igények kielégítése után megmaradt vagyona a civil szervezetek támogatására való felhasználás céljából a Nemzeti Együttműködési Alapot illeti meg. A vagyon felhasználásának módját a Civil Információs Portálon nyilvánosságra kell hozni.”

A KISZ-ben igazoltan éveken át társadalmi munkát végző felperesnek nincs tudomása arról az idén áprilisban és májusban a II. r. alperesnek is megküldött közérdekű bejelentések útján az 1989.04.12-én előterjesztett nyilvántartásba vételi kérelem alapján és az 1989. évi II. tv. 4. § (1) bekezdés második fordulata értelmében csak 2012.03.09-én jogalannyá vált KISZ kapcsán feltárt jogellenes állapot fennállásáról bizonyított ügyészégi tudomás ellenére, hogy az OBH által a KISZ-ről kiadott 2012.03.09-i csatolt hatósági nyilvántartásban szereplő adatok szerint megszűnt és a Legfelsőbb Bíróság jogerős ítélete alapján jogutód nélküli jelentős vagyonnal rendelkező KISZ kapcsán a vonatkozó törvények szerinti lépések foganatosítására kerültek volna. Ilyenről a közérdekű bejelentő felperesnek a 2004. évi XXIX. tv. 141-143. §-ai alapján érdemi tájékoztatást kellett volna kapni a II. r. alperestől, de erre nem került sor.

Kereseti kérelem:

A KISZ kapcsán közvetlen jogi érdekekkel is rendelkező felperes egyenlő bánásmóddhoz, emberi méltósághoz való jogát és önbecsülését is sértő felróha-

tó alperesi magatartásra a Ptk. 4. § (4) bekezdésébe ütközően történt és folyó jogalapításra figyelemmel a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján tisztelttel kérem az alperesek által megvalósított jogsértések tényének bírósági általi megállapítását az alábbi módon;

„A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség megsértette Minda Zoltán emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy az arról való tudomással ütközően lépett fel és jár el a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség jogutódjaként, hogy a mindkét társadalmi szervezet képviselőjére 1989-ben felhatalmazott Nagy Imre elnök által aláírt és a Fővárosi Bírósághoz 1989.04.12-én és 1989.05.24-én benyújtott nyilvántartásba vételi kérelmekben rögzítettekből, és az idő közben a Legfelsőbb Bíróság által hozott jogerős közbenső részítéletből is tudták és tudják azt, hogy a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség nem jogutódja a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetségnek”.

„A Legfőbb Ügyészség megsértette Minda Zoltán egyenlő bánásmódhoz és az emberi méltóság körébe tartozó jogbiztonsághoz és tisztességes eljárás-hoz fűződő jogát azzal, hogy a Magyar Köztársaság törvényeinek bármilyen megsértéséről való tudomásszerzés esetén a törvényben meghatározott intézkedéseket kellő időben megtenni köteles ügyészség, a saját szerve útján KISZ vagyont érintően 1990-ben indított perből is, és az 1989. évi II. tv. 14. §-a szerint folytatott felügyeleti tevékenységéből és Minda Zoltán 2012-es közérdekű bejelentéseiből is fennálló tudomásával ütközően 23 éve belenyugszik a jogerős ítéletekben bíróságok által megállapított törvény és jogsértésekbe, azok jogszabályokat sértő következményeibe, az emiatt is fennálló jogellenes állapotba.

„Takács István a DEMISZ törvényes képviselőjeként megsérti Minda Zoltán emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a valótlan adatokra hivatkozással jogellenesen nyilvántartásba vett és a KISZ vagyonairól rendelkezett DEMISZ-ről az OBH által 2012.04.21-én kiadott nyilvántartási adatok között feltüntetett szervezeti és képviselőjének címein elérhetetlen DEMISZ törvényesen működött és működő szervezet-

ként való megjelenítésében működik közre tévedésbe ejtő és tévedésben tartó módon”.

Indítványozom tisztelettel a felperest terhelő eredeti okiratokkal történő agyálytalan bizonyításhoz a Fővárosi Törvényszéktől a 60.193/89. számú és a 60.093/89. számú KISZ – DEMISZ elnevezésű társadalmi szervezetek teljes aktáinak hivatalos használtára való beszerzését, tekintettel az I. r. alperesről az OBH által kiadott csatolt kivonatnak is a jogsértően hiányos voltára, illetve arra, hogy a csak 2012.03.09-én nyilvántartásba vett KISZ-ről csatolt 2012-es OBH-s dokumentum a KISZ-t, képtelen módon a létrejötténél két évtizeddel korábbi 1989-es hatállyal már jogerős határozattal megszüntetett törölt szervezetként rögzíti.

Indítványozom a Fővárosi Törvényszéken az I. r. alperes perben állása mellett 2000-ben indult, jelenleg P.26.339/2010. számon folyó peres eljárás iratainak teljes körű beszerzését a felperest terhelő bizonyítás eredeti okiratokkal alátámasztott lefolytatásához.

Indítványozom a II. r. alperes szervezeti egysége által 1990-ben a Fővárosi Bíróság előtt – a jogerős ítélettel megállapítottan törvénysértő rendelkezésekkel átruházni kívánt – KISZ ingatlanvagyonot érintően 28.G.52.639/1990/13. számon indított és Gf.30.257/1991/7., 31.G.47.244/1991/20., Gf.III.31.556/1992/4. és Gfv.X.31.033/1993/6. számokon folyt peres eljárás iratainak teljes körű beszerzését a felperest terhelő bizonyítás eredeti okiratokkal alátámasztott lefolytatásához.

Indítványozom az OTP Bank Rt. megkeresését a jelen perrel szorosan és el nem választhatóan kapcsolódó volta miatt a felperest terhelő bizonyításához való felhasználhatóság érdekében, hogy az OTP által a Fővárosi Bíróságnak írt és a felperes által csatolt 1993.07.02-i levélben hivatkozott *megszűnt* (?) KISZ alapszervezetek számláival, és a fel nem lelt egyes Demisz szervezetekkel kapcsolatos adatokat küldje meg és kapcsolódó ismereteket közölje, továbbá a beszerezni kért bírósági aktában elfekvő jogerős ítélet nyomán az ingatlan-nyilvántartáson kívül a Magyar Állam tulajdonát képező 9121/7 hrsz-ú in-

gatlanra az OTP Bank Rt. által 1997-ben folyósított jelzáloghitel szerződés és mellékletei másolatban történő megküldése végett.

A felek között – felperesnek fel nem róható okból – közvetítői eljárás nem volt.

A Fővárosi Bíróság hatásköre az alperesek székhelyére figyelemmel a Pp. 23. § (1) bekezdés g) pontján alapszik, illetékessége pedig a 29. § (1) bekezdésén.

A per tárgyára figyelemmel, tisztelettel kérem a tárgyi illetékfeljegyzés biztosítását.

Az alperesek a perre okot adtak, ezért kérem a perköltségeimben történő marasztalásukat.

A közhitelesség sérelmét is eredményezően fennálló jogellenes állapotra és azon keresztül az ügy kiemelt jelentőségére is tekintettel, tisztelettel kérem **soron kívüli eljárás** biztosítását.

Tisztelettel:
Minda Zoltán felperes

Mellékletek: 25 db (28 lap, 4 pld.)

Tanú I.

.....
.....
.....
.....

Tanú II.

.....
.....
.....
.....

Fővárosi Törvényszék
részére

Budapest, 2012. június 28.

1055 Budapest
Markó u. 27.

Tárgy: Kereset

Tisztelt Fővárosi Törvényszék!

Alulírott Minda Bálintné (1212 Budapest, Szebeni u. 109., an.: Román Etelka) felperes, a Ptk. 76. §-ában védett emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogom alperesek általi megsértése miatt, tisztelettel

k e r e s e t

-et terjesztek elő a

Magyar Kommunista Munkáspárt (MKP, ² idézési cím: 1082 Budapest, Baross u. 61., képviseli: Thürmer Gyula elnök, tel.: 06-70-602-1616, fax: 06-1-780-8306) **I. r.,**

Magyar Szocialista Párt (MSZP, idézési cím: 1066 Budapest, Jókai u. 6., képviseli: Mesterházy Attila elnök, tel: 459-7200, fax: 210-0081) **II. r.**

alperes ellen, az alábbi – csatolt okiratokkal logikailag is zártan bizonyított – tényállás alapján.

Magyarország Alaptörvényének átmeneti rendelkezései között a 3. pont kimondja, „A Magyar Szocialista Párt és jogelődei ... bűnöző szervezetek voltak, amelyek vezetői el nem évülő felelőséggel tartoznak ..., az elkövetett jogsértésekért és ...”.

2 Korábbi neve 1956 november – 1993.03.02-a között Magyar Szocialista Munkáspárt, 1993.03.03-a – 2005.11.11-e között Munkáspárt, 2005.11.12-étől Magyar Kommunista Munkáspárt.

Az átmeneti rendelkezései között a 4. pont kimondja, „A demokratikus átmenet során **jogi elismerést nyert a Magyar Szocialista Párt a Magyar Szocialista Munkáspárt jogutódaként, a törvénytelenül felhalmozott vagyon örököseként ...**”.

Előadom a csatolt pártkönyv másolatokkal igazoltan, hogy a felperes 1957-től *(a 2009.09.04-én elhunyt férjem 1960-tól)* tagja 1989. szeptemberig tartott folyamatos tagdíjfizetés mellett az I. r. – jogelőd néven Magyar Szocialista Munkáspárt – alperesnek.

Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. tv. 22. §-a kimondta, hogy a törvény hatálybalépésekor működő és nyilvántartásba nem vett társadalmi szervezetek 1989. december 31-ig kérhetik a nyilvántartásba vételüket, amely elmulasztása esetén a társadalmi szervezetet megszűntnek kell tekinteni.

A Magyar Szocialista Munkáspárt 1989. november 08-án kérelmezte a nyilvántartásba vételét **1956. november 01-jei visszamenőleges időponttal** a Fővárosi Bíróságon. A bíróság hiánypótlási felhívást adott ki, amelynek I. r. alperes általi teljesítése nyomán a pártot 1990.01.02-án vezették be 60.082/2. számon a társadalmi szervezetek nyilvántartásába **Magyar Szocialista Munkáspárt megnevezéssel.**

A jogerős végzéssel bizonyított ténnyel ütközően az I. r. alperesről **az OBH által folyó évben kiadott csatolt közokirat az 1990. január 02-i bejegyzés alapján Magyar Szocialista Munkáspárt néven nyilvántartásba vett, így ezen a néven jogalannyá vált** társadalmi szervezetről **valótlanul rögzíti azt,** hogy a szervezet megnevezése eredetileg is, így az 1990.01.02-i nyilvántartásba vételtől kezdődően már **„Munkáspárt”** volt.

Az I. r. alperes a Fővárosi Bíróságon benyújtott 1989. évi II. tv. alapján kötelező nyilvántartásba vételi kérelméhez csatolta a meghatalmazott jogi képviselő **„Megszűnt-e az MSZMP ?”** című beadványát, amelyben I. r. alperes 4 oldalon fejtette ki álláspontját, így azt, hogy

- „az MSZMP nem szűnt meg, jogutódlásról fogalmilag nem lehet beszélni.”,
- „a Párt pedig él.”,
- „másik kérdés, hogy ... miben kíván – ... – jogutód lenni az MSZP?”,
- „az MSZMP-ből kivált MSZP ... nem lehet jogutód”.

Az I. r. alperes az MSZMP Országos Ügyvezető Testülete nevében vagyoni nyilatkozat megnevezéssel is benyújtott dokumentumot 1989.11.08-án, amely végén kötelezte magát arra, hogy vagyoni helyzetéről, annak változásairól a vonatkozó jogszabályok szerinti számadásokat megszabott időben előterjeszti.

Az 1989-ben 1956-os visszamenőleg hatállyal nyilvántartásba vételét kérelmezett I. r. alperest törvény kötelezi a vagyonszámolásra, mint az elmúlt rendszerhez kötődő társadalmi szervezetet.

Már az elmúlt társadalmi rendszerben is nyilvántartott MSZMP-t a Fővárosi Bíróság az 1989. évi II. tv. 15. § (1) bekezdése alapján vezette be a társadalmi szervezetek nyilvántartásába, az 1989.11.08-án benyújtott bejegyzési kérelem és hiánypótlások nyomán.

A felperes és férje által 30 éven át folyamatában fizetett tagdíjak és tisztességesen végzett rengeteg társadalmi munkával is gyarapított **elmúlt társadalmi rendszerhez kötődő** I. r. alperes MSZMP 1989.12.14-én a Fővárosi Bíróságon a mellékelt „0”-ás összesített vagyonmérleget nyújtotta be 1989.11.07-i időpontra kiállítva.

Az 1990. évi LXXIII. tv. „**az elmúlt rendszerhez kötődő egyes társadalmi szervezetek vagyonszámoltatásáról**” rendelkezett. Az MSZP-t 1989. október 07-én alakították az MSZMP-ből kilépett személyek, jogalannyá az 1989.11.21-i bírósági bejegyzéssel vált, és az MSZP nem egyesült az MSZMP-vel.

Előző tényekből azonban okszerűen következik, hogy

- a II. r. alperes MSZP jogszabályi kizártság miatt eleve nem lehetett, de nem is jogutódja az I. r. alperes MSZMP-nek,
- az I. r. alperes MSZMP tekintetében nem jogutód II. r. alperes MSZP, **nem felelt és nem felel meg az elmúlt rendszerhez kötődő társadalmi szervezet kritériumnak.**

Az I. r. alperes 1989-es nyilvántartásba vételekor eljárta dr. Bognár Péter ügyvéd – véleményem szerint – tévesen rögzítette a „**Megszűnt-e az MSZMP ?**” című beadványa 4. oldalán azt, hogy az MSZMP-ből vált ki az MSZP.

A Fővárosi Törvényszéken a társadalmi szervezetek iratai között fellelhető MSZP aktában elfekvő iratokból az állapítható meg, hogy az MSZMP neve alatt 1989.10.06-ára összehívott kongresszus 7-i ülésnapján került sor az MSZP megalakulásáról szóló szavazás lebonyolítására.

Az MSZMP által 1989-ben benyújtott nyilvántartásba vételi kérelmekből megcáfолhatatlanul következik, hogy a II. r. alperes MSZP megalakulásáról 1989.10.07-én döntött kongresszus nem döntött – és az 1989. évi II. tv. 4. § (1) bekezdés utolsó fordulata szerinti kógens szabályra figyelemmel nem is dönthetett az MSZMP-vel való egyesülésről, mivel a II. r. alperes MSZP csak 1989.11.18-án kérte a Fővárosi Bíróságtól a nyilvántartásba vételét és csak azt követően, hogy a mai napig is jogfolytonosan létező I. r. alperes már 1989.11.08-án kezdeményezte a nyilvántartásba vételét. Az MSZMP nyilvántartásba vételi kérelmének benyújtása is világosan deklarálja, hogy az MSZMP nem egyesült az MSZP-vel, ezért sem lehet szó I. és II. r. alperes közötti jogutódlásról.

Az 1989. évi II. tv. 20. §-a világosan mondja ki a társadalmi szervezet megszűnése kapcsán, hogy a társadalmi szervezet megszűnik „más társadalmi szervezettel való egyesüléssel”. Az alperesek tekintetében egyesülés nem történt a csatolt több okirattal bizonyítottan. Előzőek és a törvény 20. §-ának kógens rendelkezése alapján viszont jogilag és fogalmilag is kizárt az, hogy a II. r. alperes MSZP jogutódja lehessen az I. r. alperes MSZMP-nek.

Az 1956.11.01-jei visszamenőleges időponttal nyilvántartásba vételét kérő, 1989-ben a megszűnését tagadó I. r. alperes MSZMP tekintetében ugyanakkor tény az, a Fővárosi Bíróságon 1989.11.08-án benyújtott csatolt kérelmében is teljesíteni vállalt jogszabályok szerinti számadási kötelezettségek megszabott időben belüli teljesítésével ütközően, hogy az elmúlt társadalmi rendszerhez kötődő I. r. alperes MSZMP mai napig nem tett eleget az 1990. évi LXXIII. tv. alapján fennálló 1990.10.31-i teljesítési határidejű vagyonszámolási, illetve 1991-es benyújtási határidejű pótvagyonszámolási kötelezettségének.

A jogelőd nélkül csak 1989. október 07-én alapított II. r. alperes MSZP, tudot-tan vagy tudni kelletten jogszabályba is ütköző valótlan nyilatkozattal magát az 1989-ben „megszűnt” MSZMP jogutódként állította be az elmúlt társa-

dalmi rendszerhez kötődő pártnak. A Ptk. 4. § (4) bekezdésbe is ütköző II. r. alperesi tévedésbe ejtő és tévedésben tartó magatartásra további jogot alapítva, 1990-ben és 1992-ben jogszabályba ütköző hamis tartalmú nyilatkozatokkal nyújtott be vagyonszámlolásokat az Állami Számvevőszékhez.

Az I. r. és a II. r. alperes törvénysértő eljárására törvényi tilalom ellenére alapított jog és a fennálló jogellenes állapot azt eredményezi, hogy 1956.11.01-től jogfolytonosan létező és az elmúlt rendszerhez kötődő – felperes párttagságával érintett – I. r. alperes MSZMP helyett, az elmúlt rendszerhez nem kötődött és nem kötődő II. r. alperes MSZP különösen jelentős értékű idegen vagyonokkal rendelkezett sajátjaként jogellenesen, harmadik személyeket a felperessel együtt tévedésbe ejtve és tévedésben tartva.

A II. r. alperes általi tévedésbe ejtést és tévedésben tartást, illetve a különösen jelentős értékű jogtalan előnyt, illetve a különösen jelentős összegű kár MSZMP-nél is megtörtént bekövetkezését megcáfolhatatlanul bizonyítja a II. r. alperes által 1989.11.16-án benyújtott 8.376.140.118,- Ft összegű, megtevesztő szövegszerkesztéssel sajátjának állított csatolt vagyonmérleg.

Ez ugyanis olyan időponttal mutatja ki a II. r. alperes MSZP vagyonát 1989. szeptember 30-i állapot szerint, amikor az MSZP-t még csak meg sem alakították, és amikor még a II. r. alperes tekintetében az 1989.10.07-i alapítására figyelemmel nem is teljesülhetett a jogalanyiség létrejötte, az 1989. évi II. tv. 4. § (1) bekezdése utolsó fordulatóban rögzített feltétel, a bírósági nyilvántartásba vétel 1989.11.21-e előtti teljesülése hiányában.

Az 1959.évi IV. tv. (Ptk.) 76. §-a kimondja:

„A személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, a lelkiismereti szabadság sérelme és a személyes szabadság jogellenes korlátozása, a testi épség, az egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértése.”

Az emberi méltóságról az Alkotmány 54. § (1) bekezdése rögzítette:

„A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.”.

Az emberi méltóságról az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás része és a II. cikke rögzíti:

„Valljuk, hogy az emberi lét alapja az **emberi méltóság**.”

„Az **emberi méltóság sérthetetlen**. Minden embernek joga van az **élet-hez és az emberi méltósághoz**, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

Megítélésem szerint a korábbi Alkotmány és a hatályos Alaptörvény az emberi méltóság védelmét azonos szellemiségben deklarálja és rendeli védeni, így az Alkotmánybíróság által az emberi méltósághoz való jogról 1991-ben kiadott értelmezés alkalmazható a 2012-től hatályos jogkörnyezetben is.

Az emberi méltósághoz való jogot az Alkotmánybíróság 64/1991. (XII. 17.) határozata az alábbiak szerint értelmezte:

„...van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá. A méltóság az emberi léttel eleve együttjáró minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Ember méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, **függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit.**”

A magyar alkotmánybírói gyakorlatban az emberi méltósághoz való jog az ún. „általános személyiségi jog megnyilvánulása”.

Az emberi méltósághoz való jog megsértését jelenti minden olyan magatartás, amely valakit méltatlan, hátrányos helyzetbe sodor, illetve amely valakinek a környezetében, a társadalomban kialakult kedvező értéktételeit vagy önbecsülését sérti.

Az Országgyűlés elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, és a hatékony jogvédelem biztosítva lehessen a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, megalkotta

az egyenlő bánásmódról is szóló 2003. évi CXXV. törvényt. A törvény 7. § (1) bekezdése kimondja:

„Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti – különösen a III. fejezetben meghatározottak szerint – a közvetlen hátrányos megkülönböztetés, a közvetett hátrányos megkülönböztetés, a zaklatás, a jogellenes elkülönítés, a megtorlás, valamint az ezekre adott utasítás.”

A törvény 8. §-a kimondja:

„Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt

j) politikai vagy más véleménye,

l) egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága)

miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

A törvény 10. § (2) bekezdése kimondja: „Jogellenes elkülönítésnek minősül az a rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságai alapján egyes személyeket vagy személyek csoportját a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől vagy személyek csoportjától – anélkül, hogy azt törvény kifejezetten megengedné – elkülönít” (szegregáció).

Tisztelettel előadom, hogy a közelmúlt napokban az I. r. alperes vezetőjétől személyesen kérte felperes kiadni az 1990. évi LXXIII. tv. és az 1993. évi IV. tv. szerinti kötelezettségnek megfelelően elkészített, és az ÁSZ-hoz be is nyújtott vagyonelszámolásokat, mivel a felperes által ismert nyilvános adatbázisokban azok nem lehetők fel. Az I. r. alperes képviselője a közérdekű adatigénylés hallatán akként reagált, hogy az MSZMP 1989. novemberében jogutód nélkül megszűnt, amely közlést a konkrét tényekkel való szembesítés hatására rövid úton korrigálni kényszerült.

Az I. r. alperes tagjaként 30 éven túl az MSZMP-nek tagdíjat fizetett és az MSZMP részére folyamatában társadalmi munkát is végzett felperesnek az – elhunyt férje kegyeleti joga és az – információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. tv-ben, valamint a 2012.01.01. napján hatályba lépett Magyarország Alaptörvénye VI. Cikk 2. bekezdésében biztosítottak alapján is joga van tudni, hogy a

felperes munkájának is az elfogadásával és a személyének párttagként való megjelenítésével működtetett I. r. alperesi párt valós helyzete és felhalmozott vagyonának sorsa mi is valójában.

A felperes párttagságával érintett I. r. alperes törvénysértő eljárása miatt az elszámolás azonban törvényesen nem is teljesülhetett eleve, mivel a csak 1989.10.07-én alakított II. r. alperes MSZP vonatkozásában nyilvánvalóan idegen vagyonokkal történt sajátként való törvénysértő rendelkezésbe az I. r. alperes Magyar Szocialista Munkáspárt = Munkáspárt = Magyar Kommunista Munkáspárt felróható módon belenyugodott, az I. r. alperes által felismerni kellett és a csatolt 1989-es nyilatkozatokkal igazoltan fel is ismert és szóvá is tett jogellenes állapot ellenére.

Kereseti kérelem:

Az ténylegesen az elmúlt rendszerhez kötődő MSZMP kapcsán közvetlen jogi érdekekkel is rendelkező felperes emberi méltósághoz való jogát és önbecsülését is sértő felróható alperesi magatartásra a Ptk. 4. § (4) bekezdésébe ütközően történt és 23 éve folyó jogalapításra figyelemmel a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján tisztelettel kérem az alperesek által megvalósított jogsértések tényének bíróság általi megállapítását az alábbi módon;

„A Magyar Kommunista (Szocialista) Munkáspárt és a Magyar Szocialista Párt megsértette Minda Bálintné emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy az MSZMP által Minda Bálintné 30 éven túli MSZMP tagságával létrejött jogok és felhalmozott vagyonról 1989. november 7-én tévedésbe ejtő módon „O”-ás vagyonmérleget állított ki annak tudatában és ebbe történt jogsértő belenyugvás mellett, hogy a csak 1989. október 7-én megalakított MSZP nem lehetett és nem is jogutódja az MSZMP-nek, amivel ütközően az MSZP a tudottan vagy tudni kellett idegen vagyonokat törvény- és jogsértő módon tüntette fel saját vagyonaként, azokkal jogellenesen rendelkezett sajátjaként”.

„Az 1956. november 1 napján létrejött és a mai napig jogfolytonosan létező Magyar Kommunista (Szocialista) Munkáspártnak nem jogutódja az 1989. október 7-én jogelőd nélkül alapított és csak 1989. november 21-én

jogalannyá vált Magyar Szocialista Párt. Az MSZP nem az elmúlt társadalmi rendszerhez kötődött párt. A Magyar Szocialista Párt és képviselői tévedésbe ejtő és tévedésben tartó módon állították valótlanul, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt megszűnt 1989-ben.”

Indítványozom tisztelettel a felperest terhelő eredeti okiratokkal történő agálytalan bizonyításhoz a Fővárosi Törvényszéktől a Magyar Kommunista Munkáspárt és a Magyar Szocialista Párt elnevezésű társadalmi szervezetek teljes aktáinak hivatalos használtára való beszerzését, tekintettel az I. r. alperesről az OBH által kiadott csatolt kivonatnak is a valótlan, törvénytörtő tartalmára.

Indítványozom az alperesek törvényes képviselőinek a tárgyaláson személyes megjelenésre való kötelezését a felperest terhelő bizonyításhoz.

Indítványozom továbbá és nélkülözhetetlennek tartom a II. r. alperes MSZP 1989-es nyilvántartásba vételi kérelmét aláíró jogász, **Dr. Vastagh Pál úr** tanúként történő meghallgatását.

Idézési címe: 6726 Szeged, Haladás u. 3., tartózkodási helye: 1118 Budapest, Muskotály u. 33. fszt. 2.

A felek között – felperesnek fel nem róható okból – közvetítői eljárás nem volt.

A Fővárosi Bíróság hatásköre az alperesek székhelyére figyelemmel a Pp. 23. § (1) bekezdés g) pontján alapszik, illetékessége pedig a 29. § (1) bekezdésén.

A per tárgyára figyelemmel, tisztelettel kérem a tárgyi illetékfeljegyzés biztosítását.

Az alperesek a perre okot adtak, ezért kérem a perköltségeimben történő marasztalásukat.

A közhitelesség sérelmét is eredményezően fennálló jogellenes állapotra és azon keresztül az ügy kiemelt jelentőségére is tekintettel, tisztelettel kérem soron kívüli eljárás biztosítását.

Tisztelettel:

Minda Bálintné felperes

Mellékletek: 30 db (31 lap, 3 pld.)

Tanú I.

.....
.....
.....
.....

Tanú II.

.....
.....
.....
.....

Pesti Központi kerületi Bíróság
részére

Budapest, 2012. október 08.

1055 Budapest

Markó u. 25.

Tárgy: Kereset közérdekű adatok kiadására
kötelezés iránt

Tisztelt PKKB!

Alulírott **Minda Zoltán** (1212 Budapest, Szebeni u. 109., mobil: 06-30-954-3180) **felperes** az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. tv-ben, valamint a 2012.01.01. napján hatályba lépett Magyarország Alaptörvénye VI. Cikk 2. bekezdésében biztosított jogok alapján tisztelettel

k e r e s e t

-et terjesztek elő a

Fővárosi Törvényszék (1055 Budapest, Markó u. 27., képviseli: dr. Fazekas Sándor elnök úr, tel.: 06-1-354-6000, fax: 06-1-354-6041, E-mail: birosag@fovarosit.birosag.hu) **alperes**

ellen, és kérem az illetékes T. Törvényszéket kötelezze a Fővárosi Törvényszék alperest a(z) – csatolt iratokkal igazoltan – általa 2012. szeptember 03. napján átvett mellékelt közérdekű adatigénylésben pontosan megjelölt közérdekű adat felperes részére történő kiadására.

Tisztelettel előadom, hogy a felperes – a perben nem álló másik személlyel együtt – 2012. szeptember 03-án az alperesi törvényszék által átvett csatolt adatigényléssel fordult az alpereshez törvényes képviselője útján, amelyben kértük a törvényes határidőn belül kiadni részünkre a csatolt adatigénylésben megjelölt közérdekű adatokat.

A felperes közérdekű adatigénylésének alperes általi átvételétől számított törvényben meghatározott 15 napos határidő, és a felperes által azon túl is kívárt további idő is eredménytelenül telt el, de az alperes a felperesi adatigénylésre a mai napig nem reagált.

A 2011. évi CXII. tv. 3. § 5. pontja kimondja: „közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat”.

A 2011. évi CXII. tv. 32. §-a kimondja: „A közfeladatot ellátó szerv a feladatkörébe tartozó ügyekben – így különösen az állami és önkormányzati költségvetésre és annak végrehajtására, az állami és önkormányzati vagyon kezelésére, a közpénzek felhasználására és az erre kötött szerződésekre, a piaci szereplők, a magánszervezetek és -személyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkozóan – köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását”.

A 2011. évi CXII. tv. 16. § (1) bekezdése ugyanakkor kimondja: „Az érintett tájékoztatását az adatkezelő csak a 9. § (1) bekezdésében, valamint a 19. §-ban meghatározott esetekben tagadhatja meg.

A 2011. évi CXII. tv. 16. § (2) bekezdése pedig azt mondja ki: „A tájékoztatás megtagadása esetén az adatkezelő írásban közli az érintettel, hogy a felvilágosítás megtagadására e törvény mely rendelkezése alapján került sor. A felvilágosítás megtagadása esetén az adatkezelő tájékoztatja az érintettet a bírósági jogorvoslat, továbbá a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) fordulás lehetőségéről”.

Az állami monopólium körébe tartozó ítélkezési tevékenységet is folytató alperes jelzett magatartásán alapuló szerény jogi álláspontom szerint az alperestől kérelmezett közérdekű adat kiadásának megtagadása véglegesnek tekinthető, miközben a 2011. évi CXII. tv. 9. § (1) bekezdése, valamint a 19. §-a alá nem tartozó adatok nyilvánosságra hozatala jogszerűen nem tagadható meg. Ugyanakkor az alperestől igényelt adatok az alperes által

kezelt társadalmi szervezetek nyilvántartásában elfekvő nyilvánosan hozzáférhető KISZ aktában nem volt és nem fellelhető, és az is tény, hogy az alperes 1989.04.23-án hozott nyilvántartásba vételt elrendelő végzésére a jogerősítő záradék rávezetése annak időpontja nélkül csak a felperes 2012.03.02-i alperesnél történt fellépése nyomán történt meg.

A fenti tények alapján és indokoknak megfelelően a 2011. évi CXII. tv. 22. §-a alapján a törvényes határidőn belül tisztelettel kérjük, hogy a – kijelölés folytán eljáró illetékes – T. Törvényszék a Tv. 22. § (5) bekezdésének utolsó fordulata alapján kötelezze az alperes Fővárosi Törvényszéket arra, hogy a felperestől 2012. szeptember 03-án átvett közérdekű adatigénylésben pontosan megjelölve igényelt adatokat rövid úton adja ki a felperes számára.

A felek között – felperesnek fel nem róható okból – közvetítői eljárás nem volt (Pp. 121. § /4/ bek.). Az alperes a perre okot adott, ezért tisztelettel kérem a perköltségeimben történő marasztalását.

A per személyi és tárgyi illetékmentes, továbbá az ügyben a 2011. évi CXII. tv. 22. § (1) bekezdés második fordulata alapján a bíróság **soron kívül jár el.**

A T. PKKB hatáskörét a 2011. évi CXII. tv. 31. § (5) bekezdése alapozza meg.

Tisztelettel:

Minda Zoltán felperes

1212 Budapest, Szebeni u. 109.

Mellékletek: 4 db (4 lap, 3 pld.)

Tanú I.

.....

Tanú II.

.....

8. SZ. MELLÉKLET

1. sz. MELLÉKLET

- A DEMISZ tagszervezetei
- 01 Baloldali Ifjúsági Szövetsége
- 02 Baloldali Ifjúsági Társulat
- 03 Bács-Kiskun megyei Demokratikus Ifjúsági Unió
- 04 Budavári Fiatalok Szövetsége
- 05 Debreceni Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 06 DECENTRUM Hajdú-Bihar megye
- 07 DEMISZ Békés megyei Tagszervezete
- 08 Baja Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 09 DEMISZ Dunabírák Szövetsége
- 10 Hales Területi Ifjúsági Szövetség
- 11 Komárom megyei Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 12 Fegyverházai Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 13 Területi Demokratikus Ifjúsági Szervezet Kiskunmajsán
- 14 DEMISZ NDK-beli Dák-Dolgöző Unió
- 15 DEMISZ V. kerületi Tagszervezete
- 16 DEMISZ Szolnok városi Tagszervezete
- 17 Demokratikus Ifjúsági Szervezetek Uniója
- 18 Dunamenti diákok és Pedagógusok Szövetsége
- 19 Friehtudói Fiatalok Szövetsége
- 20 Észak-Magyarországi Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 21 Fejér megyei Fiatalok Szövetsége
- 22 Győri Ifjúsági Szövetség
- 23 Heves Megyei Ifjúsági Szervezetek Szövetsége
- 24 Ifj. Garda
- 25 Kocskeméti Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 26 Beranys megyei Demokratikus Ifjúsági Szövetsége
- 27 Magyar Dolgozók Ifjúsági Szövetsége
- 28 Magyarországi Fiatalok Szövetkezetében működő szervezetei
- 29 Miskolci Ifjúsági Szervezet
- 30 Nógrád megyei Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 31 Nyíregyházi Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 32 Somogy megyei Ifjúsági Szervezetek Szövetsége
- 33 Soproni Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 34 Szabolcs megyei Ifjúsági Szövetség
- 35 Szegedi Diákok és Pedagógusok Szövetsége
- 36 Borsodi Fiatalok Szövetsége
- 37 Szegedi Sportolók Ifjúsági Szövetség
- 38 Szolnok Megyei Ifjúsági Szervezetek Szövetsége
- 39 Tolna megyei Ifjúsági Szervezetek Szövetsége
- 40 Vasi Ifjúsági Szövetség
- 41 Vasi Ifjúsági Szövetség
- 42 Vasvári Ifjúsági Szövetség
- 43 Veszprém megyei Demokratikus Ifjúsági Szövetség
- 44 Zala Demokratikus Ifjúsági Szövetség

FŐVÁROSI FŐÖRVEZÉS KÖZIGAZGATÁSI KÖRÖS ZTÁLY

TC_3683/2012/2-III

Minda Zaltos

Hedberg
Bank n. 3.
1054

Tiere mit Minder-Zahl der Zähne (12)

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség (a továbbiakban: KISZ) és a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (a továbbiakban: DEMISZ) egyben a Legfőbb Ügyosztálytól, 2012. június 22. napján kelt és - hatáskörük ökol - a Fővárosi Főbíróval, megküldött kiegészítő bejelentésben vállalkozó - figyelembe véve a Fővárosi Főbíró-utasítás 2012. augusztus 1. napján történt személyes meghallgatásán felvett jegyzőkönyvet és a 2012. augusztus 7. napján érkezett kiegészítő beadványra támaszkodva - az alábbiakról tájékoztatott.

Az A. Fővárosi Bíróság 7.Pk.22.490/1989/2. számú végzésében írt „jogszórást” illeti, arról a bíróság tájékozott rendelkezett, de a végzésben írt megállapítás egyértelműen illyenleges joghatással nem bír.

Profesori, 2012. augustus 13.

Releváns rész
összevágva!!!

Dr. Forgó Gábor
csoportvezető főiskola

A Fővárosi Bíróság mint cégbíróság
2063. szám

NOTES

A bíróság a cég kérelmére elrendeli az ábrák nyitandó 2003. évi számviteli évképzéshez a következő cég és az alábbi tételek bejegyzését.

A csejegyzet "A" csejegyze:

Allen Vallele²

1. A cég elnevezése: Kossuth Könyvtár
2. Székhely: 1054 Budapest, Steindl Irm. u. 2.
3. Telefonszám: 1045 Budapest, Révay u. 16.

© 1994 Blackwell Science Ltd, *Journal of Internal Medicine* 235: 353–359

2042. 1740

1989, november 22.

- [illegible]

A 78városi Hírdőző
K. 22 490/1969/2 szám.

Y 4 x 2 4 x

A Fővárosi Bíróság a társadalmi szervezetek kódszá-
19. szám alatt nyilvántartásba vett Magyar Kommunista
Ifjúsági Szövetséget a nyilvántartásból törli, egyben
jogutódjaként a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetséget
/MDKISZ/ székhelye: Budapest, XIII., Km 26/4 rkp. 37-38.
sz. osz. az 1989. évi II. törvény 15. §-ának 1/ bekezdés
alapján 199. szám alatt a társadalmi szervezetek nyilvántar-
tásába veszi.

E végzésnek a túrlást elrendelő rendelkezések ellen a későbbi időponttól számított 15 nap alatt fellebbezésnek van helye, melyet ennél a bíróságnál kell benyújtani.

Budapest, 1989. június 23.

Dr. Ferge János s.k.
1910.01.01

A társaság a kérvényen illetéktalanul 40.000,- Ft-ot bejegyzés címén lerótt.

Budapest, 1989. évi november hó 22. napján

Dr. 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674,

Eggyilvántartásba bejegyezve: 1999. évi november 11. 24.
napján

A Biadányi kistérség.

Kern County Intervenor for the State

! Ez nem az
MSZP!

Hora ei o? MSZP nem volt
rendelkezése jogorvult!
Ha kutyátalan mikor is pro nem!

LÉTESÍTŐ HATÁROZAT MÓDOSÍTÁSA

Alulírott Horn Gyula, mint a Fővárosi Bíróságon 564. sorszáma alatt a társadalmi szervezetek nyilvántartásába bejegyzett Magyar Szocialista Párt képviselője, a Kossuth Könyvkiadó Vállalat, mint egyes jogi személy vállalatok létesítő határozatát akként módosítom, hogy

1. a vállalat eddigi igazgatója

Illés Tibor 1055 Budapest, Markó u. 1/b.sz. alatti lakos

megbízatását visszavonom és törölni rendelem, s a vállalat új igazgatójává

Kocsis András, 1028 Budapest, Máriaremetei u. 12. szám alatti lakost nevezem ki,

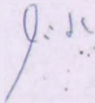
2. A cégjegyzés eddigi módját törölni rendelem, s a cégjegyzés új módjaként az alábbi határozom meg:

A cégjegyzés akként történik, hogy az előírt, előnyomott, vagy nyomtatott cégszöveg alá az igazgató ténállden, az igazgató által kijelölt dolgozók közül kettő együttesen írja a nevét a hiteles cégáírási nyilatkozatuknak megfelelően.

Budapest, 1991. december 4.

Ügyvédi ellenjegyzéssel ellátta:

Dr. Elek József
Ügyvéd
167. sz. Ügyvédi Iroda
1. sz. áiroda
1114 Budapest, Vízány út 11-13.
T. 166 - 6300 / 68 m.

A Magyar Szocialista Part Országos Elnöksége

Bp. 112/1993. sz. Határozata

a Kossuth Könyvkiadó Vállalat gazdasági társasággá történő átalakulásáról

A Kossuth Könyvkiadó Vállalat igazgatója az alábbi és tájékoztató jellegű
gyakorlati Magyar Szocialista Part Országos Elnökségének bejelentette a vállala-
lat korlátozott felelősségű társasággá történő átalakulásának szükségét. A be-
jelentés tartalmazza az átalakulásra szükséges okiratok tervezetét, egy kö-
lönösen az átalakulási tervet, az átalakulási vagyonszámot, az alapító oki-
rat tervezetét és annak igazolását, hogy a vállalat dolgozói felelősséget
az átalakulással kapcsolatos tájékoztatás.

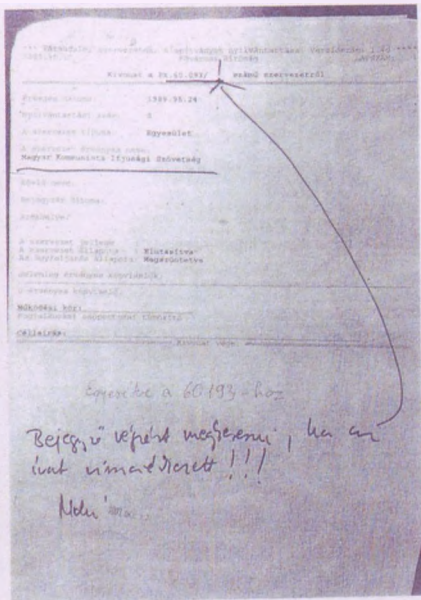
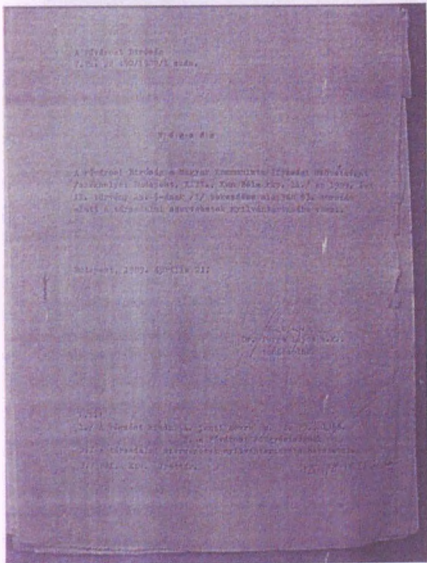
A Magyar Szocialista Part Országos Elnöksége - az igazgató által benyújtott
átalakulási okirat-tervezeteket elfogadva és azoknak megfelelő tartalommal -
akként határoz, hogy a Kossuth Könyvkiadó Vállalat 1993. október 1-én hatály-
sággal korlátozott felelősségű társasággá alakuljon át.

Az Országos Elnökség ennek megfelelően felhatalmazza Horn Gyula elnököt az
átalakulással kapcsolatos okiratok aláírására.

Budapest, 1993. szeptember 15.

Horn Gyula
elnök

91

El kellett volna utat tenni, mert nem jövekkelt (HSZP)
rendelkezett!!!

Aug 2013 - 2014

A Freeborn, Maryland, and English
Co., MD 21030-0000 (77) 4000

© Pearson Education, Inc., publishing as Pearson Benjamin Cummings, Inc. All rights reserved.
 Cengage Learning reserves the right to remove additional content at any time if subsequent rights restrictions require it.

6. Fővárosi Bíróság írásbeli eljárással a fent leírtak alapján a kérelmet elutasítja, a kérelmet elutasító ítélet ellenében jogorvoslati kérelmet nyújthat be a bírósághoz.

King Abdullah died 1952, aged 71, after illness.

iii. It is possible that the respondents' responses were influenced by

36/001 Cg.01-09-2000
n2001TM 1000000000 1000000000 1000000000

A seguinte lista é ilustrativa. As listas completas encontram-se disponíveis, juntamente com o livro de visitas, no endereço www.observatorio.org.br (selecione o link "Publicações" e clique no link "Banco de dados").

Rudolf et al., 1995, 1996, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 267

[illegible]

Received 1998, accepted 1998.

Prof. Dr. Robert Rappaport, Berlin
 10000 Berlin, Germany

de 4.000 metros, 400 metros, 200 metros, 100 metros, 50 metros, 25 metros, 12 metros, 6 metros, 3 metros, 1 metro, 0,5 metros, 0,25 metros, 0,125 metros, 0,0625 metros, 0,03125 metros, 0,015625 metros, 0,0078125 metros, 0,00390625 metros, 0,001953125 metros, 0,0009765625 metros, 0,00048828125 metros, 0,000244140625 metros, 0,0001220703125 metros, 0,00006103515625 metros, 0,000030517578125 metros, 0,0000152587890625 metros, 0,00000762939453125 metros, 0,000003814697265625 metros, 0,0000019073486328125 metros, 0,00000095367431640625 metros, 0,000000476837158203125 metros, 0,0000002384185791015625 metros, 0,00000011920928955078125 metros, 0,000000059604644775390625 metros, 0,0000000298023223876953125 metros, 0,00000001490116119384765625 metros, 0,000000007450580596923828125 metros, 0,0000000037252902984619140625 metros, 0,00000000186264514923095703125 metros, 0,000000000931322574615478515625 metros, 0,0000000004656612873077392578125 metros, 0,00000000023283064365386962890625 metros, 0,000000000116415321826934814453125 metros, 0,0000000000582076609134674072265625 metros, 0,00000000002910383045673370361328125 metros, 0,000000000014551915228366851806640625 metros, 0,0000000000072759576141834259033203125 metros, 0,00000000000363797880709171295166015625 metros, 0,000000000001818989403545856475830078125 metros, 0,0000000000009094947017729282379150390625 metros, 0,00000000000045474735088646411895751953125 metros, 0,000000000000227373675443232059478759765625 metros, 0,0000000000001136868377216160297393798828125 metros, 0,00000000000005684341886080801486968994140625 metros, 0,000000000000028421709430404007434844970703125 metros, 0,0000000000000142108547152020037174224853515625 metros, 0,00000000000000710542735760100185871124267578125 metros, 0,000000000000003552713678800500929355621337890625 metros, 0,0000000000000017763568394002504646778106689453125 metros, 0,00000000000000088817841970012523233890533447265625 metros, 0,000000000000000444089209850062616169452667236328125 metros, 0,0000000000000002220446049250313080847263336181640625 metros, 0,00000000000000011102230246251565404236316680908203125 metros, 0,000000000000000055511151231257827021181583404541015625 metros, 0,0000000000000000277555756156289135105907917022705078125 metros, 0,00000000000000001387778780781445675529539585113525390625 metros, 0,000000000000000006938893903907228377647697925567626953125 metros, 0,0000000000000000034694469519536141888238489627838134765625 metros, 0,00000000000000000173472347597680709441192448139190673828125 metros, 0,000000000000000000867361737988403547205961240695953369140625 metros, 0,0000000000000000004336808689942017736029806203479766845703125 metros, 0,00000000000000000021684043449710088680149031017398834228515625 metros, 0,000000000000000000108420217248550443400745155086994171142578125 metros, 0,0000000000000000000542101086242752217003725775434970855712890625 metros, 0,00000000000000000002710505431213761085018628877174854278564453125 metros, 0,000000000000000000013552527156068805425093144385874271392822265625 metros, 0,0000000000000000000067762635780344027125465721929371356964111328125 metros, 0,00000000000000000000338813178901720135627328609646856784820556640625 metros, 0,000000000000000000001694065894508600678136643048234283924102783203125 metros, 0,0000000000000000000008470329472543003390683215241172141962013916015625 metros, 0,00000000000000000000042351647362715016953416076205860709810069580078125 metros, 0,000000000000000000000211758236813575084767080381029303549050347900390625 metros, 0,0000000000000000000001058791184067875423835401905146517745251739501953125 metros, 0,00000000000000000000005293955920339377119177009525732588726258697509765625 metros, 0,000000000000000000000026469779601696885595885047628662943631293487548828125 metros, 0,0000000000000000000000132348898008494427797925223114331471806467437744140625 metros, 0,00000000000000000000000661744490042472138989626115571657359032337188720703125 metros, 0,000000000000000000000003308722450212360694948130577858286795161685943603515625 metros, 0,0000000000000000000000016543612251061803474740652889291433975808429718017578125 metros, 0,00000000000000000000000082718061255309017373703264446457169879042148590087890625 metros, 0,000000000000000000000000413590306276545086868516322232285849395210742950439453125 metros, 0,0000000000000000000000002067951531382725434342581611161429246976053714752197265625 metros, 0,00000000000000000000000010339757656913627171712908055807146234880268573760986328125 metros, 0,000000000000000000000000051698788284568135858564540279035731174401342868804931640625 metros, 0,00000000000000000000000002584939414228406792928

Figure 1. The study area.

2. Welding Disposal

Back engraving
available

↳ Balasruiol
O kominita 1998-tan oiga databat

Fővárosi Törvényszék
Alapítványok, Társadalmi Szervezetek Nyilvántartó Irodája
1055 Budapest, Markó u. 27. I. em. 70.
tel. : 354-68-12

Tisztelt Bírónő!

2012. 03. 07. napján ügyfélfogadási időben a 60193/1989 sz. iratba kurárban beékelődött ügyfél felhívta a figyelmemet, hogy a nyilvántartásba vételi kérelem beérkezési dátuma a 2003. 10. 17. nyomtatott Kivonat nevű iratban szerepel. 1989. 05. 24. helyett 1989. 04. 12. A listámban ellenőrizve észleltem, hogy a 2012. 03. 07. napján is így szerepelt. Ezért az OBH „helpdesk” rendszerén keresztül a 11979. sorszámú hiba bejelentő lapon keztem a hiba javítását. Az OBH visszajelzése szerint a hibát 15 óra 47 perckor kijavították.

Az írtatok rendezése során meggyőződtem arról, hogy a Pk. 60193/1989 sz. iratú iratban található Fővárosi Bíróság 7.Pk.22490/1989/1. sz. 1989. április 21. napján költöztetés szerinti '13. sz. okmány alatt nyilvántartásba vett, és 7.Pk.22490/1989/2.sz. 1989. június 23. kelt végzésével nyilvántartásból törölt Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség u. sz. önállóképes nyilvántartásban nem szerepel, a nyilvántartásban arról semmilyen adat nem található. A listám szerint az eljárás Pk. 60093/1989 ügyszám alatt 1989. 06. 14. napján elismertéssel befejezve. A listámban a nyilvántartásba vételre és a törlése miatt adat nincs.

Körmű intézkedéseit a helyes adatok rögzítésére!

Budapest, 2012-03-08

János Csábor
irodavezető

353

ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
Bűnügyi Főigazgatóság
Bűnügyi Főosztály

1139 Budapest, Terve utca 4-6.
1903 Bp. Pf.: 114/15
Telefon: 1/443-55-35, BM: 33-084,
BM Fax: 33-083
E-mail: bunugyo.orfk@orfk.police.hu

Szám: 32562/2012. ÁH.

Minda Zoltán úr részére

1212 Budapest
Szebeni u. 109.

Tisztelt Minda Zoltán Úr!

Az Országos Rendőrfőkapitány úrhoz írt levelében foglaltakkal kapcsolatban tájékoztatom, hogy azt hatáskör hiánya miatt az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság Elemző-Értékelő Főosztályának küldtük meg a szükséges intézkedések megtétele céljából.

Budapest, 2012. október 09.

Tisztelettel:
Dr. Székely Péter r. alezredes
osztályvezető
mb. főosztályvezető